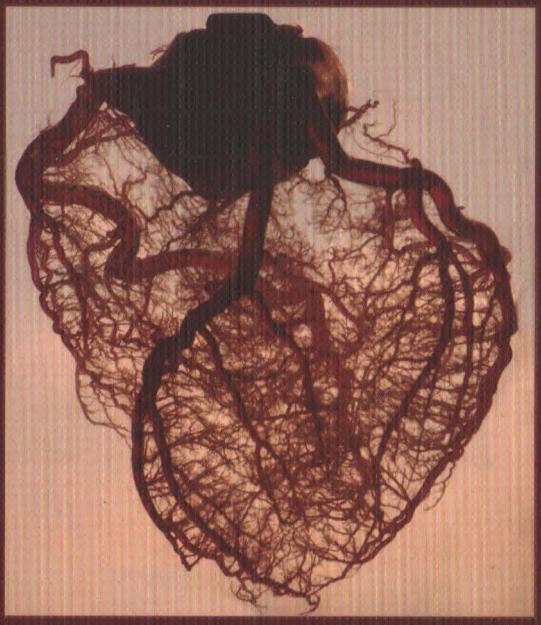
Bedenin Güncesi

DANIEL PENNAC



Fransızca'dan Çeviren: Dilan Kırat

AYRINTI

Ayrıntı: 966
Edebiyat Dizisi: 222

Bedenin Güncesi
Daniel Pennac

Kitabın Özgün Adı
Journal d'un corps

Fransızca'dan Çeviren
Dilan Kırat

Yayıma Hazırlayan
Nihan Somay

Son Okuma
Ahmet Batmaz

© Éditions Gallimard, Paris, 2012

Bu kitabın Türkçe yayım hakları
Ayrıntı Yayınları'na aittir.

Kapak Fotoğrafı
Rob Jones III / Moment / Getty Images Turkey

Kapak Tasarımı
Arslan Kahraman

Dizgi
Kâni Kumanovalı

Baskı ve Cilt
Kayhan Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti
Merkez Efendi Mah. Fazılpaşa Cad. No: 8/2 Topkapı/İstanbul
Tel.: (0212) 612 31 85 - 576 00 66
Sertifika No.: 12156

Birinci Basım: *İstanbul, Şubat 2016*

Baskı Adedi *2000*

ISBN 978-605-314-073-3
Sertifika No: 10704

AYRINTI YAYINLARI
Basım Dağıtım San. ve Tic. A.Ş.
Hobyar Mah. Cemal Nadir Sok. No: 3 Cağaloğlu - İstanbul
Tel.: (0212) 512 15 00 Fax: (0212) 512 15 11
www.ayrintiyayinlari.com.tr & info@ayrintiyayinlari.com.tr

twitter.com/ayrintiyayinevi facebook.com/ayrintiyayinevi instagram.com/ayrintiyayinlari

Daniel Pennac

Bedenin Güncesi



EDEBİYAT DİZİSİ SON ÇIKAN KİTAPLAR

HAVAALANI BALIKLARI / *Angelika Overath*
DAYICAN NAPOLYON / *İyrec-i Pézéşkzâd*
HARMATTAN / *Gavin Weston*
BİR SON DUYGUSU / *Julian Barnes*
HEZEYAN / *Laura Restrepo*
O ASLA GERİ GELMEYECEK / *Hans Koppel*
YARASALAR / *Marcel Beyer*
KAYBOLAN / *Hans-Ulrich Treichel*
BİR KÜÇÜK İMPARATORLUK / *Christian Kracht*
HAYAT DÜZEYLERİ / *Julian Barnes*
GÖZYAŞININ KİMYASI / *Peter Carey*
VÎS İLE RÂMÎN / *Fahreddin Es'ad-i Gorgânî*
ANATHEM / *Neal Stephenson*
BEYAZ DÜNYA / *Andrew McGahan*
MUTSUZLUK ZAMANLARINDA MUTLULUK / *Wilhelm Genazino*
KIRIK KÖŞELİ İLKBAHAR / *Mario Benedetti*
GECELERİ DAİRELER ÇİZEREK / YÜRÜRÜZ / *Daniel Alarcon*
BİR BUĞDAY TANESİ / *Ngũgĩ wa Thiong'o*
PARROT İLE OLIVER AMERİKA'DA / *Peter Carey*
İSTİSNA / *Christian Jungersen*
KALTENBURG / *Marcel Beyer*
ORBITOR / *Mircea Cărtărescu*
GÜVERCİNLER HAVALANIRKEN / *Melinda Nadj Abonji*
KAYBOLUYORSUN / *Christian Jungersen*
İÇERDEKİLER / *Victor Serge*
TİBET ŞEFTALİ TURTASI / *Tom Robbins*
BAHAR / *Sabine Adatepe*
CHE'NİN BİRLİĞİ / *Carlos Gamerro*
EFENDİNİN GÜZELİ / *Albert Cohen*
FRANSIZ SAVAŞ SANATI / *Alexis Jenni*
ARADAKİ NEHİR / *Ngũgĩ wa Thiong'o*

İçindekiler

	Uyarı	7
1	Birinci Gün (Eylül 1936)	13
2	12-14 Yaş (1936-1938)	19
3	15-19 Yaş (1939-1943)	65
4	21-36 Yaş (1945-1960)	95
5	37-49 Yaş (1960-1972)	155
6	50-64 Yaş (1974-1988)	191
7	65-72 Yaş (1989-1996)	229
8	73-79 Yaş (1996-2003)	259
9	Can Çekişme (2010)	295

Uyarı

Lison –benim kadim, kıymetli, biricik gıcık dostum– sıkıntı veren hediyeler konusunda ustadır; odamın üçte ikisini kaplayan şu bitmemiş heykel ya da atölyesinin iyice küçüldüğü bahanesiyle evimin koridoruna ve yemek odasına aylar önce bıraktığı tablolar gibi mesela. Elinizde tuttuğunuz, onun son hediyesi. Bir sabah evime daldı ve üzerinde kahvaltı yapmayı düşündüğüm masaya, henüz yeni ölmüş babasının ona bıraktığı defterleri yığıverdi. Kızarmış gözleri, gece boyunca onları okuduğuna işaret ediyordu. Ertesi gece benim de yaptığım gibi. Lison'un babasıyla hayatımda beş altı defa karşılaşmıştım, ondan çekiniyordum. Az konuşan, alaycı, sopa yutmuş gibi dimdik bu adam, her ne kadar öyle görünmese de yaşlı bir bilgenin uluslararası ününe sahipti. Onun hakkında asla tahmin edemeyeceğim tek şey, ömrü boyunca bu sayfala-

rı yazması olurdu! Uzun süredir doktoru olan arkadaşım Postel'e (Malaussène ailesinin doktoru olduğu gibi) şaşkınlık içinde bu defterler hakkındaki fikrini sordum. Cevap yıldırım hızıyla geldi: Yayınlayın! Tereddüt etmeden. Bunları editörüne gönder ve yayınlayın. Bir sorun vardı. Gizliliğinin korunmasını talep eden oldukça ünlü birinin kitabının yayınlanmasını bir editörden istemek kolay bir şey değil! Kitabın dürüst ve saygıdeğer işçisinin bu eserine el koyduğum için vicdan azabı çekmeli miyim? Buna kendiniz karar vereceksiniz.

D.P.

3 Ağustos 2010

Canım Lison,

Cenazemden döndün, evindesin, üzgünsün elbette ama Paris seni bekliyor, arkadaşların, atölyen, bitmemiş tabloların, Opera dekoru dahil olmak üzere onlarca projen, politik öfkelerin, ikizlerin geleceği, hayat, hayatın. O da ne, eve döndüğünde Avukat R.'den bir mektup var, noter jargonuyla babanın sana bıraktığı bir paket olduğunu yazmış! Vay canına, babadan postmortem bir hediye! Hemen koşarak gidersin tabii. Ve oldukça garip bir hediye teslim ediyor sana: Bedenimi! Hayır, etiyle kemiğiyle bedenim değil ama onun yaşamım boyunca gizlice tuttuğum günlüğünü (sadece son zamanlarda annenin haberi vardı). Her neyse, sürpriz işte. Benim babam bir günlük yazmış! Sana ne oldu baba, bir günlük demek, sen

ki o kadar farklı, o kadar ulaşılmaz olan? Hem de yaşamın boyunca! Sıradan bir günlük değil kızım, değişken ruh halimizin yazılması konusunda ne kadar önyargılı olduğumu biliyorsun. İş hayatımla ilgili de bir şey bulamazsın; görüşlerime, konferanslarıma ya da Étienne'in abartarak dediği gibi "kavgalarıma" günlük pedere ve akıp giden hayata dair hiçbir şey. Hayır Lison, salt bedenimin güncesi bu, gerçekten. Pek "fiziksel" bir baba olmadığım için buna daha da şaşıracaksın. Sanırım çocuklarım ve torunlarım daha önce beni hiç çıplak görmediler, nadiren mayoyla gördüler; ama beni hiçbir zaman aynanın karşısında pazılarımı zıplatırken yakalamadılar. Sevgimi gösterme konusunda usta olduğumu düşünmüyorum maalesef. Sana ve Bruno'ya yaralarımdan bahsetmektense ölmeyi tercih ederim; ki öyle de oldu ama zamanım dolduğunda. Beden, aramızda sohbet konusu değildi; Bruno ile seni kendi bedeninizin gelişimiyle baş başa bıraktım. Bunda ilgisizlik ya da farklı bir ahlak algısı görme. 1923'te doğan biri olarak o zamanların burjuvalarındandım sadece; hâlâ noktalı virgül kullanan ve kahvaltıya asla pijamayla inmeyen ancak yıkanmış, tıraş olmuş, günlük giysilerini olması gerektiği gibi seçmiş bir halde oturanlardan. Lison, beden sizin kuşağınızın bir icadıdır. En azından onu kullanma ve sergileme şekline bakarsak. Ruhumuzun, içi sürprizlerle dolu bir torba ve dışkı boşaltma pompası gibi algıladığı bedenimizle ilişkisine gelince bu konudaki sessizlik, bugün, en az benim zamanımdaki kadar derin. Daha yakından inceleyebilseydik en çıplak porno oyuncularından ya da en iyi şekilde soyunmuş beden sanatçılarından daha edeplisinin olmadığının farkına varırdık. Doktorlara gelince (En son ne zaman oskültasyon yaptırdın?), günümüzdekilere beden çok basit geliyor, ona dokunmuyorlar bile. Hücrelerin yapbozuna, röntgenlere, ultrason taramalarına, analizlere, bedenin biyolojik, ge-

netik, moleküler haline ve antikor üretimine odaklanmış durumdalar. Sana bir şey söyleyeyim mi? Bu modern bedeni ne kadar çok inceleyip teşhir edersek o kadar eksiliyor varlığı. Göz önünde tutulduğu kadar yok oluyor. Ben, başka bir bedenin güncesini yazdım; yol arkadaşımızın, bizi var eden makinemizin. Günce, çok söylemek anlamına geliyor; eksiksiz bir günce okumayı bekleme, bunlar günden güne değil de sürprizden sürprize yazılanlardır –bu konuda bedenimiz pinti değildir–, sessizliklerle noktalanmış on ikinci senemden son olarak seksen sekizinci seneme kadar, hayatın sahillerinde kendini unutmaya bırakmış bedenimizi göreceksin. Bedenim, kendini ruhuma gösterdiği her anda, elimde bir kalemle günün sürprizini beklerken buldu beni. Bu gösterileri olabildiğince titizlikle betimledim; elimdeki imkânları kullanarak, bilimi kenarda tutarak. Benim sevgili güzel kızım, mirasım budur: Fizyolojik bir poliçe değil, benim ortak alanımızdan uzakta olan gizli bahçem. Onu sana emanet ediyorum. Peki tam olarak neden sana? Çünkü seni çok fazla sevdim. Sağken bunu sana söylemediğim doğrudur ama bu küçük mutluluğa ölümümden sonra izin ver. Grégoire yaşasaydı bu günceyi şüphesiz ona bırakırdım, içindeki doktorun ilgisini çekerdi ve torunumu sevindirirdi. Tanrım, ne çok sevdim bu veledi! Bugün büyükanne olan sen ve çok genç yaşta ölen Grégoire, mutluluk bavulumu, büyük yolculuk için yolluğumu hazırlayın. Peki. İç dökmenin sonu. Bu defterlerden istediğini yapabilirsin; bunu bir babanın kızına verdiği yersiz bir hediye olarak görürsen çöpe atabilirsin, canın isterse aileyle paylaşabilirsin, gerek duyarsan da yayınlatırsın. Son seçenek için, yazarın anonim olmasına dikkat etmelisin –herhangi bir isimle de olabilir–, kişi ve yer adlarını değiştir, kimin neye alınacağını hiçbir zaman tam olarak bilemeyiz. Ayrıca, yılların geçmesiyle birlikte birkaç defter kayboldu, bazılarının içeriği de ta-

mamen tekrardan ibaret. Geç onları; çocukluğumda çektiğim sınavların ve karın kası hareketlerinin hesabını yaptığım yerleri düşünüyorum yada gençliğimde bir hesap uzmanı gibi tuttuğum cinsel hayatımın aşk maceralarının listesini mesela. Her neyse, bunların tamamından dilediğini yapabilirsin istediğin şekilde, sonuç iyi olacaktır.

Seni sevdim.

Baban

1
Birinci Gün (Eylül 1936)

Annem, çağırmadığım tek kişiydi.

64 sene, 2 ay, 18 gün *28 Aralık Pazartesi 1987*

Grégoire ile Philippe'in küçük Fanny'ye yaptığı aptal şaka, bu günlüğün başlangıç sahnesini, onu doğuran travmayı hatırlattı bana.

Ortalıkta yer açmayı seven Mona, çoğu Manès zamanından kalma eski eşyalardan oluşan büyük bir ateş yakılmasını istedi: Yamuk sandalyeler, küflü somyalar, kurtlu el arabası, kullanılamaz tekerler, kısacası kötü kokulu devasa bir ateş diyebiliriz (ki böyle bir ateş, neresinden baksan, "garage sale" kadar korkunç değildir). Mona, Jeanne d'Arc'ın davasını canlandırmaya karar

veren çocuklara eşyaları yükledi. Kutsal kadın rolünü canlandırmak için seçilen küçük Fanny'nin çığlıkları beni işimden alıkoydu. Grégoire ile Philippe, bütün gün boyunca, Fanny'ye altı senelik ömründe ismini hiç duymadığı Jeanne'ın meziyetlerini anlatıp kutsal kadını övdükçe övdüler. Cennetin ona sunduğu güzellikleri öyle bir abarttılar ki infazına yaklaştıkça mutluluktan havaya uçuyor, ellerini çırpıyordu. Ama onu canlı canlı ortasına atmak istedikleri ateşi görünce çığlık çığlığa eve koştu (Mona, Lison ve Marguerite çarşıdaydılar). Korkunun pençesinde küçük elleri bana yapıştı. Büyükbaba! Büyükbaba! "Tamam, tamam", "geçti", "bir şey yok"larla onu sakinleştirmeye çalıştım (aslında önemsiz değildi, hatta oldukça vahimdi, bu azizelik oyunundan haberim yoktu). Onu dizlerimin üzerine oturttum, nemli olduğunu hissettim. Dahası, korkudan altına yapmış, kendini pisletmişti. Kalbi korkunç bir hızda atıyordu, kesik kesik nefes alıp veriyordu. Çenesi öylesine kenetlenmişti ki tetani krizi geçireceğinden endişelendim. Sıcak bir banyoya soktum onu. O sırada, bu iki aptalın ona reva gördüğü yazgıyı, kalan son iki hıçkırık arasında parça parça anlatmaya başladı.

İşte böylelikle, günlük yazma kararını aldığım güne geri döndüm. Eylül 1936. Yaşım on iki, yakında on üç. İzciyim. Önceleri yavrukurttum, *Ormanın Kitabı*'yla moda olan gülünç isimlerden birini taşıyordum. İzciyim, yani bu çok önemli, artık yavrukurt değilim, büyüdüm, ben bir büyüğüm. Yaz tatilinin sonu. Alpler'de bir yerde izci kampındayım. Flamamızı çalan bir orduyla savaş halindeyiz. Onu geri almalıyız. Oyunun kuralı basit. Herkes fularını belinde, şortunun kemerine sıkıştırarak taşır. Rakiplerimiz de öyle. Bu fularlara can denir. Bu akından hem flamamızla hem de olabildiğince çok sayıda canla dönmeliyiz. Bunlara kafa derisi de diyoruz ve kemerle-

rimize asıyoruz. En çok fular getiren tehlikeli savaşçı, "avın ası" ilan ediliyor; tıpkı kabinlerini, düşürdükleri uçak sayısı kadar Alman haçıyla dolduran Büyük Savaş'ın pilotları gibi. Her neyse, savaşçılık oynuyoruz. Cılız olduğum için savaş başlar başlamaz canımı kaybediyorum. Pusuya düşmüşüm. İki düşman tarafından yere yatırılıyorum, üçüncüsü de canımı alıyor. Ölmeme rağmen tekrar savaşa girmeye kalkışmayayım diye beni bir ağaca sımsıkı bağlıyorlar. Ve beni burada terk ediyorlar. Ormanın ortasında. Bağlı olduğum çam ağacının reçinesi çıplak bacaklarıma ve kollarıma yapışıyor. Düşmanlarım sıvışıyorlar. Cephe uzaklaşıyor, gittikçe incelen sesler duyuyorum ara ara ve son olarak hiçbir şey. Ormanın sessizliği hayal gücüme hükmediyor. Varolan tüm gücüyle uğuldayan bir sessizlik: Çıtırtılar, sürtünmeler, gıdaklamalar, ulu ağaçlı ormanın rüzgârı... Oyunlarımızdan rahatsız olan hayvanlar saklandıkları yerden şimdi çıkarlar, diyorum içimden. Kurtlar değil tabii ki, insan yiyen kurtlara inanmıyorum artık, hayır, kurtlar değil ama yabandomuzları mesela. Yabandomuzu ağaca bağlı bir çocuğa ne yapar? Sanırım hiçbir şey, onu rahat bırakır. Peki ya yavruları yanında olan dişi bir yabandomuzu? Yine de korkmuyorum. Sadece her şeyin incelenmesi gereken bir durumda akla gelen tipik soruları soruyorum kendime. Kendimi kurtarmak için çabaladıkça düğümler sıkılaşıyor, çam sakızı daha çok yapışıyor tenime. Katılaşacak mı? Kesin olan bir şey varsa o da bağlarımdan kurtulamayacağım, izciler çözülmesi güç düğümleri iyi bilirler. Kendimi çok yalnız hissediyorum ama beni asla bulamayacaklarını da düşünmüyorum. Buranın uğrak bir orman olduğunu biliyorum, ahududu ve yabanmersini toplayan insanlarla sık sık karşılaşıyoruz. Savaş biter bitmez birinin gelip beni çözeceğini biliyorum. Rakiplerim beni unutsalar da bizimkiler yokluğuma dikkat et-

miştir, bir yetişkine haber verirler, böylece özgürlüğüme kavuşurum. Dolayısıyla korkmuyorum. Acımı sabırla çekiyorum. Bu durumun hayal gücüme sunmaya çalıştığı her şey mantığımın kontrolü altında. Bir karınca, ayaklarımdan başlayarak çıplak bacağıma biraz da gıdıklayarak tırmanıyor. Bu yalnız karınca, sağduyumu alt edemeyecek. Özünde zararsız olduğunu düşünüyorum. Beni ısırsa da, şortuma, oradan donuma girse de sorun değil; bu acıyı çekmesini bilirim. Ormanda karıncanın ısırması ender rastlanan bir olay değil, bilindik bir acı, ekşi ve geçicidir. Ruh halim böyle, sakin bir *entomolojist** gibi, ta ki ağacımın iki üç metre uzağındaki diğer çamın dibindeki karınca yuvasına gözüm çarpana dek: Çam dikeninden oluşan devasa bir yığın, siyah ve kızıl yaşamdan gelen ürkütücü ve durağan bir uğultu. Sandaletime tırmanan ikinci karıncayı görünce hayal gücümün kontrolünü kaybettim. Isırık söz konusu değil artık, bu karıncalar her tarafımı saracak, çiğ çiğ yiyecek beni. Hayal gücüm olayı ayrıntısız sunuyor bana, yani karıncaların bacaklarımdan tırmanarak pipimi ve anüsümü parçalayarak yiyeceklerine ihtimal vermiyorum ya da gözlerimden, kulaklarımdan, burun deliklerimden içime girip bağırsaklarımdan ve sinüslerimden yol alarak beni içten yiyeceklerini de düşünmüyorum; ayrıca kendimi bu çama bağlı bir karınca yuvası olarak da görmüyorum ve benden üç metre uzaklıkta kendi başına guruldayan ürkütücü mideye kırıntılarımı taşıyan işçi karıncaları ölmüş bir ağızdan kustuğumu da kafamda canlandırmıyorum, bu tip işkenceler gözümde canlanmıyor ama şimdi hepsi gözüm kapalı ağzım yırtılırcasına açık bir halde koparduğum korku çığlığında toplanmış durumda. Bütün ormanı, hatta onun dışındaki dünyayı bile kaplayan bir

* Böcekbilimci.

imdat çığlığı, sesimin binlerce parçaya ayrıldığı bir tizlik; tekrar küçük bir çocuk olmuşum gibi vücudumun tamamı bağırıyor, büzgenlerim en az ağzım kadar ölçüsüzce bağırıyor, bacaklarım boyunca boşalıyorum, hissediyorum, şortum doluyor ve sonra akıyor, ishal reçineye karışıyor ve bu olay korkumu ikiye katlıyor; çünkü koku, diyorum kendime, koku karıncaları çekecek, diğer hayvanları da ve ciğerlerim çığlıklarımla dağılıyor, gözyaşı, salya, sümük, çam sakızı ve bok içindeyim. Oysaki karınca ahalisinin umurunda bile olmadığımı, onların yavaşça kendi kendine çalıştığını, sayısız ufak işleriyle meşgul olduğunu görüyorum; bu iki aylak karınca haricinde diğerleri –şüphesiz ki milyon taneler– beni tamamen hiçe sayıyor, görüyorum, idrak ediyorum, hatta anlayabiliyorum ama artık çok geç, korku daha kuvvetli, beni ele geçiren şey gerçeği hiçbir şekilde göz önünde bulundurmuyor, tüm bedenim canlı canlı parçalanmanın korkusunu dile getiriyor, salt ruhumun yarattığı bir korku, karıncaların payı olmaksızın, mahcubiyetle tüm bunların farkındayım elbette ve daha sonra Rahip *Chapelier** –ismi Chapelier idi– gerçekten karıncaların seni yiyeceklerini düşünmüş müydün diye sorduğunda ona hayır cevabını vereceğim, olayı abarttığımı itiraf etmemi istediğinde evet diyeceğim, nihayetinde beni çözen gezicileri çığlıklarımla korkutmanın eğlenceli olup olmadığını sorduğunda bilmiyorum diyeceğim, beni arkadaşlarımın karşısına bebekler gibi bok içinde getirdiklerinde utanıp utanmadığım sorusuna evet diyeceğim; beni yıkamak için üzerime hortumla su tutarak soruyor bütün bu soruları, pisliğin en kabasını temizlemek için, giysilerimi çıkarmadan, ki sana hatırlatırım bu bir üniformadır, izci üniforması ve hiç sordun mu kendine, bu gezintiye çıkan

* (Fr.) Şapkacı (ç.n.)

insanlar izciler hakkında neler düşünecekler? Hayır, özür dilerim, hayır, onu hiç düşünmedim. Şimdi doğruyu söyle bana, her şeye rağmen bu zırvalık hoşuna gitti ama değil mi? Yalan söyleme, hoşuna gitmediğini söyleyemezsin! Hoşuna gitti, değil mi? Ve bu soruya cevap verebildiğimi hatırlamıyorum; çünkü hayatımın geri kalanı boyunca bedeni ruhtan ayırt etmeye, bundan böyle bedenimi hayal gücümün saldırılarına karşı korumaya ve hayal gücümün yersiz çıkışlarına karşı beni korumaya gönül veren bu günlüğe henüz atılmamıştım. Peki ya annen ne diyecek? Annenin ne diyeceğini düşündün mü? Hayır, hayır, annemi hiç düşünmedim, hatta bu soruyu sorarken farkına vardım, bağırdığım zaman çağırmadığım tek insandı annem; annem, çağırmadığım tek kişiydi.

Kovuldum. Beni almaya annem geldi. Ertesi gün şu satırları yazarak günlüğe başladım: Bir daha korkmayacağım, bir daha korkmayacağım, bir daha korkmayacağım, bir daha korkmayacağım, bir daha asla korkmayacağım.

2

12-14 Yaş (1936-1938)

Madem buna benzemek gerekiyormuş,
ben de buna benzerim.

12 sene, 11 ay, 18 gün *28 Eylül Pazartesi 1936*

Bir daha korkmayacağım, bir daha korkmayacağım, bir daha korkmayacağım, bir daha korkmayacağım, bir daha asla korkmayacağım.

12 sene, 11 ay, 19 gün *29 Eylül Salı 1936*

Korkularımın listesi:
- Anne korkusu.
- Ayna korkusu.
- Arkadaş korkusu. Özellikle Fermantin'den.

– Böcek korkusu. Özellikle karıncalardan.
– Bir yerimin acıma korkusu.
– Korkudan kendimi pisletme korkusu.

Korkularımın listesini yapmak aptalca, her şeyden korkuyorum. Hem korku aniden belirir hep. Hiç aklına gelmez ve iki dakika sonra seni deli eder. Ormanda başıma geldiği gibi. İki karıncadan korkacağım aklıma gelir miydi? Hem de neredeyse 13 yaşındayken! Karıncalardan önce de diğerleri beni yakaladığında hiç savunmadan kendimi yere atmıştım. Canımı almalarına ve beni ağaca bağlamalarına ses etmedim, sanki ölmüşüm gibi. *Korkudan ölmüştüm*, gerçekten de ölmüştüm! Aldığım kararların listesi:

– Annenden mi korkuyorsun? Yokmuş gibi davran.
– Arkadaşlarından mı korkuyorsun? Fermantin'le konuş.
– Aynalardan mı korkuyorsun? Aynada kendine bak.
– Bir yerinin acımasından mı korkuyorsun? Senin korkun canını daha çok yakıyor.
– Kendini pisletmekten mi korkuyorsun? Korkun bokundan daha iğrenç.

Korkularımın listesini yapmaktan daha aptalca bir şey var, aldığım kararların listesini çıkarmak. Onlara hiçbir zaman uymuyorum.

12 sene, 11 ay, 24 gün *4 Ekim Pazar 1936*

Beni kovduklarından beri annemin öfkesi hiç geçmedi. Bu akşam beni banyo leğeninden sabunlanmamı beklemeden çıkardı. Banyonun aynasına bakmam için zorladı beni. Kurulanmamıştım bile. Sanki kaçmak için fırsat arıyormuşum gibi omuzlarımdan tutuyordu. Parmakları canımı acıtıyordu. Durmadan, kendine bak, diyordu, hadi kendine bak! Yumruğumu sıktım ve

gözlerimi kapadım. Bağırıyordu. Gözlerini aç! Kendine bak! Hadi kendine bak! Üşüyordum. Dişlerim takırdamasın diye çenemi sıkıyordum. Bedenimin tamamı titriyordu. Kendine bakmadığın sürece buradan çıkmayacağız! Kendine bak! Ama gözlerimi açmadım. Gözlerini açmak istemiyor musun? Hep aynı oyun mu? Pekâlâ! Neye benzediğini söylememi mi tercih edersin? Gördüğüm bu çocuğun neye benzediğini? Sence neye benziyor? Neye benziyorsun? Söylememi ister misin? *Kesinlikle hiçbir şeye* benzemiyorsun! (Bana söylediklerinin *hepsini* olduğu gibi yazıyorum.) Kapıyı çarpıp gitti. Gözlerimi açtığımda ayna buğulanmıştı.

12 sene, 11 ay, 25 gün *5 Ekim Pazar 1936*

Babam, annemin krizine tanıklık etseydi kulağıma şunları fısıldardı: Demek kesinlikle hiçbir şeye benzemeyen bir çocuk, sence de bu *ilginç* değil mi! *Yani kesinlikle* bir şeye benzemeyen bir çocuk neye benzemeli? *Larousse*'un* *ekorşe*sine** mi? Babam bir kelimeye takınca onu eğik yazıyla söylüyor gibiydi. Sonrasında, üzerine düşünmem için susuyordu. *Larousse*'un ekorşesini düşünüyorum; çünkü babamla ben bu ekorşenin üzerinde anatomiyi çok inceledik. Bir insanın ne şekilde yaratıldığını biliyorum. Splenik atardamarın nerede olduğunu biliyorum; her kemiği, siniri, kası isimleriyle biliyorum.

13 sene, doğum günü *10 Ekim Cumartesi 1936*

Annem, Dodo'ya mendil oyununu oynadı yine. Öğle yemeğini bekledi tabii ve herkesin gelmesini. Dodo *za-*

* Ünlü bir ansiklopedi ismi. (ç.n.)

** İnsan ya da hayvan figürünü, kas yapısını göstermek amacıyla derisi yüzülmüş olarak betimlenen anatomik çizim. (ç.n.)

*kuski*leri* getiriyordu. Tabakları indirmesini "rica etti" ve sarılacakmış gibi yapıp nazikçe onu kendine doğru çekti. Ama yok, onun yerine mendili çıkardı. Mendille kulaklarının arkasını, dirseklerinin iç tarafını, dizkapaklarının arkasını sildi. Elbette (annemin herkese gösterdiği!) o mendil eskisi kadar beyaz değildi. Tırnakları da yakışık almıyordu. Bu kadar pis küçük bir oğlan olunca evin küçük hanımefendisi gibi davranılmaz! Gidip temizlenin genç adam! Dodo'yu göstererek Violette'e şunları söyledi: Ona dikkat edin, olur mu? Göbek deliğini unutmasın sakın! Size on dakika veriyorum. Bu tip öfkeli sahnelerde annem hep şımarık genç kız sesiyle konuşur.

Ben küçükken Violette, elimi yüzümü yıkadığı sırada, XIV. Louis'nin avlusunun pisliğini anlatırdı, sanki oradan geliyormuş gibi. Ah! Koku yönünden çok zengindi, bana güvenebilirsin! O insanlar, tozu halının altına süpürür gibi kendilerini parfüme boğarlardı. Violette, Napoleon'un Josephine'e (Mısır seferinden dönerken) yazdığı bu notu da pek sever: "Yıkanma, geliyorum". Tatlım, uzun lafın kısası, sevilmek için yasemin kokmaya ihtiyacımız yok. Ama bunu gidip ortalıkta söyleme!

Temizlik demişken, günün birinde ben onun sırtını keselerken babam bana şunları söyledi: Bu kadar insan kirinin nereye gittiğini hiç kendine sordun mu? Temizlenirken neleri kirlettiğimizi?

13 sene, 1 ay, 2 gün *12 Kasım Perşembe 1936*

Yaptım! Yaptım! Dolabımdaki çarşafını indirdim ve aynada kendime baktım! Artık bunun bitmesine karar

* Rus mutfağında, yemekten önce sunulan atıştırmalık, aperatif. (ç.n.)

vermiştim. Çarşafı indirdim, yumruğumu sıktım, derin bir nefes aldım, gözlerimi açtım ve kendime baktım! *KENDİME BAKTIM!* Kendimi ilk defa görüyor gibiydim. Aynanın karşısında uzun bir süre kaldım. İçindeki tam olarak ben değildim. Benim bedenimdi ama ben değildim. Bir benzerim bile değildi. Kendi kendime tekrarlıyordum: Sen, ben misin? Sen misin, ben olan? Ben, sen miyim? Bu, biz miyiz? Deli değilim, bunun ben değil de aynanın derinliklerine terk edilmiş herhangi bir çocuk olduğu *izlenimiyle* oynadığımı çok iyi biliyordum. Ne zamandan beri orada olduğunu düşünüyordum. Annemi çileden çıkaran bu oyunlar, babamı hiç korkutmuyordu. Oğlum, deli değilsin, senin yaşındaki diğer çocuklar gibi *duyumlarınla oynuyorsun.* Sorguluyorsun. Sorgulamanın sonunu görmeyeceksin. Yetişkin olduğun zamanda bile. Çok yaşlı olunca bile. Bunları unutma: *Duyularımıza inanmamız için hayatımız boyunca çaba sarf etmeliyiz.*

Yansımamın bana, aynalı dolabımın içinde terk edilmiş çocuk gibi göründüğü doğrudur. Bu duygu kesinlikle doğru. Çarşafı indirirken kimi göreceğimi çok iyi biliyordum ama yine de şaşırdım, sanki bu oğlan doğumumdan bayağı önce buraya terk edilmiş bir heykel gibiydi. Uzun bir süre ona bakakaldım.

İşte o an aklıma geldi.

Odamdan çıktım, parmak ucuna basarak kitaplığa gittim, *Larousse*'u açtım, cetvel ile ekorşeyi kestim (hiç kimse farkına varmayacak, *Larousse*'u annem sadece yemek odasında yemek yediğimizde Dodo'nun poposunun altına koymak için kullanır), odaya tekrar döndüm, kapıyı kilitledim, çırılçıplak soyundum, ekorşeyi aynanın köşesine sıkıştırdım ve birbirimizi karşılaştırdım, onu ve beni.

Olay şu ki, birbirimizle *hiç ama hiç alakamız yoktu.* Ekorşe, yetişkin bir atlete aitmiş. Geniş omuzları var.

Kaslı bacaklarının üzerinde dik duruyor. Ben, bir şeye benzemiyorum. Yumuşak bir çocuğum, beyaz, göğsü çukur; o kadar zayıfım ki kürekkemiklerimin altından mektup atabilirmişiz (Violette'in deyimiyle). Yine de bir ortak noktamız var: İkimiz de *saydamız*. Damarlarımız görünüyor, kemiklerimiz sayılabilir durumda; ama benim hiçbir kasım görünmüyor. Benim sadece derim, damarlarım, yumuşak dokularım ve kemiklerim var. Hiçbir şey *yerine oturmamış*, annemin dediği gibi. Doğru. Dolayısıyla, herhangi biri canımı alabilir, beni bir ağaca bağlayabilir, ormanda terk edebilir, hortum ile temizleyebilir, benimle alay edebilir ya da hiçbir şeye benzemediğimi söyleyebilir. Beni koruyacak olan sen değilsin değil mi? Karıncaların beni yemesine ses etmezsin sen! Üzerime sıçarsın!

Ama *ben* seni koruyacağım! Seni bana karşı bile koruyacağım! Seni kaslandıracağım, sinirlerini güçlendireceğim, seninle her gün ilgileneceğim, *hissettiğin her şey* ile ilgileneceğim.

13 sene, 1 ay, 4 gün *14 Kasım Cumartesi 1936*

Babam şöyle derdi: Her nesne *öncelikle* gerekli nesnedir. O zaman bedenim gerekli bir nesne. Bedenimin güncesini yazacağım.

13 sene, 1 ay, 8 gün *18 Kasım Çarşamba 1936*

Herkes farklı şeylerden bahsettiği için de bedenimin güncesini yazmak istiyorum. *Bütün bedenler, aynalı dolapların içinde terk edilmiş.* Çok düz bir şekilde günlük tutanlar, Luc ya da Françoise gibi mesela, her şeyden bahsediyorlar: duyguları, hissettikleri, arkadaşlıkları, aşk

hikâyeleri, ihanetleri, hiç bitmeyen açıklamalar, başkaları hakkında düşündükleri, başkalarının onlar hakkında düşündükleri, gerçekleştirdikleri seyahatler, okudukları kitaplar; ama bedenlerinden hiç bahsetmiyorlar. Bu yaz, bu olayı Françoise'da çok net gördüm. Günlüğünü "aşırı gizli" bir şekilde benimle paylaştı oysaki daha önce herkesle paylaşmış, bunu Étienne söylüyor. O ânın heyecanıyla yazıyor ama daha sonrasında *nasıl* bir heyecan olduğunu hemen hemen hiç hatırlamıyor. Ben ise bugün yazdıklarım, elli yıl sonra bana aynı şeyleri söylesin istiyorum. Tamamen aynı şeyi! (Elli yıl sonra altmış üç yaşında olacağım.)

13 sene, 1 ay, 9 gün *19 Kasım Perşembe 1936*

Tüm korkularımı tekrar düşününce duyumlarımın bir listesini oluşturdum: boşluk korkusu taşaklarımı eziyor, darbe alma korkusu beni felç ediyor, korkma korkusu gün boyu kaygıya sebep oluyor, kaygı korku veriyor, heyecan (tatlı olanı bile) tüylerimi ürpertiyor, nostalji (babamı düşünmek gibi mesela) gözlerimi yaşartıyor, beklenmedik olaylar beni sıçratıyor (çarpan bir kapı olsa bile), panik hali beni işetebiliyor, en ufak üzüntü beni ağlatabiliyor, hiddet soluğumu kesiyor, utanç beni küçük düşürüyor. Bedenim her şeye tepki veriyor. Ama her zaman *nasıl* tepki vereceğini tam olarak bilemiyorum.

13 sene, 1 ay, 10 gün *20 Kasım Cuma 1936*

İyice düşündüm. Eğer hissettiğim her şeyi *olduğu gibi* yazarsam günlüğüm, bedenim ile ruhum arasında, bir *elçi* gibi olur. Duygularımın *tercümanı* olur.

13 sene, 1 ay, 12 gün *22 Kasım Pazar 1936*

Sadece derin hislerimi, büyük korkularımı, geçirdiğim hastalık ve kazaları anlatmayacağım; bedenimin hissettiği (ya da ruhumun bedenime hissettirdiği) her şeyi ama kesinlikle *her şeyi* anlatacağım. Örneğin cildimi okşayan rüzgâr, kulaklarımı tıkadığım an içimdeki sessizliğin çıkardığı ses, Violette'in kokusu, Tijo'nun sesi. Tijo, büyüdüğünde sahip olacağı ses tonuna şimdiden sahip. *Kumlu* bir ses, sanki günde üç paket sigara içiyormuş gibi. Üç yaşında! Yetişkin olduğunda sesi daha ince olmayacak tabii ama aynı paslı sese sahip olacak, her kelimenin arkasındaki sırıtışına kadar aynı, bundan eminim! Manès'in öfkelerinden bahsederken Violette'in dediği gibi: İstediği kadar bağırsın, insanın sesi neyse odur!

13 sene, 1 ay, 14 gün *24 Kasım Salı 1936*

Sesimiz, rüzgârın bedenimizden geçerken oluşturduğu müziktir (yani, alt taraftan çıkmadığı sürece).

13 sene, 1 ay, 26 gün *6 Aralık Pazartesi 1936*

Saint-Michel'den dönünce kustum. Kusmak kadar sinirimi bozan bir şey yok. Kusmak, bir torbayı ters çevirmeye benziyor. Derin tersyüz ediliyor. Sarsarak. Kopararak. Direniyorsun ama seni çeviriyorlar. İçini dışına. Tıpkı Violette'in tavşanın derisini yüzerken olduğu gibi. Derinin diğer tarafı. Budur kusmak. Bana utanç veriyor, beni müthiş öfkelendiriyor.

13 sene, 1 ay, 29 gün *9 Aralık Salı 1936*

Bir şeyler yazmadan önce sakinleşmeliyim.

13 sene, 2 ay, 15 gün *25 Aralık Cuma 1936*

Dün akşam annemin hediyesi şu soru oldu: Noel için bir hediye hak ettiğini *gerçekten* düşünüyor musun? İzci kampında olanlar tekrar aklımdan geçti ve hayır cevabını verdim. Ama her şeyden önce, ondan bir şey istemediğim için söyledim bunu. Georges Amca bana ikişer kiloluk iki halter hediye etti, Joseph ise kasları geliştiren göğüs yayı adlı bir alet. Tahtadan yapılmış iki kola bağlı beş lastik kordondan oluşuyor. Bu kolları tutup mümkün oldukça çok sayıda yayları gerdirmek gerekiyor. Kullanım kılavuzunda bir adamın resmi var, göğüs yayını almadan önceki hali ve altı ay sonrasındaki hali. Onu tanıyamıyoruz. Göğüs kafesi iki kat genişlemiş ve boyun kasları bir boğanınki gibi olmuş. Oysaki *günde sadece on dakika boyunca o hareketi yapıyordu.*

13 sene, 2 ay, 18 gün *28 Aralık Pazartesi 1936*

Bayılma oyunu oynadık Étienne ile birlikte. İyiydi. Biri arkana geçiyor, kucağına alıyor seni, ciğerlerini boşaltırken var gücüyle göğsünü sıkıştırıyor. Bir defa, üç defa, bütün kuvvetiyle sıkarak, göğsünde hava kalmadığında da kulakların vızıldıyor, başın dönüyor, bayılıyorsun. Nefis. *Gittiğini* sanıyorsun, diyor Étienne. Evet ya da devrildiğini ya da battığını... Her neyse, gerçekten nefisti!

13 sene, 3 ay *10 Ocak Pazar 1937*

Gecenin bir vaktinde Dodo beni uyandırdı. Ağlıyordu. Nedenini sordum, söylemek istemedi. O zaman beni neden uyandırdığını sordum. Sonunda, arkadaşları kadar uzağa çişini yapamadığı için onunla dalga geçtiklerini söyledi. Nereye kadar diye sordum. Fazla uzak değil dedi. Anne sana öğretmedi mi? Hayır. Şimdi geldi mi diye sordum. Evet. Çişini yapmadan önce çorabını yuvarlıyor musun dedim. Bana şöyle dedi: Ne, çorabımı mı? Balkona gittik ve çorabın nasıl yuvarlandığını gösterdim. Küçükken bu numarayı bana Violette öğretmişti banyo yaptığımda: Çorabını yuvarlasana, mantar yapmasın başımıza! Dodo pipisini çıkarıp çok uzağa işedi, Bergerac'ların Hotchkiss'inin üzerine. Evin tam altına park etmişlerdi. Kaldırım genişliği kadar bir uzaklığa işemeyi başardı. O kadar mutluydu ki gülerek çişini yapıyordu. Sarsıntıyla atışı daha da uzağa fırlatıyordu. Annemin uyanmasından korktum, elimle ağzını kapattım. Elimin içinde gülmeye devam etti.

13 sene, 3 ay, 1 gün *11 Ocak Pazartesi 1937*

Erkeklerde üç işeme şekli vardır: 1) Otururak. 2) Ayakta. 3) Ayakta, yuvarlayarak (Çorap dediğimiz prepüs oluyor. Sözlükle onaylanmıştır). Onu yuvarlayınca daha uzağa işiyorsun. Annemin bunu Dodo'ya öğretmemesi *inanılmaz!* Öte yandan, bu içgüdüsel bir bilgi değil mi? Eğer öyleyse Dodo bunu neden tek başına keşfetmedi? Violette bana göstermeseydi ben ne olurdum? Çorap yuvarlamayı akıl edemedikleri için ömür boyu ayaklarını sulayan adamların var olması mümkün mü? Derste bütün gün kendime bu soruyu sordum: Lhuillier, Pierral, Auchard. "Dünyanın işleyişi" (annemin dediği gibi) hak-

kında bildikleri sayısız şeye rağmen belki de çorap yuvarlamaktan bihaberlerdir! Mösyö Lhuillier mesela, o herkese her şeyi öğretirim havasıyla eminim ayaklarına işiyordur ve bir de neden diye soruyordur.

13 sene, 3 ay, 8 gün *18 Ocak Pazartesi 1937*

Uykuya dalarken en sevdiğim şey, tekrar uykuya dalma zevki için uyanmaktır. Uyuyakaldığın o saniye içinde tekrar uyanmak, fevkalade! *Uyuma sanatını* bana babam öğretti. Kendini iyi gözlemle: Gözkapakların ağırlaşıyor, kasların gevşiyor, başın nihayet bütün ağırlığını yastığın üzerine koyveriyor, artık düşündüklerinin tam anlamıyla *düşünülmüş* olmadığını seziyorsun, sanki henüz uyumadığını bildiğin halde rüya görmeye başlamışsın gibi. Uyku tarafına düşmeye hazır bir şekilde, duvarın üzerinde yürür gibi mi? Kesinlikle! Uyku tarafına düşecek gibi olursan başını salla ve uyan. Duvarın üzerinde kal. Tekrar uyuyacağım diyebileceğin birkaç saniyelik bir uyanıklık bu: Tekrar uyuyacağım! Zarif bir *vaat*.O zevke ikinci defa varmak için bir daha uyan. Sallandığını hissettiğinde gerekirse kendini çimdikle! Mümkün olduğu kadar suyun yüzüne çık ve sonunda kendini batmaya bırak. Uyku derslerini fısıldayarak anlatan babamı dinliyorum. Yine, yine! Babamın sayesinde her akşam uykudan bunları bekliyordum.

13 sene, 3 ay, 9 gün *19 Ocak Salı 1937*

Belki budur ölmek. Ondan bu kadar korkmasaydık ne iyi olurdu. Belki de her sabah, öleceğimiz o zevk dolu ânı geciktirmek için uyanıyoruzdur. Babam öldüğünde son kez uykuya dalmıştı.

13 sene, 3 ay, 20 gün *30 ocak Cumartesi 1937*

Az önce sümkürdüğüm sırada, Dodo'ya o daha küçükken sümkürmeyi öğrettiğim zaman geldi aklıma. Bir türlü nefesini burnundan vermiyordu. Hadi şimdi nefesini ver diyip mendili burnunun altına yerleştiriyordum, yine ağzından veriyordu. Ya da hiç vermiyordu, nefesini içine veriyor, balon gibi şişiyordu ve dışarıya hiçbir şey çıkmıyordu. O zamanlar Dodo'nun aptal olduğunu düşünüyordum. Ama öyle değildi. Olay şu ki, insan, bedenine dair her şeyi öğrenmek zorunda: Yürümeyi, sümkürmeyi, yıkanmayı öğreniyoruz. Bize gösterilmeseydi bunların hiçbirini yapıyor olmazdık. Başlangıçta, insan hiçbir şey bilmiyor. Hiç ama hiçbir şey. Hayvanlar gibi bön. Öğrenilmeye ihtiyacı olmayan şeyler: nefes almak, görmek, duymak, yemek, işemek, sıçmak, yatmak ve uyanmak. Dahası var! Duyuyoruz ama *dinlemeyi* öğrenmek gerekiyor. Görüyoruz ama *bakmayı* öğrenmek gerekiyor. Yiyoruz ama tabağındaki eti kesmeyi öğrenmek gerekiyor. Sıçıyoruz ama lazımlığa yapmayı öğrenmek gerekiyor. İşiyoruz ama ayaklarımıza işememeyi öğrendikten sonra ileriye *nişan almayı* öğrenmek gerekiyor. Öğrenmek, her şeyden önce *bedenine hâkim olmak demektir.*

13 sene, 3 ay, 26 gün *5 Şubat Cuma 1937*

Cevaplarınızdaki anahtar kelimelerin *sözlü* olarak altını çizmenizin nedeni *geri zekâlı* olduğumu düşünmeniz mi? Mösyö Lhuillier bütün sınıfın önünde bana böyle sordu. Bunu yaparken beni taklit ediyordu, doğal olarak herkesi güldürdü. Nante Buyruğu'nun yürürlükten kaldırılmasının *bedeli ağır bir hata* olduğu kararına varmak için tarih öğretmeninizin sizi beklediğini mi düşünüyorsunuz? Ayrıca *bedeli ağır bir* hata sizin yaşı-

nızdaki bir çocuk için biraz *özentiye* kaçmıyor mu? Acaba siz boş bir *züppe* olabilir misiniz, dostum? Sizi *sadeliğe* ve bizi *biliminizle* çok fazla *ezmemeye* davet ediyorum.

Vurgularım yüzünden babamla böyle dalga geçildiğini görmek beni korkunç üzdü (Vurguladıklarım onun sözleri, dolayısıyla onunla dalga geçmişlerdi). Lhuillier'ye cırtlak sesini taklit ederek cevap vermek isterdim; ama yüzüm kıpkırmızı oldu, gözyaşlarımın akmasını engellemek için nefesimi tuttum ve hiçbir karşılık vermedim. Zil çalınca panikledim! Sınıftan çıkmak ve dışarıdakilerle görüşmek, hayır! Düşünmesi bile beni felç etmeye yetti. Gerçek anlamda. Bacaklarım beni taşımayı reddetti. Oturdum kaldım. Artık bir bedenim yoktu. *Dolabıma geri dönmüştüm!* Bir şey kaybetmiş gibi yapıp çantamın içinde, masanın üzerinde onu aramaya başladım. Ne utanç! Bu utanca karşı isyan fikri ayağa kalkmam için bana güç verdi. Nihayetinde benimle dalga geçebilirler, önemi yok. Beni dövebilirler, hatta canımı da alabilirler, umurumda değil.

Ama hayır, dışarıda beni bekleyen Violette'ti. Alışverişe çıkmış, geçerken de beni almak istemiş. Yavrum, bir şeyden korkuyorsun, yüzünden belli! Yüzümden mi? Dişi ördek yumurtası gibi bembeyaz olmuşsun. Hiç de değil! Hem de nasıl! Yüz ifademiz bizden daha uzun bir süre konuşur, bak Manès'e, onun bir öfkelenmesi bütün gününü alır. Üstelik kalbinin nasıl attığını da duyuyorum. Hiçbir şey duyduğu yoktu, Violette işte, tahmin etmiştir. Eve döndüğümüzde atıştırmalık bir şeyler hazırlamıştı benim için (ekmek, reçel, dondurma). Bir daha beni okuldan almamasını rica ettim. Kendi kendini savunmak mı istiyorsun, yavrum? Yaşın geldi artık. Kimseden korkma, eve yara bere içinde dönersen ben sana bakarım.

13 sene, 3 ay, 27 gün *6 Şubat Cumartesi 1937*

Babama artık bir bebek olmadığımı ve benimle italik konuşmaması gerektiğini söylediğimde bana, imkânsız oğlum, bu benim *İngiliz* yanım, dedi.

13 sene, 4 ay *10 Şubat Çarşamba 1937*

İlk önce annem, okula gitmemek için numara yaptığımı düşündü. Ama gerçekten de iltihaplı boğaz enfeksiyonu olmuştum. İlk iki günü yüksek ateşle geçirdim. Kırk derecenin üstü! Dalgıç kıyafetleriyle et suyunun içinde yüzmek gibi (diyor Violette). Doktor *kızıl** olabileceğinden endişeleniyordu. Yatakta on gün. İlk olarak, bir el *içeriden* boğazını sıkıyor ve yutkunmana izin vermiyormuş gibi başlıyor. Salyanı bile. Çok fazla ağrılı. Oysaki biz *hiç durmadan* salya üretiyoruz. Gün içinde kaç litre? Onca litreyi yutmak zorunda kalıyoruz çünkü tükürmek terbiyesizce. Tükürük salgılamak, yutkunmak, en az nefes almak kadar otomatik bir beden işlevidir. Onsuz, bir ringa balığı gibi kururduk. Sadece bedenimizin biz hiç düşünmeden yaptığı şeyleri sıralamak için kaç deftere ihtiyacımız olurdu diye soruyorum kendime. Otomatik işlevler *sayısız* mıdır? Genelde hiç dikkat etmeyiz ama aralarından biri bozulunca bütün ilgiyi üzerine çeker! Babam, çok şikâyetçi olduğumu düşündüğü zamanlar, Sénèque'in bir cümlesini söylerdi hep: *Her insan, en ağır yükü kendisinin taşıdığını düşünür.* Bedensel işlevlerimizin biri arızalandığında da böyle oluyor işte! Dünyanın en mutsuz insanı oluyorsun. Hastalığımın ilk safhalarında yalnızca boğazımdan ibarettim. İnsan bir noktaya *yoğunlaşır,* diyordu babam, her şeyin sebebi bu! İnsanların gözünde, belir-

* Hastalık. (ç.n.)

li bir çerçevenin dışında yaşam yoktur. Oğlum, çerçeveyi kırmanı tavsiye ederim.

13 sene, 4 ay, 6 gün *16 Şubat Salı 1937*

Bütün hafta boyunca odam revire dönmüştü. Violette, gargara suyunu mutfakta kaynatıyordu, sonra getirip odamdaki pencerenin yanında duran babamın beyaz örtülü oyun masasına koyuyordu. Saint-Michel'deki rahibe, ona *kataplazma*nın* nasıl yapıldığını öğretmişti. Tohum kullanımında cimrilik etmeyin, kızım (halbuki Violette onun büyük annesi olacak yaştaydı!). Violette, bezi örtünün üzerine açıyor, üstüne ketentohumlu lapayı döküyor, hardal tozu serpiyor, bezin kenarlarını üst üste gelecek şekilde katlıyor, boğazıma dayıyor ve on beş dakikalık işkence başlıyor. Kaşınıyor, ısıtıyor, yakıyor, bin tane iğne boğazından geçiyor, dolayısıyla ağrı azalır gibi oluyor çünkü artık sadece yanan yeri düşünüyorsun. *Tutkuların değişimi adamım, olay bu!* (İmza: Babam.) *Acıyı unutmak için, daha beterini çekmek!* (İmza: Violette.) En fenası, Saint-Michel rahibesinin gerçekleştirdiği badana seansıydı. Çubuğu aldı, boğazımın dibine kadar soktu, ânında önlüğüne kustum. Kokmuş balık gibi tiksindirdim onu, bir daha gelmek istemedi. Annem tamamen abarttı: Tedavi görmek istemiyorsun demek? Albümin olmayı mı tercih edersin? Romatizma? Bak, bunlar insanı öldürebilir bile! Hastalık en sonunda kalbine hücum eder! Violette olunca, badana hiç sorun olmuyor: Ağzını kocaman aç yavrum, o dipteki kapağı kapatmadan nefes almaya devam et. Kapatma diyorum! (Gırtlak mizmarı demek istiyor.) Tamaaaaaaam. Yeşil işersen korkudan bayılma, badananın mavisinden kay-

* Tedavi amaçlı, bitkilerle hazırlanan lapa. (ç.n.)

naklanıyor! Doğru: Metilen mavisi idrar sarısına karışınca yeşil işiyorsun. Beni uyarmakla iyi yaptı, tam olarak bu gibi sürprizler bayılmama sebep oluyor.

13 sene, 4 ay, 7 gün *17 Şubat Çarşamba 1937*

Kataplazma, gargara, badana, dinlenme tamam ama ilaçların en iyisi Violette'in kokusuyla uyumak. Violette, benim evim. Balmumu, sebze, odun yanığı, kara sabun, çamaşır suyu, eski şarap, tütün ve elma kokuyor. Beni şalının altına alınca evime giriyorum. Söylediklerini, göğsünün derinliklerinden dinliyorum ve uykuya dalıyorum. Uyandığımda yanımda olmuyor ama şalı hâlâ üzerimde. Rüyalarında kaybolmaman için yavrum. Kaybolan köpekler, her zaman sahiplerinin giysilerine geri döner!

13 sene, 4 ay, 8 gün *18 Şubat Perşembe 1937*

Benim bedenim, aynı anda Violette'ın de bedeni. Violette'in kokusu, benim ikinci cildim gibi. Bedenim, aynı anda babamın da bedeni, Dodo'nun da bedeni, Manès'in de bedeni... Bedenimiz, başkalarının da bedeni.

13 sene, 4 ay, 9 gün *19 Şubat Cuma 1937*

Bacaklarımda derman yokama ateşim düştü. Doktorun içi rahatladı. Kızıl hastalığı olsaydı "şimdiye kadar kendini ilan ederdi" diyor doktor. Bu deyim beni birden sarstı çünkü Violette de kocasından bahsederken hep "ilanıaşk ettiğinde pek sevimliydi" der! (Savaşta öldü, daha başlarında, Eylül 14'te.) Savaşlar da ilan edilir.

13 sene, 4 ay, 10 gün *20 Şubat Cumartesi 1937*

Daha ister misin? Neden daha ister miyim? Ateşten, biraz daha ister misin? Peki neden istemeliyim? Okula gitmemek için tabii ki! Dodo, yatağıma tekrar sokulabildiği için mutluydu. Gevezeliğe son vermiyordu. Eğer istiyorsan termometreyi ısıtman gerekecek ama tavanın üzerine koyma, o zaman patlayabilir, en iyisi üzerine yavaşça vurmak, sokulan kısmına değil, yuvarlak kısmına! Tırnağınla yavaşça vuruyorsun ve yükseliyor, o sırada anne seni gözetliyorsa bile bunu yorganın altında yapabilirsin ama çok sert vurma, içindeki sıvı dağılabilir, anladın mı? (Susuyor ve ânında tekrar başlıyor.) Peki kurutma kâğıdı olayını biliyor musun? Ayakkabımızın içinde ayağımızın tabanı ile çorabın arasına bir tane kurutma kâğıdı koyarsak eğer, yürümeye başladığın anda ateşin çıkmaya başlar. Ne saçmalıyorsun? Yemin ederim! Bunu sana kim anlattı? Bir arkadaş.

13 sene, 4 ay, 15 gün *25 Şubat Perşembe 1937*

Annem, Violette'in reçelini nasıl beğenebildiğimi sorguluyor. Bu "korrrkunç" şeyden bir kaşık yemektense açlıktan ölmeyi tercih ettiğini iddia ediyor! Kavanozun odamda kalmasını istiyor. Bu iğrenç şeyin mutfağımda durmasını istemiyorum, duyuyor musun beni? Kokusu bile midemi kaldırıyor!

Bense reçelin her şeyini seviyorum. Kokusunu, rengini, tadını, kıvamını. Koku, görünüm, tat, dokunuş, beşte dört duyulu bir zevk, bu kadar!

1) *Kokusu.* Isabella üzümü. Asma çardağının altında Tijo, Robert ve Marianne ile birlikte hayal ediyorum kendimi. Gölgesi sıcak. Kokusu ahududu gibi. İyi hissediyoruz.

2) *Rengi.* Mor üzerine neredeyse siyah. Ekmeğimi süte banınca morun ve kırmızının bütün tonlarından geçerek koyu mordan çok açık maviye dönen bir hale beliriyor. Harikulade!

3) *Ahududu tadı.* Bu üzümün tadı ahududu gibi ama daha az ekşi.

4) *Kıvamı.* Hoşaf ile pelte arasında. Eriyor ama akmıyor. Violette aynısını böğürtlenle de yapıyor.

5) *Ah! Unuttum, bir de sıcaklığı var.* Kavanozu penceremin kenarında bütün gece boyunca bırakırsam ve sonra ekmeğimi kaynar sütün içine banarsam sıcak soğuk zıtlığı inanılmaz oluyor.

Ama onun en sevdiğim özelliği, *Violette'in reçeli* olmasıdır. Ve eminim ki bu sebepten annem reçeli hiç sevmiyor.

Soru: Birine karşı hissettiklerimiz damak tadımızı etkiliyor mudur?

13 sene, 4 ay, 17 gün *27 Şubat Cumartesi 1937*

Az önce, banyodayken, Dodo *kum satıcısı** yüzünden gözlerini yıkıyordu. Violette, kum satıcısının her akşam uğradığını söylemiş, dolayısıyla gözlerinin yandığını hissedince yıkamaya gitmiş. Ben de ona, kum satıcısının değil de *uykunun* gözlerini yaktığını anlattım. Kum satıcısı diye adlandırdığımız şeyin uyuma isteğinin kendisi olduğunu söyledim. Bana şu cevabı verdi: Ne yani, kum satıcısı işte! Dodo hâlâ *hayal dünyasında.* Ben ise oradan kurtulmak için bu günlüğü yazıyorum.

* (Fr. *marchand de sable*) Masalsı karakter. İnsanların uykuya dalması için gözlerine kum serptiği rivayet edilir. (ç.n.)

13 sene, 4 ay, 27 gün *9 Mart Salı 1937*

Georges Amca mektubuma cevap verdi. Violette dışında, çocukların sorularını cevaplayan tek yetişkin olur kendisi. Bu yüzden Étienne benden daha çok şey biliyor.

Sevgili yavrum,

[...] "Saçlarımı, bir korku ya da heyecan sonucu" mu kaybettiğimi soruyorsun. [...] Yavrum, Büyük Savaş zamanında kel oldum ve bu durumda olan bir ben değilim. Bir sabah uyandığımda miğferimin içi tutam tutam saçla dolmuştu, sonraki sabah da ve yine ondan sonraki sabah da. Birkaç hafta içinde kel oldum. Doktor buna saçkıran dedi ve saçımın tekrar çıkacağını söyledi. Gördük! [...].

Şimdi de "kel türünün temsilcisi olarak", "kafamda ürperti" oluyor mu diye soruyorsun bana. Peki, şunu bil ki bu en az bir defa başıma geldi: Savaştan hemen sonra, Sarah Bernhardt'ı sahnede gördüğüm zaman. Sarah Bernhardt'ın sesinin nasıl olduğunu tahmin bile edemezsin. [...].

"Menstrüasyon vs" ile ilgili sorularına gelince sana cevap verme kabiliyetine sahip değilim. Küçüğüm; kadın, erkek için bir gizemdir ve ne yazık ki tersi için bu geçerli değil [...].

Juliette ve ben seni sevgiyle öpüyoruz. Annene de sevgilerimizi ilet ve istediğin zaman Paris'e gelip bize kol kaslarını gösterebilirsin.

Georges Amcan

Menstrüasyon konusunda söyledikleri, bu sorular için yaşımın uygun olmadığını ifade etmenin tatlı bir yolu. Bunu biraz bekliyordum. Bir ara, Violette bilmem gereken kadarını anlatmıştı. Fermantin'in kız kardeşiyle ilgi-

li söylediği bir cümleden dolayı sormuştum soruyu: Kimi "özel halleri" oluyordu ve "alttan alacak" durumda olmuyordu. Gerisini sözlükten kopyalıyorum.

Menstrüasyon. *Larousse Sözlüğü*:

"Menstrüasyonun kapsadıkları: 1. büluğ çağı denen yerleşim dönemi; 2. kadının üreme sürecine karşılık gelen dönem; 3. kesilme ya da menopoz dönemi.

"Menstrüel dönem ya da iki kanama arasındaki süre, yirmi beş ile otuz gün arasındadır ve kadından kadına fark gösterir.

"Kanamalar neredeyse bütün hamileliklerde askıya alınır ve dolayısıyla doğumda da."

13 sene, 5 ay *10 Mart Çarşamba 1937*

Georges Amca ile babamın arasındaki bir sohbeti hatırlıyorum. Babam artık ayağa kalkamıyordu. Neredeyse hiçbir şey yemiyordu. Georges Amca ondan toparlanmasını istiyordu. Hatta ona yalvarıyordu. Gözleri yaşla doluydu. İmkânsız moruk, diyordu babam, ben *içeriden* kel oldum! Ve tıpkı yumurta kafanda olduğu gibi, içimde yeniden bir şey çıkmayacak. Georges Amca ile babam birbirlerini çok severlerdi.

13 sene, 5 ay, 6 gün *16 Mart Salı 1937*

Babam beni uyarmıştı! Ama bilmek bir şey, başınıza gelmesi başka bir şey! Uyandım ve yatağımdan zıpladım. Pijamam batmış, ellerim yapış yapıştı! Çarşafta da vardı. Aslında, her yerde vardı. Kalbim son hızla çarpıyordu. Pijamamı çıkarınca babamın söyledikleri aklıma geldi. Boşalmak, oğlum. Eğer gece başına gelirse korkma, tek-

rar yatağa işemeye başladığını düşünme, *geleceğin yerleşmesi bu.* Panik yok, şimdiden alış, hayatın boyunca sperm üreteceksin. İlk zamanlarda, az çok kontrol altında tutabiliyoruz: Sürtünme, zevklenme ve hop, her şeyi bırakıyoruz! Zamanla alışıyoruz, kendimizi tutmayı öğreniyoruz ve sonunda en iyi ânı seçiyoruz.

Pijamam, incelmiş kâğıt gibi baldırlarıma yapışıyordu. Yıkanırken Dodo banyoya geldi. İlla gelmesi gerekiyordu. Çok heyecanlıydı. Bir şey yok, sadece sperm, çocuk yapmak için, yarısı erkeklerde, diğer yarısı kızlarda!

13 sene, 5 ay, 7 gün *17 Mart Çarşamba 1937*

Sperm, deride kuruduğu zaman çatlıyor. Pul yapışkanına benziyor.

13 sene, 5 ay, 8 gün *18 Mart Perşembe 1937*

Babamın yüzünü tam olarak hatırlamıyorum artık. Ama sesini hatırlıyorum. Ah! Evet! Söylediği *her şeyi* hatırlıyorum. Sesi bir nefesti. Kulağımın çok yakınında fısıldıyordu. Bazen kendime, gerçekten anımsıyor muyum yoksa babam hâlâ içimde fısıldıyor mu diye soruyorum.

13 sene, 5 ay, 18 gün *28 Mart Pazar 1937*

Aynanın kenarına sıkıştırdığım ekorşeye geri döndük. Madem buna benzemek gerekiyormuş, ben de buna benzerim.

13 sene, 5 ay, 19 gün *29 Mart Pazartesi 1937*

Tamamdır. Fermantin'i buldum. Bana kas yapmam için birkaç numara göstermesini istedim. Önce benimle dalga geçti. Umutsuz vaka olduğumu ve bu seviyeye inmeyeceğini söyledi. Matematik ödevlerini yapsam bile mi? Gülmeyi bıraktı. Ne oldu, kız düşürmek için *biscoteaux** yapmaya mı karar verdin? (Sanırım kol, omuz ve boyun kaslarından bahsediyordu.) Roma zırhı mı istiyorsun? (Şimdi de karın kaslarından: Rectus abdominus, abdominal oblique ve pectoralis major.) O zaman karın kaslarını çalıştırman gerekecek ve yığınla şınav çekmen! Fermantin benden sadece iki yaş büyük olmasına rağmen şimdiden gerçek bir profesyonel. Genellikle futbol veya yakantop gibi takım oyunlarında onun takımı kazanır. Bir sürü kulübe üye ve ona eşlik etmemi istiyor. Mümkün değil. Önce şu içine saklandığım dolaptan çıkmam gerekiyor. Topluca yapılan spora hayır ama hareketleri çalışmak olur (şınav dediği şey gibi). Bunlar tek başına yapılabilir. İp, barfiks, süreli koşu ve bisiklete binmeyi öğretsin bana (Violette'inkini ödünç alırım), yüzmeyi de. Manès, zamanında göstermişti ama beni suya atınca kurbağaları taklit ederek suyun yüzeyinde kalmaya çalışmıştım. Fermantin koşu, bisiklet ve yüzme dersleri karşılığında İngilizce ödevlerini yapmamı istedi. Tamamdır.

13 sene, 6 ay, 1 gün *11 Nisan Pazar 1937*

Hareket (şınav), bedenini, yerden aşağı yukarı on beş derecelik bir açıda tutmaktır; parmak uçlarından kollarına kadar dimdik duruyorsun, daha sonra dirseklerini kırıyorsun, çenenin yere değmesi lazım ve yine kalkıyor-

* (Fr.) Pazı anlamına gelen popüler deyim. "Biskoto" diye okunur. (ç.n.)

sun, bunu kollarının gücü yettiği kadar tekrarlıyorsun. Vücut dik kalmalı, sırtının eğilmemesi, dizlerinin yere değmemesi lazım ve göğsün yere dokunur gibi olacak. Kollarını daha çok çalıştırmak için ayaklarını yatağının kenarına da yaslayabilirsin. Temel hareket bu. Birçok çeşidi var. Fermantin uygulamalı gösterdi. Müzikte buna, temanın varyasyonları ismini verirdik. El çırpan şınav: Önkollar, bedeni yeterince yükseğe fırlatmalı ki yere inmeden önce ellerini havada çırpabilesin (Hemen deneme, kafan senden önce yere yetişir, dişlerin kırılır). Sırtın arkasında el çırpan şınav: İşlem aynı ama fırlatmayı daha kuvvetli yapmalısın ki sırtının *arkasında* el çırpmaya vaktin olsun (Aklından bile geçirme. Yapacaksan da yatağın üzerinde yap). Daha zoru, dönen şınav: Başlangıç pozisyonuna dönmeden, vücut, olduğu yerde kendi etrafında bir tur atıyor. Tek kollu şınav, her seferinde kol değiştiriyorsun, üç parmak üstünde şınav (dağcılar için birebir) vs.

*

LISON'A NOT

Canım Lison,

Sıradaki dört defter (Nisan '37-yaz '38) es geçebileceğin türden. Kas gelişimimin tabloları var sadece (pazılar, önkollar, göğüs, kalça, baldır, karın kasları...). Ergenliğimin ilk zamanlarını kendimi ölçmekle geçirdim; elimde bir metreyle, kendimin etnografya uzmanı olmuştum. Bugün bana gülünç geliyor ama Larousse'*un ekorşesine benzemeyi kafaya ciddi anlamda koymuştum! İzcilikten kovulduğumdan beri, tatil zamanı Violette'in beni götürdüğü Briac'ta, jimnastiğin yerini, tarla ve orman işleriyle dol-*

duruyordum. Manès ile Marta, bir şehir çocuğunun çiftlik hayatına bu denli gönül vermesine çok şaşırmışlardı. Kas gelişimime göre iş seçmemden hiç şüphelenmediler: Pazılar ve önkollar için odun kesmek; bacaklar, karın ve sırt kasları için saman taşımak, keçilerin arkasında koşmak, son olarak göğüs kafesimin gelişimi için delice yüzmek. Sıraladığım bu çıkarlar doğrultusunda onları aldattığım için bugün biraz pişmanlık duyuyorum ama Violette biliyordu ve hiçbir şey beni Violette ile bir sır paylaşmak kadar mutlu edemezdi.

Söyle bana Lison, düşünüyorum da, size çocukluğumdan hiç bahsetmediğim için felaket dolu başlangıçlarımdan bir şey anlamıyor olmalısın: Pederin ölmesi, öfkeli valide, aynalı dolabın içine terk edilmiş küçük beden, on üç yaşındaki bu veledin bir akademisyen gibi yazması. Bu konuda iki kelime etmenin vakti geldi.

Bir can çekişmesinden doğdum. Babam, Büyük Savaş'ın sivil hayata geri yolladığı, sayısız yaşayan ölüden biriydi. Ruhu korkunç şeylerle dolu, ciğerleri Alman gazlarıyla parçalanmış, boş yere hayatta kalmaya çalıştı. Son yıllarında (1919-1933) yaşamının en cesur kavgalarını verdi. Ben bu yaşam mücadelesinden doğdum. Annem, beni aldırmayarak babamı kurtaracağını düşünüyordu. Çocuk ona her şeyden çok iyi gelecek, çocuk hayat demek! Sanırım ilk zamanlarda, bu proje için ne takati ne de hevesi olmuştur; sonrasında annem onu yeterince güçlendirmiş olmalı, 10 Ekim 1923'te doğduğuma göre. Boşuna; doğumumun ertesi günü babam yine can çekişmeye başladı. Annem bu başarısızlığımızdan dolayı bizi affetmedi, ne babamı ne beni. Doğumumdan önce, aralarındaki ilişkinin nasıl olduğuna dair hiçbir fikrim yok ama annemin sitemlerini hâlâ duyar gibiyim. "Kendini çok dinlerdi", "yeterince çaba

göstermiyordu", "hiçbir şey umurunda değildi", "olduğu yerde otururdu" hep, "her şeyi düşünmek ve yapmak zorunda" kaldığı bu dünyada onu "bir başına" bırakmıştı. Ölmekte olan birine edilen bu hakaretler, çocukluğumun günlük müziği olmuştu. Babam cevap vermiyordu. Şüphesiz merhametinden –ona hakaret eden mutsuz bir kadındı– ama daha çok, ilgisizlik gibi algılanan yorgunluğundan ötürü. Bu kadın, beklediği adama erişemedi; hüzün ve yalnızlık içerisinde yaşamını sürdürmek için bazılarına daha fazlası gerekiyordu. Her şeye rağmen, kaldı. Onu terk etmedi. Zamanında kimse boşanmıyordu ya da bu nadiren görülüyordu ya da bugüne göre daha az ya da bizde yoktu, belki de onda yoktu, bilmiyorum.

Doğumum kocasını hayata döndürmediği için annem beni gereksiz, işe yaramayan, tamamen anlamsız *bir nesne gibi görüyordu ve beni ona terk etti.*

Oysa, bu adamı çok sevdim. Öleceğini bilmiyordum elbette, bitkinliğini şefkat gibi algılıyordum ve onu bunun için seviyordum ve onu sevdiğim için her şeyde onu taklit ediyordum, ölmek için ideal bir çocuk olacak kadar. Onun gibi az hareket ediyordum, neredeyse hiç yemek yemiyordum, onun gibi yavaşça hareket ediyordum, kendime özen göstermeden büyüyordum, neyse, gelişmemeye özen gösteriyordum. Onun gibi, çok susardım ya da yumuşak bir sesle ifade ederdim kendimi, her şeye güçsüz, sevgiyle dolu uzun bakışlar atardım. Hayalarımın biri inatla kendini gizliyordu, sanki yarım yaşama kararı almışım gibi. Sekiz dokuz yaşlarımda cerrahlar onu yerine getirdi ama uzun bir süre o yönden kendimi tek gözlü gibi hissetmiştim.

Annem, babam ile bana hayalet diyordu. Çarptığı kapıların ardından "Bu iki hayaletten gına geldi!" dediğini duyuyorduk (Aynı yere takılıp kalmışken kaçmaya çalışarak geçirirdi zamanını, kapıları çarptığını hatırlamam da buradan geliyor). Velhasıl, ilk on senemi, yitip giden

bu babanın eşliğinde geçirdim. Türünün iyimserliğinin zorla elinden aldığı çocuğu terk ederek bu dünyadan gitmesi gerektiği için özür diler gibi bakardı bana. Ne var ki beni hazırlıksız bırakması söz konusu değildi. Güçsüzlüğüne rağmen, beni bilgilendirmeyi göze aldı. Ve kısıtlı bir şekilde de değil, inan bana! Hayatının son yılları, onun kaybolan bilinci ile açılan benimkisinin arasında tutkulu bir yarış halinde geçti. O öldüğü için, oğlunun okuma, yazma, sayma, hesaplama, düşünme, ezberleme, mantık yürütmeyi, susmayı ve konuştuğundan daha çok düşünmeyi bilmesi gerekiyordu. Projesi böyleydi. Oyun? Zaman yok. Ayrıca hangi bedenle? Kum havuzlarının yanında gördüğümüz şaşkın ve yumuşak çocuklardandım, bilirsin, yaşıtlarının enerjisine hayret edenlerden. "Buna gelince" diyordu annem parmak ucuyla beni göstererek, "hayaletin gölgesi bu!"

Ama ne kafa, kızım! Hem de o küçük yaşta! Okumayı öğrenmeden önce çok sayıda fablı ezbere biliyordum. Babamla birlikte, onun "küçük felsefe dersi" diye adlandırdığı uzun ve gizli sohbetlerde ana fikirleri yorumluyorduk. Bunlara, düşünürlerin vecizelerini bağlıyordu, küçük bir çocuğa yardım ederek erken yaşta onun bu düşünce resimlerinden bir şeyler kapmasını sağlayabilirdi; sesi zayıfladığı için kısık sesiyle yorum yaparak –hayatının son iki yılını sadece fısıldayarak konuştu– gerçekleştirmeye çalıştığı buydu sanırım ama bir de, zaman dışı gerçekleri bir arkadaş sırrı süsü vererek söylemeyi sevdiği için yapıyordu bunları. Bu sebepten, evrensel bir bilgiye sahip oldum ve bunu eşsiz bir sevginin mirasıymış gibi sahiplendim. Çocukluğunuzda, senin ve Bruno'nun, ayakkabılarımı çıkarırken ya da bulaşık yıkarken, şarkı söyler gibi Montaigne'in birkaç cümlesini, Hobbes'tan üç satır, La Fontaine'den bir fabl, Pascal'ın bir düşüncesi, Seneque'ten bir vecize söylerken benimle dalga geçiyordunuz ("Baba kendi kendine

konuşuyor, baba kendi kendine konuşuyor!"), hatırladın mı? Bunlar çocukluğumun küçük felsefe derslerine dayanıyordu.

Altı yaşında okula postalanma vaktim geldiğinde babam beni yanında tutmak istedi. Bu projeye engel olması için annem, okul müfettişini –ismi Mösyö Jardin'di– çağırdı; kendisi kısık sesle yaptığımız konuşmaların seviyesini, genişliğini ve çeşitliliğini görünce şaşkına döndü. Bizi takdir etti. Babamı kaybettikten sonra annem beni milli eğitime teslim etti, doğrudan ortaokula geçiş sınavına girdim. Nasıl bir öğrenci olduğumu sen düşün artık. Birikimimin kalitesi veya kitap gibi konuşup yazmamdan çok (bir prensin danışmanı gibi fısıldayarak ve söylediklerimin önemli kısımlarına eğik yazıyla vurgu yaparak), hocalarım, baba disiplininden gelen kusursuz yazıma hayranlık duyuyorlardı. Okunaklı yaz, derdi babam, anlaşılmaz bir yazıyla yazıp düşünceye hâkim olmadığın izlenimini bırakma.

Babamın ölümü beni iki yönden yetim bıraktı. Sadece onu değil, onun yaşamına ait izlerin tamamını da kaybettim. Bazı dulların yaptığı gibi –acıdan deliren ya da özgürlükten sarhoş olanlar–, ölümünün ertesi gününden itibaren annem, bu adamın varlığını hatırlatan her şeyi silmişti. Kıyafetleri kiliseye verilmiş, manevi değeri olan eşyaları ise ya çöpe atılmış ya da satışa çıkarılmıştı. O an gerçekten onun hayaleti olmuştum! Dokunulabilir en ufak hatırasından bile mahrum edilmiş halde, evin içinde gölgesiymişim gibi dolanıyordum. Gün geçtikçe daha az yiyordum, hiç konuşmuyordum, aynalara karşı paniğim artmıştı. Kendimi tensel hissedemiyordum, bu yüzden yansımalardan şüpheleniyordum (Benim küçük sineğim, aynalara ve fotoğraflara olan güvensizliğimi sıkça dile getirdin, sanırım çocukluğumdaki korkudan kalan bir şeydi bu). Aynanın karşısına geçme fikri, geceleri daha da

kanımı donduruyordu. Bütün ışıklar söndüğünde ben bile kendimi göremezken, onun beni yansıtabileceğini ruhum kabul edemiyordu. Neyse tatlım, baban on yaşındayken zayıf ve tuhaf bir çocuktu. O an annem beni hayata döndürmek istedi ve önce yavrukurtlara, sonra Fransa izcilerine kaydımı yaptırdı. Açık hava etkinlikleri ve "takım ruhu!" (bunu alay etmeden söylüyordu) bana çok iyi gelecekmiş. Tam bir fiyasko, bildiğin gibi. Hayata tek hayayla başlayınca bu tip ortamlarda kariyer yapmak biraz zor görünüyor.

Hayır, bana tam olarak hayat veren, benden taşaklı bir çocuk yaratan ve fiziki yeteneklerimi utanmadan sıkılmadan kullanmamı sağlayan Violette oldu, evimizde temizlik ve yemek yapan, çamaşırlarımızı yıkayan Violette, Manès'in kız kardeşi, Tijo'nun, Robert'in ve Marianne'ın halası olan Violette. Annem, temizlikçilerin sabrını inanılmaz kısa bir sürede taşırıyordu; neredeyse işe alındıkları an, dünyanın tüm günahlarıyla suçlanarak kovuluyorlardı. Violette'in gelip her şeye göğüs gererek tutunduğu güne kadar; çünkü o, bu evde yaşayan hayali çocuğu gizlice evlatlık edinmişti. Ben onun kanatları altında büyüdüm. İzcilik kurumundan kovulduktan sonra varlığımı anneme belli etmemek için çalışan Violette, okul tatillerinde -uzun yaz tatillerinde bile- erkek kardeşi Manès ile yengesi Marta'nın çiftliğine beni de götürerek, tam anlamıyla benden kurtulmasını sağlayan tek kurum oldu. Çocukluğumun tek sevgisi olan Violette, tek çıkış yoluydu. Göreceksin, bu günlükte Violette'in çok sık bahsi geçiyor, ölümünden çok sonra bile.

Peki. Yaşamöyküsüyle dolu bu notun sonu. Ciddi konulara dönebilirsin. Çiftlikte, Manès ile Marta'nın evinde. 1938 yazı. Çok daha iyi bir haldeydim, göreceksin.

*

14 sene, 9 ay, 8 gün *18 Temmuz Pazartesi 1938*

Yükseklik korkumu yenebilmek için Manès'ten, meyvelerin durduğu çatı katına yatağımı sermek için izin istedim (Yüksekliği dört metre). Marta, razıydı. Çıkmak sorun değil, merdivenler dik ve yukarı doğru bakıyorsun. Ama inmek başka bir olay! Orta basamağın üzerinde beş dakikadan fazla duraksamışlığım var! Robert aşağıda beni bekliyordu, yere bakmamamı ve derin nefes almamı söylüyordu. Gözlerini, basamakların hizasında tut! Ya da her şeyi sal gitsin, daha hızlı inersin!

14 sene, 9 ay, 19 gün *29 Temmuz Cuma 1938*

Peluchat ailesinde, buğday yığınının içine atlamak bambaşka bir şey! Geçen haftaya kadar cesaret edememiştim, yükseklik korkumdan dolayı yine. Marianne benimle dalga geçiyordu: Tijo iyi atlıyor! Hem de beş yaşında! Robert: Plajı sevmez misin? "Aksi olmadıkça kum gibi sarı" buğdayrenginden ötürü Robert buna plaj diyordu. Üzerimizde tane kalmaması için merdivenlere çıkmadan soyunuyoruz. Buğdayın içinde atlamak yasak, kıyafetlerin üzerinde kalan buğday taneleri can sıkıcı bir kanıt. Manès veya Peluchat üzerimizde bir buğday tanesi bile görürlerse götümüzü kabartırlarmış (diyor Robert). Çatı yedi, kirişler ise beş metre yüksekliğinde, buğday da iki metreye kadar çıkıyor. Merdivenleri tırmanıyoruz, kiriş boyunca koşuyoruz ve atlıyoruz. Üç metrelik bir boşluğa atlamak! Hem de bağırmadan! Bizi duyarlarsa ve *çıplak* atladığımızı yakalarlarsa işte o zaman götümüzün *iki tarafını da* kabartırlar! (Yine Robert.) Geçen haftaya kadar kirişin üzerinde koşmak imkânsızdı benim için, ayakta durmak bile. Tijo'nun atlamadan önce zıp-

layarak koştuğu yerde ben sadece sürünerek ilerleyebiliyordum ve gözlerimi kapatarak atlıyordum. İlk seferinde Marianne itmişti beni. Korkudan çığlığı bastım. En az beş dakika boyunca, kımıldamadan, buğdayın içinde saklandık; Robert tekrar atlamak isteyen Tijo'nun ağzını kapatarak hareketsiz durmasını sağlıyordu. Ama çığlığımı kimse duymadı. Üç defa tek başıma atlamak zorunda bırakıldım, cezam buydu. Bağırmadan! Ve kirişin üzerinde ayakta kal! Atlarken de gözlerini açık tut! Üç metrelik bir atlama, bağırsakların boğaza kadar yükselmesi, bedeninin, tanelerin içine açtığı delik, çıplak tenine değen taze dövülmüş buğdayın sıcaklığı, o kadar canlı bir okşayış ki... Mükemmel! Artık, sürekli yapıyorum bunu. Genelde sadece Tijo ile. Oysaki hâlâ yükseklik korkumun olduğunu hissediyorum: Yükseklik korkusuna *hâkim olabiliriz* ama onu asla *yenemeyiz.*

14 sene, 9 ay, 21 gün *31 Temmuz Pazar 1938*

Yükseklik korkum var ama umurumda değil. Demek ki hislerimizin bedenimizi felç etmesine engel olabiliriz. Vahşi hayvanlar gibi eğitilebilir durumdalar. Hatta korkuyu hatırlamak daha çok heyecan verici! Su korkusu için de geçerli bu. Yabani bir kediyi evcilleştirmiş gibi dalıyorum artık. Buğdaya atlamak, elle alabalık tutmak, ısırılma korkusu olmadan Mastouf'a yem vermek, çayırdan ortancayı getirmek, bunların hepsi yenilen korkularım. Babam olsa bunlar senin *Arcole Köprülerin** derdi.

* (Fr. *Pont d'Arcole*): Paris'te bulunan bir köprü, 15-17 Kasım 1796 tarihleri arasında Arcole Köprüsü çarpışmasının ve sonrasında birçok grevin yaşandığı köprüdür. (ç.n.)

14 sene, 9 ay, 25 gün *4 Ağustos Perşembe 1938*

Korku seni korumaz, ortaya atar! Ki bu temkinli davranmana engel değil. Babam şunu söylerdi: Tedbir, cesaretin zekâsıdır.

14 sene, 10 ay *10 Ağustos Çarşamba 1938*

İki alabalık elde, üçüncüsü kaçtı. Geçen sene bir tane bile canlı alabalığı elimde tutamıyordum. İğreniyordum. Sanki elektriğe tutulmuşum gibi ânında bırakıveriyordum. Neyse, ben bir iki tane yakalarken Robert altı yedi tane yakalıyordu. Tijo yakalamaya başladığı an, ırmağı kurutacak!

14 sene, 10 ay, 10 gün *20 Ağustos Cumartesi 1938*

Acının iki *hali* vardır.

Bu sabah, sütünü sağdığım ineklerden biri kovayı devirdi, Robert, dökülen sütü temizlemek için eğildi, elinde kova ve *dizinde çivili bir tahta parçasıyla* kalktı yerinden. Çivinin üzerine diz çökmüş! Hiçbir şey olmamış gibi tahtayı dizinden çıkarıp işine dönüyor. Hemen dezenfekte etmemiz gerektiğini söylediğimde aman, sağma işi bitene kadar bekleyebilir, dedi bana. Acıyor mu, diye soruyorum: Biraz. Saat dörtte, atıştırmak için ekmek keserken başparmağımı kestim. Kan fışkırıyor, midem ağzıma geliyor, başım dönüyor, kendimi bırakıyorum ve bayılmamak için yere çöküyorum. Robert ile benim aramdaki bütün fark bu. Bu farkın nerden geldiğini anneme sorsaydık şu cevabı verirdi : "Bu insanların hiç hayal gücü yok, hepsi bu!" Violette için sık sık söylerdi bunu (Violette kızını kaybettiğinde ağlamadığı zaman mesela). Dolayısıyla, bayılmalarım, üstün

medeniyet seviyemden kaynaklanıyor! Daha neler! Benim yaşımda olan Robert, bedeniyle dostça yaşıyor, hepsi bu. Ruhu ile bedeni *beraber* eğitilmiş; sıkı yoldaşlar. Her sürprizde tekrar tanışmak zorunda değiller. Robert'in bedeni kanadığında bu onda şaşkınlık yaratmıyor. Benimkisi kanadığında şaşkınlıktan bayılıyorum. Robert iyi biliyor içinin kanla dolu olduğunu! Bir bedenin içinde yaşadığı için kanıyor. Kestiğimiz domuzun kanaması gibi! Ben, *başıma yeni bir şey geldiğinde öğreniyorum bir bedenim olduğunu*!

14 sene, 10 ay, 13 gün *23 Ağustos Salı 1938*

Meyvelerin durduğu çatı katına çıkan merdiveni iple değiştirdik. Her şeyden önce, Tijo'nun çıkmasını engellemek için. Ayaklarımı kullanmadan yarısına kadar çıkabiliyorum şimdilik.

14 sene, 10 ay, 14 gün *24 Ağustos Çarşamba 1938*

Tijo, benim çocukluğumun tam tersi. Kesinlikle fiziksel bir çocuk. Yaşıtlarının çoğu gibi küçük ve şişman bir Buda değil. Tamamen sinirden, kastan ve tendondan oluşan bir çeşit örümcek gibi. Çok hareketsiz ve bir anda çok atik. Asla ağır bir hareketi yok. O kadar hızlı ki enerjisinin yarattığı felaketlerin önüne geçilmiyor. İple çatıya çıkmasına üç hafta bile vermiyorum. Geçen hafta, bir porsuğu yuvasına kadar takip etmeyi koymuştu kafasına. Manès kürekle kazarak kurtardı onu, köpeklere yapıldığı gibi. Porsuk çok kızgındı ama *tırmalamadı onu!* Isırmadı da. Tijo bir köpek olsaydı porsuk onu paramparça ederdi! (Yabani hayvanlarda çocukluk duygusu var mıdır?) Tijo berbat durumda ama kahkahalar içinde. Şim-

dilik sadece bu tarz delilikleri var. Yine de her akşam, uslu çocuklar gibi ona bir hikâye anlatmamı istiyor. Yatağının içinde hareketsiz, dağınık siyah saçlarının altında kocaman açılmış gözleriyle dinliyor (Dün Parmak Çocuk'u anlatmıştım), yüzünden her şey belli oluyordu, endişe, sabırsızlık, korku, empati, kahkahayı basıyor ve birden uykuya dalıyor.

14 sene, 10 ay, 18 gün *28 Ağustos Pazar 1938*

Suya atlarken yanlış hesap yapmışım. Çok dik daldım, hamleyi çok geç yaptım. Sonuç, avuçlarımın ve dizlerimin derisi soyuldu. Suyun altındayken pek bir şey hissetmedim ama sonrasında, felaket bir acı! ("Yakıcı" doğru tabir olur.) Violette, Manès'in elma şarabıyla temizleyeceğini söyleyince acıyacak mı sorusunu sormaktan kendimi alıkoyamadım. Elbette, ne sanıyorsun, Manès'in içkisi hafife alınacak bir şey değildir! Bacağını ver. Sandalyeye sarılarak bacağımı uzattım. Hazır mısın? (Tijo, ameliyatı büyük bir ilgiyle izliyordu.) Dişlerimi ve gözkapaklarımı sıktım, evet işaretini verdim, Violette yarayı temizledi ve hiçbir şey hissetmedim! *Çünkü benim yerime bağırmaya başladı.* Gerçekten acı çekiyor gibi bağırıyordu, sanki canlı canlı derisini yüzüyorlarmış gibi! Önce şaşkınlıktan donup kaldım, sonra Tijo ile beraber gülmeye başladık. Sonrasında, alkolün verdiği ferahlığın buharlaştığını hissettim dizimde. Acının bir kısmını beraberinde götürüyordu. Violette'e dedim ki, diğer dizim için aynı şey olmayacak çünkü artık olayın farkındayım. İddiasına var mısın? Diğer bacağını ver. Bu defa, *başka* bir ses çıkardı. Kulak zarımı delen aşırı ince bir kuş sesi. Sonuç aynı. Yine hiçbir şey hissetmedim. Buna, *işitsel anestezi* derler ufaklık. Ellerimi temizlerken bağırmadı

ve sesini çıkarmaması, çığlıklarından daha çok şaşırttı beni. Herhangi bir acı hissetmeden bitmişti.

Yani, ruhun dikkatini dağıtıp acıyı unutmasını sağlarsak yaralı kişi hiçbir şey hissetmez. Violette bu yöntemi Manès küçükken bulduğunu söylüyor. Manès de korkak mıydı? Gülümsedi: Manès de bir zamanlar küçük bir çocuktu.

14 sene, 10 ay, 20 gün *30 Ağustos Salı 1938*

Yatmaya gittiğimde Tijo'yu yatağımda buldum. Demek ki ipi tırmanmıştı! Onu geri yollamaya içim el vermedi. Ayrıca nasıl yapacaktım ki? İple bağlayıp aşağı indirmek gerekirdi! Yavru köpek uykusu var onda. Ciyak ciyak bağırarak dörtnala koşar. Ve aynı anda çocuksu bir uykusu var. Bomba atılsa uyanmaz. Benim uykum hep hafif olmuştur. Yorgun olsam bile ruhum nöbetçi gibi ayakta kalır. Ve uyanma vaktinde, çoğu zaman kalbimi göğsümden söken o maşa! Annen gibisin, diyor Françoise, sıkıntı yaratıyorsun kendine. Doğru. Ama burada, evdekinden çok daha az.

14 sene, 10 ay, 23 gün *2 Eylül Cuma 1938*

Violette, fıskiyenin altındaki havuzda çıplak yakaladı beni. Dut topladığım için yıkanıyordum. Ellerim ve kollarım, katillerinkiler gibi kırmızı olmuştu. Bana bakıyor: Bakıyorum da çeşmenin etrafında tere bitmeye başlamış! (Kimse kıllarından bahsetmez. Violette bahseder.) Koltukaltlarında da yeşeriyor mu? Kendisi görsün diye kollarımı kaldırdım. Bedenimi tanıyamıyordu. Neredeyse üç senedir beni yıkamıyordu. Bizi en iyi tanıyan insanlar, büyüdüğümüzde mahremiyetimizle ilgili hiçbir şey bil-

miyorlar. Her şey sırra dönüşüyor. Ve sonra, ölüyoruz ve her şey yeniden görünüyor. Babamın son temizliğini Violette yaptı.

14 sene, 10 ay, 25 gün *4 Eylül Pazar 1938*

Manès, boks yapmamı tavsiye etti. Esneksin, hızlısın, güçlü kasların var, büyüdüğünde iyi bir kanat açıklığına sahip olacaksın, boks yapman gerekiyor. Askerliğini yaptığı sırada askeriyenin şampiyonu olmuştu. Bu sporun en ilgi çekici yönü eskivlerdir. Manès, ambarın zeminine takip edilmesi gereken ayak izlerini çizdi. İkimiz de yerimizi alıyoruz ve yumruklarımla ona vurmaya çalışıyorum. Hadi, vur bana, dokunmaya çalış. Oyun böyle. Ben, bana ait olan izlerin üzerindeyim, o, ona ait olanların, yumruklarımı kullanarak ona dokunmalıyım. Ona ulaşmak imkânsız. İlk zamanlar yavaş gidiyordum ama o durmadan tekrarlıyordu: Daha hızlı! Daha kuvvetli! Daha kuvvetli vur! Bana dokunmaya çalış! Yine! Yine! Tamamen imkânsız. Bütün yumruklara eskiv yapıyordu. Ya geriye gidiyor ve kolum ona değmeden sonuna kadar uzanıyor (dirsekleri ağrıtıyor) ya eğiliyor ve yumruğum üstte kalıyor (bu ise dengemi kaybettiriyor) ya da kalçalarının üzerinde dönüyor ve yanına vurmuş oluyorum (bu da beni, izlerimin olduğu yerden çıkmak zorunda bırakıyor). Bazen, sadece yüzünü başka bir yöne çevirerek eskiv yapıyor. Yine olmadı. Sıyırdı ama olmadı. Ve bütün bunları ellerini arkasında tutarak izlerinden çıkmadan yapıyordu. Yumruklarım sadece boşluğa vuruyordu. Bir tarafa vurur gibi yapıp diğer tarafa vurunca da gülerek eskiv yapıyor: Küçük uyanık seni! Bir hayalete karşı boks yapmak inanılmaz yorucu! Nefes nefese kalıyorsun, omuzların, dirseklerin, tendonların ağrıyor,

sinirleniyorsun ve yoruluyorsun. Saldırmak için rakip tam olarak bu ânı seçiyor. İki üç kedi vuruşuyla Manès karaciğerime, çeneme ve burnuma dokundu. İnanılmaz bir hız ve esnekliğe sahip. Halbuki Violette 1923'ten beri, onun askerliğini yaptığı ve benim doğduğum yıldan beri, iki kat genişlediğini söylüyor.

14 sene, 10 ay, 27 gün *6 Eylül Salı 1938*

Beş yaşındaki bir çocuğun dört metrelik ipe tırmandığını kime anlatabilirim ki? Kimse bana inanmaz. Oysaki Tijo, bunu her akşam yapıyordu artık. Zaten çok uslu. Masaldan hemen sonra uyuyor. Uyandığında, benimle birlikte, Manès'in odamdaki kirişe astığı kepek torbasına vuruyor. Manès çuvalın üzerine kömürle kendi yüzünü çizdi: Sil beni. Kural bu. Çok idman yapmaktan o resim silinmeli. Bu otoportre çok benziyor evet! Dağınık saçlar, kaşlar, bıyıklar yetmişti: Bu gerçekten Manès'ti.

14 sene, 10 ay, 28 gün *7 Eylül Çarşamba 1938*

Violette öldü, Violette öldü, Violette öldü,

Violette öldü, Violette öldü, Violette öldü, Violette öldü,
Violette öldü, Violette öldü, Violette öldü, Violette öldü,
Violette öldü, Violette öldü, Violette öldü, Violette öldü,

Violette öldü, Violette öldü. Bitti.

*

LISON'A NOT

Canım Lison,

Bundan sonraki defteri yine geçebilirsin. Sayısızca tekrarlanmış bu cümle var sadece. Evet, Violette ölmüştü. Ve benim gibi bir çocuk için, ölmemeliydi. Benim korumam altındaydı, anlıyor musun? Onun yaşlı gücünden aldığım güç, beni onun koruyucusu yapmıştı. Onun yanında var olduğum sürece başına hiçbir şey gelemezdi. Ama öldü. Öldü ve ben oradaydım. Sadece ben vardım. Ölümünün tek tanığı ben oldum. Beş alabalık yakaladığım bir öğle vaktiydi, ırmak yolundan yukarıya çıkıyordum, kırmızı bezli iskemlesinin üzerinde bekliyordu beni (alabalıkları elle tutmayı öğretmişti bana, onları kayaya iyice daya ve yılanlardan korkma, küçük yaratıklar büyükleri yemezler), beş alabalığı sepetine canlı canlı attığım (kayanın üzerinde sert bir hamleyle balıkları o öldürüyordu) o öğle vaktinde öldü. Altıncı alabalıkta. İskemlesinden düşmüş vaziyette buldum onu, boğuluyordu, onun yanına koşarken sepete attığım balık gibi nefes almaya çalışıyordu, ismini bağırdım, bir şeyin boğazında kaldığını düşünerek

sırtına vurdum, kıyafetinin düğmelerini çözdüm, serinlesin diye gömleğimi ırmakta ıslatıp üzerine koydum ve bütün bu zaman dilimi içerisinde nefesinin peşinden koşuyordu, onu boğan havayı yutmaya çalışıyordu, onu kurtarması gereken ama şimdi onu boğan havayı, hayatın bu ihanetine hayretle bakan gözleri, suda boğulan biri gibi kollarıma sıkıca tutunmuş elleri ama konuşamıyordu, öldüğünü bile söyleyemiyordu, sadece donmuş parmakları, yuttuğu çığlıkları, soluk borusunun korkunç bir şekilde yırtılması, boğuk ve mavileşen bu ölüm çünkü ölüyordu, ikimiz de biliyorduk. Violette ölmeni istemiyorum! Böyle haykırıyordum, imdat ya da yardım çağırmıyordum, Violette ölmeni istemiyorum! Tekrarlıyordum, gözlerinde kendimi göremediğim o saniyeye kadar, birbirine çok yakın olan gözlerinin boşluğa baktığı âna kadar, bir anda kucağımda ölü bir kadın ağırlığında olduğu âna kadar. Hareketsiz kaldık. Bedeni, onu boğan havayı boşalttı içinden ve günün bitmesini bekledim. Robert ile Marianne bizi bulduğunda alabalık yaşıyordu hâlâ.

Annem beni eve getirdiği zaman odama kapandım ve bu tek cümleyle bir defter doldurdum: "Violette öldü" sayısızca tekrarladım. Şu an ellerinde olan günlüğümün sekizinci defteri ve bu defter dolduğunda başkalarını karalıyordum, bu tek cümleyle, Violette öldü, defter defter, nefes almıyor gibi, gücüm tükenene kadar yazıyordum. Yazma şeklime bakılırsa sakince alınan bir karardı bu, Violette ölmüştü, bugünkü yazımla aynı, tamamen hâkim, kıvrımlı, dolu ve tane tane; III. Cumhuriyet haykırışı, felaket bir acının hizmetinde sakin sayfalar. Yorgunluk elimden kalemi düşürene kadar Violette öldü diye bağırdım. Yazmanın verdiği yorgunluk değil, midemin boş olmasıydı bunu yapan. Çünkü açlık grevine girmiştim. Annemin Violette'in cenazesine gelmemişti, annem Violette'in ölüsünden sağken yaptığı gibi bahsediyordu,

annemin Violette'in hatırasını kirlettiğini düşünüyordum -kimseyi kirlettiğim yok, düşüncelerimi söylüyorum sadece!- ve annemle beraber yaşamamak için açlık grevine girmiştim. O an annemin düşüncesiz olduğunu bilmiyordum, bulanık düşüncelerini "kendilerince" "kanaat", "görüş", "doğruluk" hatta "duygu" ve hatta "düşünce" diye adlandıran ve yargılarını dayatan kalabalık güruha ait olduğunu da bilmiyordum. Violette sinsiydi, Violette terbiyesizdi, Violette yerinde durmazdı, Violette hırsızlık da yapıyordur, Violette şapşaldı, alkolikti, şuursuzdu, Violette kokuyordu ve sonunun böyle olması gerekiyordu ve ben annemle yaşamak istemiyordum. Yatılı okul ya da ölüm, sloganım bu oldu. Ve açlık grevi, baskı yöntemim.

*

14 sene, 11 ay, 3 gün *13 Eylül Salı 1938*

Açlık grevi, sen? Bunu yarın tekrar konuşuruz! Yanılıyor. İyi dayanıyordum. Ayrıca o kadar da fena değil. Hile yapmıyorum. Gizlice yemiyorum. Çok acıkınca bir bardak su içiyorum, ayinden önce yapıldığı gibi. Her sofrada aynı tabağı önüme koyuyor, Dodo'nun sevmediği yemeği tekrar tekrar önüne koyması gibi. Yemekleri israf edeceğimizi mi sandın! Gerçekten hiçbir şey anlamıyor. Her şeyi bildiğini sanan ve insanları bu kadar az anlayan insanlar çok ilginç. Ama ona odaklanmak istemiyorum. Bir daha asla anne demeyeceğim.

14 sene, 11 ay, 4 gün *14 Eylül Çarşamba 1938*

Son kez tuvalete gittim. Artık tamamen boşum. Midem (ya da bağırsaklarım) gurulduyor çünkü sindirim sistemim boş çalışıyor. Gerçekten açken cenin pozisyonunda

uyuyoruz. Midemizin üzerine kapanıyoruz. Sanki boşluğu unutmak için onu sıkıştırıyormuşuz gibi. Gün içinde sadece yemek yemeyi düşünüyoruz. Tükürük şekerli olmaya başlıyor. Sanırım, herhangi bir şey yiyebilir duruma geliyoruz. Dodo, yatılı okula onu da götürmemi istiyor. Burada tek başına kalmak istemediğini söylüyor.

14 sene, 11 ay, 5 gün *15 Eylül Perşembe 1938*

Dün akşam çarşafımı çiğnedim. Hile sayılmazdı bu, sadece ağzımda bir şey olsun istedim. Galiba uyuduktan sonra da çiğnemeye devam ettim. Dodo beni tehdit etmek için fırsat buldu. Eğer yurda beni de götürmezsen en güzel yemekleri getiririm ve önünde yerim. Güldük.

14 sene, 11 ay, 6 gün *16 Eylül Cuma 1938*

Sabah beni öpmek istedi. Yatağımdan fırladım. Bana dokunmasını istemiyorum. Başım döndü ve düştüm. Beni kaldırmak istedi, tutamasın diye yatağın altına yuvarladım kendimi. Beni yatılı okula değil de delilerin arasına yerleştireceğini söyledi. Ayrıca blöf yapıyorsun, diye ekledi, gizlice yiyorsun, gördüm seni! İçini rahatlatmak için sürekli bunu tekrarlıyor. Bunu bana Dodo söyledi.

14 sene, 11 ay, 7 gün *17 Eylül Cumartesi 1938*

Gıda enerjidir. Enerjim kalmadı. Yani, bedenime yetecek kadar kalmadı. Bana göre bir şey değişmedi. Yatılı okul için evet dediği an yemeye ve konuşmaya tekrar başlayacağım. Hangi yurt olursa olsun, umurumda değil. Uzanmamam gerekiyor. Uyumamam gerekiyor. Çıkmalıyım. Yürümeliyim. Ne kadar az yersek o kadar çok ağır

hissederiz kendimizi ve mesafeler daha uzun görünür. Sokakta ilerlemek için bir sokak ışığından diğerine gidiyorum. Bir tanesine ulaşınca nefes almak için duruyorum, diğerine bakıyorum ve devam ediyorum. Her yürüyüşte en az on sokak ışığı geçmeliyim. On giderken, on dönerken. Yaşlandığımda belki de böyle yürürüm. Sokak lambalarını sayarak.

14 sene, 11 ay, 8 gün *18 Eylül pazar 1938*

Yeni bir yardımcı aldı işe: Rolande. Artık benim odama girmediği için yemeği Rolande ile yolluyor. En çok sevdiğim yemekleri yaptırıyor ona. Gündüz domates ve fesleğenli makarna. (Violette'in kavanozlardaki sosu!) Akşam patates graten ve reçelli kesik süt. Hiçbir şeye dokunmadım. Sadece tabakların üzerine eğilip başımda bir havlu ile derin bir nefes aldım, buğu çekme gibi. Domates ve fesleğenin kokusu doyuruyor gerçekten. Muskatın kokusu da öyle. Yemiyorsun ama doyuyorsun. Rolande dolu tabakları tekrar götürüyor. Delilerin evine düştüğünü düşünüyordur. Dodo çok güçlü olduğumu söylüyor.

Ağustos ayında, fesleğenli domatesleri yaparken, Violette'e yardım etmiştim. Kavanozları çok bekletmemelisin yavrum, bir buçuk, iki ay, daha fazlası olmaz yoksa fesleğen yağı bulanıklaştırır ve kötü bir tat verir (Sesinde pek hava kalmadığı doğrudur). Ağladım.

14 sene, 11 ay, 9 gün *19 Eylül Pazartesi 1938*

Egzersizlerimi yapmak daha da zorlaşıyor. Kollarımda güç kalmadı. Onu geçmiyorum. Yaptığım grevden önce saymıyordum bile. Zayıflamayı kabul ederim, sorun

değil ama kaslarımı kaybetmek istemiyorum. Yalnız, kaybedecek çok fazla yağa sahip değilim. Atletim, kadife gömleğim, kalın süveterim ve babamın yorganına rağmen üşüyorum. Açlıktan dolayı oluyor. Yağın eriyor ve üşüyorsun. Violette bu kadar ağlamamı istemezdi. Kendini aç bırakmaktan vazgeç, iyice zayıflayacaksın! Uzun zaman önce, babamın ölümünden sonra bana moral vermek için Violette beni lunaparka götürmüştü ve ok atışında on iki kilo şeker kazanmıştım. Standın başındaki adam kızgındı. Keskin nişancı bu ufaklık, bizi iflas ettirir, yeter bu kadar! Sadece on buçuk yaşındaydım! Eve arabayla dönmüştük, şoföre de bir paket şeker vermiştik. Violette, Violette, Violette... Tekrarladım, Violette, Violette, Violette, Violette, hiç durmadan, bütün gözyaşlarımı boşaltarak, Violette, Violette, Violette, Violette, isminin bir anlamı kalmayana kadar.

14 sene, 11 ay, 10 gün *20 Eylül Salı 1938*

Bu sabah kahvaltıyı pencereden fırlattım. Karşı koyamadım. Rolande bir daha bir şey getirmedi, ne öğlen ne de akşam. Dolabın aynasında göğüs kafesimi görünce babamı düşündüm. Babam da sokak lambalarını saymıştır. Son zamanlarında hiç dışarı çıkmazdı. Yüzünü çok net hatırlamıyorum ama elini hâlâ başımın üzerinde hissedebiliyorum. İncecik kollarının ucunda, eli çok büyük görünüyordu. Ağırdı da. Onu kaldırabilmek için çok fazla çaba sarf etmesi gerekiyordu. Sıklıkla elini elimin üstüne koyardı ve onu başımın üstüne ben götürürdüm. Ama düşmemesi için tutmam gerekirdi. Ya da başımı dizlerinin üzerine koyardım, onun için daha kolay oluyordu. Hiç acıkmazdı. Sofrada uzun uzun otururdu, yemekten sonra bile, her şeyi topladığımız halde. Kalkacak

gücü yoktu galiba. Konuşmak da istemiyordu. Günün birinde burnunun ucuna bir sinek kondu. Kovalamak için bir şey yapmadı. Masanın etrafındaki herkes sineğe bakıyordu. Sanırım şimdiden ceset gibi görüyor beni, dedi.

14 sene, 11 ay, 11 gün *21 Eylül Çarşamba 1938*

Yemek yemeyince insanın konuşası gelmiyor. İsteseydim eğer zorla konuşurdum. Susmanın bana zararı yok. Dinlendiriyor beni. Parmak uçlarımla küçük hareketler yapmam yetiyor Dodo'ya, anlıyor. Uzun süre susmak, çok fazla yıkanmak gibi. Zaten tükürük de kalmadı ağzımda. Ağzım kuru artık. Yatağımda çok vakit geçiriyorum.

14 sene, 11 ay, 13 gün *23 Eylül Cuma 1938*

Tuvalete giderken merdivenlerden düştüm. Evde değildi o. Bacağım morardı, baldırım, göğsüm de öyle. Her yerim ağrıyor, hele ki nefes aldığımda. Her seferinde küçük soluklar alabiliyorum sadece. Nefes almak ciğerlerimi ambalaj gibi yırtıyor. Rolande yatağa götürdü beni. Morluklar onu korkuttu. Bir de kafamın arkasındaki şişkinlik. Tanrım olamaz! Durmadan bunu tekrarlıyordu: Tanrım olamaz! Doktor çağırdı. Kırık bir yerim yok ama kaburgamda çatlak olabilirmiş. Doktor odamdan çıktıktan sonra bağırma sesleri yükseldi. "Kabul edilemez" bir durum olduğunu haykırıyordu. Rolande, neticede onun suçu olmadığını tekrarlıyordu. "Yani, neticede!" Patronunuz nerede? Biliyor muyum ben? Uyudum. Georges Amca uyandırdı beni. Tatilden sonra Paris'e dönmedi. Eylül sonuna kadar Joseph ile Jeanette'in evinde kalacak.

Onunla konuştum. Yatılı okul hakkında düşüncelerimi söyledim. İyi bir fikir olduğunu söyledi. Birçok arkadaşın olur. Rolande, hanımefendinin eve döndüğünü söyledi. Salona kapandılar, o kadar yüksek sesli tartışıyorlardı ki kelimeler, hatta cümleler duydum. Georges Amca'nın sesi: Tamamen aklını yitirmişsin! Onun sesi: *Benim* oğlum! Georges Amca'nın sesi: Jacques'in oğlu! Onun sesi: Jacques baba değildi! Georges Amca, çok sinirli: Benim yeğenim ve amcalığımı göreceksiniz! Onun sesi, daha tiz: Eğitim konusunda ders vereceksiniz, siz, bana? Benim çatımın altında! Benim çatımın altında! Salonun kapısı çarptı, sonra da odasınınki. Uzun bir sessizlik oldu ve tekrar uyudum. Georges Amca uyandırdı beni. Yatılı okul işiyle ben ilgileneceğim dedi, Étienne'ninkine gidersin. Şimdi ne yemek istersin? Seni ne mutlu eder? İyice soğuk bir süt ve reçelli ekmek, dedim. Tepsiyi getirirken bir daha böyle bir şey yapmamamı söyledi: Sağlığımızla böyle oynayamayız. Bedenin oyuncak değil! Bunu ye ve giyin, seni Joseph ile Jeanne'lara götürüyorum.

3

15-19 Yaş (1939-1943)

Bundan sonra, bir yetişkin bana, kendini ele almalısın, dediğinde bunu gönül rahatlığıyla yapacağıma dair söz verebilirim.

15 sene, 8 ay, 4 gün *14 Haziran 1939*

Sanırım olağanüstü bir hıyarlık ettik yatakhanede. Benim yüzümden. Bir deney. Uyku ânında beş duyumuzun rolünü görmek istedim, bilimseldi yani. Duyuların birinden gelen bir uyarıyla uyanıyoruz hep. Duymak mesela: Çarpan bir kapı uyandırır beni. Görmek: Mösyö Damas yatakhanenin ışığını yaktığı saniye gözlerimi açıyorum. Dokunmak: Annem beni sarsarak uyandırırdı sürekli ki bu çok gereksizdi, bana dokunduğu an zıplayarak uyanırdım. Koku: Étienne, Georges Amcalardayken, çikolatanın ve kızarmış ekmek kokusunun onu

uykusundan alıkoymak için yeterli olduğunu iddia ediyor. Sadece tatmayı denemek kalıyordu geriye. Tat uyarısı birini uykudan uyandırabilir miydi? Deneyimiz böyle başladı. Étienne ağzıma biraz tuz koydu ve uyandım. Ertesi gün, ağzına ince çekilmiş karabiber koydum, sonuç aynı. O an, *beş duyumuzu birden* uyandırırsak ne olur diye düşündüm: görmek, duymak, tatmak, dokunmak, koklamak. Nasıl uyanmamıza sebep olur? Étienne, bu deneye tamamen uyanmak ismini koymuştu. Deneyi ilk gerçekleştirenin o olmasını çok istiyordu. Tıpkı benim de istediğim gibi, biz de yazı tura attık, ben kazandım. Tam anlamıyla beş duyuma birden uyarı yollayarak beni uyandırması gerekiyordu: seslenmek, sarsmak, ışık tutmak, keskin bir koku koklatmak. Koku için Étienne kilere indi, tuvaletin taş döşemesini temizlemek için kullanılan amonyaktan çaldı biraz. Deneyi bu sabah yaptık, uyanma saatine çeyrek kala. Beş duyu aynı anda. Malemain beni sarstı, Rouard ağzıma bir kaşık sirke soktu, Pommier elektrikli lambayla gözüme ışık tuttu, Zafran burnumu amonyaklı bir tamponla dürttü, o arada Étienne kulaklarımın içine ismimi bağırdı. Dediklerine göre korkunç bir çığlık atmışım ve hareketsiz kalmışım, gözler açık, ok gibi dik, tek kelime edemeden. Diğerlerinin yataklarından fırladığı sırada Étienne beni sakinleştirmeye çalışıyormuş. Mösyö Damas geldiğinde hâlâ aynı vaziyetteymişim. O halim yarım saatten fazla sürmüş. Doktor çağırmışlar. Doktor, "katalepsi" halinde olduğumu söylemiş ve revire kadar götürtmüş beni. Belki de epilepsi hastası olduğumu ve gözetim altında tutulmam gerektiğini söylemiş. Doktorun gidişinden sonra Mösyö Damas durumu Mösyö Vlache'a bildirmiş, o da Étienne'i çağırmış ve *gerçekten* ne olduğunu sormuş. Étienne büyük Tanrılarının üzerine yemin ederek bilmediğini söylemiş, kâbus görür gibi çığlık attığımı ve kendime gelmem için

çaba gösterdiğini anlatmış. Vlache, ona pek inanmamış gibi yollamış odasından. Bana sorarsanız, ben hiçbir şey hatırlamıyorum. Revirde uyanmak büyük bir şaşkınlık yarattı ve oldukça sarsılmıştım. Üstümden silindir geçmiş gibiydi.

Sonuç olarak, uyuyan birinin beş duyusunu aynı anda uyarırsanız onu öldürebilirsiniz.

16 sene *10 Ekim Salı 1939*

Yağlı saçlar. Kepek (koyu renkli ceket giyince çok belli oluyor). Suratımda iki kızarık sivilce (biri alnımda, diğeri sağ yanağımda). Burnumun üzerinde üç siyah nokta. Meme uçlarım şiş, sağdaki daha çok ve üzerine basınca ağrı yapıyor. Akut ağrı, iğne deler gibi. Kızlarda nasıl acaba? Bir sene içinde on kilo aldım ve on iki santim uzadım (Ve boksta kanat açıklığım genişledi, Manès haklıydı). Bacaklarım ağrıyor, gece bile. Gelişme ağrıları bunlar. Violette, bu ağrıların dindiği an küçülmeye başlayacağımı söylüyordu. Banyonun büyük aynasındaki görüntüm. *Kendimi tanıyamıyorum!* Ya da daha doğrusu, sanki bensiz büyüyormuşum gibi. İşte şimdi bedenim merak uyandıran bir nesne oldu. Yarın nasıl bir sürpriz bekliyor beni? Bedenimizin bizi nasıl şaşırtacağını asla bilemeyiz.

16 sene, 4 ay, 27 gün *8 Mart Cuma 1940*

Delaroue Abi'nin, etütte bize göz kulak olduğu zamanlar, kendini okşadığını söylüyor Étienne. Yorganlarımızın altında yaptığımızı o, masanın altında yapıyormuş. Bu olay bana ne normal ne de anormal gözüküyor, sadece *yersiz* geliyor ve sanırım sıkça yapıyordur. Halk içinde

otuzbir çekmek aklıma gelmezdi ama tehlike hissinin zevkin şiddetini artırdığı düşünülebilir. Étienne diyor ki Delaroue Abi çantasından bir şey çıkarıyor, resim olabilir ama dergi olmadığı kesin, *Paris-Plasirs*'den* çok daha küçük, söz konusu bu şeye bakıyor ve gizlice kendini okşuyor. Doğru olabilir ama teyit etmek imkânsız çünkü Delaroue Abi devasa çantasını masanın üzerine bırakır hep, dolayısıyla onunla bizim arasında yüksek bir duvar örmüş oluyor. Étienne ısrar ediyor: Ya evet, yemin ederim, sağ eliyle, bak! Demek ki sağlak. Sağlakken sol elle ciddi anlamda otuzbir çekmek neredeyse imkânsız. Uzman konuşuyor.

16 sene, 5 ay *10 Mart Pazar 1940*

Rouard, ringin bir köşesinde ayakta *K-O*** etti beni. Gardımı bozmadığım ve halatlar arkamdan destek verdiği için durumumun hemen farkına varamadı, yere yığılana kadar vurmaya devam etti. İlk K-O oluşumdu (Ve umarım sonuncusu olur). İlginç bir deneyim. Önce Rouard'ın eskivini seyretmeye vaktim oldu: Dizlerini kırması, gövdesini ve boynunu eğmesi; gardımın altına sokuldu ve yay gibi doğruldu. Dengemi kaybetmiştim, hızını seyrediyordum ve çenemin altına yumruğunu indirdiğinde bittiğimin farkına vardım. "Cluk" gibi bir ses duydum, beynim suya dönüşmüş sanki. O bana vururken çevremizde neler söylendiğini hâlâ duyuyordum ama anlayamıyordum. *Bağlantımı kopardığını* düşündüm. Çünkü bu yarı kapalı bilinç halindeyken açık bir şekilde düşünebiliyordum, karar bile alabiliyordum, hareketsiz bir anda şunu düşündüm: Güzel karşı ataktı, çok şiddet-

* Paris-Zevk anlamına gelen, dergi ismi. (ç.n.)
** Boksta nakavt (knock-out) için kullanılan kısaltma. (ç.n.)

li! Karşı ataklarda *iki* bedenin ağırlığı ve hız, şok yaratır elbet! Bir de: Kendini herkesten hızlı sanıyordun ya, iyi oldu sana. Bir tane daha: En hızlı olduğumuzu iddia ederken önce en hızlı olmak *gerekir*. Düşerken bayıldığımın farkındaydım. Komanın kendisi yedi sekiz saniye sürdü.

16 sene, 5 ay, 1 gün *11 Mart Pazartesi 1940*

K-O'nun yan etkileri. Bu sabah, gözlerime içeriden bir baskı hissi vardı. Sanki birileri iterek onları yerinden çıkarmak istiyorlarmış gibi. Gün içinde geçti.

16 sene, 6 ay, 6 gün *16 Nisan Salı 1940*

Yemekhanede bu akşam, ıspanak püresi üstüne kaynamış yumurta vardı. Malemain, gün içinde çimlerin biçildiğini söyledi bize. Ki doğruydu. Her defasında aynı durumun tekrarladığını söylüyor. Her ne kadar inanmasam da –bizi otlattıklarına–, Malemain'in bu gözlemi damak tadımı etkiliyor ve ıspanak püresinin tadı yeşil geliyor. Henüz yeni biçilmiş çimlerin üzerinde gezen yeşil kokunun tadı. Bitki özü. Hayatımın sonuna kadar ıspanakların tadı böyle olacak artık, eminim. Malemain tadı.

16 sene, 6 ay, 9 gün *19 Nisan Cuma 1940*

Delaroue Abi ciddi ciddi kendini elliyor etütte. Ne olursa olsun çantasında gerekli malzemeleri vardı: Çıplak kadınlı kartpostallar. Ama artık yok. Çamaşırhanede su kaçağı (ben yaptım) olduğunu söyleyerek çağırdım, o ara Étienne de resimleri çaldı. Doğal olarak zavallının şikâyet

edemeyeceği bir hırsızlık yaşandı, yüzü şaşkınlık, öfke, utanç ve şüpheyle allak bullak olmuş. Étienne ile birlikte bu kadınları kendi çıkarımız için kullanmaya karar verdik. Yüz yirmi beş tane var! Herhangi bir bahaneden ötürü yatakhane teftişini beklediğimiz için kimsenin aklına gelmeyeceği küçük kiliseye sakladık. Zaman zaman bir tanesini seçiyoruz, aşkımızın tek varlığı. Herkes bir tane seçiyordu. Ona âşık oluyorduk. Diğerine geçene kadar.

Kızlar da erkek resimleriyle aynısını yapıyor mudur? İsa'nın ya da Aziz Sebastian'ın işkence altında sanatkârane soyulmuş çıplak bedenleriyle kendilerinden geçiyorlar mı?

16 sene, 6 ay, 15 gün *25 Nisan Perşembe 1940*

Meme konusu (Kadınlarınki). Kadınların memelerinden daha çekici, daha heyecan verici ve daha karmaşık bir tapınma nesnesi olduğunu sanmıyorum. Annem bana sık sık şunu söylerdi: Mememe apse yapmıştın. Beni kendi beslediği zamanlardan bahsediyordu. Hayatının çok kısa bir döneminde oldu bu olay ama sanki yıllar sonra hâlâ acısını çekiyormuş gibi bahsediyor. Önce kendi kendime –çok küçüktüm o zamanlar– absenin ne olduğunu sormuştum. Sözlüğün bilgilendirmesi sonucu (*doku veya organda oluşan cerahat*), memede oluşan apseyi gözümde canlandırmaya çalıştım. Başaramadığım halde –irinli meme ucu hayal etmek yeteneklerimi aşıyordu– büyük bir üzüntü duydum. Annem için üzgün değildim, genel olarak bütün kadınların memelerine üzüldüm. Bedenlerinin bu denli dokunaklı bölgesi, dişsiz bir bebek meme ucunu irinli bir apseye çevirebildiğine göre gerçekten hassas olmalı! Halbuki Marianne bana memelerini gösterdiğinde ve onlara dokunmama izin

verdiğinde bana o kadar hassas görünmemişlerdi. Aksine, küçük ve sertlerdi; geniş meme başı çevresi, çok açık pembe renginde, piskopos takkesine benziyordu. Meme ucu, sedeften düğme gibi parlıyordu. Gerçi o zamanlar Marianne sadece on dört yaşındaydı. Memeleri oluşma sürecinde olmalıydı. Kartpostallardan oluşan yüce haremimize göre bakacak olursak memeler zamanla çok değişiyor. Şişiyor ve yumuşuyor. Oran olarak meme başı çevresi daralıyor gibi, meme ucu dikleşiyor ve daha az parlıyor, daha etli görünüyor. Daha yakından incelemem için Étienne, kelebekçi büyütecini ödünç verdi. Fakat derileri hâlâ ince görünüyor, hele ki memeyi toraksa bağlayan deri. Kadın bedeninin bu kadar güzel bir parçasının *işlevsel* olması inanılmaz. Bu güzelliklerin, onları oburca emip saygısızca üzerine salyasını akıtan bebekleri doyurması da! Neyse, kadınların memelerine bayılıyorum. En azından bizim yüz yirmi beş arkadaşımızın memelerine, bu demek oluyor ki *bütün* kadınların memelerine, boyu, şekli, ağırlığı, rengi fark etmeksizin, *hepsine*. Sanırım ellerimin içi kadınların memelerini ağırlamak için yaratıldı, oradaki derimin de onların hassas ciltleri için yeterince yumuşak olduğunu düşünüyorum. Gerçek anlamda teyit etmem yakındır!

16 sene, 6 ay, 17 gün *27 Nisan Cumartesi 1940*

Montaigne, kitap III, bölüm 5:

"Bu denli doğal, gerekli ve doğru olan cinsel eylem, insanlara ne kötülük etti ki kimse yüzü kızarmaksızın ondan söz edemiyor? Ciddi ve terbiyeli konuşmalarda neden yer verilmiyor ona? Hiç sıkılmadan öldürmek, çalmak, aldatmak diyebiliyoruz da neden ona geldi mi söz-

cükleri ağzımızın içinde mırıldanıyoruz? Yoksa onun sözünü ağzımızda ne kadar az harcarsak düşüncesini kafamızda o kadar büyütmeye hak mı kazanıyoruz?"

16 sene, 6 ay, 18 gün *28 Nisan Pazar 1940*

Kendime zevk vermemin en harikulade noktası, cambaz adını verdiğim andır: Gelmeden önceki saniye, hâlâ doyuma ulaşmadığım an. Sperm burada, fışkırmaya hazır ama var gücümle tutuyorum. Penis başımın halkası o kadar kırmızı, başın kendisi de o kadar şiş, o kadar patlamaya hazır ki penisimi bırakıyorum. Penisimin titremesini izleyerek bütün gücümle spermlerimi tutuyorum. Yumruğumu, gözlerimi, dişlerimi o kadar çok sıkıyorum ki bedenim de en az onun kadar titriyor. İşte bu âna cambaz evresi ismini verdim. Gözkapaklarımın altında gözlerim devriliyor, küçük nefesler alıp veriyorum, tahrik eden görüntüleri kovuyorum –memeler, kalçalar, bacaklar, kız arkadaşlarımızın narin ciltleri– ve sperm, kaynaşma borusunda duruyor, yanardağın tam ağzında. Patlamaya hazır yanardağ gibi düşünmek doğru olur. Lavın geri inmesine izin vermemek lazım. Bizi bir şey korkuttuğunda, mesela Mösyö Damas yatakhanenin kapısını açtığında, ciddi anlamda geri iniyor. Ama bunu yapmamak lazım. Spermlerimizin geri dönüş yapmasının sağlığa zararlı olduğundan neredeyse eminim. İndiğini hissettiğimde başparmağım ve işaretparmağım halkanın etrafına dolanıyor ve ucuna kadar tutuyor, kaynıyor. (lav, evet ya da bu anlarda çük, dik ve pütürlü bir dala benzediği için usare de denilebilir!) Çok dikkatli, dakik olmak lazım, milimetre meselesi bu, hatta daha da derin olabilir. Çükümün tamamı o kadar duyarlı ki, biri üzerine üflese ya da

yorgan sıyırsa başı hemen patlayabilir. Boşalmayı bir defa daha, iki defa daha tutabilirim ve her defasında çok leziz oluyor. Ama asıl lezzet, sonunda tam anlamıyla yenildiğim andır, spermin fışkırması, kaynar spermin elimin tersine akması. Ah! Harika bir yenilgi! Bunun da anlatımı zor, içeride gelişen her şeyin dışa çıkması, aynı anda seni yutan o zevk... Bu fışkırma aslında bir yutulmadır! Cambazın patlayan yanardağın ağzına düşüşüdür! Ah! Karanlığın içinde yaşanan göz kamaşması! Étienne, bunun bir "*apothéose*"* olduğunu söylüyor.

16 sene, 6 ay, 20 gün *30 Nisan Salı 1940*

Hislerin *apothéose*unu ayıplamanın sebebi, ondan bahsederken kullandığımız kelimelerin çirkinliğidir. "Otuzbir çekmek" sinir bozucu, "bir yerlerini sıkmak" salakça, "kendini okşamak" anneciğinin köpeğine benzemek gibi, "mastürbasyon yapmak" iğrenç (bu fiilde cıvık bir şey var, Latincesinde bile), "kendine dokunmak" hiçbir anlam ifade etmiyor. "Bugün kendinize dokundunuz mu?" diye soruyor günah çıkaran papaz. Elbette! Başka türlü nasıl temizlenebilirim ki? Étienne ve diğer arkadaşlarla bu konu hakkında uzunca tartıştık. Sanırım doğru söylemi buldum: *Kendini ele almak*. Bundan sonra, bir yetişkin bana, kendini ele almalısın, dediğinde bunu gönül rahatlığıyla yapacağıma dair söz verebilirim.

* (Fr.) Yücelmek, kutsallaşmak. Bir kralın (veya başka birinin) Tanrılaşması. (ç.n.)

16 sene, 6 ay, 24 gün *4 Mayıs Cumartesi 1940*

Bir masa oyunu! Harika bir fikir! Yüz yirmi beş kız arkadaşımız hakkında aldığımız karar bu. İçlerinde en güzelleri, erotik masa oyunun kapağı için kullanılacak. Daha doğrusu, *bakirlik bozma oyunu*. İsmi bu olacak. Altmış üç basamaklı bir güzergâh, kazanan bakirliğini bozmaya hak kazanıyor. *Kazandınız. O kızın yanına sokulabilirsiniz.* Paralı bir oyun. Cezalardan alınan para ortak bir kutuya konulacak. Kutu yeterince hızlı büyüsün diye sekiz kişilik kulüp kurulacak. Malemain, Zafran ve Rouard da katılacaklarmış, oyunun düşüncesinden heyecanlanmışlar. Final oyunu, sözlü sınavdan sonra, yaz tatilinden hemen önce gerçekleşecek. Bakirliğini bozma doğrultusunda kullanma şartıyla kutunun tamamı kazanana verilecektir. Elle yazılı bir sözleşme. İşte böyle. Oyunun ikonu Mona Lisa'nın yüzü olacak, gizemli gülümseyişi her anlama gelebilir.

BAKİRLİK BOZMA OYUNU

Oyun kuralları

Oyun iki zarla oynanır.

İlk başlayan olmak için kesenizin dolu ve attığınız zarların çift olması lazım.

Sıradaki numaralara düşerseniz:

2 *Büyümeyi bekleyin. 3 el geçmesini bekleyin.*

4 *Anneniz iç çamaşırınızı incelerken gördüğü şüpheli lekelerden dolayı şoke oluyor. Gece boşalmalarına karşı koyacak bir alet yerleştiren doktora götürüyor sizi. 3. basamağa gidin ve iki el bekleyin.*

6 *Münferit zevk esnasında Mösyö Damas sizi suçüstü yakaladı. Sizi soğuk suyun altına sokuyor. 5 numaralı basamağa gidin ve iki el bekleyin.*

8 *Aklınızda, şehvet günahını işlediniz. 7. Basamağa gidip günah çıkarın ve bir el bekleyin.*

10 *Düşleriniz sizi sarstı. 9 numaraya gidin ve gizlice çamaşırınızı yıkayın.*

12 *Georges Amcanız tesadüfen kirli çamaşırınızı görüyor, sizi tebrik ediyor: Artık erkek oldunuz. Zarları iki defa atın ve toplam sayı kadar ilerleyin.*

Sıradaki bu numaralara düşerseniz eğer:

15 *(Buradaki resim, Mona Lisa'nın gizemli gülümseyişini temsil ediyor.) Size gülümsedi! Tekrar oynayın.*

19 *Kızların hoşuna gitmek için güçlü olmak gerekiyor. Spor salonunda kas yapıyorsunuz. 3 ödeyin ve iki el bekleyin.*

21 *(Mona Lisa.) Size gülümsedi ama alaycı bir gülümseyişti. 17. basamağa dönün ve içinizin fesatlığını sorgulayın.*

23 *Kızların hoşuna gitmek için iyi bir yüzücü olmak gerekiyor. Ders alıyorsunuz. 4 ödeyin ve bir el bekleyin.*

27 *(Mona Lisa.) Onu öpmeye çalışıyorsunuz, size tokat atıyor. 13. basamağa gidin ve üzüntünüz hakkında düşünün.*

29 *Kızların hoşuna gitmek için dans etmesini bilmek gerekiyor. Ders alıyorsunuz. 5 ödeyin ve bir el bekleyin.*

33 *(Mona Lisa.) Kirli olduğunuzu düşünüyor. 11. basamağa dönün ve yıkanın.*

39 *(Mona Lisa.) Saçınızın felaket olduğunu düşünüyor. 31. basamaktaki kuaföre gidin ve 1 ödeyin.*

41 *Aşk kör eder. Tekrar görene kadar bir el bekleyin.*

43 Diliniz kirli ve nefesiniz iğrenç kokuyor. Yıkanın ve bir el bekleyin.
45 (Mona Lisa.) Tipsiz buluyor sizi. 37. basamağa takım edinmeye gidin ve 10 ödeyin.
47 Sivilce patlaması yaşıyorsunuz. Kendinize bakın ve bir el bekleyin.
51 (Mona Lisa.) Tamamen cahil olduğunuzu düşünüyor. 1. basamağa dönün ve kültürlenin.
53 Kendinize özen gösterirken müthiş zaman harcıyorsunuz. Bir el bekleyin.
57 (Mona Lisa.) Size yaptıklarını kimseye söylemeyin. O da memnun siz de. Tekrar oynayın.
59 Aşk kanatlandırır. Tekrar oynayın.
61 Mösyö Damas bu oyunu oynadığınızı görüyor. Herkes başlangıç noktasına dönüyor.
63 Kazandınız, yanına sokulun! Üstelik kutuya konulan bütün parayı da alıyorsunuz!

Kazanmak için 63. basamağa ulaşmak yeterli. Eğer zarlar sizi daha da ileriye götürürse fazla basamak sayısı kadar geriye gidiyorsunuz.

16 sene, 7 ay, 2 gün *12 Mayıs Pazar 1940*

Bazen, yatakhanede, gecenin ortasında kaygı uykumu bölünce (genelde babamı ya da Violette'i düşündüğüm için) uyuyanların hepsiyle tek bir beden oluşturduğumuzu düşünerek yavaş yavaş sakinleşiyorum. Aynı nefeste uyuyan, rüya gören, inleyen, terleyen, kaşınan, hareket eden, burnunu çeken, öksüren, osuran, horlayan, altını pisleten, kâbus gören, zıplayarak uyanan, ânında tekrar uyuyan büyük bir beden. Bu anlarda içimi rahatlatan dostluk hissi değil de yatakhanede (altmış iki kişiyiz)

organik bir şekilde tek bir beden oluşturmamızdır. İçimizden biri ölürse büyük beden yaşamaya devam edecek.

*

LISON'A NOT

Arasöz, Lison, bunları 10 Mayıs'taki Alman saldırısından iki gün sonra yazmıştım. İkinci Dünya Savaşı. İnsanlık, sofrayı tekrar kurmuştu. O gün, babamı düşünerek kendime söz vermiştim, bu eğlenceye dahil olmayacağım. Göreceğin gibi şartlar başka türlü olmasına karar verdi.

*

16 sene, 8 ay, 13 gün *23 Haziran Pazar 1940*

Boynu bükük, boş bakan, yavaş hareket eden insanlarla karşılaşıyoruz. Kimisi tamamen kaybolmuş. Tam anlamıyla. Paspal, sefil, kötü tıraşlı, tanımadıkları sokaklarda boş boş dolanan mülteciler. Daha geçen ay Paris'te normal bir yaşam sürdürdüklerine inanmakta güçlük çekiyorum. Yolundan sapan bedenler...

Ertesi gün

Oyunun finali belirsiz bir güne ertelendi, Rouard, Dunkerque'te abisini kaybetti. Onu çok seviyordu. Bozma işlerimiz daha iyi günleri bekleyecek.

16 sene, 9 ay, 14 gün *24 Temmuz Çarşamba 1940*

Mérac. Göğsüm, ayak tabanlarım, kollarımın iç kısmı ve bacaklarım meşe ağacı tarafından rendelendi. Sonuç

olarak canlı bir ekorşeye döndüm. Tam anlamıyla derisi yüzülmüş biri. Tijo'nun yüzünden. Yavru kargayı yuvasından alma fikrini kafasına koymuştu fakat karganın ebeveynleri bu evlat edinme projesine pek sıcak bakmadılar. Tijo avını bırakmak istemediği için iyice saldırdılar. Bir eliyle küçük yavruyu bağrına basmış tutuyordu, diğer eliyle de ebeveynleri kovmaya çalışıyordu. Bütün bunlar altı metre yükseklikte, bir dalın üzerine oluyor! Marta, ağacın dibinden kuşu bırakmasını bağırırken Manès ise kargayı indirmek için silahını almaya gitti. Sonuçta herkes kendi yavrusunu koruyordu. Manès'in çekinmeden ateş edeceğinden emin olduğum için Tijo'ya kadar atlaya atlaya çıktım. İlk üç metreyi maymun ya da elektrik işçisi gibi çıktım, dalsız kütüğe sarılarak sadece ellerim ve bacaklarımla. Kerevides toplamaktan geldiğim için yalınayaktım ve üstümde mayo vardı. Çıkmakta hiç sorun yoktu. Canlı bir bedene sarılır gibiydim. İnişte Tijo'nun ağırlığı beni arkaya doğru çektiği için kütüğe sarıldım. Tijo, sol eliyle (yeni arkadaşını bırakmak istemiyordu) boğuyordu beni, hızlanmak için kollarımı biraz gevşettim. Operasyonun bu kısmında ağacın kabuğuna sürtünerek derim soyuldu. Özellikle de yere doğru hızlı bir şekilde yaklaştığımız için yavaşlamak istediğim anda. Yere indiğimizde kan içindeydim ve küçük karga ölmüştü, Tijo'nun şefkatiyle boğularak tabii. Marta bağırıyordu: Başımıza her türlü işi açtı! Neredeyse yedi yaşında ve başımıza gelmeyen kalmadı! Sıyrıkların temizlenmesi için alkollü tedaviyi hak etmiş oldum elbette. Bu defa, işitsel anestezi olmadan. Marta, Violette değil ki. Tırnaklarımı avuçlarıma batırıyordum, Manès ise kurbanını gömmekle meşgul olan en küçük çocuğuna bir tane patlatmayı planlıyordu. Ama vazgeçti, sesinde gurura dair hiçbir şey olmadan: Zaten hiçbir şeyden korkmuyor bu boklu! Sonuç, çıplak yatı-

yorum, çarşaf ve yorgan olmadan, bacaklar açık, ciddi anlamda yanma hissi var. Cehennemi böyle canlandıracağım artık: Alevsiz yangın, ebediyen ve sonu olmayan bir gecede açık gözler. Marsias'ın azabı.

16 sene, 9 ay, 23 gün *2 Ağustos Cuma 1940*

Her şeye rağmen ağaçlara tırmanmanın verdiği mutluluk! Hele ki meşe ve kayın ağaçları. Bütün vücut esniyor. Bacaklarınız ve elleriniz kondisyonunuzdan öteye gidiyor. Nasıl da çabuk kavrıyoruz hareketi! Ne kadar tatlı bir olay! Mesele yükselmekte değil, dağcılık değil bu (sanırım dağlarda yükseklik korkusu tutar beni), yaprakların arasından özgürce geçmekte! Neredeyiz? Ne yerde ne gökte, patlamanın ortasındayız. Ağaçların içinde yaşamak isterdim.

16 sene, 11 ay, 6 gün *16 Eylül Pazartesi 1940*

Kitapların üzerine eğilmekten başım ağırlaştığı zaman çuvalla boks yapıyorum. Manès kendi karikatürünü Laval'inkisiyle değiştirdi. Hadi! Sil onu! (Kalın kâkül, baygın gözler, asık dudaklar, ağzının köşesinde sigara, bayağı benziyor!) Kenevir tahriş ettiği için ellerimi çorapla sarıyorum.

16 sene, 11 ay, 10 gün *20 Eylül Cuma 1940*

Mérac. Samanlıkta tenis oynamak. Arkadaki duvara tenis filesinin yüksekliğinde bir çizgi çizdim. Kireç badanası ve pürüzlü zemin yüzünden topun nereye sıçrayacağını kestirmek mümkün değil; refleks geliştirmek için daha iyisi yok. Tijo ve diğerleri ile buğdaya atlamayı, dik

kafalı keçilerin arkasında koşmayı ve yorulmak nedir bilmeyen Robert ile yaptığımız çiftlik işlerini de sayarsak eğer burada geçirdiğim günler bir komandonun antrenmanına eşdeğer seviyededir.

17 sene, 1 ay, 14 gün *24 Kasım Pazar 1940*

Samanlığın altında kalan bir tırpan Manès'in baldırını yardı. Manès ve Marta'ya göre hijyen: Her zamanki gibi yara temizlemek için alkol, sarmaya gelince Manès'in ahırdan getirdiği, pislikten kapkara olmuş bir örümcek ağı. Etkisini gösteriyor, diyor Manès her zamanki haliyle. Tetanozdan bahsetmek söz konusu bile değil elbet. Biz hep böyle yaptık ve ölmedik. Sanırım örümcek ağı kanı durdurma özelliğine sahip, hatta yara kapatıcı bile olabilir. Peki ya pislik? Olay şu ki bugüne kadar bu yöntemler aileden kimseyi öldürmedi.

17 sene, 2 ay, 17 gün *27 Aralık Cuma 1940*

Mérac'tan geçerken Georges Amca hekim olmak ister misin, diye sordu (Kuzenin Étienne'in ilerlemek istediği yol). Ben istemem. Bedenin düzensizlikleri, ben almayayım! Yanılmıyorsam oradan başladım! İnsanları tedavi etme konusuna gelince... Öncelikle, salt ahlaki açıdan baktıkları bedene yükledikleri hikâyelerden onları arındırmak için çok vakit harcamak gerek. Noémie Teyze'ye, olayın anfizem hastalığını "hak etmek" ya da etmemek olmadığını anlatacak kadar sabrım olduğunu düşünmüyorum. Peki ya, hayatta ne ilgini çekiyor, diye soruyor benim şefkatli amcam. Kendi bedenimi incelemek çünkü bana gerçekten yabancı geliyor (Bunu söylemiyorum tabii ki). Ne kadar ilerlemiş olsa da tıp okumak, bu ya-

bancılık duygusunu yok edemez. Sonuç olarak bitki toplamak istiyorum, Rousseau'nun gezintileri esnasında yaptığı gibi. Son günüme kadar toplamak ve sadece benim için toplamak, günün birinde bunlar birilerine *yarar* ümidiyle. Meslek ise başka bir şey. Her ne olursa olsun bu günlükte yeri olmayacaktır.

17 sene, 5 ay, 8 gün *18 Mart Salı 1941*

Dün akşam, Étienne ile birlikte Voltaire ve Rousseau hakkında birbirimize karşılıklı bağırdık, o alaycı rolündeydi, ben ise Jean-Jacques'ın savunucusu rolünde. Bu tartışmadan aklımda kalan şey muhakemelerimiz değil (doğruyu söylemek gerekirse, zaten muhakeme yürütebilme yeteneğine sahip değiliz), Étienne'nin hareketiydi, uzun tahta cetvelinin bir ucunu benim mideme, diğer ucunu kendininkine sokmak için eline almıştı. İkimizden biri görüşlerinin gücüyle diğerine doğru atılınca cetvel karın kaslarımıza gömülüyordu. Acı verici! Geri adım atsak cetvel düşerdi. Tartışmanın sonu. Alın size ölçülü konuşma. Patent sistemi.

17 sene, 5 ay, 11 gün *21 Mart Cuma 1941*

Arzu, bazen hiç olmadık yerlerde geliyor. Bazı metinlerin kızışma noktalarında mesela. Nöronların uyarısıyla kavernöz cisimlerin tıkanması! Okuyorum ve sertleşiyorum. Size bunları kibarca sunan bir Apollinaire veya bir Pierre Louys'ten bahsetmiyorum, Rousseau'dan bahsediyorum mesela, *Toplumsal Sözleşme*'yi okurken sertleştiğimi görseydi çok şaşırırdı! Ve hop, düşüncelere hükmeden küçük bir orgazm isteği.

18 sene, 9 ay, 5 gün *15 Temmuz Salı 1942*

Bakaloryaya hazırlandığım süreçte ve okulun hazırlık senesinde hiçbir şey yazmadım. Bedenin aşınması. Boks yaptım, topa vurdum, rahatlamak için yüzdüm. Tarlada Manès'e yardım ettim. Üç buzağılama, altı kuzulama. Domuz öldürmeyi asla beceremiyorum. Ama domuzu yemekte sorun yok. Zavallıcık ben çalışırken onu biraz seveyim diye yanıma gelirdi. Hayvanların insan türüne duyduğu şu kör güven...

18 sene, 9 ay, 25 gün *4 Ağustos Salı 1942*

Tenis: G.'nin üç kardeşinin de dersleri verildi. Hiçbiri, üç defa oynanan altı setlik oyunlarda ikiden fazla kazanamadı. Oyun, aşağılama girişimiyle başladı. Ekler konusunda lafımı bölerek söz konusu aristokrat bir aile olduğu için ondan bahsederken G.'nin denmediğini, sadece "G" dendiğini açıkladı; iyi bir terbiye, eklerin düşürülmesini gerektirir. Yani bunu herkes biliyor! Neyse. Bir de, ne şortum ne de spor ayakkabım vardı ve bu "kıyafetimle" özel bir sahada (kendi sahalarından bahsediyor) cımbızla seçilmiş bu dört rakiple oynamam "uygun" olmazmış. Dolayısıyla bana münasip bir üniforma verdiler: Şort, atlet, çorap, beyazın beyazı spor ayakkabı. "Yakınlarda" bulduğum çamaşır ipiyle şortumu (kasıtlı olarak fazla geniş?) bağladım ve art arda üç tane koydum onlara. Montmorency dükünün tohumları, adilerin adisi tarafından mort edildi! Kız kardeşlerinin bana olan ilgisini feda etmiş oldum da neyse, Violette'in intikamını aldım –üç erkek kardeş bilmese de–, gençliğinde onlar için çalışmıştı ve otuz iki yaşındaki kuzenlerinin bakirliğini bozduğu için kovulmuştu! (Uydurmaca olamaz.)

Bu oyunlar boyunca onların havalarına sadece bedenimle karşı koymak heyecan vericiydi. Eğitilmiş bir bedenle bile değil çünkü kimse bana tenis oynamayı öğretmedi. Manès'ın ambarı ve oyuncuları seyretmek yegâne öğreticilerimdi. Ders almadan bir tenis topuna vurmak, bedeninin, *doğru hareketin* yardımı olmaksızın şartlara uyum sağladığını hissetmektir. Çok fazla hareket ediyorum, çoğu yanlış, estetik olarak korkunç ve enerjiyi gereksiz harcıyor (aritmi, şuursuzca atlamak, uyumsuz davranışlar, rastgele hareketler, şaklabanlıklar) ama bu hareketlerin "oyun becerisine" zarar vermediğini bilmek müthiş fiziki özgürlük veriyor bana: Aynı hareket asla tekrarlanmıyor! Gözlerimin bacaklarıma ve raketime yaptığı bütün sürprizlerden zevk alıyorum. Hamlelerimin hiçbiri düşünülmüş değil, hiçbiri bir öncekine benzemiyor, hiçbiri seçkin rakiplerimin kullandığı akademik hareketlere uymuyor. Dolayısıyla, hamlelerimi öngöremiyorlar, toplarım onlarda şaşkınlık yaratıyor, bekledikleri atışı göremiyorlar bir türlü. Göğe bakarak itiraz ediyorlar, sinirli ve kibirliler, özellikle aşırı yumuşak atışlarıma karşı; sanki savaşın kurallarına uymaksızın dövüşüyormuşum gibi. Hızım, esnekliğim, becerim, reflekslerim gözlerimi kamaştırıyor (Ah, topun vurulduğu mikrosaniyede doğru hamleden emin olmak!) ve tüm bunların üstüne, yorulmak nedir bilmiyorum, her şeyi geri yolluyorum. Bedenin serbest kullanımı beni büyülüyor. Soytarılıklarım rakiplerimin moralini bozuyor ve rahatlarının bozulduğunu görmek beni mutlu ediyor. Beni tatmin eden zafer değil, yenilen suratları. Valmy'de yeterince edepsiz sayılıyorduk (Hâlâ külotum yok). Andım şu: Her alanda, tenis oynadığım gibi yaşamak!

19 sene, 15 gün *25 Ekim Pazar 1942*

Sahne bir meyhanede geçiyor. Bir kızla berabersiniz, sizin gibi bir öğrenci. Tatlı bakışlar atıyorsunuz birbirinize. Aniden bir hamlede bulunuyor: Elini göstersene. Elinizi alıyor ve avucunuzu aşırı bir dikkatle inceliyor, sanki hakkınızda öğrenmek istediği her şey hayat, kalp, kafa, şans hatlarına bağlıymış gibi. Bugüne kadar elimin çizgilerini okuyan kızların sayısı fazla. Ve bir tanesinin bile söylediği bir diğeriyle uymadı hiç. Hepsi falcı ama hiçbiri aynı falı görmüyor. Batıl inançlara düşkünlük, gelecek zamanların tiksinçliğine mi işaret ediyor? Yıldızlar haricinde her şey kayıp mı oldu? Değişmeyecek olan seçme kriteri: Gözü kapalı elime atılan kızı seçmek.

19 sene, 1 ay, 2 gün *12 Kasım Perşembe 1942*

Boche'ların* geçidini gördüm. Tek vücudun iğrenç versiyonu.

19 sene, 2 ay, 17 gün *27 Aralık Pazar 1942*

Dans etme beceriksizliğim. Daha önceleri Françoise, Marianne ve başkaları öğretmeye çalışmışlardı ve dün yine, Hervé'lerde, ev sahibinin kız kardeşi de, muhteşem bir Violaine, denedi. Bırakın kendinizi, sizi ben yönlendireceğim. Yapacak bir şey yok. Çok kısa bir sürede ritmi kaçırıyorum ve partnerimin kollarında sadece bir ağırlığa dönüşüyorum. Tekrar uyum sağlamak için biçimsiz sıçramalarım tamamen umudumu kırdı. Dans, ruhum ile bedenimin uyum sağlayamadığı ender alanlardan biridir. Daha doğrusu, bedenimin yarısının sağlayama-

* (Fr.) Birinci Dünya Savaşı'ndan itibaren Fransızların, Almanlar için kullandığı olumsuz deyim. (ç.n.)

dığı: Ellerimle istediğim kadar ritim tekrarı yapabilirim ama ayaklarım onlara uyum sağlamayı reddediyor. Belden aşağısı felç bir orkestra şefiyim, işte ben buyum. Kafaya gelince işler karıştığında dönmeye başlıyor. Oysa daireler dansın doğasında var, hareketli bir sanattır, kendi etrafında dönmeden dans olmaz! Baş dönmesi, bulantı, renginin solması, neyiniz var, kendinizi iyi hissetmiyor musunuz? Gayet iyiyim değerli Violaine fakat gelin biraz sohbet edelim ve güzel Violaine'e durumu izah etmeye çalıştım, ona göre *herkes* dans etmesini bilir! Görünüşe bakılırsa, ben hariç herkes. Çünkü siz *istekli* değilsiniz! Bak sen! Arkadaşlarımın danstan elde ettiği kârı gördükten sonra, neden kendimi bundan mahrum bırakayım güzelim? Kendinizi rahat bırakmıyorsunuz, fazla *hesapçısınız*, yeterince *vahşi* değilsiniz. Yeterince vahşi değil miyim? Kazık getirin bana, Tanrı aşkına, bir odun parçası, hemen! Bunun yerine Violaine'e açıklama yapıyorum, bu olayın bana da anlamsız geldiğini söylüyorum çünkü bacak ve kollara gerek duyulan diğer alanlarda, boksta veya teniste mesela, dört uzvum da birbirleriyle müthiş bir uyum içerisinde, hatta ergenliğimde okul arkadaşlarımın, yakantop oyununda yenilmez olduğumu fark ettiklerinde takımımda yer almak için dövüştüklerini de söyledim, sonra bu müthiş kıza on beş yaşındayken yakantopun kralı olduğumu anlattığımın farkına vardım, içimden kapa çeneni dedim ama devam ediyordum, yakantopun faydalarını, eksiksiz bir oyun olduğunu, fiziki beceri gerektirdiğini, bacak, kafa ve kolların uyum içinde olmasının şart olduğunu anlatıyorum ve şundan hiç süpheniz olmasın değerli Violaine, bir gün o kadar popüler bir spor olacak ki futbol ancak penguenlerin eğlencesi sayılacak, sana ne oluyor, neler oluyor sana ahmak herif? Bu harika kızın kollarında çimento torbası gibi davranmaktan hoşnut değildim, altına yatırmak is-

terken yakantopla kafasını ütülüyorsun "ne kadar stratejik ve teknik bir oyun, değerli Violaine" kes sesini aptal, birbirlerinin suratlarına top atmakla meşgul sivilceli katillerden oluşan iki grup arasında oynanan bir katliam oyunuydu işte, güzel Violaine orada görürdü asıl vahşiliği ve bu oyunda gerçekten üstün olsan bile bir kızı yatağa atmanı sağlayacak bir özellik değil bu, hele ki marifetlerinin onu susattığını ve kendine bir *drink* alacağını söyleyip uzaklaşan bir kız için, hiç değil.

19 sene, 2 ay, 19 gün *29 Aralık Salı 1942*

Her şeye rağmen geldi. Aynı gece. Ve danstan daha da berbat oldu. Odamdaydım, Hervé'lerde, gecenin geç bir saatinde, evdekiler nihayet uyumuştu, satranç tahtasına benzer küçük masanın başına oturmuş, içler acısı dans öykümü yazmakla meşguldüm, kapı açıldı arkamdan, o kadar sessizce açıldı ki kapandığını duydum sadece, o an döndüm ve onu gördüm, gecelik giyinmiş, beyaz saten ya da o tarz bir kumaştan, bir omzu çıplaktı Yunan tunikleri gibi, diğer omzunun üzerinde ise ince askılar düğümlenmişti, kıvrımları kelebek kanatlarına benzeyen küçük bir kurdele, tek kelime etmedi, gülümsemiyordu, ağır bir bakış atıyordu bana, benim de konuşabilmem imkânsızdı, omuzları yuvarlak, kollar uzun, beyaz ve ince, elleri kalçaları boyunca uzanmış, ayaklar çıplak, kısa kısa nefes alıyor, göğüsleri yüksek ve dolgun, gecelik uçlarında asılı, düz bir şekilde iniyor, bu da kumaş ile vücudunun arasında bir boşluk yaratıyor, gözlerim kalçasının, karnının, baldırlarının şeklini, genel olarak vücudunu aradı ama yanımdaki küçük lamba, iç gösterme özelliğine sahip değildi, vücut hatlarını belirtmesi için ışığın arka tarafta olması gerekirdi, ilk olarak sade-

ce bunu düşündüm, şeffaflığı sağlayabilecek olan bu lambanın yanlış yerleştirilmesi, lamba onun arkasında olsaydı farklı olurdu, ikimiz de kımıldamıyorduk, yerimden kalkmamıştım bile, ona doğru en ufak bir hareket bile yapmadım, ayakta duruyordu, kapı kapalı, ben, bedenimin dörtte üçü dönük şekilde oturuyorum, masada kalan elim defteri kapatmaya çalışıyor, mürekkep kalemimin ucunda kuruyacak dedim içimden, evet bunu düşündüm, beyazlığı gözlerimi kamaştıran geceliğin arasından Violaine'in vücut hatlarını tahmin etmeye çalışırken aynı anda kalemimi kapatamazdım herhalde, o ara, kollarını göğsünden uzanarak yükseldiğini gördüm, omuzlarının hizasına yetişince parmakları açıldı, baş ve işaretparmakları kurdelenin uçlarını tuttu, yavaşça çekti, böylece düğüm çözülmüş oldu ve çıplak bedenini ortaya çıkararak kumaşın ağırlığı geceliği ayaklarına kadar düşürdü, bundan daha güzel kadın vücudu görebileceğimi sanmıyorum, lambanın altın sarısında aniden beliren bu beden, Tanrım bu ne güzellik, bu ne güzellik diye tekrarladım içimden, ışıklar sonsuza dek kapanmış olsaydı, bu güzelliğin hatırasıyla can verirdim, galiba neredeyse bağıracaktım, yerimden kalkmadığım halde, şaşkınlık ve mutluluktan tamamen felç olmuştum, nasıl bir güzellik, nasıl bir mükemmeliyet ve sanırım bir minnet duygusu hissettim, daha önce hiç kimse bana böyle bir hediye vermemişti, bunu da düşündüm ama parmağımı bile oynatmadan, o hareket etti, yatağın üzerine uzanmaya gitti, bana gel diye işaret etmedi, kollarını açmadı bana, gelmemi bekliyordu, ki yaptım sonunda, ona gittim ve başucunda dikili kaldım, gözlerimi ondan alamıyordum, soyunman gerekiyor dedim içimden, sıra sende, yaptım, beceriksizce, gizlice, merhametsizce, sırtımı dönerek, yatağın köşesine oturarak, kendimi teslim

etmekten çok saklanarak ve bitirdikten sonra yanına sokuldum ve hiçbir şey olmadı, ne okşadım ne de öptüm çünkü içimde bir şey ölmüştü ya da doğmak istemiyordu, ki bu tamamen aynı anlama geliyor, kalbim, beklenen yer haricinde, her yerime kan yolluyordu, kan yanaklarımı yakıyordu, beynime sıçrıyordu, kulak zarlarıma delice vuruyordu ama bacak arasına bir damla bile yok, bacak arasında hiçbir şey yok, içimden sertleşmedin demiyordum bile çünkü bacaklarımın arasında bir şey hissetmiyordum, sadece bunu düşünüyordum, bacaklarımın arasında bir boşluk, onun da yardımcı olmadığını söylemek gerekiyor, bir hareket bile etmedi, aniden kalkıp, kapının ardından kapandığını duyduğum âna kadar.

19 sene, 2 ay, 21 gün *31 Aralık Perşembe 1942*

Violaine fiyaskosundan bilanço çıkarma vakti. Eve döndüm, dolaptaki aynanın karşısına çıplak geçtim, çocukluğumdan bu yana bedenimin sürekli gelişimiyle ilgili hâkim olduğum konuların hesabını yaptım. Şüphesiz, şınav, mekik ve diğer egzersizler, bir şeye benzememi sağladı. Hatta yeniden aynanın köşesine sıkıştırılmış *Larousse*'un ekorşesine de. Karşılaştırma tamamlandı, bütün kaslarım yerinde, tamamen görünür halde, pazılar, göğüs, omuz, karın, kol, bacak kasları ve arkama baktığımda arka kol, baldır, kalça, sırt kasları, teres, trapezius, yoklama tamam, ekorşe tıpatıp bana benziyor, ciddi bir başarı, ömrün sonuna kadar aynanın karşısında kalmak için geçerli bir sebep. Ben ki "gerçekten hiçbir şeye" benzemeyen, artık ansiklopediye benziyorum! Artık korkmadığımı da ekliyorum. Hiçbir şeyden. Korkmaktan bile. Bedenimi şekillendiren egzersizlerin kontrol altına alamayacağı bir korku bile kalmadı. Canımı almaya çalışın

hadi, ağaca bağlamaya çalışın! Evet, evet, oğlum ama zekâ ile bedenin uyum halinde olan bu sanat eserini Violaine'in yanına yatırınca onu bitirdin. Zavallı dostum, *gerçekten* bir şeye benzemiyorsun. Jimnastiğine ve derslerine geri dön, vücuduna ve sınavlara çalış, "formda kalmaya" devam ve "bir şey olmayı" anca becerirsin. Tanrım, insanın cinsel organına yumuşaklık veren bu *var olmama* hissi! Oysaki, onu kaç defa ele aldım! Kaç defa arzum onu şekillendirdi! Sahi, bu arada kaç defa? Yüz defa? Bin defa? Hayal gücünün kan toplaması için yettiği bu damarlı sap! Muhteşem bakir boşalmalar, derinliklerden çektiği spermlerin miktarı ne? Bunların da hesaplanması lazım. Litrelerce? Zavallı Delaroué Abi'den yürüttüğümüz kartpostalların karşısında erkeklik yaparken kaç litre savurduk? Ve sonucunda, Violaine'in yatağındaki bu ölü beden. Oynamasını bile beceremeyen. Ön hazırlıklarda tuhaf, olaylarda yok olan beden. Övünerek yendiğini iddia ettiğin korku değilse bu, seni felç eden ne adamım? Sabah, aynanın ve *Larousse*'tan kestiğim ekorşenin önünde çıplak halde bunları düşünüyordum. Ve bir sonrakinde? Bir sonrakinde ne olacak? Hangi *ruh halinde* bedenin bir kadın bedenine yaklaşmaya cesaret edecek artık? Sabah düşündüklerim bunlardı, şimdi yazdıklarım da bunlar, ekorşe hâlâ gözlerimin önünde. Derken bu ayrıntıyı fark ettim: *Ekorşenin bacak arasında da bir şey yok!* Ne penise ne de hayalara dair bir şey! En yakın sayılan beldem ve taraksı kaslar var, onların da olayla bir ilgisi yok. Ekorşenin bacak arasında bir şey yok! Penis bir kas değil, kabul. Bir organ? Bir uzuv? Beşinci uzuv mu? Hangi cinsten, bu uzuv? Süngerimsi? Kan süngeri. Ekorşede, o yerde, kan dolaşımını da gösteren bir şey yok! Bedenin tamamı kasıklara kadar kanlı ama damarlanmayla hayat bulan uzva gelince bir şey yok. Bacak arasında hiçbir şey. Görünüşe göre, penis, *Larousse* ailesi tarafından sürgün

edilmiş. Ayıp bölge. Kutsal Ruh'a uzak. Bununla yetin. Mösyö *Larousse* bir hadımdır.

19 sene, 2 ay, 22 gün *1 Ocak Cuma 1943*

Not etmeyi unuttuğum bir ayrıntı. Annem odamın kapısını açtığında dolabın önünde çıplak yakaladı beni: Ne o, kendini mi beğeniyorsun?

19 sene, 2 ay, 24 gün *3 Ocak Pazar 1943*

Erkeğin cinsel organı: Penis, dal, uzuv, sik, babafingo, yarrak, mal, malafat, çük, kamış, pipi, vb. Haya: Taşak, kese, testis, ceviz, billur, top, vb. Fizyoloğun tasvir etmekten iğrendiği bu cinsel alet için sözcük seli.

19 sene, 3 ay, 4 gün *14 Ocak Perşembe 1943*

Violaine davasında beklenmedik olay. Sokakta, Étienne'le tartışmakla başlıyor, arkadaşı olan Hervé'nin kız kardeşine karşı davranışımı "tanımlanamaz" buluyor. Kızı odana çekmek ve ona dokunmamak, ne kadar küçük düşürücü farkında mısın? Hervé benim hakkımda ne düşünüyordur? Seni çağıran benim sonuçta! Étienne kendinden geçmişti, ben ise suratına yumruğu fırlatmaya hazırdım. Neyse ki bir cümlesi kendime hâkim olmamı sağladı. Tamam, kızın çok, çok güzel olmadığını biliyorum da bu geçerli bir sebep değil! Daha önce tepkini koysaydın, kızı ilk defa görmüyorsun ya! Aylardır abisine senden bahsediyor! Günlerdir ağlıyor! Ölümden kurtuldun moruk, Hervé'yi sakinleştirene kadar neler çektim! Güzel değil? Violaine? Hayır, kardeşinin kendisi söylüyor, Violaine kendini çirkin, sevimsiz, tahta gibi

hissediyor, onun deyimiyle sazan suratlı ve teninin çok mat olduğunu söylüyor. Sence biraz çirkin değil mi, yani sana göre? Ah hayır! Tanrım, böyle bir güzelliğin çirkinlik yüzünden reddedildiğini düşünmesi! Benim yüzümden! Ağlayarak kırılması! Violaine, tek başına, acılı bir aynanın karşısında! Tıpkı benim gibi! Utanç, panik, gaflet ve yalnızlık, her iki taraf için de, o halde?

19 sene, 3 ay, 6 gün *16 Ocak cumartesi 1943*

Bu akşam, aramızdaki buzları eritme endişesindeyken Étienne çelişkili durumun komikliğini vurguladı: Kız kardeşinin namusu lekelenmediği için öfkeli olan abi! İşte modernlik budur! Dolayısıyla her şeyi anlattım. Düz bir şekilde olayı bağladı: Bakirlik fiyaskosu mu? Herkes gibi yap, kerhaneye git, bu konuda harika bir okul! Sen gittin mi? Hayır. Peki ya Rouard? O da gitmedi. Ya Malemain? Orospu mareşal yanlısı olduğu için istemediğini söylüyor.

Bu kadarıyla kaldık.

*

LISON'A NOT

Canım Lison,

Bu defa bağlamsal bir not. Çocukluğunun çizgi romanlarının dediği gibi "o günlerde" Marsilya'nın Vieux Port'u terör saldırılarına uğruyordu; tam olarak 3 Ocak'ta. Bir bomba Almanlara özel bir kerhanede patlatıldı, bir başkası da Splendide Otel'in yemek salonunda. Pek çok kurban. Sonra, art arda baskınlar, arkadaşım Zafran da o

ara kayboldu, Panier de Almanlar tarafından havaya uçuruldu: Bin yüz bina yıkıldı, sol kulağımın zarı belli bir süreye kadar hasarlıydı. Ocak sonu Milice* *kuruldu, Şubat'ta da STO** için alımlar başlamıştı. Olayların daha da kötüleşmesinden endişe edenlere Étienne, aksine savaşın keskin bir dönüşe yaklaştığını anlatıyordu. Boche'un sinirlenmeye başladığını, Naziler için sonun başlangıcı olduğunu da. Doğru söylüyordu.*

*

19 sene, 6 ay, 9 gün *19 Nisan Pazartesi 1943*

Zafran'ın kaybolmasından dolayı yemekhanede toplu kavga çıktı. Kendini savunan Malemain pusuya düştü. Onu oradan çıkarmak için sert ve öfkeli bir şekilde daldım. Cinsel aşağılanmadan sonra enerjim on kat çoğaldı, yani öyle düşünüyorum. Bayanlar baylar, iktidarsız bakire dikkat edin, katil tohumudur o. Bedenimin çağrılara karşılık verdiği bir alan en azından. Kusursuz ekorşe bilgilerim sayesinde acıyan yerlere vurmanın vahşi mutluluğunu yaşadım. Korkusuz dövüşmenin sarhoşluğu! Rouard ve seksen sekiz kilosu da fena sayılmazdı. Büyük olasılıkla kovulacağım. Sınavlara uzaktan eğitimle hazırlanacağım. Eğer izin verirlerse...

19 sene, 6 ay, 13 gün *23 Nisan Cuma 1943*

Evime giden trendeyim, kovulma gerekçesi cebimde. Étienne'e rastladım. Étienne, dünyanın en ciddi insanı

* 30 Ocak 1943 yılında, Vichy hükümeti tarafından kurulan ve Almanlarla işbirliği yapan siyasi bir oluşum. (ç.n.)

** (Fr. *Service du travail obligatoire*): Zorunlu iş görevi diye çevirebileceğimiz ve Almanların zoruyla gerçekleşen bir uygulama. (ç.n.)

havasıyla, bu bilgiyi dizlerinin üzerindeki tıp kitaplarından henüz yeni okumuş gibi, kompartımanın diğer üç yolcusuna –iki erkek, bir kadın– cinsel bölgemize bağlı olan sinir ve arterlere *utanç siniri* ve *utanç arteri* dendiğini biliyor muydunuz? Kafalar gazetelerden kaldırılıyor, okunulan yer gözden kayboluyor, mahcup bir gülümseme bilinmediğine işaret ediyor. Étienne, kırıcı ses tonuyla, ulusal devrim zamanında bu olayın yaşanmasının utanç verici olduğunu açıklıyor. Kitabın kapağına bakıyor, yazarın ismini yüksek sesle okuyor ve Mareşal, her Pazar, Fransa'nın nüfusunu artırmamıza teşvik ettiği halde, üreme organlarımızı utanılacak nesneler gibi algılamanın yurtseverliğe tamamen aykırı bir davranış olduğu sonucuna varıyor. Peki ya siz bayım, soruyla pek ilgilenmiyor gibisiniz, diyor beni tanımıyormuş gibi, bu konuyla ilgili siz ne düşünüyorsunuz? Diğer yolculara bakarak sinir ve arterin isimlerini *Milli Kalkış Siniri* ve *Kalabalık Aile Arteri* olarak değiştirme fikrini söylersem neyle karşılaşacağımı az çok tahmin edebiliyorum. Kimse olayı anlamıyor, herkes düşünüyor havasına giriyor ve bunu, dünyanın en ciddi insanıymış gibi yapıyor. Durumu kabulleniyorlar. Hatta kadın başka konular bile açıyor.

Lanet dönem.

19 sene, 6 ay, 16 gün — *Paskalya Pazartesisi, 26 Nisan 1943*

Fermantin ve iki herif, beni evden almaya geldiler. Fermantin okuldan kovulduğumu bilmiyor, tatilde olduğumu sanıyor. Annem neşeyle karşılıyor ve odama yolluyor onu. *Milice* beresi ve üniforması içinde comedia dell'arte havası vardı. Komik yönden değil. Sınavlara çalıştığımı ve (başkalarında görünce beni gülümseten bir

"konuşma tarzıyla") asla *milice*'e girmeyeceğimi, hatta bu teklifi hakaret gibi algıladığımı söyledim. İki figüranına doğru döndü (onları tanımıyordum, biri üniformalıydı) ve şunları söyledi: Hakaret? Yapma, hakaret dediğin böyle olur! Ve suratıma tükürdü. Çocukluğundan beri, Fermantin önüne gelen herkese tükürür. Hâlâ üzerine tükürmediği nadir insanlardan biriydim; o yüzden her ne kadar tüküreceğini tahmin etmesem de şaşırmadım. Bu durum diğerini açıkladığı için sakinliğimi koruyabildim. Kafa tutmadım, sıyrılmaya bile çalışmadım. "Ptttuit" sesini duydum, tükürüğünün geldiğini gördüm, alnıma çarptığını ve burnumun kemiğimden sol yanağıma doğru aktığını hissettim; doğruyu söylemek gerekirse ılık su sıçraması gibiydi. Silmedim. Verdiği hisse –ki sıradandı–, aşağılayıcı olmasıyla meşhur olan bu sembolik harekete odaklandım. Kafa tutsaydım beni katlederdi. Tükürük, ciltte su kadar hızlı bir şekilde akmıyor. Köpüklüydü, yavaş yavaş ilerliyordu. Tamamen buharlaşmadan kuruyor. Diğer ikiliden biri, üniformalı olan (o ve Fermantin silahlıydılar), zaten sadece erkeklerle hareket ettiklerini söyledi. Karşı çıkmadım. Dudağımın sol tarafında tükürüğün titrediğini hissettim. Bir an için, dilimle tükürüğü alıp sahibine tekrar yollayabileceğimi düşündüm ama kendime engel oldum, yeterince kendimden ödün vermiştim. Tekrar görüşeceğiz, diyor Fermantin gözlerini üzerimden ayırmadan. Parmağını bana doğrultarak ve odamdan geri çekilerek tekrarladı: Tekrar görüşeceğiz küçük ibne. Tekrar ders çalışmaya dönmeden yazıyorum bu sayfayı. Yarın Mérac'a kaçıyorum.

4

21-36 Yaş (1945-1960)

Mona'nın aşk dolu noktalaması:
Bu virgülü bana verin,
ünlem işaretine çevireyim onu.

LISON'A NOT

Canım Lison,

Bu tacizden sonra, iki senelik bir boşluk fark edeceksin. Fermantin ile ufak arkadaşları bana zarar vermek için Mérac'a gelip aramışlar. Neyse ki onları fark eden Tijo (dokuz yaşındaydı o zamanlar ama senin tanıdığın atik Tijo'dan hiç farklı değildi) zamanında haber verdiği için kaçabildim. Daha sonra, Fransız Direnişi'ne katılmaktan başka çarem kalmadı. Beni Manès soktu aralarına. Robert ve Manès'in Fransız Direnişi'ne men-

sup olduklarını bilmiyordum. Onlar hakkında kötü konuşur gibi yapardı ve Manès, her lafına itimat edilen bir insandı. İşgalciler için de iyi konuşmuyordu, rahatsız edilmemesi gereken vahşi ıssız adam imajını bozmak istemiyordu. Manès'in partiye üye olması, hayatımda beni en çok şaşırtan olaylardan biri oldu. Ayrıca, sonuna kadar komünist kaldı, Berlin Duvarı'na rağmen, Macaristan'a rağmen, Gulag'a rağmen, destalinizasyona rağmen, her şeye rağmen. Manès bin çeşit siyasi görüşü olan bir insan değildi.

Size gençliğimin bu döneminden bahsetmediysem mecburiyetten direnenlerden olduğum içindir. Fermantin'in küçük tayfası olmasaydı savaş bitene kadar kum torbasına vurarak, kitap okuyarak evde kalırdım. Eğitimimde yükselmek, diplomaları biriktirmek babamın anısına olan borcumdu. Savaşmak değildi! "İnsanlığın en üzücü yanı savaşması değil, savaştan sağ çıkmasıdır" derdi. Kendimi fırtınaya atmam için bir tükürüğün etkisi yeterli olabilirdi. Saflarda yer almamın nedeni, balistik kurallarına dayalı, bu kadar.

Neyse, 1943 baharından 1945 baharına kadar (Lattre ordusunda yer aldım) okulu bırakmak ve bu günlüğe ara vermek zorunda kaldım. Arkamızda uzun bir iz bırakmamızı sağlayan yazı, kaçaklıkla uyum sağlayamıyor. Birçok yoldaş düştü yazı yüzünden! Günlük yok, mektup yok, not yok, adres defteri yok, herhangi bir iz yok. Hele ki savaşın son on ayında bana verilen irtibat görevinde! Bu sürecin tamamında bedenimle ilişiğimi kestim. Gözlem konusu olamazdı. Yerini daha öncelikli konulara devretmişti. Hayatta kalmak gibi mesela ya da yetki ve görevleri yerine getirmek ve herhangi bir gelişme olmayan uzun haftalar boyunca aşırı dikkatli olma hali gibi. Kaçak askerin hayatı, timsahın hayatına benzer. Vurmak için sıçradığın saniyeye kadar deliğinin içinde hareketsiz kalmak, sonra-

sında hızlıca yok olmak ve tekrar beklemek. Saldırılar arasında savunma halinde kalmak, sinirlerine hâkim olmak, egzersizleri çoğaltmak, her sese kulak vermek. Dışarıdan gelen tehditler bedenimizin küçük sürprizlerini bastırıyor.

Daha önce kaçak savaşçıların sağlığı üzerinde araştırma yapan oldu mu bilmiyorum ama incelenmesi gereken bir konu olduğunu düşünüyorum. Yoldaşların arasında çok az hasta olanını gördüm. Bedenimize her şeyi empoze ettik: Açlığı, susuzluğu, konforsuzluğu, uykusuzluğu, yorgunluğu, korkuyu, yalnızlığı, mahpusluğu, sıkıntıyı, yaraları. Hastalanmıyorduk. Kısa süreli dizanteriler, görev gereği hemen geçirilen üşütmeler, ciddi olmayan şeyler. Aç karnına uyuyorduk, burkulan ayağımızla yürüyorduk, iyi görünmüyorduk ama hastalanmıyorduk. Bu görüşümün bütün direnişçiler için geçerliliği var mı bilmiyorum ama en azından çevremdekiler öyleydi. STO tarafından alınan çocuklar için durum farklıydı. Onlar sinek gibi düşüyorlardu. İş kazaları, sinir sistemi depresyonları, salgın, her türden enfeksiyonlar, kaçmak isteyenlerin kendini ateşe atarak atölyelere akın etmesi; bu ücretsiz işçilik sadece canına kastı olanlar için yararlıydı. Bizde ise sadece ruh harekete geçiriliyordu. Ona verdiğimiz birkaç isim, başkaldırı ruhu, yurtseverlik, işgalci nefreti, intikam isteği, kavganın tadı, siyasi idealler, kardeşlik, kurtuluş beklentisi, ne ad verilirse verilsin, bunlar sağlıklı kalmamızı sağlıyordu. Ruhumuz, bedenimizi, savaşan büyük bedenin emrine koyuyordu. Bütün bunlar rekabete engel olmuyordu tabii, her siyasi oluşum kendine göre hazırlıyordu barışı, kurtarılmış Fransa ile ilgili bakış açısını kendine göre geliştiriyordu ama işgalciye karşı savaşta Fransız Direnişi'nin tek beden *oluşturduğunu düşünmüşümdür hep. Barış geldiğinde büyük beden herkesi kişisel hücrelerine geri gönderdi ve dolayısıyla uyuşmazlıklarına da.*

Savaşın son haftalarında, çok sevdiğin Fanche'la tanıştım. Doktor olmadığı halde yaralılarımızın sarıldığı tuğla fabrikasında, doğuştan gelen cerrahlık sanatını sergiliyordu. Onun sayesinde kolumu kaybetmediğimi bilirsin. Ama Violette'in işitsel anestezi yöntemini ona öğrettiğimi ve başarıyla uyguladığını bilmezsin. Pansumanlarımızı yaparken o kadar şiddetli bağırıyordu ki acımız beynimizin arkasına kaçıyordu. Bir de, dörtgen kafası, patlak gözleri ve Gallo aksanına rağmen, Fanche'ın senden benden daha Bretanyalı olmadığını da bilmezsin. Küçük bir Conchita'ydı, Bretanya'ya sığınan İspanyol bir ailenin kızıydı, Cumhuriyetimize teşekkür amacıyla ismini Françoise olarak değiştirmişlerdi. Fanche, isminin eril kısaltmasıdır, erkeksi tavırlarından dolayı Bretanyalı erkek arkadaşlarının ona verdiği isim oluyor bu.

*

21 sene, 9 ay, 4 gün *14 Temmuz Cumartesi 1945*

Fransız Cumhuriyeti'nin geçici hükümeti adına ve bana emanet edilen yetkiler gereğince...

Törende ne için ağladım? Violette'in ölümünden sonra hiç ağlamamıştım. Son zamanlarda, paramparça olmuş dirseğimin acısıyla ağlamam hariç. Her neyse, kendime engel olmadan tören boyunca ağladım, durmaksızın ağladım, hıçkırmadan, boşalır gibi, gözyaşlarımı silmek için hareket bile etmeden. O, Fanche'ı ve beni taltif ettiğinde hâlâ ağlıyordum. Utançtan uzak, erkekçe ödüllendirildim: Artık izniniz var! Silgiyle silinmiş bir kâğıt gibi yapışkan olmama rağmen bana sıkıca sarıldı. Gözyaşlarını silmemişti o da. Kahraman olmak ne zormuş! İki sene boyunca alıkoyulduktan sonra her şeyden önce bu gözyaşlarını yazmak istiyorum buraya. Bu sabah, *bedenimdeki göz-*

yaşlarının tamamını ciddi anlamda akıttım. Benzeri olmayan bu katliamda, ruhumun biriktirdiği gözyaşlarını bedenimin akıttığını söylemek daha doğru olur. Gözyaşı, birikenlerin miktarını azaltır! Ağlamak işemekten çok daha fazla boşaltıyor insanı, en duru gölde yıkanmaktan bile daha çok temizliyor, yükümüzü varış iskelesine bırakmamızı sağlıyor. Ruh sıvılaştıktan sonra, beden ile kavuşmayı kutlayabiliriz ancak. Benimkisi iyi uyuyacak bu gece. Rahatlığa kavuşmamı ağladım sanırım. Bitti. Doğruyu söylemek gerekirse aylar öncesinden bitmişti ama bu bölümü sonlandırmak için bu törene ihtiyaç duymuşum. Bitti. *Direnişimin* sonu madalyalandırıldı. Yaşasın gözyaşları!

21 sene, 11 ay, 7 gün *17 Eylül Pazartesi 1945*

Yeniden sınava hazırlanmaya koyuldum. Analitik düşünmenin verdiği fiziki hislerin tamamına ânında kavuştum. Kitapların titreyen sessizliği, parmak uçlarının altındaki sayfaların ipeksi yumuşaklığı, kalemin kâğıdın üzerinde çıkardığı gıcırtı, yapışkanın keskin kokusu, mürekkebin yansımaları, hareketsiz bedenin ağırlığı, uzun süre çapraz kalan bacakların karıncalanması ve bu etkiyle birden yerimden sıçrayıp çantamı tekmeleyişim, dans ederek ve vurarak, bir sağdan bir soldan, kroşe, aparküt, seri, atılış (sol kolumu tam açamıyorum tabii ama hâlâ kroşe ve aparküt vuruşlarını yapabiliyorum), kafanın içinde boksun ritminde tekrarlanan mısralar, bacaklarım dans ederken dönemin armağan ettiği cümleleri zihnimin durmadan tekrarlaması, yumruklarım çarpıyor, terim akıyor, çamaşır kazanından alınan suyun serinliği, sula kendini, kurulan, gömleğini tekrar giy, işbaşına, hadi ve yeniden hareketsizlik, satırların üzerinde uçma hissi!

Gezgin şahin, sayfaların geniş arazileri üzerinde geziniyor, saklanın değerli fikirler, avlarım ve yemlerim, sizi yemekle yetinmeyip sindireceğim de, et kafama girene kadar! Kahretsin, nereye gittim? Bu akşamlık burada bitirelim, gözkapaklarım ağırlaştı ve kalemim saçmalıyor. Yatalım. *Toprağın üzerine uzanalım ve uyuyalım.*

21 sene, 11 ay, 10 gün *20 Eylül Perşembe 1945*

Bu günlüğün büyük bir parçasını tekrar okumak için ara verdim. (Geçen gün, defterlerimi Tijo getirdi. Saklamıştı onları; "hiçbir şey okumadan, yemin ederim!") Şaşkınlıkla ve çok duygulanarak Dodo'yu buldum tekrar. Annemle yaşarken, *varlığıyla* bana yoldaş olsun diye yarattığım Dodo, hayali küçük kardeşim Dodo, işemeyi öğrettiğim, sevmediği halde yemek yemeyi öğrettiğim Dodo, tempolu koşuyu öğrettiğim Dodo, cinselliğin gerçeklerini öğrettiğim Dodo; bana mastürbasyon yap küçük Dodo'm, öz suyum yükseldi! Kibirli, yalancı ve gösterişli anneliğe karşı eğittiğim Dodo. Dodo bendim diyemezdim ama inandırıcı bir canlandırma deneyiydi. Ölen bu baba ve "hayat" diye adlandırdığı yalanlar söyleyen (hayat *böyle* olmaz, hayat *şöyle* olmaz...) bu annenin arasında varlığımı çok az hissediyordum –çok az yaşadığımı–. Her ne kadar hayali de olsa Dodo'nun küçük ve hareketli bedeni (korkudan yatağıma girip yanımda uyuduğunda nefes alışını duyardım) yüce Annenin "hayat"ından daha gerçek ve somuttu. Bunları yazarken, bu son yıllarda, Mareşalin sesinin kulağıma anneminkisiyle bire bir aynı yansıdığını fark ediyorum. Bu keçi sesinin, Vatandan bahsederken hayatın anlamını aynı durağan, eski, korkak, ikiyüzlü ve gülünç yalanın üzerine kurduğunu anlayabiliyoruz. Bana göre, direnen Dodo'ydu. Dolayısıyla taltif

edilen de Dodo'ydu. En azından bununla hava atamayacağından eminim.

22 sene, 3 ay, 1 gün *11 Ocak Cuma 1946*

Hindiba kahvesiyle geçirilen bunca yıldan sonra kahvenin tadına tekrar varmak! Siyah, sert, acı kahve. Ağzın *içinde*ki ısırıkları, yudumladıktan hemen sonra tatminkâr bir dil şapırdatması. Göğüs kemiğinin arkasında bulunan, kamçılayan ve uyandıran, kalp atışını hızlandıran ve nöronları harekete geçiren bu yanma hissi. Durdukça genelde kokuşur. Savaştan önce daha iyiydi gibime geliyor. Ama neden kahve günümüzde daha az lezzetli olsun ki? Eski günlerin nostaljisi mi?

22 sene, 5 ay, 17 gün *27 Mart Çarşamba 1946*

Kâbus meselesi. Bu son iki yılda çok az gördüm. Barış geldikten sonra tekrar atağa geçtiler. Bilinçdışımın ürünü gibi değil de zihnimin atıkları gibi algılıyorum onları. Yazarak onları dize getirme kararı aldım. Başucumda bir not defteri, uyanır uyanmaz kâbus not edilmiştir. Bu alışkanlığın rüyalar üzerinde iki etkisi var. Onları öykü gibi tasarlıyor ve beni korkutma ihtimalini yok ediyor. Artık korku değil de merak konusu oldular, sanki onları kâğıda dökmek için beklediğimin farkındalarmış da bunu edebi bir onur gibi algılıyorlarmış, salaklar! Ne kadar korkunç olursa olsun, kâbus olmaktan çıktılar. Hatta bu gece, en korkunçlardan biri olmasına rağmen şunu düşündüm: Uyanınca bunları yazmayı unutma. Bunu: Rosans amirinin kopmuş kolunun gökyüzüne yazı yazması.

22 sene, 6 ay, 28 gün *8 Mayıs Çarşamba 1946*

Zaferin birinci yılı. Sanki aylarca süren savaşın verdiği bütün acılar kutlama için uyarılmışlar gibi: nezle, kolik, uykusuzluk, kâbus, sıkıntı, ateş, unutkanlık (saatim ve cüzdanım kayıp, Fanche'ın adresi de öyle, Suetonius hakkında derslerin, uygulamalı derslerimin tamamı vs). Her neyse, bedenim raydan çıkıyor. Sanki aniden geçmişte olduğum ürkek çocukla bağlarını tekrar kuruyor (Bir şey yok, diyordu Violette, sinirlisin sadece). Olay şu ki, sabah uyandığımda sinirlerim zıplıyordu, burnum tıkalıydı, ishaldim, boğazım kapalı ve 38,2° ateşim vardı. Üç kalın yorganın altında soğuk almak ve mükemmel bir güveçten sonra cırcır olmak, tekrar bulduğum rahatlığa karşı bedenim geri adım mı atıyor acaba? Sıkıntıya gelirsek boğazımdaki düğümü çözmek için iki saat çalışmak yeterli oldu, yaşlı Plinius'u çevirmek sakinleştirdi beni. Fakat dizanteri dizlerimi kırıyor ve neredeyse kum torbasına hiç vuramıyorum. Sağlıklı olmak için, yaşasın savaş? Her neyse, bu iki senelik ölümcül dansa katıldığım süre boyunca milletin sinirleri benimkiler yerine zıpladı.

23 sene *10 Ekim Perşembe 1946*

Paris'e varınca Fanche'a uğradım. Yarın bakanlıkta görüşmem var. Fanche yatacak yerimin olup olmadığını soruyor. On dördüncü bölgede bir otel. Ben sağken, daha neler, yok otel motel, hem de doğum gününde. (Bak sen, bu detayı hatırlıyor!) Rochechouard Bulvarı'na, altı müzisyenin geniş bir dairede yaşadığı bir lojmana götürdü beni. İçiliyor, çok gülünüyor, az yeniyor, bir o kadar da az düşünülüyor. İyi yani. Güzel. Belli bir süreden sonra hepsi bir bodruma gidiyor. Fanche, fevkalade bir kulübe

çevrilmiş bir sığınak biliyor Oberkampf Sokağı'nda: Hadi gel! Kararsızım. Yorgunum. Hâlâ trenin etkisindeyim. Yarınki görüşmeyi tehlikeye atamam. Eğer gidemezsem yuvaya dönmekten başka çarem kalmıyor. Hayır, teşekkür ediyorum, yatıyorum ben. Fanche bir oda, bir yatak gösteriyor, burası. Banyo yapmak ister misin? Banyo? Gerçek bir küvette mi? Mümkün mü bu? Oracıkta, on yedi saatlik raylı yolculuktan paramparça olmuş bedenimi toparlıyorum. Banyodan sonra hemen yatıyorum, çıplak ve sıcak bir şekilde. Gecenin bir vakti uyanıyorum. Birileri yorganımın altına sokulmuş. En az benimkisi kadar çıplak ve sıcak bir vücut, etine dolgun kadın vücudu, beni yutmadan önce sadece üç kelime: Sus, hareket etme, bana bırak, ânında penisim ağzında sertleşti, kalıcı, gerçek ve övülesi bir ten, iki eliyle göbeğimi okşuyor, göğsüme kadar yükseliyor, kollarımdan ve sonra kalçamdan tekrar iniyor, çömlekçi gibi sarıyor beni, elleriyle popomu avuçluyor ve yavaşça yoğuruyor, o esnada dolgun yumuşak dil ve dudaklar çalışmaya devam ediyor, ah! devam et, yalvarıyorum, devam et, sıvının yükseldiğini hissediyorum, karnımın içe doğru çekildiğini de, kendini tut adamım, kendini tut, bu sonsuzluğu öldürme, ayrıca patlayan bir yanardağı nasıl tutabiliriz, neresinden tutuyoruz, yumruğumu ve gözkapaklarımı sıkmak, dudaklarımı ısırmak yetmiyor, kesinlikle hayal kırıklığına uğratmak istemiyorum bu partneri ama her şey boş, yükseliyor, mırıldanıyorum, dur, yavaş, bekle, dur, dur, ellerim omuzlarını itiyor, bekle, bekle ama omuzları o kadar yuvarlak, o kadar dolgun ki, parmaklarım itemiyor, kedi sever gibi davranmaya başlıyor ve daha fazla dayanamayacağımı biliyorum, farkındayım, terbiyeli çocuk bir an içinden: Ağzına değil, *bu doğru olmaz sanırım,* diyor, hatta bundan emin ama ellerimi geri itiyor ve benliğimin en derinliğine kadar orgazm olmamı seyre-

diyor, ağzında tutmaya devam ediyor ve uzunca, sabırla, korkusuzca, bakirlik spermimin hepsini yutuyor.

Bittikten sonra kulağıma kadar sokuluyor ve bir şeyler fısıldıyor: Fanche doğum günün olduğunu söyledi, ben de kabul edilir bir hediye olabileceğimi düşündüm.

23 sene, 3 gün *13 Ekim Pazar 1946*

Doğum günü hediyemin ismi Suzanne, Québec'ten geliyor bize, patlayıcı madde uzmanı, daha doğrusu bomba imha uzmanı ki bu aynı zamanda *sabır ve ayrıntı işçiliği* anlamına geliyor. Onun sayesinde görüşmem iyi geçti. Yaşam enerjisiyle doluydum. Uyumamak var, uyumamak var. Suzanne'ın kahvaltıda rahatlıkla anlattığı gibi, bütün geceyi "sevgi" dolu geçirdik, basit bir "ağza almayla" tatmin olmak söz konusu olamaz, benden sonra onun "mutluluk" sırası geldi, sonra tekrar benim, sonra bizim, sonra ikimizin aynı anda patlaması ve bir iki "tur" daha çünkü "bu çükün biriktirdiği sevgi miktarı inanılır gibi değildi!". Québéc Fransızcasıyla kurduğu cümleleri tırnak içinde yazıyorum, asırları ve okyanusları aşan aksanlara bayılıyorum. Masadakiler gülerken Louise Labé'nin aynı aksanla mısralarını yazmış olma ihtimali geldi aklıma ya da Corneille'in, hatta Fanche konuyla ilgili şu cümleyi söyledi: *Çünkü etki azalınca arzu çoğalır.**

23 sene, 4 ay *14 Ekim Pazartesi 1946*

Aksanlıların tenini seviyorum!

* Pierre Corneille'in *Polyeucte* adlı oyunundan bir replik. (ç.n.)

23 sene, 5 gün *15 Ekim Salı 1946*

Yaşlı ofis yöneticisiyle diplomalı genç arasındaki görüşmede fiziksel, neredeyse hayvansal ama her şeyden önce eşeyli bir şey var. Henüz yeni gerçekleştirdiğim görüşmenin bende bıraktığı izlenim öyle en azından. İki erkek birbirini izliyor. Yaşlı, tırmanmakta olan gence hükmediyor. Tamamen itici bir bilgi ve vizyon koklaması. Nereye kadar yükselirsin, soruyor yöneticinin domuz burnu. Ne tarz bir tuzak hazırlıyorsun bana, diyor adayın somağı. İki neslin karşılaşması: Ölecek olanlar ve yerlerini dolduracak olanlar. Hiçbir zaman iyi geçmez. Öyle görünmese de kültür ya da diplomaların payı düşük. Taşakların düellosu. Yöneticinin ilgilendiği nokta: Burada çalışma şerefine sahip misin?Yaşamını sürdürme hakkına sahip misin? Bu da adayın sorusu. Kokmuş sperm *ve taze meni ortamında* homurdanmalar, homurdanmalar.

23 sene, 16 gün *26 Ekim Cumartesi 1946*

Az önce, sevişmeden sonra, kan ter içinde, boşalmış, rahatlamış bir şekilde yüzüstü uzanırken sırtıma, bacaklarıma, boynuma ve omuzlarıma serin damlaların düştüğünü hissettim. Ağır ve tatlı bir şekilde, damla damla, diğerinin ne zaman ve nereye düşeceğini bilmemek daha da leziz kılıyordu olayı ve her biri bedenimin o âna dek dokunulmamış belli noktalarını keşfetmemi sağlıyordu. Sonunda arkama dönebildim: Suzanne, elinde bir su bardağıyla başımda oturmuş, bir mayının başındaymış gibi parmak uçlarıyla dikkatlice suluyordu beni. Çil ve benle süslenmiş teni, yıldızlı göğe benziyor. Tükenmez-kalemle noktaları birleştirip üzerine yılın gök haritasını çizdim, Büyükayı, Küçükayı vs. Sıra sende, dedi Suzanne,

biraz da *senin gök ve göklerini* görelim. Ama tenimde hiçbir şey yok, ne önden ne arkadan, bir ben dahi yok, hiçbir şey yok. Beyaz bir sayfa. Kendine göre tanımlaması beni benden alıyor: Yepyenisin.

23 sene, 3 ay, 11 gün *21 Ocak Salı 1947*

Suzanne gitti, Québéc'e döndü. Savaşlar herkes için biter. Bu ayrılığı bize yakışır bir şekilde kutladık:

Sağ yanağımda tırnak izi.

Sol kulakmememde ısırık izi.

Boynumun sağ tarafında, atardamarın attığı yerde emme izi.

Çenemin altında başka bir emme izi.

Üstdudağımda ısırık izi, şişkinlik, morluk.

Göğüs kafesimin ortasından başlayan ve sol meme ucuna kadar uzanan, yaklaşık birer santim aralıklarla, paralel dört tırnak izi.

Sırtımın üst kısmında benzer çizikler.

Sağ mememde emme izi.

Parmağımın etinde oldukça derin ısırık izi.

Ve son olarak imza, sol kasığımda bir öpücük izi: "Rujun izi yok olduğunda hayata tekrar dönmek gerekecek".

Fanche, bir kez daha yaralarımı sarıyor. Aynı anda, Suzanne'ın yatağıma sadece doğum günü hediyesi olarak girmediğini anlatıyor. Sırf bu yüzden değil miydi? Sırf bu yüzden değildi, *mon pétard**, istek üzerine bakirliğini patlattı. Ciddi misin? Ciddiyim! Sinirimizi bozuyordun. İffetli irtibat ajanı görülmüş şey değil. Onca tehlike, onca gerginlik, sizinkilerin birçoğu görevini yerine getirdikten sonra yatağa atlıyordu. İrtibat görevlileri sevişerek savaş-

* (Fr.) "*Pétard*" patlayıcı demek, "*mon*" ise aitlik sıfatıdır. Yani "patlayıcım" diye çevirebiliriz. (ç.n.)

tan uzaklaşıyordu. Yaşam enerjisi ve koruyucu kollar gerekliydi, kadına da erkeğe de! Ama sana gelince, yok. Belliydi. Biz de senin ne olduğunla ilgili sorular soruyorduk: Papaz? Bakir? İktidarsız? Eşcinsel? Aşktan soğumuş? Suzanne cevabını sahada aramayı istedi. Direnişin son yiğitliği, *mon pétard*!

*

LISON'A NOT

Mart 1945, Colmar çatışmasından sonra Alsace yolunda, bir mayın parçası sol kolumu neredeyse uçuruyordu, o günden beri Fanche bana hep "mon pétard" demeye başladı. Dirseğimle arabaya doğru ilerliyordum, kaygısızca, sanki savaş bitmiş gibi. Fanche da yaralıları böyle çağırırdı işte. Onları parçalayan silahın ismiyle. O mayın yüzünden "mon pétard" ellerinde bağırsaklarıyla pusudan çıkan Roland'a "ma rafale"* *işkenceli bir sorgudan kurtulmayı başaran Edmond'a ise* "ma baignoire**". *Mon pétard: O günden sonra beni başka bir şekilde çağırmadı.*

*

23 sene, 3 ay, 28 gün *7 Şubat Cuma 1947*

Her soğuk algınlığından sonra burnum tıkalı uyanıyorum. Kuru ama tıkanık. Hele ki sümük yoğunluğundan felç olan sol delik, işaretparmağımı yeterince derine soktuğumda çok iyi hissedebiliyorum bunu. Ağzım açık uyuyorum ve gırtlağım kuru uyanıyorum, kurumuş bir leş gibi. Paris'in havasına alerjim olabilir mi?

---

* (Fr.) Bora, makineli tüfek. Yani "boram" veya "makineli tüfeğim". (ç.n.)
** (Fr.) Banyo küveti. Yani "küvetim". (ç.n.)

23 sene, 4 ay, 9 gün *19 Şubat Çarşamba 1947*

Suzanne'ın gidişinden mi yoksa Chapelin'in her lafıma muhalefet olmasından mı ya da aptal Parmetier'nin kota saplantılarıyla beni çileden çıkarmasından mı bilmiyorum ama sürekli mide ekşimesi yaşıyorum. Daha çocukken yaşlı insan ağrılarına sahiptim. Zamanla kişiliğinizi oluşturan ve ömür boyu size eşlik eden ağrılar. *Ekşi* olabilir miyim, dolayısıyla birkaç sene sonra *ekşimiş* mi olacağım?

23 sene, 5 ay, 21 gün *31 Mart Pazartesi 1947*

Ağzımın ucuyla yemek yedim. Huzursuz uyudum. Hiçbir şey girmiyor ve hiçbir şey çıkmıyor. Yemek borusunda neredeyse hep varolan bir ağrı. Umursamıyordum ama şu an endişeleniyorum. Étienne tahlil yapmamı öneriyor. En azından endişeye iyi geldiğini söylüyor. Önerdiği gastroenterolog iki hafta sonra beni Cochin Hastanesi'nde muayene edebileceğini söylüyor. Rennie pastilleri hâlâ biraz rahatlatabiliyor midemi. Suzanne'dan hiçbir haber yok.

23 sene, 5 ay, 30 gün *9 Nisan Çarşamba 1947*

Beş gün daha var. Hep yitik zaman, Tanrım! Ve hâlâ Suzanne'a dair hiçbir şey. Bu kızdan ne bekliyorsun, diye soruyor Fanche, hayatının kapılarını açtı *mon pétard*, sana da içeriye girmek düşer! İştahımın tekrar gelmesini bekliyorum. Özellikle sevişme iştahı. Ve yaşama iştahı. Çocukluktan kalan dehşet tekrar kendini gösterdi. Hem de hipokondri şeklinde! Çünkü daha fazla kendimden saklamamın anlamı yok, mantıksızca, kanser olmaktan korkuyorum. Hipokondri: Bilincin dengesini kaybetme-

sinden dolayı bedenin gösterdiği her tepkiyi abartıyla algılamak. Ruhum ile bedenim *birbirlerine* oyun oynuyorlar. Yeni bir his olduğu için daha çok ilgi çekici. Doğuştan hipokondriyak mıyım yoksa geçici bir krizin kurbanı mıyım? Mide kanseri: İçten içe yenilmek, hem de sindirim sistemi tarafından! Mitolojik bir korku.

23 sene, 6 ay, 2 gün *12 Nisan Cumartesi 1947*

Kendimi sindiremiyorum.

23 sene, 6 ay, 4 gün *14 Nisan Pazartesi 1947*

Muayene yedi dakika sürdü. Dehşete kapılarak çıktım oradan. Gastroenteroloğun söylediklerinin üçte birini bile aklımda tutmadım. Muayenehanesini tarif etmeyi beceremem. Düşüncenin tuhaf şaşkınlıkları. Şanslıymışsınız, bir hastam randevusunu iptal etmiş, üç gün sonra sizi tekrar görebilirim. Doğru muydu yoksa durumun acil olduğunu söylememek için mi zırvalıyor? Söylediklerini dinlemek yerine yüzünü inceliyordum. Kuru ve açık bir şekilde, üç gün sonra mideme hortum sallayarak içinde neler döndüğüne bakacaklarını söyledi. Uzmanın suratında bu haberden başka bir şey kesinlikle okunmuyordu ama hipokondrim yüzünün aldığı her ifadenin altında bir şeyler arıyordu. Zavallı dostum kafayı yiyorsun, bu tabip SS ajanıymış gibi davranıyorsun.

23 sene, 6 ay, 6 gün *16 Nisan Çarşamba 1947*

Okuyamıyorum. Herhangi bir şeye odaklanamıyorum. Sadece ders çalışmak biraz oyalayabiliyor hâlâ. Gerçi bu sabah, Josette ile Marion dalgın ve endişeli göründüğümü

söylediler. Artık Rennie pastilleri de hiç rahatlatmıyor. Genel olarak sinirlerim sarsıldı. Oyunların oynandığından, hasta olmadan önce bu şarabın, zeytinin ve pürenin –ki boğazımdan geçmiyor– tadını son kez aldığımdan ve *Luco*'daki* kestane ağaçlarının çiçek açtığını bir daha asla göremeyeceğimden eminim. Ne zamandan beri kestane ağaçlarına ilgi duyuyorsun ahmak? Çok bıçkın olduklarını düşünmüşsündür hep! Doğru ama ölüm hissi hamamböceğine bile âşık ettirir. Varolan hastalık yerine en korkunç hastalıktan korkmak. Teşhis bir an evvel konulsa da tekrar ayaklansam! Çünkü kaçınılmaz kansere karşı nasıl davranacağımı bilirim! Hatta kendime kahraman tavırları bile düşündüm. Neyse, şimdilik ellerim terliyor, panikten kemirilmiş parmak uçlarımdan ince bir titreme geliyor, panik kabızlığımı ishale çeviriyor, on yaşında olduğum zamanlar gibi. *Bir daha korkmayacağım, bir daha korkmayacağım, bir daha asla korkmayacağım...* Daha neler! Hiçbir şey öğrenmemiş olabilir miyim? Bu tarz paniklerden kurtulmak için tutulan bu günlük işe yaramamış olabilir mi? En ufak korkuda altına sıçan bu omurgasız veletle sonuna kadar yaşamak zorunda mı kalacağım? Zırlamayı bırak artık! Dışarıdan bak kendine aptal herif, herkesin birbirini öldürdüğü bir katliamdan sağ çıkıyorsun ve harika bir kadın, kadınlara giden yolun kapısını açtı sana!

23 sene, 6 ay, 7 gün *17 Nisan Perşembe 1947*

Tamamen kendimden geçmiş bir halde gastroskopi yapıldı. Fakülteye teslim etmiştim kendimi. Körü körüne güveniyordum, sonuçlarla ilgili fikir yürütmüyordum. Kaderime razıydım. Gastroenterolog ve stajyeri, mide

* Lüksemburg Bahçesi'nin kısaltılmışı. (ç.n.)

kapısına kadar, midemin tamamını incelemek için gırtlağıma, oradan da yemek boruma hortum soktukları zaman boyunca kusmamak için aklıma, çocukken babamın beni sirke götürdüğünde gördüğüm kılıç yutan adamı getirdim. Tabipler beni inceleyerek muhabbet ediyorlardı. Boru döşenmesini kontrol ederek tatil planları yapıyorlardı. Böyle çok iyi. Bir hayatın son bulduğu yerde bir başkası devam etsin! İyi haber: Tetkikler, yemek borusu zedelenmesini gösteriyor sadece. Kötü haber: Kan tahlili sonuçlarıyla tekrar görmek istiyorlar beni. Tedavi: Mide onarıcı ve diyet. Soslu et yasağı. (Bu doktorun diyetle ilgisi olduğunu düşünmüyorum!)

23 sene, 6 ay, 18 gün *28 Nisan Pazartesi 1947*

Tahlil sonuçlarım kesinlikle *normal*. Hiçbir şeyim yok! Bu da karmaşık duygular içine sokuyor beni: Bu kadar çok korkmanın verdiği utanç yüzünden çok kısa tutulan bir mutluluk. Bütün duygulardan üstün olan rahatlama duygusuyla, Estelle ile restorana gittim. *Andouillette**, kavrulmuş patates ve bir şişe *Brouilly*** sipariş ettim. Şimdiye kadar midemde burukluk yok. Sonrasında da Estelle ile Jardin des Plantes'ta güzel bir gezinti yaptık. Bedenime kavuştum. Ah, evet, Montaigne, *sağlığın tatlı aydınlığı*!

23 sene, 6 ay, 28 gün *8 Mayıs Perşembe 1947*

Yoldan geçen biri Trocadéro'nun yerini soruyor. Göstermek yerine spontane bir şekilde Suzanne'ın aksanıyla, buralı değilim, ben Québéc'ten geldim, Trocadéro nedir

* Fransız mutfağına ait ve sucuğa benzeyen bir yemek. (ç.n.)
** Brouilly şarabı. (ç.n.)

bilmiyorum, cevabını verdim. Suzanne Fransız aksanını, *benim* aksanımı taklit ettiğinde dilin fizyolojisini hediye ediyordu bana. Yüzü küçülüyordu, kaşları kalkıyordu, kafası doğruluyordu, gözkapaklarını kısıyordu, kibirli ve somurtan bir ağız şekliyle: Siz diğerleri, lanet Fransızlar, hep tavukgötü ağzıyla konuşuyorsunuz, sanki zavallı kafamıza altın yumurta sıçıyorsunuz!

23 sene, 6 ay, 29 gün *9 Mayıs Cuma 1947*

Aksan, diyordu Suzanne, dili yeme şeklimizdir! Sen Fransızcayla oynuyorsun, ben ise obur gibi yiyorum.

*

LISON'A NOT

Hipokondriyak bölümünden sonra aylarca süren bir kesinti. Hayatın zevkine tekrar kavuşmak, yeni bir kariyerin heyecanı ve siyasi gelişmeler bu günlükten daha baskın geldi. Bana oynadığı oyundan sonra bedenim kayboldu. Hem savaş sonrasında hayat, ânı yaşamak anlamına geliyordu.

*

24 sene, 5 ay, 19 gün *29 Mart Pazartesi 1948*

Seviştikten sonra, Brigitte, günlük tutuyor musun, diye soruyor. Hayır, cevabını veriyorum. O ise evet. Beraber geçirdiğimiz geceden bahsedecek misin, diyorum. Belki, diyor, kızlar olayın özünü itiraf ettikten sonra yapmacık ahlaklı görünüşleriyle, ayrıntıları didikleyerek sırlarını kurtarabileceklerini sanıyorlar. Tabii ki bahsedeceksin dedim içimden, işte tam bu sebepten dolayı özel günlük tutmuyorum ben. Beraber geçirdiğimiz geceden bana kalan, prepüsümü tutmam-

dan kaynaklanan yırtıcı bir sızı. Burada not etmem gereken sadece bu kadar. Kalanı ise, en hoş olan, hiçbir günlüğü ilgilendirmez.

24 sene, 5 ay, 22 gün *1 Nisan Perşembe 1948*

"Çorap yuvarlamak" *décalotter** deyiminden daha güzel geliyor bana. Yine de fizyolojik açıdan güzel kavramına şüpheci yaklaşmak gerekiyor. Ayrıca "*décalotter*" hoşnut eden *décapotable*** araba havası saçıyor. Papazların *calotte****'larını hesaba katmadan tabii. *Décalotte*'luyorum ve hop! Bir papaz eksildi.

24 sene, 6 ay, 6 gün *16 Nisan Cuma 1948*

Her soğuk algınlığında haftalar boyunca burun deliklerimi tıkayan balonlar için (hele ki sol deliği) Georges Amca'nın tavsiyesi üzerine Bêk adında bir doktor ile görüştüm. Burun polipleri bunlar ve yapacak bir şey yok. Hayatım boyunca çekeceğim bir hastalık? Tıbbın güncel durumu ile evet genç adam. Gerçekten yapılacak bir şey yok? Sonbahar ve ilkbaharda nezle olmamaya dikkat edin. Nasıl? Kalabalık yerleri tercih etmeyin: metro, sinema, tiyatro, kilise, müze, gar, asansör... Reçete yazar gibi liste çıkardı ve şu öneriyle bitirdi: Ve ağızla temaslardan kaçının (Yani insan cinsinden uzak durun). Ya ameliyat, olmaz mı? Önermiyorum, polipler bademcik gibi değil, sürekli tekrarlıyor. Yaşlı doktor Bêk yine de iyi bir haberle yolluyor beni: Mesane veya bağırsakta rastlanma

* (Fr.) Çorap yuvarlamayla aynı anlama gelen bir deyim. Prepüsü kaydırarak penisin başını aşmak. (ç.n.)
** (Fr.) Üstü açılır. (ç.n.)
*** (Fr.) Din adamlarının kafatasının orta kısmının keli. (ç.n.)

ihtimali olan poliplerin aksine, burun polipleri nadiren kanserden kaynaklanır.

24 sene, 6 ay, 14 gün *24 Nisan Cumartesi 1948*

Papazım *callotte*'unu kaybetti: Prepüsümü tutmak sonunda zarar verdi, penisim yırtıldı ve Brigitte ile beni kana buladı. Kendini inceledikten sonra Brigitte "dünyanın tersine döndüğüne" karar verdi.

24 sene, 6 ay, 21 gün *1 Mayıs Cumartesi 1948*

Dolayısıyla uzak durmak gerekiyor. Zaten Brigitte'in cildi pütürlü. Sanırım bütün gecelerimi pütürlü bir popoyla geçiremem. Hayatımı onunla geçirebilirim belki ama poposuyla hayır.

25 sene *10 Ekim Pazar 1948*

Derinliklerden gelen orgazm, çükün ucuna kadar orgazm. Artık Brigitte ile sadece olması gerektiği için orgazm olduğum zamanlar oluyor. Terbiyeli bir orgazm, onu üreten kaynakla kısıtlanmış, penis başının görüş sırası: Sikmek gerekiyorsa sikelim ve sonuca bağlamak gerekiyorsa orgazm olalım. Prensip orgazmı, ruh bedenin tamamını işin içine koymadan. İçimden bir ses iyi oldu sana diye fısıldıyor: Boşalmak için önce dolmak gerekiyor adamım. Sev, doldur kendini, HAŞKLA, tüm kalbinle SHEV ki sarhoşlukla zevk alasın! Doğum günüm için Mogador Sokağı'ndaki kendime hediye ettiğim ücretli hanımefendi ile çelişen komutlar. Bulunduğu ortama göre çok az cimriydi, sanatında çok ikna ediciydi ve ka-

fası dahil bedeniyle öyle bir uyum içerisindeydi ki patlama yaşattı, Suzanne'ın zamanındaki gibi.

25 sene, 2 gün *12 Ekim Salı 1948*

Doğum günleri, hayatımın ilk bölümünü hatırlatıyor bana, annemin neler "hak ettiğimi" sorduğu günler. Sesi hâlâ kulağımda: Sence doğum günün için ne hak ettin? Her hecede vurgu yaparak eğitici olduğunu düşünüyordu ve koca gözlerini kafasından fırlatarak, gözünden hiçbir şey kaçmadığı mesajını veriyordu. Oysa başkalarına çok duyarsız bir kadındı. Bir o kadar da ilgisiz. Mumları söndürürken yalandan öksürüyordum. Babam gibi. Doğum günüm için beni gerçekten mutlu edecek olan hediye: Ciddi bir tüberküloz!

25 sene, 3 ay, 6 gün *16 Ocak Pazar 1949*

Sağ kesicidiş ile köpekdişi arasında kalan pırasa parçası sandığım şeyi çıkarmak için epey zaman harcadım. Önce tırnağımla, sonra bir kartvizitin köşesiyle ve son olarak bir kibritle. Dişetimin bana yolladığı yanlış bir uyarıydı, iç kısımdan gelen bir rahatsızlıktan dolayı zarar görmüştü. Bana bu oyunu ilk defa oynamıyor. Dişetim kendi kendine kuruntu yapıyor!

25 sene, 3 ay, 12 gün *22 Ocak Cumartesi 1949*

Daha fazla kendimden saklamamın bir anlamı yok, Simone'u arzulamıyorum. Ve karşılıklı bir şekilde. Bedenlerimiz uyum sağlamıyor. Er ya da geç bu uyuşmazlık ilişkimize zarar verecek. Bundan böyle bir şeyler yapmalıyız. Dışa çok iyi anlaşıyor gibi görünüyoruz ve bizim bu

çok "sosyal" çift algısı cinsel fiyaskomuzu gizlememizi sağlıyor. Bu yanlış anlaşılma yüzünden bir çocuk acı çeksin istemiyorum.

25 sene, 3 ay, 14 gün *24 Ocak Pazartesi 1949*

Dodo'nun sevmediği şeyleri yiyebilmesi için öğrettiğim yöntemi Simone ile yatakta uygulamayı denedim. Bu duruma uyarlamak maalesef ki imkânsız. Benim hayali küçük kardeşimin ağzındakine aşırı odaklanması gerekiyordu ve sadece bunu düşünmeliydi, lokmanın her oluşumunu tanımlaması gerekiyordu, çocukların tattan çok görünüşe takılarak yaptıkları saçma benzetmelerden yapmamalı. Sütlaç kusmuk değildir, ıspanak kaka değildir, vs. Ne var ki, neredeyse her şeyin kıvamdan ibaret olduğu bu yöntem yatakta işlemiyor. Avuçladığım şeyi ne kadar çok bilirsem o kadar az uyum sağlıyorum: Bu kuru cilt, sivri köprücükkemiği, kol kaslarının hemen arkasındaki kol kemiğinin aşırı hassaslığı, çok fazla kaslı memesi, sert karnı, tahriş edici yumağı, dar poposu, ellerim için çok küçük, neyse, bu atlet vücudu ister istemez tersini hayal ettiriyor. Daha kötüsü, tüketebilmem için hayal kurmam gerekiyor. Yoksa yumuşaklık, şüpheli özürler, soğuk bir gece, sabah da huzursuzluk.

25 sene, 3 ay, 22 gün *1 Şubat Salı 1949*

Ayrıca, kokusunu sevmiyorum. Onu seviyorum ama koklayamıyorum. Sevişme konusunda bundan daha kötü bir trajedi olamaz.

25 sene, 3 ay, 25 gün *4 Şubat Cuma 1949*

Montaigne: *Bir kadının en mükemmel kokusu, hiçbir kokunun olmamasıdır*. Gerçekten. Neredesin Violette? Kokun montumdu benim. Montaigne'in bahsettiği kişi sen değilsin. Suzanne neredesin? Parfümün bayrağımdı. Bahsettiği kişi sen de değilsin.

25 sene, 4 ay *10 Şubat Perşembe 1949*

Simone ile ben "anlaşmamızı sağlayan her şeye" sahibiz, yalnız bedenlerimiz birbirlerine hiçbir şey *söylemiyorlar*. Birbirimizle uyum halindeyiz ama tek beden olamıyoruz. Doğruyu söylemek gerekirse ilk zamanlar bedeninden çok, hareketlerinden etkilendim: Bakışları, yürüme şekli, ses tonu, hareketlerinin hafif kabalığı, uzunca zarafeti, şüpheli yüzündeki dolgun gülümseyişi, bütün bunlar (bedeni gibi algıladığım) söylediği, düşündüğü, sustuğu, okuduğu her şeyle tutarlı olması, mükemmel bir uyum vaat ediyordu. Gel gör ki kaslı, tendonlu, kontrollü ve ölçülü bir tenis şampiyonuyla yatakta buldum kendimi. Boks ve egzersizler bu kadar kaslı olmamı sağlamasaydı ne olurdu? Kasa karşı kas, birbirimizi itiyoruz. Peki ya bundan sonra yumuşak obezitelik için uğraşsam? İçine girerek, bedenini dolu dolu saracak kıvama gelene kadar vücudumun şişmesine izin versem. Kıvrımlarımda rahat ederek kendini bana bırakır. Fanche, Pauline R.'ye neden sadece çok şişman erkeklerden hoşlandığını sorduğunda gözleri ve sesi devrilerek şu cevabı vermişti: Ah! Bir bulutla sevişmek gibi olduğu için!

25 sene, 4 ay, 7 gün *17 Şubat Perşembe 1949*

Yatağımız neredeyse hiç bozulmamıştı bu sabah.

25 sene, 5 ay, 20 gün *30 Mart Çarşamba 1949*

Çürük ya da ağrı meyli. Çürümüş bir diş tarafından dürtülerek uyandırıldım. Bu boktan şey beni havaya zıplattıktan sonra *ilginç* göründü bana. Elektrik veren çürük. Elektrik çarpmasına en yakın acı budur. Her elektrik çarpması gibi sürpriz yaratıyor. Düşünmeden dil ağzın içinde geziniyor ve aniden, iki bin üç bin volt! Aşırı ağrılı ama anlık. Fırtınalı bir gökyüzünden soyutlanmış bir şimşek. Bu ağrı yayılmıyor, tamamen kötülük etme alanıyla sınırlı ve neredeyse aynı anda hafifliyor. Öyle ki, sürprizi yarattıktan sonra şüpheye düşürüyor. İşte o an tehlikeli denetleme oyunu başlıyor. Dilimiz bakmaya gidiyor, çok temkinli, bomba imha uzmanı gibi dikkatli, şüpheli dişin dış cephesini ve dişetini test ediyor, ta ki antenleriyle arama yapan sümüklüböcek gibi, kendini tehlikeye atarak mayınlı bölgeye varıp uçurumdan kaydığı âna kadar. Tedbirli ya da değil, havaya zıplatan bir şok daha yiyoruz ve dersimizi aldığımızı düşünüyoruz. Yalnız, geçici bir ağrının varlığını mantığa kabul ettirmek zor oluyor. Geri dönüyoruz. Yeni bir elektrik çarpması! Yumuşak organ ânında bükülüyor. Çürük alaycıdır.

25 sene, 5 ay, 24 gün *3 Nisan Pazar 1949*

Caroline bir çürüktür. Kötülüğünün şimşekleri ânında unutuluyor. O kadar ki, darbeyi vurduktan sonra vurduğundan şüphe ediyoruz. Öyle narin bir kız ki! Öyle şefkatli ki! Teni öyle beyaz ki! Gözleri öyle mavi ki! Saçları öyle kıvırcık ki! Geri dönüyoruz. Kontrol ediyoruz. Ve salya sümük tekrar dönüyoruz. Bana bunu yaptı, bana şunu yaptı. Eksik olan kurbanlar değil. Caroline, bizim doymak bilmeyen sevilme isteğimizden doğan bir çürük. Oyunu ortaya çıkınca hasta diş gibi davranıyor: Öyle

mutsuz bir çocuktum ki. Masum bir çürük gibi yer ediyor: Benim suçum değil, erkeklerin kötülüğü beni bu hale soktu. Ve sayısızca kurban dişçilik oynuyor. Seni iyileştirebilirim, ben, ben, yapabilirim! Şehvetin bir çürüğü. Birbirimizi itiyoruz. Merhemlerime, aşkıma, aletime güven, aslında öyle olmadığını biliyorum, özünde! Ve dilimiz uçurumun büyüsüne yeniliyor. Bu kadında parlak bir siyasi kariyer görüyorum.

25 sene, 5 ay, 25 gün *4 Nisan Pazartesi 1949*

Caroline yoldaş hakkında görüşlerimi bildirirken bu günlüğe özel günlük muamelesi yapmış oldum. Soru: Bedenim, benzerlerimle ilgili parlak metaforlar yaptığı zaman özel bir günlük gibi algılanmasına sebep olacak birkaç konudan bahsetmeye hakkım var mı? Cevap: Hayır. Bu yasağın asıl nedeni? Caroline, gerçekleri arzularının kılıfına uydurduğu özel bir günlük tutuyordur muhtemelen. Hem bu kızın mizacına uyacak daha çok metafor var: Kene gibi mesela, sinsice kanınızdan besleniyor ve hep iş işten geçtikten sonra fark ediyoruz. Ya da, iki harap edici sabah arasında derin uykuda olan staphylococcus aureus gibi. Yok, yok, özel günlüğe doğru kaymalara gerek yok!

25 sene, 6 ay, 3 gün *13 Nisan Çarşamba 1949*

Hayatımda ilk defa diş doktoruna gittim (Georges Amca'nın tavsiye ettiği bir doktora). Sonuç, işe gitmemi engelleyecek durumda bir apse. Arada bir varolan elektrik çarpmalarını kalıcı bir ağrıyla takas ettim, bir mangalla, ateşi ise en yüksek derecede kaynayan sol üstçenem. Ağrınız olursa bunu kullanın. Bunu kullandım ve hâlâ

ağrım var. Ağrı, uyuşturucu iğnenin kendisiyle başladı. Azıdişimin kraterinin üzerinde dikey bir iğneyle buldum kendimi ve celladım uyuşturucusunu enjekte etmek için iğneyi oynattığı süre boyunca bedenim ütü masası şeklini aldı. Eğlenceli olmayacak ama fazla uzun sürmeyecek. Sıvıyı enjekte ettikten sonra frezle çenemi delmeye niyetlendi ve kafamda, yeraltı zindanlarına benzer bir şekilde yankı yapıyordu. Bütün bu zırvalıklar sadece ufacık gri telcikleri çıkarmak için. Bakın, bu sizin siniriniz. Neyse size bir pansuman yapayım şimdilik, kuronla yara iyileştikten sonra ilgilenirim.

Dişlerimi biraz daha ciddiyetle fırçalamamı da önerdi. Sabah akşam, iki dakikadan az olmamalı. Üstten aşağıya doğru ve sağdan sola doğru. SHAPE'in Amerikan askerleri gibi.

25 sene, 6 ay, 9 gün *19 Nisan Salı 1949*

M&L ile sıkı pazarlamalar esnasında aniden şiddetli bok kokusu geldi. O kadar ani ve o kadar şiddetli ki irkiliyorum. Görünüşe bakılırsa karşımdakiler koku almıyorlar. Oysa koku buraya yerleşti! Ekşi, boğucu, boğazı tıkayan dışkı kokusu gibi. Foseptik çukuruna düşmüş gibiyim. Bu korkunç koku bütün gün beni takip ediyor, her esintide burnuma geliyor ama çevremi zehirlemiyor. Ofiste, metroda, evde, kokusu soluğumu kesen iğrenç keneflerin üzerine bir kapı açılıyor ve tekrar kapanıyor. Kokulu bir yanılmaca, tanımım bu. Bir foseptik çukuruna düşmedim, pis kokulu çukurun kendisiyim, neyse ki kokum dışarıya yansımıyor. Su sızdırmayan bir çukurun içinde koku yanılmacaları, hep böyle olur. Rahatlamak için, içimi Étienne'e döktüm. Son zamanlarda dişçiye gittin mi, diye sordu. Evet, geçen hafta babanınkine gittim.

Üstçenen mi? Sol tarafı, evet. Fazla kafana takma, sinüslerinin bir tanesini delmiş ve burun boşluğunla doğrudan temastasın. Yara iyileşene kadar birkaç gün çekeceksin. Burun boşluğu? Hangi yöne doğru açılıyor bu boşluklar? Ruhumuz bok mu kokuyormuş? Şüphen mi vardı? Étienne bu pis koku *sui generis* ile ilgili daha çok bilgi aktarıyor. Ruhumuz dışkı kokmuyor, sinüslerimiz sık sık enfekte oldukları için bu kokuyu üretiyor, başka bir deyişle dişçi, aletiyle yaptığı en ufak kaymada, koku alan aletimizi devreye sokarak bu çürük organ kokusunu dolu dolu almamıza sebep oluyor. Sıkça gerçekleşen ehemmiyetsiz bir vaka. Kafamızın içiyle doğrudan irtibat eden bu bağlantı, içsel çürük kokuların üzerinde bir büyüteç gibi (Koku, dışarıya yayılarak hafifliyor). Kokuya gelince gerçekmiş, yanılmaca değilmiş: Çürük hücre püresi.

25 sene, 6 ay, 15 gün *25 Nisan Pazartesi 1949*

Hiç kimse fark etmeden bok kokarak geçirdiğim altıncı gün. Tez sunumunda bile. Jürinin ruhu duymadı. Topluca edilen tebrikler. Çukurumda yüzen ben. Bir çeşit Lady Macbeth.

25 sene, 7 ay, 4 gün *14 Mayıs Cumartesi 1949*

Terzi, metreyle ölçülerimi seri hareketlerle alıyor. Kolların, bacakların, belin, yakanın ve omuzların genişliğinin ölçülerini alıyor. Bacak arasına belirli ve nötr dokunuşlar (Çekinerek *etkileniyor muyum* diye sorguluyorum kendimi). Ama terzi bu bedenle ilgilenmiyor. Dolayısıyla bana dokunmuyor. Muayene eden bir doktorla ilgisi yok. İğneci parmakları ebat hesaplıyor, görünüş tasarlıyor. Evinden çıkan sosyal adam, işlevini giyinmiş adam. Bu

yeni takım içerisinde bedenim tuhaf bir şekilde kendini çıplak hissediyor.

25 sene, 7 ay, 5 gün *15 Mayıs Pazar 1949*

Terzinin anlam veremediğim sorusu. Sağda mı solda mı taşıyorsunuz? Soruyu açıklamak zorunda kaldı. Açıkladıktan sonra düşünmem gerekti. Daha çok solda sanırım. Penisim sola doğru kaymaya eğilimli. Daha önce hiç düşünmemiştim.

26 sene, 5 ay, 2 gün *12 Mart Pazar 1950*

Aylardır bu defteri karalamadım, her zamanki gibi sadece önemli gelişmeleri yazıyorum. Bu defa da bir yıldırım aşkı. Aciliyet yazılmasında değil, yaşanmasındaydı. Âşık olmanın verdiği nefes darlığı! Duygu karmaşasına düşmeden tanımlamak zor. Neyse ki, aşk bedene dikkat ediyor! Bundan üç ay önce, Fanche'ın evinde bir geceydi. Dairenin içi tıklım tıklım. Zil çalıyor, kapıya en yakın olan benim, açıyorum. Sadece "Ben Mona'yım" diyor, yolu kapatarak dikili kalıyorum, ani, kararlı ve kesin bir aşkla kaybolmuştum. Arzunun güzelliğe olan katkıları inanılmaz! Şüphesiz en arzulayıcı görünüşe sahip bu Mona, vakit çok geçmeden, kadınların en zekisi, en iyisi, en zarifi, en sevimlisi, en cana yakını ilan edildi! En üstün mükemmeliyet! Kalbim kurşun gibi eridi. Acaba en aptal, en kötü, en pinti ve hesapçı ve yalancı ve kaba ve boktan bir burjuva ya da eğreti bir zengin miydi ve dosyasını ön sınav için bana mı teslim etmişlerdi, gözlerimin göreceği ve kalbimin inanacağı şeylerdi bunlar! Hayatım sadece onu bekliyordu! Kapı çerçevesinin içinde sakince dikili duran, içeriye girmek için acele etmiyor gibi olan

kadın, benimkisiydi! Sıfat ve mülkiyet zamiri! Sonsuz gerçek! Bu yıldırımın bizi çarptığı saniye bütün birikimlerimiz salgı bezleri tarafından kalbimize toplanıyor, iki kuruşluk aşk şarkıları ve bütün zengin operalar, Montaigue'nun Capulet'e attığı ilk bakış ve Nemours'un Clèves'e bakışı ve bakireler ve Venüs'ler ve Cranach'ın Eve'i ve Botticelli'den başkaları, dereden ve müzelerden, dergiler ve romanlardan, reklam fotoğraflarından ve kutsal metinlerden çıkan aşkın korkunç miktarının tamamı, ilahilerin ilahisinin İlahisi, gençliğimizde biriken ve şiddetli mastürbasyonlarımızla yüceltilmiş arzuların tamamı, ergenliğimizde resimlerle ve kelimelerle spermsiz boşalmalar, kendinden geçmiş ruhumuzun hedefleri, işte bunların tamamı kalbimizi dolduruyor, ruhumuzu ateşe veriyor! Ah! Aşkın göz kamaştırması! Ey ânında öngören! Kapının önünde aptal gibi dikili duran ben. Neyse ki mantom kapıya asılıydı. O an, onu tuttum ve üç aydır Mona'yla, sonsuza dek ikimizi genel ve detaylı bir şekilde düşlediğimiz yataktan çıkmıyoruz. Sedef, ipek, ateş ve inci, Mona'nın delisiyim! Başlıca noktalarla yetinmem için çünkü bakışının iştah açıcılığı da var ve cildinin yumuşaklığı da, poposunun esnek sıkılığı da, kalçalara yaraşır dolgunluğu da ve omuzlarının doğru ölçülü yuvarlaklığı, her şey elime göre, her şey istediğim ölçülerde, istediğim sıcaklıkta, kokuma ve tadıma göre –ah! Mona'nın tadı!–, sizi tamamlayan kusursuz kişinin üzerine ancak bir Tanrı başka bir kapı açabilir! Ancak bir Tanrı'nın varlığıyla cinsiyetlerimizin bu kadar uyumlu olduğu açıklanabilir! Sürecin ilerleyişi: Önce ellerimiz ve dudaklarımız birbirlerini tanıdılar, sonra, birbirlerini ziyaret edip yutmadan önce, en ince zevk notasını genişleterek sarsmadan önce, cinsiyetlerimize dokunduk, okşadık, mastürbasyon yaptık, uzlaştırdık ve artık her konuda birbirlerini yiyorlar ve parçalıyorlar, kısa ve öz

bir şekilde, iznimizi istemeden, körü körüne, merdivenlerde, iki kapı arasında, sinemada, antikacıların bodrumunda, tiyatronun vestiyerinde, şu parktaki ağaçların altında, Eiffel Kulesi'nin tepesinde, yani lütfen! Yatağımız, diyorum çünkü yatağımız Paris'in kendisiydi, Paris ve çevresiydi, hem Seine'de hem Marne'da! Susuzluğumuz geçene kadar cinsiyetlerimizi kullanıyoruz, onları hazırlıyoruz ve dilimizle temizliyoruz, sefer taslarının dibini yalar gibi, kaşığın ters tarafını yalar gibi, sarhoşluğun aptal şefkatiyle zaferlerinde de yorgunluklarında da onları seyrediyoruz, bütün bunlar aşk ve gelecek ve çocuk kelimelerini tanımlıyor, çocuk, ben isterim, Mona beni terk etmediği sürece, büyütmek ve çoğalmak, zevk zarar görmediği sürece ve çoğalmanın ismi mutluluksa neden olmasın? Suç işleyen mahalle piçlerine hazırım, istediğimiz kadar, her boşalmaya bir velet ve gerekirse bir kışla kiralarım bu aşkın ordusunu barındırmak için! Neyse, olayların burasındayım. Kalemimin daha fazla yazmasına izin verirdim ama yatağımdaki çırılçıplak acil durum, anma töreni değil de hareket vakti olduğunu söylüyor! Geçmiş zamanı kutlamak değil bu, geçmeyen zamanı şereflendirmektir!

26 sene, 7 ay, 9 gün *19 Mayıs Cuma 1950*

Dün öğleden sonra, *Ascension** perşembesi, altı kere, Mona ile ben. Hatta altı buçuk. Üstelik her biri diğerinden daha uzun. Tam anlamıyla ışıldayan bir yorgunluk. Bütün ışığını verdikten sonra boşalan piller gibi. Mona kalkıyor ve çok gevşemiş bir halde yatağın ayağının dibine düşüyor. Genelde bacaklarım bitti, diyor. Rekor kırdık.

* İsa'nın göğe yükselişi, Hıristiyanlıkta İsa'nın Tanrı'nın oğlu olarak babasının yanına geri çekilmesi. (ç.n.)

26 sene, 9 ay, 18 gün *28 Temmuz Cuma 1950*

Beden, aşkın enerjisinden ne kadar çok faydalanıyormuş! Her şey ama tamamen her şey yolunda gidiyor bu aralar. İştekiler enerjimin tükenmez olduğunu düşünüyorlar.

26 sene, 10 ay, 7 gün *17 Ağustos Perşembe 1950*

Orgazm konusunda kelime haznemin en açıklayıcı fiili devrilmek oldu. Devrildiğimiz doğrudur! Oysa XIX. yüzyıldaki Littré'ye inanacak olursak devrilmek, başarısızlığı, sosyal kariyere atılan yanlış adımı işaret ediyordu. "Bu genç adam devrildi." Bu fiilin hiçbir anlamı zevke değinmiyordu. Sadece burjuva hayallerinin yıkılmasına işaret ediyordu.

26 sene, 11 ay, 13 gün *23 Eylül Cumartesi 1950*

Mona'nın aşk dolu noktalaması: Bu virgülü bana verin, ünlem işaretine çevireyim onu.

27 sene, doğum günü *10 Ekim Salı 1950*

Mona'yla ikimiz doğru hayvanı bulduk. Geriye kalan her şey boş laf. Yürüme şeklinin zarafetini, gülüşünün ışığını, her konuda hemfikir olmamızı geçelim, özel günlük havası verebilecek her şeyi de, hayvanlığımı tatmin eden kanıya odaklanalım sadece: Dişimi buldum ve aynı yuvayı paylaştığımızdan beri, eve dönmek inime kavuşmak demek.

27 sene, 29 gün *8 Kasım Çarşamba 1950*

Tıkanık burunla yaşayamayız. Horlamam gerekiyor. Mona bu konuyla ilgili bir şey söylemiyor ama horlamalıyım. Ne var ki, horlayan birini yastığıyla boğabilirsiniz, yatakhanelerdeki uzun deneyimimden biliyorum bunu. Horlama yüzünden reddedilmek, ben? Asla! Sol burun deliğimdeki polipi aldırmak için sabahın erken saatlerinde Doktor Bêk'ten randevu aldım. Bu iğrenç polipin zamanla tekrarlanması umurumda değil, ameliyattan beklentim, altı ay özgürce nefes almak. Emin misiniz? Polipin alınması pek tatlı bir olay değil! Neyse, yeğenim bize yardımcı olur. Söz konusu olan yeğeni yirmi yaşlarında, en az boyu kadar geniş enli dev bir Senegalli, Sorbonne'da felsefe okuyor, bu "amca"nın sekreterliğini konuşmaksızın yaparak geçimini sağlıyor. Ödemeyi yeğenime yapıyorsunuz, cümlesi, hastaların Doktor Bêk'ten duydukları son cümledir. Yeğen faturayı uzatıyor, paranın üstünü veriyor ve makbuza mühür basıyor, ne bir gülümseme ne de bir söz. Mutlu zenci Banania efsanesinin radikal bir şekilde doğru olmadığını sergiliyor. Dolayısıyla onun yardımı, bir eli başımda diğeri çenemin altında, ameliyat koltuğuna dayayarak başımı sabit tutmaktan ibaret, o esnada amcası koltuğun kenarlarına tutunmamı ve "mümkünse" bir daha hareket etmememi emrediyor. Bunun üzerine uzun köşeli bir cımbız (Politzer cımbızı deniyor) sokuyor sol burun deliğime, tavana bakarak içini araştırıyor, dokunuyor, son olarak bakışı değişiyor: Ah! Tuttum namussuzu. Derin bir nefes alın! Ve doktor şuursuzca, tüm gücüyle direnen polipi çekmeye başlıyor, bunu beklemediğim için çığlık attım, ânında yeğenin koca eli susturdu beni, bunu bağırmamamdan çok, doktorun ünü sayesinde sabahın köründe dolu olan bekleme odasındakilerin morali için yapıyor. Kafamın

içinde bağların çatırdama sesleri yankılanıyor. Ah! Gelmiyor pis hayvan! Olay tamamen doktorla polipin arasında şahsi bir meseleye döndü artık, biri var gücüyle mağarasının duvarlarına kenetlenmiş, diğeri, kol kasları çatlayacakmışçasına çekiyor, ben ise, o sırada yeğenin elinde boğuluyorum, Doktor Bêk burnumun sol deliğinden beynimi çıkarmak istiyor gibi sanki ve bu bitmeyen işlemin ne kadar süreceğini kimse bilmiyor, hayatımın nefesini tutuyorum, ciğerlerim nerdeyse patlayacak, parmaklarım koltuk kollarının demirine kadar saplanmış durumda, bacaklarım tetanik galibiyetin V'sini yapıyor havada ve kulağımın içi –çatırdamalar, yırtılmalar, etin çığlıkları– yerinden fırlayan gözleri, dudağını ısıran, gözlüklerinin görüntüsünü neredeyse tamamen kapatacak kadar kafasından ter akıtan öfkeli adam ve kafamın içindeki canlı dokunun arasındaki titan savaşıyla yankılanıyor. Gösterdiği çabayı dilimi çekmek için harcasaydı bu kadar etkileyici olmazdı. Ah! Tamam! İşte burada! Hissediyorum onu! Geliyor! Eveeeeet! Zaferin orgazmına kanlı bir gayzer eşlik ediyor. İyi iş çıkardık, değil mi, diye seviniyor doktor elindeki cımbızın ucundaki kanayan et parçasını seyrederek. Sonra yeğenine fısıldıyor: Onu yıkayın ve burnunu tıkayın. Benden bahsediyor. Benden geriye kalandan.

Sizi bu hale kim soktu, diye soruyor Tomassin masama oturduğumda. Kanlı bir pamuk parçasıyla tıkalı olan şişik burnum ve bunun etkisiyle kısılan gözümü gören sorgulu yüz ifadeleriyle bakıyorlar bana. Diğer burun deliği, burnumun direğinin baskısıyla tıkalı olduğu için ağzımla nefes alıyorum, dudaklarım kuruyor ve bir ayyaş gibi konuşuyorum. Tomassin beni eve göndermek isterdi (üzüntüden çok kişisel hijyeni için) fakat Avusturyalıları ağırlamamız gerekiyor ve "bu ilişkiyi tehlikeye atacak lükse sahip değiliz". Şanssızlık, bakanın eşi olan

barones von Trattner'in (ismi Gerda) uzattığı eldivenli eli öpmek için eğilince tıkacını fırlıyor ve Venedik dantelinin üzerine sıçrayan kan sözleşmeyi tehlikeye atıyor. *Verzeihen Sie bitte, Baronin!*

27 sene, 5 ay 13 gün *23 Mart Cuma 1951*

Paskalya haftası. Balayı seyahati. Mona'ya göre, her yeri görülesi Venedik körlerin cennetiymiş. Dolu dolu gördüğünü hissetmek için göz gerektirmiyor. Bu sessizliğin başkenti, en mükemmel sese ait şehirdir. Turistlerin donuk tepinmeleri ile Venedik topuklarının keskin takırtıları, meydanlara uçan kuşlar ile martıların sesi, pazarcıların tanıdık seslenişleri –çiçekçi, balıkçı, sebzeci, eskici–, *vaporettoların* zilleri, havalı matkapların *staccatoları,* daha az ritmik olan Venedik aksanı, diğer İtalyan diyalektlerine göre en akıcı olan aksan, burada her şey kulağa hitap ediyor. Canneregio, Zaterre'le aynı yankıyı yaratmıyor, hiçbir sokak, hiçbir meydan benzer yankılara sahip değil. Venedik bir orkestra, diyor Mona, gözüm kapalı, elim omzunda, geçtiğimiz yolları tanımaya zorluyor beni, aynı anda da, ikimizden biri günün birinde görme yeteneğini kaybederse beraber buraya yerleşme sözünü verdirtiyor. Ve tamamlayıcı nokta, *acqua alta** su birikintilerinin içinden yürümemizi sağladı.

27 sene, 5 ay, 14 gün *24 Mart Cumartesi 1951*

Dün kulaklarla Venedik'ti, bugün burunla, gözler hâlâ kapalı. Kör *ve* sağır olduğunu düşün, diyor Mona, kaybolmamak için burnunla *sestieri*leri** çıkarman gerekecek!

* (İt.) Venedik'te sonbahar ile ilkbahar arasında yaşanan gelgitlerden ötürü suların yükselmesi, sel dönemi. (ç.n.)

** (İt.) Venedik mahalleleri. (ç.n.)

O zaman kokla: Rialto balık kokuyor, San Marco civarları lüks deri kokuyor, Arsenal katran kokuyor, diyor Mona, onun koku duyusu XII.yüzyıla kadar dayanıyor. Bir iki müze gezmek istediğimi söylediğimde ise müzelerin kitaplarda, yani kütüphanelerimizde olduğunu söylüyor.

27 sene, 5 ay, 16 gün *26 Mart Pazartesi 1951*

Her ikimizin ayrı evlerin duvarlarına yaslanarak sevişebileceğimiz tek şehir Venedik.

27 sene, 7 ay, 9 gün *19 Mayıs Cumartesi 1951*

Étienne'i aynanın karşısında kendini seyrederken gördüğümde, daha önce tam olarak kendimi aynada hiç seyretmediğimi fark ediyorum. Narsisizm masumiyetiyle yapılan göz kırpmalarından hiç yapmadım, kendi görüntünden etkilenmeni sağlayan çapkın havalarına hiç girmedim. Aynaları işlevlerine indirgemişimdir hep. Sayım işlevi, ergenliğimde kaslarımın gelişimini takip ettiğimde; giyim işlevi, ceket, kravat ve gömleğin uyumlu olması gerektiği anlarda; dikkat etme işlevi: Sabahları, tıraş olduğumda. Ama bir bütün olarak görüntüm ilgimi çekmiyor. Aynanın içine girmiyorum. (Tekrar çıkamama korkusu?) Étienne ise *kendini* ciddi anlamda seyrediyor; görünümüne dalmış herkes gibi. Ben değil. Bedenimin parçaları, kişiliğimi yansıtmadan birleşiyor. Neyse, hiçbir zaman aynada *kendime* tam olarak bakmadım. Erdem değil, daha çok mesafe, bu günlüğün telafi etmeye çalıştığı, kısaltılamayan mesafe. Görüntümde bir şey bana hep yabancı. O kadar ki, bir mağaza vitrininde kendime rastladığım anlarda sıçrayabiliyorum. Kim o? Hiç, sakin ol, sadece sensin. Çocukluğumdan beri, kendimi tanımak

için harcadığım zaman bana fuzuli gelmedi hiç. Yansıma konusunda, Mona'nın bakışlarını tercih ediyorum. İyi mi? İyi, mükemmelsin. Ya da görüşmeye gitmeden önce Étienne'ninkileri. İyi mi? İyi, kadınları ayağına düşürecek kadar olmasa da ikna edebilecek gibi görünüyorsun.

27 sene, 7 ay, 10 gün *20 Mayıs Pazar 1951*

Aslında, *neye benzediğimi* söylemem gerekirse çok zorlanırım.

28 sene, 3 gün *13 Ekim Cumartesi 1951*

Yükseklik korkumu çocukluğumda yendiğimi düşünüyordum ama şu an hissediyorum, hâlâ burada, boşluğa yaklaşınca hayalarım sıkılıyor gibi hissediyorum. Ufak bir çarpışma şart oldu. Dün, Étretat kayalıklarında yine denedim. Yükseklik korkusu neden bende ilk olarak hayalarımı sıkarak kendini belli ediyor? Başkaları için de aynı mıdır? Bana bakılırsa bu anlarda taşaklarım her şeyin merkezinde; korkuyu güçlü dallarıyla yukarıya ve aşağıya doğru dağıtan dar bir geçit. Sanki damarlarımı, kollarımı, göğsümü ve bacaklarımı kumla doldurmak için kalbimin yerine geçiyor. İki kum kesesinin patlayışı. Önceleri felç ediyordu beni.

28 sene, 4 gün *14 Ekim Pazar 1951*

Mona'ya, onlar da yükseklik korkusunu yumurtalıklarında hissediyorlar mı diye sordum. Cevap: Yok. Bu arada, onun kayalığın kenarına yaklaştığını görünce hayalarım yine sıkılmaya başladı. Onun yerine korktum. Empatik taşaklar?

Bu deneyler sırasında aklıma uçurumdan düşen gezicinin kısa öyküsü geldi. Yanlış bir adım atıyor, kayşatların üzerinde birkaç metre kaydıktan sonra boşluğa düşüyor. Kendisi bile o kadar korkmazken arkadaşları dehşet içinde bağırmaya devam ediyorlar. Kurtulamayacağını anladığı saniyede korkusu geçiyor. Hayatı boyunca, ahiret mutluluğuna ulaşma deneyimini unutmadığı gibi, umudun onu orada terk edişini de unutmuyor. Oradaki bir ağacın dalları sayesinde kurtuluyor. Kurtarılma ümidine kapılınca korku tekrar geliyor.

28 sene, 1 ay, 3 gün *13 Kasım Salı 1951*

Yemekhanede masadan kalktım. Martineau yumruğunu ağzının önüne koyarak gizlice geğiriyor. Başkasının geğirmesi, ki bu midesinin fermantasyonunu canlandırtıyor zihnimde, beni kokusu daha evrensel gibi gelen osuruktan daha fazla rahatsız ediyor. Şöyle ki, osurmaktan çok, geğirince *patavatsız* hissediyorum kendimi.

28 sene, 2 ay, 17 gün *27 Aralık Perşembe 1951*

Bruno'nun doğumu. Bebeğimiz doğdu. *Sanki hep buradaymış gibi* eve yerleşti! Nutkum tutuldu. Oğlum beni *ebediyen hayret* ettirecek olan tanıdık parçam.

28 sene, 3 ay, 17 gün *27 Ocak Pazar 1952*

Baba olmak, tek kollu olmak demek. Bir aydan beri bir kolum var, diğeri Bruno'yu taşıyor. Bir günde tek kollu oluyorsun. Hemen alışıyorsun.

28 sene, 7 ay, 23 gün *2 Haziran Pazartesi 1952*

Boğazım düğümlenmiş, nefeslerim kesik kesik, ciğerlerim daralmış, dişlerim kenetlenmiş ve sebepsizce keyifsiz bir vaziyette uyandım. Annem buna "panik atak krizi" diyordu. Rahat bırak beni, panik atak krizi geçiriyorum! Uslu çocuk hayatımı yanında geçirmekten başka bir şey yapmadığım halde bu cümleyi kaç defa duydum? Kaşları koyuydu, gözü karaydı (aşırı mavi olmasına rağmen!), yüzü, söylemem doğruysa, içinden kendine kötülükle bakıyordu, dışarıya nasıl yansıyacağını pek umursamadan. Dodo'ya diyordum ki: Anneye ne yaptın yine?

28 sene, 7 ay, 25 gün *4 Haziran Çarşamba 1952*

Panik atak hallerimin en garip belirtilerinden biri de dudağımın iç kısmını parçalamaktır. Bu olay küçüklüğümden beri var. Bir daha tekrarlamama kararını almama rağmen her krizde zalimce kendimi salıyorum. İlk belirtilerden itibaren iç dudağım uyuşturulmuş gibi oluyor ve azıdişlerim ölü gibi görünen deriden küçük parçalar koparak *eğleniyorlar*. Bana hiç acı vermiyor, meyve soyuyor gibiyim. Kesicidişlerim soyulan parçalarımla birkaç saniye oynadıktan sonra yutuyorum. Kendi kendimi yeme eylemi, dişlerim, dudağımın derinliklerindeki ısırığa duyarlı olan ete dayanana kadar devam ediyor. Ağrı ve kan gelmeye başlıyor. Sınır aşıldı. Durmak gerekiyor. Ama oluşan yarayı didikleme arzusu büyük. Gözümden yaş akıtana kadar işkencenin şiddetini arttırarak yarayı dişlerimle derinleştirmek ya da yarayı emerek daha çok kanamasını sağlamak. Bunlardan birini gerçekleştirdikten sonra peçeteyle ya da elimin tersiyle kanımın kırmızılık derecesine göre kalite kontrolünü yapıyorum. Mazoşist eğilimli davranışlar sergilemeyen

bir herif için çocukluktan beri tekrarlanan bu işkence şekli garip doğrusu. Yara iyileşene kadar kendimi lanetleyeceğim ve sınırımı aştığım için yaranın iyileşmeyi reddedeceğinden endişe edeceğim. İntihar içerikli ufak histerik ritüeller ne zamandan beri tekrarlanıyor? Süt dişlerimi kaybettiğim günden beri mi?

29 sene *10 Ekim Cuma 1952*

Doğum günüm. Hiç unutmayacağım! Misafirlere dünyanın sekizinci harikasını göstermek için Bruno'yu havada sallarken merdivenlerden düştük. Öne doğru düştüm ve merdivenlerin sonuna kadar yuvarlandım. Tam olarak 11 basamak. İçgüdüyle Bruno'nun üzerine kapandım. Yuvarlanırken kafasını göğsüme yasladım, dirseklerimle, kol kaslarımla, sırtımla korudum onu, oğlumu saran bir kabuktum ve çığlık orkestrası eşliğinde aşağıya kadar yuvarlandık. Bütün misafirler gelmişti. Basamakların keskin köşelerinin acısını ellerimin tersinde, kalça kemiklerimde, dizkapaklarımda, ayak bileklerimde, omurgamda, omuzlarımda hissettim fakat göğsümü çukurlaştırıp karnımı içime çekerek yuvarlandığımda Bruno'nun güvende olduğunu biliyordum. İçgüdüsel olarak insan amortisörüne dönüşmüştüm. Bruno en az döşeğe sarılmış kadar güvendeydi. Oysa judo yapmadım hiç, düşmeyi öğrenmedim. Bu olağanüstü gösteri babalık dürtüsü müdür?

29 sene, 2 ay, 22 gün *1 Ocak Perşembe 1953*

Dün, "R. puroları Dağıtımı"nda geçirdik yılbaşını. Küba, Manila ve bilmem hangi diğer tütün üretici ülkeleri karşılaştırarak değerlerini tartıştık. Bakış açım belli. Ama bu uzmanların purolarını yanlış kestiklerini gördü-

gümde dışkıyı kesebilen makatın da puro makası işlevini gerçekleştirebileceği fikrini kafamdan atamadım. Ve her iki durumun uygulamasında da yüz ifadesinin aynı şekli alacağından eminim.

29 sene, 5 ay, 13 gün *23 Mart Pazartesi 1953*

Bir bebeğin gülümseyerek doğabileceğine inanmıyordum. Ne var ki Lison öyle doğdu, bugün, öğleden sonra, beşi on geçe, toplu, pürüzsüz, dinlenmiş, küçük ve kel bir Buda gibi gülümseyerek ve etrafındakilere huzur verme niyetindeymiş gibi bakışlar atarak doğdu. Yeni doğmuş bir bebeğe karşı ilk refleksim –Bruno'nun doğumunda da aynı durumdu– benzerlikler bulmak için yapboz oynamak değil de karakterine işaret eden ipuçları aramak oldu. Benim küçük Lison'um, oyuna girer girmez dünyaya barış getirme görevini sana yükleyen babana dikkat et.

29 sene, 7 ay, 28 gün *7 Haziran Pazar 1953*

Şefkat dolu kucaklamalar ile ağlamalara son vermek için kucaklamalar arasındaki fark. Birinci durumda bebek kendini sevginin merkezinde hissediyor, ikincisinde ise pencereden atılmak istendiğini hissediyor.

30 sene, 1 ay, 4 gün *14 Kasım Cumartesi 1953*

Bebekleri kucağa alma konusundaki rahatlık Mona'ya nereden geliyor? Ben hâlâ bir yerlerini kırmaktan korkuyorum. Ayrıca Lison kucağımdayken Bruno yerini çalmak için tepiniyor. Fransız dilinin yetersizliği: Bruno'yu taşırken de *tek kol*dum*, Bruno *ile* Lison'u taşırken de öy-

* (Fr.) Tek kol için tek kelimeyle *manchot* niteleme sıfatı kullanılır. Yazar tek kol demek için bu kelimeyi kullanıyor. (ç.n.)

leyim. Bir ya da iki kolu kaybetsek de fark etmez, aynı kelimeyi kullanıyoruz: Manchot. *Tek bacaklılar** ve *bacaksızlar*** daha iyi muamele görüyorlar, *tek gözlü**** ve körler için de durum aynı.

30 sene, 3 ay, 18 gün *28 Ocak Perşembe 1954*

Anlatılması güç bir rüya. Panik atak sabahın beşinde uyandırıyor beni. Daha doğrusu, panik atak beni uyku çıkışında bekliyor. Hâlâ yatıyorum ama panik atağın, forsepsini kullanarak çocuk kafası gibi kalbimi tutup uykumdan çekeceğini hissediyorum. Ah, bu defa olmaz, hayır! İstemiyorum! Hayır! Zekice bir hamle sayesinde kalbim bu aletten kurtuluyor ve bedenim panik atak krizinden sıyrılıyor; domuzbalığı rahatlığıyla uykuya tekrar dalıyor, uykunun havası ya da kumaşı değişti, aile içi huzurdan kaynaklanan aydınlık, acımasız panik atağın beni bulamayacağı sığınak, HER ŞEYİ İÇEREN bir uyku: *Bedenim Montaigne'in Denemeler*'ine *daldı resmen!* Bunun üzerine uyanıyorum ve ânında *Denemeler*'in akıcı derinliğine sığındığımı yazıyorum, hatta bu kitabın cismine, bu adamın kendisine sığındığımı!

*

LISON'A NOT

İki senelik ara. Günlük, burada yine toplumsal adam olma yolunda harcanan çabalara bıraktı yerini. Kariyerde yükseliş, siyasi kavgalar, her türlü tartışma, makaleler, söyleşi, tanışmalar, dünyanın dört tarafına seyahatler,

* Tek bacaklılar için ayrı bir kelime var: *Unijambiste.* (ç.n.)
** Aynı durum: *Cul-de-jatte.* (ç.n.)
*** Aynı durum: *Borgne* (ç.n.)

konferanslar, müzakereler, Étienne otuz sene sonra bu Anıların hammaddelerini yazmamı gönülden istiyordu. Mona olaylara aynı bakış açısıyla bakmıyordu: Dünyayı kurtarmasına kurtarırız ama bebeklerden uzak durarak! Dolayısıyla Bruno, bu süreç boyunca kendini yetim hissetmesine sebep olduğumu sık sık söyledi. Sanırım bizim anlaşmamamızın sebebi de bundan kaynaklanıyor.

*

32 sene, 4 ay, 24 gün *5 Mart Pazartesi 1956*

Bu sabah hapishane çıkışı Tijo'yu karşıladığımda, aniden doğduğu günü anımsadım. Ya da daha doğrusu, şahit olduğum doğumunu anımsadım! Tam anlamıyla "canlı yayın" Marta'nın bacaklarının arasından çıkması, gözkapaklarını ve yumruğunu sıkması, sanki dünyayı yıkma kararını o zamandan vermişti. Altı yaşındaydım ve bu görüntüyü kafama kazımıştım. Ama bu sabah hapishanenin kapısından (kızıl moloz yığınının ortasında eğreti, devasa, siyah bir kapı) çıkışını görünce ânında Marta'nın bacaklarının arasından çıktığı o zamanı hatırladım, şiddetle bağırıyordu, meraktan odasının kapısını açtım ve Violette, yengesinin bağırtılarından çok benim orada bulunmamdan endişe ederek beni kovmuştu "Senin ne işin var burada, hadi, yaylan!" kapıyı çarptım ve koşarak burnumu cama dayamak için gittim, Violette'in Tijo'yu havada salladığını gördüm, ellerinin kanına rağmen Violette neşeliydi, Marta berbat durumda olan bir yatakta ter içindeydi, kara ile koyu kırmızı bir renk arasında olan Tijo, ciğerlerinin yettiği kadar bağırıyordu, aynı vaziyetteydim, morarmış olan Manès pencerenin önünden kopardı beni, içki kokuyordu ve sanki hayatım vereceğim cevaba bağlıymış havasıyla şu soruyu sordu:

Söyle bakalım, kız mı erkek mi? Erkekti. Henüz daha çok küçükken Joseph adı konuldu (Stalin'in anısına), sonradan Tijo oldu. Hapishanenin kapısı ardından kapandı, Tijo özgürlük alanının sağına ve soluna göz attı, karşı kaldırımda beni gördü ve gülmekten kırılarak kollarını açtı.

32 sene, 5 ay, 1 gün *11 Mart Pazar 1956*

Bruno sabahın büyük bir kısmını dilini gevşekçe uzatarak geçiriyor, hayalperest bir köpek gibi. Sebebini sorunca da dünyanın en ciddi adamı havasıyla şu cevabı veriyor: Dilim içerde sıkılıyor, bu yüzden ara ara dışarıya çıkarıyorum. Küçük oğlan hâlâ birleştirilmemiş yapboz gibi yaşıyor. Onu oluşturan parçalarla, yeni arkadaşlarıyla tanıştığı gibi tanışıyor. Dilinin olduğunu çok iyi biliyor, bir an bile şüphe etmiyor bundan ama ona yabancıymış gibi davranabilir, köpek gezdirmeye çıkarır gibi onu da çıkarabilir. Dili ve kendisi, kolu, bacağı, hatta beyni –bu aralar beyniyle çok sohbet ediyor: Susun, beynimle konuşuyorum!–, bütün parçaları onu hâlâ cezp edebilir. Birkaç ay içinde bu tarz cümleleri bir daha kurmayacak, birkaç sene içinde bu cümleleri söylediğine inanmak istemeyecek.

32 sene, 6 ay, 9 gün *19 Nisan Perşembe 1956*

Tijo, hapşırdığımda harfi harfine HAPŞİ dediğimi söylüyor. Burada bir gelenekçilik sorunu görüyormuş. Sen ve edep kuralların! O kadar iyi eğitilmişsin ki götün dile gelse "pırt" der.

32 sene, 10 ay *10 Ağustos Cuma 1956*

Çocukların özenle dişlerini fırçaladığını görünce Mona'yla onlara dayattığımız kuralların hiçbirini uygulamadığımı kendime itiraf ettim: *Başka bir şey düşünmeden* günde üç defa dişler fırçalanacak, önce üst dişler –yukarıdan aşağıya doğru lütfen!–, sonra alt dişler –aşağıdan yukarıya doğru lütfen!–, ön ve arka, son olarak uzun dairesel fırçalama, yöntemli ve sabırlı, en az üç dakika boyunca. Bende sadece akşam fırçalaması uygulanır, sabırsız ve düzensiz, sadece Mona'yı yemek sonrası tada maruz bırakmamak için. Başka bir deyişle dişlerimi fırçalamayı sevmiyorum. Kirecin dişlerimi kapladığının, günün birinde bu duvarı matkapla delmek gerekeceğinin, yaşlandıkça sarı ve yamuk gülümsememe sebep olacağının, köprünün ve takma dişin beni beklediğinin farkında olsam da nafile, dişlerimi fırçalama düşüncesi aklıma daha önemli işleri getiriyor, çöpü çıkarmak, telefon görüşmesi, halledilmesi gereken dosya... Bütün diğer saflarda çabucak yendiğim erteleme duygusu, diş sağlığı konusunda kalıcı yer etmiş gibi görünüyor. Bu olay neden kaynaklanıyor? Sıkıntıdan. Metafizik seviyeye yükselen sıkıntı. Diş fırçalamak, sonsuzluğun bekleme odasıdır. Bir de ayinler var beni bu kadar sıkan.

33 sene, 18 gün *28 Ekim Pazar 1956*

Mona'yla Lison gezmede, bütün günü Bruno'yla beraber geçirdim. Baygın düşerek bir saatlik uyku haricinde, durmaksızın her yere zıpladı, *hareketlilik yarattı* ve şu karara vardım: Ne kadar genç, kaslı, idmanlı, yorulmaz olursa olsun dünyadaki hiçbir yetişkinin bu küçük çocuk bedeninin harcadığı enerjinin yarısını harcamaya ne sinirsel gücü ne de fiziksel gücü yeter.

33 sene, 4 ay, 17 gün *27 Şubat Çarşamba 1957*

Yeterince kalın giyinmeden çıktım sabah. Soğuk, omuzlarıma atladı ve içime işledi. Aşırı sıcaklamaların tam tersini hissediyorum. Kış bizi işgal ediyor, yaz bizi yutuyor.

33 sene, 4 ay, 18 gün *28 Şubat Perşembe 1957*

Oda sıcaklığında olmak, bütün isteğim bu.

33 sene, 5 ay, 13 gün *23 Mart Cumartesi 1957*

Ağzımda acı bir tatla ve keyifsizce uyandım. Besbelli, tıkınmaya besbelli karşı koyamıyorum, etrafımdakiler hoş ya da sıkıcı olsun, fark etmez. Birinci durumda neşeden yiyorum, ikincisinde ise sıkıntıdan, her iki durumda da çok yiyor ve içiyorum hem de pek yeme ya da içme isteği duymadan. Cezasını ertesi gün çekiyorum: Ağzımda acı bir tat ve üstümde bir kırıklıkla uyanıyorum. Dün akşama dönersek sucuklu tereyağlı ekmek ve üç viski. Tereyağı ve viski gümrükten geçemedi. Ardından gelen etli kuru fasulye güveci de öyle. (Servis kaç defa tekrar edildi? İki? Üç?) Sabahki acılık, kendime yine hâkim olamadığımı yüzüme vuran içimdeki üst yetkiliye şikâyet ediyor beni. Yemek öncesi aperatifte mekanik martı gibi yiyorum. Küçük tabaklar beni çağırıyor. Bir yandan yiyorum, bir yandan sohbet ediyorum, bir yandan yiyorum, bir yandan sohbet ediyorum. Bir martı. Yemek ile sıkıntının –ya da neşenin– arasındaki bağ çocukluğuma dayanıyor. Annemin bana "evin genç kızı" muamelesi yaparak eve gelen misafirlere zakuskileri ikram ettirdiği ve yememi yasakladığı zamanlar. Cezası da eskiye dayanıyor: Sabah ağzımdaki balıkyağıydı.

33 sene, 5 ay, 14 gün *24 Mart Pazar 1957*

Bu akşam, katı ve ağır dışkı sıçtım. Seramiğin üzerindeki bok parçacıklarını koparmak ve klozetin dibindeki kahverengi izlerini silmek için iki defa sifon çekmek yetmedi. Çare klozet fırçasındaydı. Ve o an hatırladım: Çocukluğumda klozet fırçasının neye yaradığını bilmiyordum. Süs eşyası gibi algılamıştım onu, ucunun bir kirpi olduğunu ve hep o temiz kâsenin içinde kalacağını sanmıştım. Bazen onunla oyun oynuyordum, oturduğum tahtımdan asamı sallıyordum. Bu bilinçsizlik, klozete yapışmayan ya da az yapışan çocuk pisliğinden kaynaklanıyordu. Kendiliğinden kayıyor ve suyun içinde kayboluyordu. Melek kalıntılarıydı. Süpürülen tozdu. Ve bir gün, madde baskın olmaya başlıyor. Direniyor. Madde *nasırlaşıyor*. Önemsemiyoruz –daha önce klozetin dibine bakmamıştık hiç– ta ki temizlikten sorumlu olan yetişkin size fark ettirerek olay yerinin temiz bırakılmasını talep edene dek.

Bana sıkça dayatılan bu fırçalama hareketini ilk ne zaman gerçekleştirdim? O hadise bu günlükte yazılmamış. Oysa hayatımın önemli günlerinden biri olmuştu. Saflığın yok oluşuydu.

Bu tarz boşluklar, benim özel günlüklere karşı önyargımı onaylıyor: Etkili olan hiçbir şeyi kapsamıyorlar.

33 sene, 6 ay, 11 gün *21 Nisan Pazar 1957*

Vincennes'deki hayvanat bahçesi. Lison, Bruno, Mona ve ben, bitlerini temizleyen bir şempanze çiftini seyredince hayvanın yüz ifadesiyle ilgili düşündüm, bu samimiyeti neredeyse tanıdığım bütün kadınlarda gördüm: Siyah nokta avında. Göğsümün derisi başparmaklarla sıkıştırılıyor ve siyah nokta tırnakların arasında yavaşça çıkıyor. O an Mona'nın aldığı yüz ifadesi görülmeye

değer! Bana gelince tırnağının üzerindeki siyah kafalı, beyaz kurda göz atıyorum, şempanze yoldaşım gibi dalgın stoacılıkla bu doğuma katlanıyorum.

33 sene, 6 ay, 13 gün *23 Nisan Salı 1957*

Yağ, havayla temasa girdiğinde oksitleniyor, siyah nokta başının siyahlığının sebebi de bu. Hücre kırıntıları, yağ birikintileri cildin koruması altında kalınca kusursuz bir beyazlıkta kalıyor. Deldiği an, siyahlaşıyor. Yaşlanmak, bu oksitlenme olayının genelleşmesinden başka bir şey değil. Paslanıyoruz. Mona pasımı çıkarıyor.

33 sene, 6 ay, 21 gün *1 Mayıs Salı 1957*

Bu sabah saçlarımı yıkarken ergenliğimdeki yağlı saçlarım geldi aklıma. O dönemlerden beri, bir gün gecikince saçlarım kafatasıma yabancılaşıyor, yanlışlıkla yukarıdan kafamın üzerine düşen bir süpürgeye dönüşüyor. Başka bir deyişle, o günleri unutmak için saçlarımı yıkıyorum.

33 sene, 9 ay, 5 gün *15 Temmuz Pazartesi 1957*

Prepüsüm çok dolu, fermuarımı açmadan bir kısmını boşaltmıştım; yemekhanenin tuvaletinde işerken, on iki on üç yaşlarındayken atışa pek hâkim olmadığım geldi aklıma. Yanlış olgunlaşma, anneme karşı direniş göstergeleri, hayvanlar gibi bölge sahiplenmesi miydi? Neden ortak alan tuvaletlerini kullanan herif sürekli hedefin yanına işiyor? En son annem yana sıçrattığımı tekrarlamaktan vazgeçince tam ortaya işemeye başlamıştım.

33 sene, 9 ay, 8 gün *18 Temmuz Perşembe 1957*

İşeyen herif demişken Tijo, sıradaki hikâyeyi anlatmayı çok sever:

PİSUARDAKİ HERİFİN HASSAS HİKÂYESİ

Herifin biri, pisuarın önünde elleri açık vaziyette donmuştu, belli ki en basit hareketi yapma kabiliyetine sahip değildi. Yanındaki, önünü iliklemekle meşgulken berikinin başına ne geldiğini merak etmeden duramamış. Herif, büyük bir mahcubiyetle hareketsiz ellerini gösteriyor ve fermuarını açmak nezaketinde bulunabilir mi diye soruyor. Diğeri, iyi Hıristiyan, kabul ediyor. Sonra, herif daha büyük mahcubiyetle penisini de çıkarmasını istiyor. Diğeri yapıyor, kendini çok rahatsız hissediyor ama yapıyor. Ve tabii ki merhametle dolmuşken, ayaklarını ıslatmaması için zavallı engellinin çükünü tutmak zorunda kalıyor. Gözkapaklarını kısacak derecede bol bol işiyor. Olay bittikten sonra, elleri felç olan herif iyiliksever adamdan şey istiyor ...siz, şey... son damlaların düşmesi için sallayabilir misiniz, lütfen? Ve devamı: Sallamak, yerine koymak, fermuarımı çekmek... Her şey bittikten sonra, iyiliksever adamın ellerini sıkıca tutuyor, iki elinin de hareket ettiğini gören adam büyük bir şaşkınlıkla bu işlemi yapmasına engel olan sebebi soruyor.

– Benim mi? Ah! Hiçbir şey, hiçbir şeyim yok ama ne kadar çok iğrendiğimi bir bilseniz!

33 sene, 11 ay, 4 gün *14 Eylül Cumartesi 1957*

Saint-Michel Bulvarı'nda Roland isimli biriyle karşılaştım. Soyadını hatırlayamıyorum. Hafiften tanıdık bu yüzün soyadını çıkarmam imkânsız. Neden tanıdık gel-

diğini de açıklamam imkânsız. Sanırım unutulmayacak şartlar altındayken yakın olduğum bir adam bu. Fanche'a bu karşılaşmayı anlattığımda adamı betimledim de ve bana dedi ki: Roland bu! Yaralılardan biriydi, seninle aynı zamanlarda, savaş bitmeden hemen önce, hatırlamıyor musun? Fanche detayları saydı, –dinamitçi! Pusudan, bağırsakları havada kurtulmuştu– ama bu Roland'ı hâlâ çıkaramadım. Hafızam onu silmişti. Hafızamın kayıp noktasında gezinen bir adamdı artık. Ve savaştaki lakabı, en az gerçek ismi kadar bir şey çağrıştırmaktan uzaktı. Uzun zamandan beri başıma geliyor bu. Beynimin içinde bir şey işlevini yerine getirmiyor. Hafızam, silah takımımın en güvensiz aletidir (Kesinlikle babamın bana öğrettiği silinmeyecek olan aforizmalar ve vecizeler hariç). En azından, *boche*'ların işkencesine maruz kalsaydın bir şey ötmezdin sen, diyor Fanche.

34 sene, 1 ay, 25 gün *5 Aralık Perşembe 1957*

Hemcinslerim, kardeşlerim, kırmızı ışıkta benim gibi, hepimiz arabamızda burnumuzu karıştırmakla meşgulüz. Her birimiz izlendiğimizi hissedince hemen elimizi çekiyoruz, sanki suçüstü yakalanmışız gibi. Garip utanma duygusu. Çok temiz bir meşgaledir aslında –hatta rahatlatıcı– kırmızı ışıkta kazmak. Tırnağın ucu burun deliğini keşfediyor, pisliği yerinden koparıyor, sınırlarının içerisine alıyor, yavaşça çekiyor ve sonunda çıkarıyor. Her şeyden önce cıvık olmaması lazım yoksa kurtulmak epeyi uğraştırıyor. Ama pizza hamurunun esnekliğinde ve yumuşaklığında olunca başparmak ile işaretparmağı arasında süresiz yuvarlamak müthiş zevkli!

34 sene, 1 ay, 27 gün *7 Aralık Cumartesi 1957*

Burun pisliği ya bir *bahane* ise? Burnu oluşturan kıkırdakla oynamak için bir bahane. Bu sürücü neyi düşünüyordu? Ben peki, onu incelemeden önce ne düşünüyordum? Hatırladığım kadarıyla, hiçbir şey. Işık yeşile geçmeden boş boş dalmak. Kıkırdak bu işe yarıyor: Hayatın tekrar akmasını sabırla beklemek. Bruno'nun banyodaki gösterisiyle onaylanmış bir hipotez bu, işaretparmağıyla prepüsünü kurcalarken yüzünün *ifadesi* kırmızı ışıktaki sürücününkisiyle aynıydı. Prepüs, burun ucu ve kulakmemesi transa geçiren nesneler olarak pek bilinmez. Oyuncak bebeklere yakıştırılan sembolik roller gibi değil bunlar, özel bir anlam ifade etmiyorlar. Ruhumuz başka yerlerdeyken parmaklarımızı meşgul etmeye yarıyorlar. Maddenin aylak aylak gezen düşünceye gönderdiği ufak hatırlatmalar. *Suç ve Ceza*'yı okurken oynadığım saç tutamı, Raskolnikov olmadığımı fısıldıyor bana.

34 sene, 4 ay, 22 gün *4 Mart Salı 1958*

Kanalizasyon kapağının üzerinde ölü bir kuş. Sanki bakma yoluyla "hastalık kapacakmışım" gibi gözlerimi çeviriyorum. Tamamen görüntü kirliliğinin kuruntuları! Ölü kuş görüntüsünde bulaşıcı ayrı bir şey var. Grip salgını işareti gibi. Kirpiler, kediler, ezilen köpekler, at leşleri ve hatta insan cesetleri bile bende bu etkiyi yaratmıyor. Çocukluğumdaki balıklar ellerimin arasında çok canlıydılar, bu kapağın üzerindeki kuş ise çok ölü.

34 sene, 6 ay, 9 gün *19 Nisan Cumartesi 1958*

Lison elinde kalemiyle sessizce resim çizerken rafadan yumurta pişirmekle meşgulüm. Resim bitince bana gös-

teriyor ve saatimin saniye göstergesinden gözlerimi ayırmadan ah ne güzel bir resim, diye bağırıyorum. Sanatçı, bunun kafasının içinden bağıran bir adam olduğunu söylüyor. Tam olarak öyle: Endişeli bir adamın kafasından bağırmakta olan başka bir kafa çıkıyor, her şeyi anlatan iki oval ve birkaç çizgi. En az rafadan yumurta sayısı kadar çocuk resmi var, her defasında eşsiz şaheserler yaratılıyor fakat o kadar çok ki ne gözü ne de damağı doyuruyor. Oysa bir tanesini seçseydik, bu yumurtayı ya da içinden bağıran bu adamı, yumurtanın lezzetine ve resmin anlamına tamamen odaklansaydık her ikisinin de birer yaratıcı harika olduğunun farkına varırdık. Bir tavuk hariç bütün tavuklar yok olsaydı, uluslar son yumurtayı almak için savaşırlardı çünkü dünyada rafadan yumurta kadar güzel bir şey yok ve sadece bir resim olsaydı, bu eşsiz resimde neler görmezdik!

Çocuk belli bir yaşta, resim çizerken bedeninin her parçasını kullanıyor, Lison tam o yaşlarda. Kolunun tamamı resim çiziyor: Omuz, dirsek ve bilek. Sayfanın her yerini doldurmuş. *Kafasının içinden bağıran adam* defterden koparılmış iki sayfa üzerinde yer alıyor. Endişeli kafanın (endişeli mi, şüpheci mi?) içinden çıkan bağıran kafa, boş alanların hepsini işgal ediyor. Genişlemeye doğru ilerleyen resim. Bir sene sonra onun hakkından yazı yazma öğrenimi gelecek. Çizgiler kendi kurallarını koyacaklar. Omuz ve dirsek birbirlerine uymak zorunda kalacak, bilek hareket etmeyecek, yazının küçük kıvrımlarını gerçekleştirmek için hareket, başparmak ile işaretparmağıyla sınırlanacak. Lison'nun resimleri, kâtip yazımı borçlu olduğum bu kurallara uyarak değişecek. Lison yazmayı öğrendikten sonra sayfanın üzerinde yüzen küçük şeyler çizmeye başlayacak, eski Çin prenseslerinin ayakları gibi resimleri küçülecek.

34 sene, 6 ay, 10 gün *20 Nisan Pazar 1958*

Lison'u resim çizerken izlediğimde yazı yazmayı öğrendiğim zamanları yaşadım tekrar. Babam savaştan döndüğünde suluboya getirmişti, çatışmalarda zarar görmeyen her şeyi almıştı. İlk aylar bir köyün tamamı, sonra evler ısısızlaştı, sonra bahçelerin parçaları, birçok çiçek, tek bir çiçek, bir taçyaprağı, bir yaprak, bir avuç çimen, asker çevresini gittikçe küçülten işgal, onun deyimiyle, paramparça ederek yiyen bir savaştı. Sadece barış resimleri. Bir tane bile savaş alanı olmayacak, bir bayrak, bir ceset, bir potin, bir silah dahi olmayacak! Sadece hayat kalıntıları, renklendirilmiş kırıntılar, mutluluk parçacıkları. Defterler dolusu vardı. Elim kalem tutmaya başladığı an, bu suluboyalarla oynamaya başladım. Babam hiç kızmadı, aksine yol gösterdi; eli benimkinin üzerinde, fırçanın çizebileceği en düzgün daireleri çizmeme yardımcı oldu. Resimden yazıya geçtik. Eli yine benimkine yön göstererek divit kurşunkalemin yerini aldı ve papatyadan sonra harflerin üzerinden geçmeye başladık. Yazmayı böyle öğrendim: Papatyanın yapraklarından sapına ve köküne. Özenle çiz, bunlar kelimelerin yaprakları! Bu resim defterlerini bir daha hiç göremedim, annemin her şeyini yok etme cezasında kayboldu, buna rağmen bazen çocuk gibi harflerimi özenerek yazdığımda elimin üzerinde babamınkini hâlâ hissedebiliyorum.

35 sene, 1 ay, 18 gün *28 Kasım Cuma 1958*

Manès bir boğa tarafından ahırın duvarında ezilerek öldürüldü. Tijo söyleyince üzüntüden önce şoku fiziken hissettim, kaburgalarının ezilmesini, göğüs kafesinin kırılmasını, ciğerlerinin patlamasını, kendinden geçmesini ve Manès'in sonuna kadar Manès kalarak son öfkesi.

Tijo'nun ölümle ilgili yorumu: Böyle olacağı belliydi, hayvanları dövüyordu.

5 sene, 1 ay, 22 gün *2 Aralık Salı 1958*

Proust'un meşhur madleni Manès'in cenazesinden sonra büyük etki yarattı (Fanche, Robert ve ben, Direniş Partisi'nin resmi bestesini çalmak zorunda kaldık). Çiftliğe döndüğümüzde Robert şişeleri açmakla meşguldü, Marianne "atıştırma vakti" geldiği ve "toparlanmam" gerektiği için önüme reçelli ekmek ve soğuk süt indirdi,. Süt, ekmek dilimi, Robert ve Tijo'nun kardeşçe yaklaşımı, Marianne'ın Violette'i anması (" küçük yavrum!") çocukluğumun o anlarını hatırlatmak için yeterliydi ama geriye dönmemi sağlayan asıl şey reçelli ekmeğin kendisiydi, Violette'in benim "beş çayım" için tasarladığı kokulu üzüm reçeli. Soğuk sütün içine ekmeği bandırdım, eski heves olmaksızın (sütü pek sindiremiyorum artık) sadece Marianne ile eski günleri canlandırmak için. Hafiften çürümüş frambuaz tadı, beyaz sütün üzerindeki kırmızı, mor ve mavi tonları, serin ve süngerimsi olan ilk ısırık, ekmek ucunun çıtırtısı, dil ve damak arasında parçacıksız reçel katılığı –tam olarak jöle gibi de değil–, bütün bu parçaların birleşmesiyle anılarımın hücum etmesi, *zamanında bu tadın ben olduğumun* ve hâlâ öyle kaldığımın işareti! Robert'in içki tekliflerini reddederek (Bırak şunu, biraz bundan iç) ekmeğimi ve bardağımı sonuna kadar tükettim. Tijo şaşırdı: Reçelini sevdiği doğruymuş! Violette'i sevindirmek için yemiyordun öyle mi? Gerçekten seviyordun? Ölürüm daha iyi! Yeni bir bilgiyle aydınlandım, her şey çocukluğumun damak tadına bağlıymış. Manès ile Violette'in beni ayrı tuttuklarını sanıyordum (kimse reçele dokunmuyordu, çocuk için,

toparlanması gerekiyor!), aslında herkesin tiksindiği reçelin tükenmesini sağlayan kişiymişim. Birine ya da diğerine teklif ettiğim zaman korkuyla reddetmeleri (yok sağ ol, ya Manès duyarsa!) adice rahatlamanın ifadesiymiş sadece. Bugün, hepsi, Violette'in "kusmuk kokulu" ve "toz tadı" olan reçelinden nefret ettiklerini itiraf ettiler. Çok zor değil, *boche*'lar ağzımıza bundan tıksaydı her şeyi itiraf ederdik!

Ama Violette, dedim, o seviyordu reçelini, değil mi?

Orası kesin değil. Bu reçelin denemesini gerçekleştirirken tesadüfen mutfağa girmiş bulundum (çeneni aç ve şunun tadına bak!) ve kendimden geçtim –ve kendimden o kadar çok geçtim ki– üretimini durdurmaya hiç niyeti olmadı.

35 sene, 1 ay, 23 gün *3 Aralık Çarşamba 1958*

Damak tadı hikâyesinin, bir öneri poliçesinden ayrı tutulması mümkün değil.

35 sene, 1 ay, 24 gün *4 Aralık Perşembe 1958*

Hâlâ Manès'in cenazesindeyken Fanche bana: Sen, *mon pétard*, külhanbeyi, cüce, Çinli, hatta Marslı kılığına girsen de gülüşünden yine tanırım seni, diyor. Bedenin karakteri yürüme şekli, ses tonu, gülümseme şekli, vücut hatları, yazı, hareketler, mimikler hakkında kendimizi sorgulamalıyız çünkü akıllarda kalan tek izler bunlar. Av uçağında paramparça edilen kardeşinden Fanche'a kalanlar: Dudaklar, ağız, bunlar için farklı düşünülebilir, evet ama gülüş için asla, imkânsız. Annesini de küçücük yazısıyla hatırlıyor, *r* ve *u*'ların kıvrımlarını kusursuz çizdiğinden bahsediyor ağlamaklı.

Benim annemden hesap soran bakışları kaldı bana. "Yaşamayı hak ettin mi?" İki pörtlek göz ve tiz bir ses. Bakışlarının iğneleyici olduğunu sanıyordu, sadece pörtlekti, sesinin de baskın olduğunu, sadece tizdi. Bu gözlerin ve sesin hatırası bir insandan çok, bir davranış biçimini hatırlatıyor: Anlamsızca baskın olma çabaları, merhametsizlik, birkaç ahlak kuralından şefkat çalarak "iyilik yapma" peşine düşmeler, ruh osuruğu gibi tiksinmeler. Oysa güzel bir kadındı, saçı lüleli, bakışları ve gülümseyişi ışıldıyordu, bütün fotoğraflar gösteriyor. Fanche'a: Gülüşüme aldanma, gülüşüm annemden, diyorum.

35 sene, 1 sene, 25 gün *5 Aralık Cuma 1958*

Annemin bedenini bulamadık. 27 Mayıs 1944'te enkaz altında kaybolmuş olmalı. Çarşıya kiralarını toplamaya gitmişti. O öğlen, müttefikler bombalamışlardı orayı. Sirenler çalmaya başlayınca apartmanının hemen yakınındaki Saint-Charles Garı'na doğru koşmuş herkes. Tünelin altına sığınanların arasında olduğu düşünülüyor. Maalesef gara nişan alınmıştı ve saldırı tünelin çökmesine sebep olmuştu. Ölü ve kayıp sayısı çok fazlaydı. Olayın ironik yanı şu ki annemin apartmanı mahallenin hasar görmeyen tek yapısıydı. Georges Amca annemin kaybını bana iki ay sonra mektupla bildirdi. Bu apartmanın bana miras kaldığını da.

35 sene, 6 ay, 22 gün *2 Mayıs Cumartesi 1959*

Bakışım Lison'un üzerine düşüyor; tamamen hareketsiz ama içi şaşılacak derecede canlı. Bana gülümsüyor ve daha fazla kıpırdamadan diyor ki: Bedenim dans etmiyor

ama kalbim, o dans ediyor. Ah! Benim Lison'um! Mutluluk, sadece var olmanın verdiği mutluluk. Hâlâ arada bir, kalbimi dans ettiren bu neşeyi yaşıyorum ben de, o anlarda bedenimi rahat durması için zorluyorum. Durum değerlendirme toplantılarında mesela, Bertholieu korkunç kaşlarının araladığı kelebek gözlüklerinin altından bize "kırınım" ve "yakınsama çizgisi beyler" dediği zamanlarda. Dans et kalbim, dans et!

36 sene, 4 ay, 11 gün *21 Şubat Pazar 1960*

Dün, yağmurlu bir gündü. Bruno, Georges Amca'nın ona doğum günü için aldığı küçük kovboy ve Kızılderili figürleriyle oynuyor. Bir saat boyunca saldırı ve karşı saldırı, taarruz, stratejik hamleler, barış çubuğu, ateşkesi bozmalar, çember içine almalar, olağanüstü gelişmeler, kovboyların kanlı yenilgisine sebep olan arkadan saldırılar, son kovboya kadar hepsi katledildi. Neredeyse sabit duran bir bedenin içinde aşırı hareketli bir saat geçirdi. Bir etnolog gibi hayretler içinde izliyorum onu; sekiz yaşındayken ben de böyle miydim? Bugün, bir iki saat boyunca ben de kovboylar ve Kızılderililerle oynasam neler hissederim?

Öğleden sonra inceleme gerçekleştirildi. Mona çocukları Jardin d'Acclimatation'a götürdüğüne (hayır, baba gelmiyor, çalışması lazım), Bruno'nun halısının üzerine bağdaş kuruyorum. Orduları savaş pozisyonuna dizer dizmez bedenim, kramp aracılığıyla değerli vaktimi kaybettiğimi gösteriyor. Savaş oyunu oynamak için çok büyüğüm. Bu hayal kutusuna sığmak için fazla hacimliyim. Bu esnada, Jardin d'Acclimation'da çocuklar kahkaha aynalarının karşısında büyülenecekler. Ben de öyle, diyecek Mona. Sanki tekrar küçük bir kız olmuşum gibi!

36 sene, 7 ay, 3 gün *13 Mayıs Cuma 1960*

İşemeye gittiğini söylemek için Tijo tam olarak bu cümleyi kullanıyor: Neyse, bir ağacın dibinde ellerimi yıkamaya gidiyorum. Bugün yemekten sonra bu cümleyi harfiyen uygulamam için dürtüldüm. Kendi çişimin altına ellerimi tuttum. Hatırladığım kadarıyla daha önce hiç yapmamıştım, çocukken bile. İdrarımın sıcaklığına şaşırdım. Neredeyse yanma hissi yarattı. Sürekli kaynayan imbikleriz. Denizanalarından daha sağlam değiliz, sıcak işeyerek kendimizi itiyoruz. Bugün, otuz altı yaşında, neden böyle bir deney yapma gereğini duydum, hem de Alman ihracatçılarımızla çok önemli bir sözleşme sağladıktan sonra, bu başlı başına incelenmesi gereken bir konu.

36 sene, 10 ay, 1 gün *11 Ağustos Perşembe 1960*

Tijo, Robert ve Marianne, Mérac'taki banyo leğenini ve bozuk kazanı bize sattılar (bu vesileyle Robert nihayet istediği garajı alabildi). Dolayısıyla çocuklara eski usul banyo yapma imkânını sundum, otuz sene önce Violette bu çinko leğenin içinde yıkıyordu beni (kirli çamaşırların arasında bir nesilden diğerine geçmeyi bekliyordu). Onun gibi yapıyorum, suluyorum, Marseille sabunu ile lifliyorum, arada kalan bölgeleri, yani en çok terleyen ve kirin en çok biriktiği yerleri iyice ovuyorum. Lison ile Bruno tepiniyorlar, zırlıyorlar, "ıslandık", "soğuk" ve "yanıyor" diye bağırıyorlar, onların yaşındayken muhtemelen ben de böyle davranmışımdır, kısa nefes almalarına ve soğuktan titremelerine acımadan devam ediyorum çünkü çocukluğumu değil Violette'i canlandırıyorum, kulakların arkası, göbek deliğinin içi, parmakların aralarını sert bir şekilde ovuyordu, soğuk suyun ve sabunlamanın gözlerimi ya da burnumu yakmasından pek

endişe etmeden, ilk girdiğimde bağırıyordum ama mükemmel elleriyle ovulmanın mutluluğuyla hemen sakinleşiyordum, durulandıktan sonra kaçarak eğleniyordum, ayaklarımı banyonun betonuna şaplatıyordum, havlulu hayalet peşimde, diye bağırıyordum, sonra yakalıyordu beni, kuruluyordu, defneyle ovuyordu, popomun kızarıklığına göre pudralıyordu, bunların hepsini çocuklarıma uyguluyorum, kabul ediyorum, pek mutlu görünmüyorlar. Lison, sıktığı dudaklarının arasından nefes alarak çabuk, çabuk, çabuk diyor ("ç'buk, ç'buk, ç'buk"...), Bruno kazanın tamir edilmesini emrediyor ve yıkamaya devam ediyorum, lifle, sabunla, bu küçük bedenlerin şekline hayret ederek, sanki işlenmemiş enerjiyle uğraşıyormuşum gibi, iki varlığın enerjisi olağanüstü bir şekilde bu iki küçük çocuğun bedenine girmiş gibi, yumuşacık ciltlerinin altındaymış gibi. Bir daha asla bu yumuşaklıkta olamayacaklar, yüz hatları bu kadar net olmayacak, ne tenlerinin beyazlığı ne de gözlerinin beyazı bu kadar beyaz olmayacak, kulakları bu kadar mükemmelce çizilmiş, dinç ve kusursuzca deriye bağlı olmayacak. İnsan hipergerçeklikle doğar, yavaş yavaş noktacılığa doğru ilerler ve son olarak soyutlamanın tozları halinde dağılır.

36 sene, 10 ay, 2 gün *12 Ağustos Cuma 1960*

Ben, çocukken, *dayanıklı* değildim.

36 sene, 11 ay, 7 gün *17 Eylül Cumartesi 1960*

Dün akşam yemeğinde, Verdun'da yaralanan eski general M.L., kaybettiği hayasıyla ilgili: Douaumont cehenneminde bıraktığım tek şey, diyor. Buna rağmen

kalabalık bir ailesi oldu, askerler işin sırrını bilirler. Savaş olmasaydı, diyor, mantıken iki kat fazlasını yapardım. Eşi itiraz etmiyor.

36 sene, 11 ay, 21 gün *1 Ekim Cumartesi 1960*

Parkta Bruno ve aynı yaşlarda küçük bir oğlan, çok eskilere dayanan pazıları karşılaştırma ayinini gerçekleştiriyorlar. İki küçük kol dik açı şeklinde katlanmış, yumruklar sıkılmış, iki pazıyı sarmışlar, yalandan surat ifadelerini de kasmışlar, sanki çok efor sarf ediyorlarmış gibi. Hayatımız bedenlerimizi karşılaştırmakla geçiyor. Çocukluk bittikten sonra gizlice, neredeyse utanç verici bir şekilde yapıyoruz bunu. On beş yaşında sahildeyken benimle aynı yaşta olan çocukların kol ve karın kaslarını sayıyordum. On sekiz, on dokuz yaşlarımda ise mayoların altındaki kabarıklığı inceliyordum. Otuz kırk yaşlarında erkekler saçları karşılaştırırlar (zavallı keller). Elli yaşındakiler göbek (büyütmemek lazım), altmışta dişler (kaybetmemek lazım). Şimdi ise hani şu koruyucu otoritelerimiz olan yaşlı timsah meclislerinde sırt, adım, ağız silme şekli, kalkma şekli, mont giyme şekli, yaşı, son kertede kısacası yaşı karşılaştırıyorlar. Falan benden daha yaşlı duruyor, değil mi?

5

37-49 Yaş (1960-1972)

Hastalıklarımın uzmanı olmak
söz konusu bile olamaz.

37 sene, doğum günü *10 Ekim Pazartesi 1960*

Dağıtım sorunlarıyla ilgili aşırı sıkıcı bir toplantıdayken esnemenin bulaşıcı olduğu efsanesini teyit etme isteğine daha fazla dayanamadım. Yüzümü muhteşem bir şekilde gererek esnemiş gibi yaptım, sonrasında kısa bir "özür dilerim" esneyişim yayıldı, yayıldı, hem de neredeyse katılımcıların yarısına; bana geri dönüp bu defa beni gerçekten esnetecek kadar!

37 sene, 3 gün *13 Ekim Perşembe 1960*

Bruno kendince, esnemenin sağır ettiğini fark ediyor. Öğretmeni canını sıkınca esniyor, sıkıldığını belli etmek

için değil, öğretmenini duymamak için. Çenesi kocaman açıldığında kulakları vızıldıyormuş, içinden sanki şiddetli bir rüzgâr geçiyormuş gibi, diyor. Ben de rüzgârı dinliyorum. Hapşırmaların da kör ettiğini ekliyor. Burun deliklerinin patladığı saniye, gözlerinin kapandığını gözlemlemiş. Hem esneyip hem de hapşıramadığını fark etmiş. Kör ve sağır ama sırayla. Bruno'nun yaşındayken bedenimi yenmek yerine onun tadını çıkarsaydım bunlar tam benim yazabileceğim türde gözlemlerden olurdu.

37 sene, 4 gün *14 Ekim Cuma 1960*

G.L.R. ofisinde esneme deneyini derinleştirdim. Esnedim ama *gizlemeye* çalışıyormuş gibi esnedim. Ağzım kapalı olmasına rağmen çenem ayrık ve dudaklarım gergin, bu esnemenin dün olduğu gibi yayılmasını gördüm, gizlice esneme çabası dahil. Sonuç olarak, edinilmiş bilgi bazı şartlar altında refleks gibi yaygınlaşabiliyormuş (Ek olarak, esnediğimde kulağımın içindeki hışırtı sesi, çikolatayı saran alüminyum folyo sesine benziyor).

37 sene, 7 gün *17 Ekim Pazartesi 1960*

Tijo'ya esneme deneylerimden bahsettim, bir süredir o da bulaşıcı mimik konusuyla ilgileniyormuş, bu olaya "ortak görüşlerin çeşitlemesi" adını vermiş. İki saat sonra, üç arkadaşla yemeğe gittiğimiz Z. restoranında deneyini gerçekleştirdi. Tijo, bütün masaya seslenerek başladı: Dün karımla (evli değil tabii) son çıkan Bergman'ı izlemeye gittik, gerçekten... O an lafını bitireceğine susuyor, kınayan yüz ifadesini alıyor, neredeyse iğreniyor gibi görünüyor (burun deliklerini sıkıyor, ağzı bükük, kaşlar çatık, yüzü gergin vs), ânında diğer üçünün yüz ifadesi aynı şekli

alıyor. Yüz ifadeleri iyice yerleştikten sonra Tijo heyecanla ve samimi bir gülüşle cümlesini bitiriyor: Gerçekten... *harika,* değil mi? Yüzlerin coğrafyasını ânında sarsan bir coşku sergiliyor Tijo, dinleyiciler mutlu, sonuna kadar onaylayan bir ifadeyle yüzleri aydınlanmış.

37 sene, 13 gün *23 Ekim Pazar 1960*

Topluluk içerisindeyken yüzümüzde ilk okunan şey, gruba dahil olma isteği, şu dayanılmaz *onlardan olma* ihtiyacıdır. Elbette bu isteği eğitime, özentiye, kişilik zayıflığına –Tijo'nun eğilimi– bağlayabiliriz ama ben bunda daha çok ontolojik yalnızlığa karşı arkaik bir tepki görüyorum, ortak bedene katılan bedenin bir refleksi, sürgün edilmenin içgüdüsel reddi. Bizi incelediğimde, herkeste olduğu gibi, sohbet ettiğimiz kamusal alanlarda –salon, bahçe, bar, koridor, metro, asansör– bedenimizin hareketlerinde beni en çok çarpan şey, evet deme yatkınlığımız. Otomatik olarak kafa sallayan güvercin tayfasına çeviriyor bizi: Evet, evet yapıyor yan yana yürüyen güvercinler. Tijo'nun düşüncesinin aksine, ortama katılma isteği benliğimizi hiçbir yere dahil etmiyor. Eleştirel düşünce ardından gelecek, belki de gelmiştir ama içgüdüsel olarak, birbirimizi öldürmekten daha önce, topluluğa uyum sağlamak için feda ediyoruz kendimizi. En azından bedenlerimize böyle dedirtiyoruz.

37 sene, 6 ay, 2 gün *12 Nisan Çarşamba 1961*

Kusursuz dışkıdan fazlası, tek parça halinde pürüzsüz ve kaygan, yapışkan olmadan yumuşak, rahatsız etmeyen bir koku, net görünümlü ve tek ton kahverengine sahip, kolay çıkan ve tek ıkınma ürünü, tuvalet kâğıdına tek bir

iz bile bırakmayan, şu tatmin olmuş usta bakışı: Bedenim iyi çalışmış.

38 sene, 7 ay, 22 gün *1 Haziran Cuma 1962*

Lison ağlıyor. Abisi ona küfretmiş. Lison hakaretlere karşı ayrıca hassas. Kelimeler onda anlamlarını buluyor. Edindiğim bilgilere göre Bruno ona: *Git kendini sıç*, demiş. Bruno'ya kızdım ve bu kadar gerçekçi bir küfrün nereden geldiğini sordum. José! Hangi José? Okuldan arkadaş. Küçük bir *pied-noir**, dramıyla, ailesiyle, aksanıyla ve kelimeleriyle Cezayir'den henüz yeni fırlamış. Küfür sözlüğümüzün tamamen yenilenmesi için on yıl bile vermiyorum. Yine de "git kendini sıç"ın anlamı, "aptal" ya da "siktir ol git"ten farklı bir boyutta. Emir kipiyle çekimlenmiş gitmek fiilin önünde sıç kelimesi, öldürücü bir silahtır. Ancak kendi dışkısı olabileceğini söylemek ve kendi kendini sıçmayı emrederek rakibi aşağılmak, bundan beteri var mı?

38 sene, 8 ay, 7 gün *17 Haziran Pazar 1962*

Küçük José'den bir başka gerçekçi küfür, geçen bize oynamaya geldiğinde söylemişti: *Kemiklerin ölsün.*

39 sene, 3 ay, 4 gün *14 Ocak Pazartesi 1963*

Panik atak yüzünden gece uyumadım. Boğazım düğümlendi, göğsümde ağırlık var, sinirlerim titredi! Erken

* (Fr.) Kara ayak. Günümüzdeki üç Kuzey Afrika ülkesinin (Tunus, Cezayir ve Fas) Fransız sömürgesi oldukları (veya Fransız yönetimi altında bulundukları) dönemde, özellikle sahil şeridinde yerleşmiş bulunan Avrupa kökenli nüfusa ve bu nüfusun günümüzdeki uzantılarına verilen isimdir. (ç.n.)

uyandım. Yolumu çok fazla uzatarak işe yürüyerek gittim: République, Grand Boulevard, Opera, Concorde, Jardin des Tuileries, Louvre, Pont des Arts... Başlangıçta, tamamen mekanik adımlar attım: Bedenimin ağırlığı sırayla ayaklarıma çöküyor, çabadan çabaya, Frankenstein'in yaratığı firarda; gözlerim donmuş ve aldığım nefesler kısa, azar azar hafifleyene kadar böyle devam ettim, çenem ve ellerim gevşeyene kadar, organlarım esneyene kadar, yürüyüşüm düzelene kadar, ciğerlerim dolana kadar, ruh bedenimden çıksın, sosyal adam kılığı gelsin ve müdür olan bu vatandaş, ofise neşe dolu, efsanevi bir giriş yapsın diye: Herkese merhaba, takımın keyfi nasıl?

40 sene, 7 ay, 13 gün *23 Mayıs Cumartesi 1964*

Öğleden sonra çocukları Luxembourg Bahçesi'ne götürdüm. Gözümün ucuyla, koltukaltını koklayan sporcuyu gördüm. Soyunma odasına gidiyordu, raketi koltukaltındaydı, aniden, nasıl koktuğunu öğrenmek için güvercin hareketi yapıyor. Ben ise bizi aynı cinsin bireyleri kılan mucizevi empati anlarının bir tanesinde, ne hissettiğini çok iyi anlıyorum: Hoşnutluk veren tanıdık bir koku ve ânında yok edilmesi gereken bir kokuymuş gibi kodlamaya başlıyoruz. Kendi ter kokusundan hoşlanmak evet ama kokmak asla! On kişiden biri hariç, soyunma odasının kapısını geçer geçmez, kokusunu herhangi bir kokuya dönüştüren herhangi bir deodorantı koltukaltına sıvayacak.

Toplum içerisinde kesintiye uğrattığımız kokularımızı gizlice besliyoruz. Bu ikili oyun, düşüncelerimiz için de geçerli ve bu ikiyüzlülük hayatımızın büyük bir meselesi. Tenis oyuncusu ve ben, evimize döndüğümüzde, çarşaflarımıza işleyen ve burnumuza kadar uzanan osuruklarımızın kokusundan zevk alacağız.

40 sene, 7 ay, 14 gün *24 Mayıs Pazar 1964*

Bu gece Mona'yı burnumu ve dilimi kullanarak kelimenin tam anlamıyla yedim. Burnumu koltukaltına, memelerinin, bacaklarının ve poposunun arasına soktum, derin derin soludum, yaladım, tadına, kokusuna doyana kadar, gençliğimizdeki gibi.

41 sene, 2 ay, 10 gün *20 Aralık Pazar 1964*

Çocuklarla Mona'nın doğum gününü kutladığımız restoranda, Bruno tuvalette okuduğu gizemli cümleyi açıklamamızı istiyor: *"Lütfen buraya hijyenik bezlerinizi atmayınız"*. İki soruyu merak ediyor. 1) Bezler zaten kendiliğinden hijyenik değil midir? 2) Klozetin içine bez atacak kadar kafayı yiyenler var mıdır? Lison'nun dudaklarında çekingen bir gülümseme beliriyor. Ne, diye havlıyor Bruno. Adice hem cümlenin hem de gülümsemenin açıklamasını Mona'ya bırakıyorum.

41 sene, 7 ay, 25 gün *4 Haziran Cuma 1965*

Hayalar başkaları için de sıkılabilir, bunu daha önce Étretat'da, Mona uçuruma çok yaklaştığında fark etmiştim. Bu sabah bir taksinin bir bisikleti devirdiğini gördüğümde hayalarım, empati kurabildiklerini yine hatırlattılar. Kırmızı ışıkta geçmişti, şoför duramadı. Sonuç çarpışma, havaya uçtu, bir bacağı kırıldı, kaldırım kenarına çarpmayla iki üç kaburgası kırıldı, kafatası bayağı yarıldı, yüzü rendelendi ve uçuş boyunca hayalarımda sıkılma hissettim. Empatik bir korkudan başka bir şey olamazdı çünkü zavallı çocuk benim üzerime düşmüyordu sonuçta. Taşaklarımın düşünceli olduklarının ve başkalarının hayatından

endişe edebildiklerinin sonucunu çıkarıyorum. Erbezleri ruhun merkezi olabilir mi?

41 sene, 7 ay, 26 gün *5 Haziran Cumartesi 1965*

Gece bisikletçiyi düşündüm yine. Ambulansın gelmesini beklerken onu yan çevirdim ve kanını temizledim, o ara defalarca saatinin kırılıp kırılmadığını sordu.

42 sene, 3 ay, 19 gün *29 Ocak Cumartesi 1966*

İki sene Peru'da kaldıktan sonra merkeze dönen Chevrier'de akşam yemeğindeydik *ad majorem buxidae gloriam*. Oralardan etkileyici bir *ex voto** koleksiyonu getirmiş, başparmak boyunu geçmeyen metalden dikdörtgenlerin üzerine kazılan: Eller, kalpler, gözler, ciğerler, memeler, sırtlar, kollar, bacaklar, bağırsaklar, mideler, karaciğerler, böbrekler, dişler, ayaklar, burunlar, kulaklar, şişkin hamile karınları... Ex votolar dua içermiyor,sadece iyileşmesi istenen organlar var üzerinde, ağırlıkları değişken ve az çok değerli metallere kazılmışlar. Bir tane bile cinsel organ yok, ne erkeğin, ne kadının. Chevrier'nin dediğine göre en çok kalp, göz ve el varmış. İnanıyor musun sorusuna, yok cevabını veriyorum. Bu cevap, onlardan birini almam için ikram ettiğinde, gözleri seçmeme engel olmadı ama.

42 sene, 3 ay, 20 gün *30 Ocak Pazar 1966*

Karanlıkta, kısa bir uykusuzluk ânında, kararımı verdim. Sağır olmaktansa kör olmayı yeğlerim, diyorum

* (Lat.) Adak anlamına geliyor. Tanrıların dilekleri kabul etmesi için yeraltına gömülen eşya veya hayvan. (ç.n.)

kendime. Bir daha duymamak... Ömrün sonuna dek bir akvaryumun içinde başkalarının yaşamlarını izlemek? Asla, onları göremeden devam etmek daha iyi, kendi karanlığımda, konuşmalarını, hareketlerini, sümkürmelerini, var olmalarını duyarak. Uyuduğunda Mona'nın nefesini duymak, evin çıtırdamaları, kütüphanenin saati, sessizliğin kendisini dinlemek. Bunun üzerine tekrar uyuyorum ve sıradaki rüyaya görüyorum: Ameliyat masasında uzanmışım. Parmentier, üzerime eğilmiş, beyaz cerrah önlüğü, beyaz bone ve gülümsediğini görmemi engelleyen bir maskesi var. Asistanı, gözkapaklarımı açık tutmasını sağlayan değişik bir alet yerleştirmiş gözlerime. O ara Parmentier bir bunsen beki yakıyor ve üzerine bakır bir kap koyuyor kızması için. Bunun bir inisiasyon ayini olduğunu anlıyorum ya da daha ziyade bir *ordalie** sahnesi olduğunu: Yönetim, *yağ* olmayı hak edip etmediğimi bilmek istiyor; dolayısıyla Parmentier gözlerime kaynar yağ dökecek ve *her ne pahasına olursa olsun görme yeteneğimi kaybetmemeliyim.* Neyse ki evde Chevrier'nin hediye ettiği ex voto var. Kör bir halde elimle etrafa dokunarak arıyorum onu, korkudan delirmişçesine, eşyalara çarpıyorum, arıyorum ama bulamıyorum. Sıçrayarak uyanıyorum ve ânında kararımı düzeltiyorum: Kör olmaktansa sağır olmak!

42 sene, 4 ay *10 Şubat Perşembe 1966*

Ne cahil ne penis yazıyor Güney Amerika kiliselerin duvarlarında. Küçümseyici laikliğim gülüyor. Oysa çocukluğumdan beri sakladığım *Larousse*'un ekorşesinde de penis yok, çok laikçe hazırlanan ve insan fizyolojisini

* (Galce) Ortaçağ'da bir yargı sistemi. Suçlu, sınav vesilesiyle, Tanrı'nın yargısına tabi tutulur. (ç.n.)

öğretmesi gereken dokuzuncu sınıf fen kitaplarımızda da yoktu. Yazarın ismini unuttum (Dehousseaux? Dehoussières?) ama *bütün* işlevlerin incelendiğini gördüğümde duyduğum öfkeyi unutmadım –dolaşım, sinir sistemi, solunum, sindirim vs–, üreme haricinde her şey!

43 sene, doğum günü *10 Ekim Pazartesi 1966*

Bu gece rüyamda bir dikilitaş gördüm, o kadar yavaş kalkıyordu ki sadece ben görebiliyordum. Doğruyu söylemek gerekirse kalktığını idrak edemiyordum ama ereksiyondan emindim. Dikilitaş uzanmıştı, tepesindeki küçük piramit doğuyu gösteriyordu ve *binyıllık ağırlığıyla* milim milim dikiliyordu. Onu izliyordum, ömrümü burada geçirme pahasına bekliyordum, bu dikilitaşın bir gün doğrulacağı inancıyla büyülenmiştim, bir gün hareketsizleşip *Aiguille du Midi** gibi delecekti biliyorum. Uyanma, dikilitaş doğrulmadan sakın uyanma! Tamamen dikey olana kadar uyumaya devam etme kararını almıştım. Yükselmesi o kadar yavaştı ki o gece, hayatımın en uzun gecesi olacak gibiydi ve bu yavaşlıktan dolu dolu zevk alıyordum, gözlerimi dikilitaştan ayırmıyordum, hatta bu gece hayatımın kendisiydi ve hayatım, bu dikilitaşı izleyen sabrın kendisiydi. Dikilitaşın doğrulduğu saniyede uyandım. Uyanır uyanmaz Tijo'nun akşam yemeğinde söylediği cümleyi hatırladım: Kırk üç yaş, ayaklarının numarası! Sabit bir yıl! Kendini iyi hissedeceksin.

43 sene, 2 ay, 20 gün *30 Aralık Cuma 1966*

Yaklaşık on beş gündür sağ ayağımın ikinci parmağı, değişik bir büyüteç şekline benzemeye başladı. Bir nasır

* (Fr.) Mont-Blanc'ın en yüksek tepesi. (ç.n.)

mı, siğil mi ya da kallus mu? Her neyse, sürtününce acıyor ve hayatımda ilk defa bir sebepten dolayı ayakkabı seçiyorum. Bize hükmeden ağrıların tam olarak isimlerini hiçbir zaman bilemiyoruz. Sadece bilindik bir jargona sahibiz: "Sivilce", "romatizmalar", "ağrı", "ayak nasırı".

43 sene, 2 ay, 25 gün *4 Ocak Çarşamba 1967*

Bilgilendirildim, nasırmış. Nasır dediğim şey buymuş. Sanırım bu durumu daha önce saflardayken yaşamıştım: Ayakkabılarım çok dardı.

43 sene, 3 ay, 5 gün *15 Ocak Pazar 1967*

Pederin bedeni. Bruno, hafta sonunu onunla birlikte geçirmek için eve gelen arkadaşına kahvaltıya pijamayla indiğimi hiç görmediğini söylüyor. Sabahın erken saatlerinde babam hep kusursuzdur, tıraşını olmuş, saçlarını taramış ve kravatını takmış olur. Biraz alay içeren bu patavatsızlık canımı sıkıyor ve çok ciddi bir şekilde Mona'yla gelecek tatilde çıplaklar kampına gitme kararı aldığımızı söylüyorum oğluma. Bu aptalca şakanın hesaplanmadık sonucu: Bruno kızarıyor, ekmeğini bırakıyor ve mutfaktan çıkıyor, alnındaki kutsal utançla arkadaşı da çıkıyor: Sam ve Yafet babalarının çıplaklığını örtmek için geri geri yürüyorlar. Ya çok ya da yetmeyecek kadar az beden. Nuh'tan beri asıl mesele burada.

43 sene, 5 ay, 19 gün *29 Mart Çarşamba 1967*

Canım poliplerim. Bu sabah hapşırırken birini çıkardım. Son soğuk algınlığımdan beri –üç ay öncesi– burun

deliğimi işgal ediyordu. Peçetenin üzerine eğilmiş, nefes borularımca hapşırıyorum. Ciğerlerinizi boşaltan ve evinizi renkli bir patlamayla dolduran açık ağızlı bir hapşırma değil, tamamen nazal bir hapşırma, ağız kapalı, burun tıkanıklığını gidermeye odaklanan hapşırık. Normalde yetişkin ve kalıcı bir polipi burun deliğinden hiçbir şey çıkaramaz. Hava engele çarpıyor, geri dönüyor ve kulaklarınızı sıkıca tıkıyor. Sanki beyniniz genişliyor, kafatasına çarpıyor ve sonra normal boyuna dönüyormuş gibi. Bir hoş oluyorsunuz. Hapşırdım *yani* (Hapşırma konusunda, beklentileriniz ve gerçekleşenler hep farklı olur). Önceden tasarlayarak hapşırdım. Ağzımı ve gözlerimi kapadım, diğer burun deliğimi tıkadım, gıdıklama hissine engel olmadım, burnumun direğine kadar yükseldi, ciğerlerim şişti, çıkanların yayılma ihtimalini düşünerek peçetemi en geniş şekilde açtım ve varolan gücümle sol burun deliğimle hapşırdım (umutsuzluğun meşhur enerjisi). Mucize, açıldı! Avucumun içine yumuşak bir şey çarptı, boruya hava girdi yani dönüş yolu açıldı, harika! Onca haftadan sonra, ilk defa özgürce hava dolanıyor burun deliğimin içinden! Gözlerimi, ortası kanla dolu peçetenin üzerinde açtım, önce kan pıhtısı sandım ama dokununca elime et gibi bir şey geldi. Bayılmadım. Beynimden bir parçanın koptuğunu da düşünmedim. Temiz suyla söz konusu olan şeyi yıkadım, midyeye benziyordu: Yumuşak ve cıvık, açık pembe renginde, hafiften şeffaf ve içten tel teldi. 17 mm eninde, 21 mm uzunluğunda ve 9 mm kalınlığındaydı. İşte buradasın eski dostum polip! Böylesi bir canavarın burnumun deliğinde yaşaması görülmemiş bir olay! Doktor Bêk'e (kaç yaşındadır?) göstermeye gittiğimde tam anlamıyla sevinçten havaya zıpladı. Polipin kendiliğinden fırlaması? Bu çok nadir gerçekleşen bir olay, biliyor musunuz? Daha önce hiç rastlamamıştım! İncelemek için parçayı aldı, muayene

parası almadı, kendisine devasa bir inci hediye edilmişçesine mutlu oldu.

43 sene, 8 ay, 24 gün *4 Temmuz Salı 1967*

Son zamanlarda ipi çok zorladım: İçkili akşam yemekleri, geç saatlere kadar vakit geçirmeler, kısa uykular, ani uyanmalar, yoğun iş süreci, iki makale ve konferans metni yazdım, bizimkilerin yanında bulunmak, arkadaşların yanında bulunmak, ofiste bulunmak, müşterilerle bulunmak, bakanlıkta bulunmak, her âna dikkat vermek, ânında tepki vermek, yetkili olmak, cana yakın olmak, iyi anlaşmak, mükemmel olmak, kontrol, kontrol etmek ve bu durum sekiz günden beri devam ediyor, bedenim aşırı enerji sarf ederek ruhumu sorgusuzca takip ediyor.

Bu sabah hiç enerjim kalmadı. Gözkapaklarım açılır açılmaz fark ettim bunu. Sinyal kalmamıştı. "İpi zorlama" olayından sonra, "ipleri koparma" isteği doğdu. Bugün, her şey istek konusu oldu, isteklerin emirleri yerine getirildi. Normal günlerde sıralanan istekler değil, her eylem başına bir istek, her eylemin bir isteği var, her isteğin ise farklı eforu, bir öncekiyle doğrudan ilişkisi olmadan, sanki kendi enerjimle değil de evdeki elektrik üreticisinden besleniyormuşum gibi ve bu enerjinin, karşılanması gereken istek kadar yeniden başlatılması lazım –kaldıraçla!–.

En zahmetli efor ise çevremden yorgunluğumu saklamak için, bizimkilere şefkatli görünmek için (yorgunluğun beni yabancılaştırmaması için), diğerlerine profesyonel görünmek için (gereksiz bir samimiyet oluşmasın diye), kısaca ağırbaşlılığımı korumak, görünümümün daimiliğine özen göstermek için harcadığım zihinsel efordur. Dinlenmezsem eğer, bedenime ihtiyacı

olan uykuyu vermezsem elektrik üreticisi bozulur ve her şeyi bırakırım. Günden güne hayat olduğundan daha da ağır gelir. Kaygı yorgunluğuma sızar ve o an hayat değil bana ağır gelecek olan, varlığımın kendisi olacak, güçsüz, etkisiz ve yalancı bir ben, zayıf bilincimin kulağıma fısıldayacağı şeyler bunlar işte. Dolayısıyla aşırı sinir hallerimden birilerine yenik düşerim ve çocuklarıma korkunç değişken ruh halli bir baba hatırası bırakmış olurum.

43 sene, 8 ay, 26 gün *6 Temmuz Perşembe 1967*

Tahmin edildiği gibi, panik atak krizi geçirdim. Kaygı; üzüntüden, meşguliyetten, melankoliden, endişeden, korkudan ya da öfkeden ayrı tutulur çünkü tam olarak tanımlanamıyor. Fiziki zararları olan salt sinir hali: Göğüste baskı, kısa nefes alışverişi, sinir, sakarlık (kahvaltıyı hazırlarken kâse kırdım), patlamaya yol açabilecek öfke anları, kanı zehirleyen bastırılmış küfürler, hiçbir istek yok ve düşünce en az nefes kadar kısa. Herhangi bir şeye odaklanmak imkânsız, aşırı dağınıklık, yüzeysel hareketler, yüzeysel cümleler, yüzeysel refleksler, hiçbir şey sonuç vermiyor, her şey içe atılıyor, kaygı durmaksızın kalbe kaygı yolluyor. Kimsenin suçu değil; ya da herkesin suçu, bu da aynı kapıya çıkıyor. Kendi içimde tepiniyorum, bütün dünyayı sadece ben olduğum için suçluyorum. Kaygı ontolojik bir hastalıktır. Neyin var? Hiçbir şey! Her şey! Yalnızım, insan gibi!

43 sene, 9 ay, 2 gün *12 Temmuz Çarşamba 1967*

Kan içinde uyandım. Kafamın yastığa bıraktığı boşluk donmak üzere olan siyah kanla dolu. O kadar çok ki pamuk hepsini emememiş. Uyurken burnum kanamış olmalı. Mona'yı uyandırmamak için sessizce kalkıyorum. Yastığı kaçırıp çöpe atıyorum. Çarşaflarda leke yok. Ban-

yoda emin oldum: Yanağım siyah, kuru kanla kaplı, burnum ise kan pıhtısıyla dolu. Temizliyorum, sümkürüyorum, banyo yapıyorum, sorun kalmıyor. İki saat sonra yönetim kurulunda yeniden kanama. Yine sol burun deliğinden. Kan sürekli akıyor ve gömleğim lekeleniyor. Burnumda Sabine'in köşedeki eczaneden aldığı hidrofil pamukla sunumuma kaldığım yerden devam ediyorum. İnmişken temiz bir gömlek de almış. Saat on dörtte yeni bir kriz, R.lerle V.lerde müzakere ânında kahve içerken. Gerçek bir şelale! Neredeyse yanımdakilere sıçrayacak. Yeniden kan dindirici pamuk, yine yeni bir gömlek ama bu defa otel sahibinin nezaketle teklif ettiği bir gömlek. (Servis dediğin böyle olur!) Ofise döndük ve saat 18'de yeniden kanama. Hasta Çocuklar KBB acilinde tempon yapıldı. Étienne'in dediğine göre, Paris'in en iyi servisiymiş. Neredeyse saydam gözlere sahip bir asistan tamponumu yaptı. Tampon yapmak, kalan son enerjileriyle direnen sinüslerin hepsini tıkayacak şekilde, burun deliğinize korkunç miktarda bez sokulduğu anlamına geliyor. Kafatasının ne kadar çok çukur olduğunu gözümüzde canlandıramıyoruz! Hepsi birbirinden sinirli sayısız mağara, koridor, hendek karmaşasını saran ince kemiksi kabuk. Operasyon o kadar uzun ve acılıydı ki yumruğumu asistanın suratına fırlatmamak için kendimi zor tuttum. Haber verebilirdiniz en azından! Gözlerim yaşardı artık. Tamam, bitti, dedi. Fakat uyuma vaktinde yeniden kanama başladı: Sıkışan gaz, biriken kanı boğazımdan akıtıyor. Hastaneye döndüm. Başka bir tabip. Bu tamponu size kim yaptı? Elim hızlıdır, size şunu da belirteyim, kanamalar dört saatte bir tekrarlanıyor, sizinkisi süreye uymuş. Meslektaşımın bu süreden haberi var mıydı? Ona söylediğimi hatırlamıyorum. Can sıkıcı ama size tekrar tampon yapmalıyız ve gece sizi müşahede atına almalıyız. İkinci tampon fikri beni mutlu etmiyor

ama korkuyu sürprize tercih ederim. İlgi gösterdikçe olay daha çekilir hal alıyor. Eskiden topçu erlerin topları soktuğu gibi burun deliğinize iğne yastığı sokulması ne kadar çekilirse bu da o kadar çekiliyor. Pierre Bezoukhov'un Borodino'daki topçuların arasında gezintisini anımsadım. Orwell'in sıçanını da, mahkûmun burnunun içinden beynine ulaşmak için tünel kazmaya çalışan cesur hayvan. Aslında, acıyı kontrol etmek, gerçeği olduğu gibi kabul etmektir: Pitoresk metaforlarla dolu. Metaforlar ne kadar oyalayabilir? Asıl olay bu. Doktorların hastalarını uyarma zorunluluğu olmalı: Bayanlar baylar, bir tampon süresi duvarları tırmalatacak kadar acılı üç dakika kırk sekiz saniyedir, ne bir saniye aşağı ne bir saniye yukarı; ben size bunu üç dakika on beş saniyede yaparım, süre tutun, hazır mıyız? Ve doktor, astronotlara ateşi bildirmek için başlatılan geriye sayımı başlatır: Son on iki saniye... Beş, dört, üç, iki, bir... Tamam, bitti. Bu gece sizi burada tutuyoruz.

Mona bana pijama, banyo malzemeleri ve okumalık bir şeyler getiriyor. Bütün yetişkin yatakları dolu olduğu için iki hasta çocukla aynı odayı paylaşıyoruz (biri kulak enfeksiyonu, diğeri köpek ısırığı), okuma planlarımı sabote ediyorlar. Şiş burunlu moruk yeterince kafa dağıtıcı bir olay. Demek yetişkinler de hasta olabiliyormuş? Hastaneye hatta çocukların odalarına yerleşecek kadar hem de! Sorularına cevap olarak kafamın içindeki musluk problemine çözüm bulmalarını öneriyorum. Bu musluklar, dört saatte bir yirmi santilitre kan üretmektedir, buna göre yirmi dört saatte akan kanın toplamını bulunuz. Ayrıca, yetişkin bir insan vücudunda ortalama beş litre bulunmaktadır, son damlaya kadar akıtmak için hastaya ne kadar zaman lazım? Hadi, çalışın, sinek vızıltısı dahi duymak istemiyorum! Gelişmeler istediğim gibi oldu, hesap yaparken uyudular, artık okumaya koyulabilirim,

bir eldiven gibi oturan Hobbes'un itirafına dönüyorum: *"Korku, hayatımın tek tutkusu olmuştur."*

Son tampondan sonra, asistan çok iyimserce beni eve yolladı, sanki beni yepyeni bir hayata yolluyor. Ama eve döner dönmez boğazımda metal tadı bırakan şurubumsu bir akıntı başlıyor, bu tat beni yanıltmaz. Dört saat sonra acile döndük, dördüncü tampon. (Kim demiş acıya alışılmaz diye?) Bu defa asistan şüpheli: Bu defa, içiniz rahatlasın diye yapıyorum, kanamanız yok. Doktor, her dört saatte bir *içten* kanıyorum. Beyefendi, *size öyle geliyor*, birçok çocuk gibi epistaksis geçiriyorsunuz, yaşınıza bakılırsa bunun için biraz geç kaldınız ama durumunuz onlarınkinden vahim değil; tampon kanamayı önlemiş, kanamanız yok.

Yeniden eve döndük. "Size öyle geliyor" kanaması aynı saat aralığıyla yine beliriyor. Étienne eve acilden bir arkadaşını yolluyor. İki kanama arasında olduğumuz için arkadaş doktorun tanısını onaylıyor: Kanamıyorsunuz, ciddi anlamda size öyle geliyor, panik halinden kaynaklanıyor olmalı, telaşlanmayın, uyuyun, hepsi geçecek. Telaşlanmıyorum, zayıflıyorum. Zayıflıyorum ve Mona endişeleniyor. İçi rahat etsin diye burnumdakini çıkarma kararına varıyor. Kaybettiğim kan miktarını hesaplamak istiyor. Yeni bir kanama: Büyük bir kâseyi dolduruyorum. Yine sol burun deliğinden. Dört saat sonra yine bir kâse. Bu iki kâseyi tabibin gözüne sokmak ve bunlar da mı *bize öyle geliyor* sorusunu sormak için hastaneye dönüyoruz. Nafile, başka bir doktora denk geliyoruz. Bir önceki muhtemelen kötü yapılmıştır bahanesiyle yenisi yapılıyor. Tampon yapmak göründüğünden daha çok dikkat ister, yine de siz endişelenmeyin beyefendi, epistaksis kötü bir hastalık değildir.

Pazartesi sabahı, bedenim kusursuz müdür kıyafetiyle işe dönüyor. Her dört saat başı işemeye gider gibi ra-

hatça kanamak için kaçıyorum. Kanımla birlikte gücümü kaybediyorum. Gücümle de moralimi kaybediyorum. Her kanamadan sonra önüne geçilemez bir üzüntü bastırıyor. Sanki akarak kanın boş bıraktığı yeri melankoli dolduruyormuş gibi. Ölümün içime işlediği hissine kapılıyorum. Yavaşça ama kesin adımlarla hayatın yerini alıyor. Mona'yla bir on sene daha geçirmeyi çok isterdim, Bruno'nun büyüdüğünü görmeyi, ilk aşk acılarında Lison'u teselli etmeyi. İşte, tam bu noktaya karamsarlığım takılıyor: *Lison'un aşkları.* Lison'un acı çekmesini istemiyorum. Bir şerefsizin onun iyi niyetinden, hayata olan heyecanlı bakış açısından, inatla mutluluğun içinde gerçeklik aramasından faydalanmasını istemiyorum. Bu kaygıyla birlikte içim huzur buluyor, kendimi rampadan bırakıyorum, akışın beni götürmesine izin veriyorum, kendi kanım götürüyor beni, ölüm, diyorum kendime, ölüm sakin bir uykudur...

Ertesi gün ofise gidecek gücüm kalmadı. Tijo geliyor, Mona çağırmış, acilen Saint-Louis'e götürdü beni, orada tanıdığı bir hemşire çalışıyormuş, yüz cerrahın patronu olan KBB doktoruyla beraber çalışıyormuş. Doktor, iki günde kaybettiğim kan miktarını duyunca donakaldı, tanı hatası olduğunu söylüyor; epistaksis olduğu doğru ama *posterior* epistaksis bu ve acilen genel anesteziyle ameliyat gerektiriyor. Ameliyathane sınırında Mona'nın eli benimkini bırakıyor.

Uyandığımda kafam okların delik değişik ettiği bir balkabağı gibiydi. Aşırı sinirliyim. Görünüşe göre hareketsiz bedenim tutmuyor. İçimden hareket ediyorum ha bire, sanki içime başka biri girmiş gibi, Mona'ya göre delirmiş biri olmalı. Katın hemşiresi, içinde biri olma hissinin sıkça rastlanan morfin reaksiyonu olduğunu anlatıyor, dolayısıyla morfini kesmesini istiyorum. Bu imkânsız beyefendi, ağrınız çok olur! Eğer öyle olursa

tekrar başlarız. Morfin kesildi, ağrı yükselmeye başladı, büyük bir ilgiyle sinirlerimin de takip ettiği bir yükseliş. Okların sadece yüzüne isabet ettiği bir Aziz Sebastian. Herkes iki gözün arasına atıyor okları. Oklukları boşaldı, ağrı çekilir gibi görünüyor, umarım hareketsiz kalırım. Kan değerlerim çok düşük, doktor bir on gün daha beni tutmak istiyor, yeni bir kanamayı önlemek amaçlı. Tanı hataları için Akademi'yi bağışlamamı istiyor: Yapacak bir şey yok, posterior epistaksis çok nadiren rastlanır, ayrıca tıp kesin bir bilim değildir. Ekliyor: Tanı konusunda hep bir şüphelenme payı bırakmak gerekiyor, tiyatrodaki itfaiyeci gibi. Maalesef genç doktorlar bunu sadece vakanın başında öğreniyorlar.

43 sene, 9 ay, 8 gün *18 Temmuz Salı 1967*

On gün hastanede geçti, yarısı uyuklamakla diğer yarısı ise bir öncekileri yazmakla. Burnumun içinden çıkan uzun kıllar bana eski Türk kafası görünümü veriyor. Demire boğuyorlar beni, kitap okuyorum, koridorlarda gevşek gevşek geziyorum, doktorların ve hemşirelerin isimlerini öğreniyorum, yatakhanenin âdet ve geleneklerini buluyorum tekrar, kantin yemekleriyle bağlarımı kuruyorum tekrar, kendimi bırakıyorum ve dinleniyorum, her türlü sabırsızlıktan arınıyorum. Hastalığa umutsuzluk katan tek kötü şey, çizgili pijamalarımın çirkinliğidir (Mağazada başka modellerin olmadığını söylüyor Mona).

Oda arkadaşım itfaiyeci, ay başındaki eylemlerde polis coplarının altına düşmüş. Polis ve eylemci grubu ayırmaya çalıştığını söylüyor. Yasa, üniformalı olmadığı için dişlerini ve çenesinin yarısını uçurmuş, burnunun kemiğini eğmiş, gözü içine sokmuş, birkaç kaburgasını çatlat-

mış, elini ve ayağını kırmış. Ağlıyor. O kadar çok korkuyor ki. Korkudan ağlıyor. Onu sakinleştirmeyi beceremiyorum. Bandajların yüzünden çıkardığım ördek sesi tesellilerime zarar veriyor. Nişanlısı, gözyaşlarına boğulmuş bir ufaklık ve ebeveynleri benden iyi sayılmazlar bu konuda. İş arkadaşları onu hayata döndürmeyi başardılar. Her akşam altı itfaiyeci geliyor, Bretonyalı kadın, Alsaslı kadın, Savoyardlı kadın, Provanslı kadın ve Cezayirli kadın kılığındalar, katın hemşirelerinin de katıldığı danslı eğlenceler düzenliyorlar: Tulumlar, fifreler, tefler, zılgıtlar, yerel oyunlar, tereyağlı pastalar, kuskus, *choucroute**, Kronenbourg, naneli çay ve Abîme şarabı, topluca atılan kahkahalar, bizim küçük itfaiyecimizi öldürecek diye korkuyoruz önce (çenesi ve kaburgaları gülmesini işkenceye çeviriyor) ama hayata döndürüyor onu.

43 sene, 9 ay, 17 gün *27 Temmuz Perşembe 1967*

Hastaneden döndüm. Mona'yla yatakta kutladık. Fakat hemoglobin değerlerim 13 olması gerekirken 9.8. Corpus cavernosumu sulamak için yeterince yuvar vermediklerinden şüphe ediyorum. Mona'nın sıcak misafirperverliğini hesaba katmadan düşündüm bunu. Muhteşem bir şekilde sertleşiyorum! Hatta süre rekoru bile kırıyoruz.

Sertleşiyorum ama başka bir şey geliyor: Orgazm kılığında bir sürü gözyaşı! Durdurulamayan, özür diledikçe daha da şiddetlenen hıçkırıklar. İş yerinde de aynı olay, durum değerlendirme toplantısını terk etmek zorunda kalıyorum, büromda bütün gözyaşlarımı döküyorum. Sebepsiz bir üzüntü, saf bir var olma acısı beklenmedik dalgalar gibi saldırıyor, baraj gibi yıkıp dağıtıyor beni.

* Alsas yöresine özgü bir yemek. (ç.n.)

Ameliyat sonrası depresyon, dediklerine göre çok olağan bir durum, kanımın boşalması sonrası ruhumun sıvılaşmasıymış. Çözüm? İstirahat beyefendi, özellikle demir oranı yüksek besinler tüketin, dananın karaciğeri, dana, at bifteği, domuz sucuğu ve istirahat, ıspanak konusunda zorlamayın, efsanesi doğru değil, demir içermiyor, duygusallıktan kaçının, spora ağırlık verin, bedeninizi hayatın koşusuna atın tekrar!

Gözyaşlarımın kuruduğu yerdeyim, Mérac'tayım. Son melankolik damlalarımı akıtan uzun yürüyüşler. Mona'yla birlikte çimlere uzandık, çocuklarımızdan önceki anılardan bahsediyoruz. Bahçe, veletler (Marianne'ın çocukları ve bizim ergenler), mantarlı et yemeği, müzik, yaşam hevesini besleyen küçük mutlulukları saymakla bitiremeyiz.

43 sene, 10 ay, 1 gün *11 Ağustos Cuma 1967*

Kıyafetlerim belimin etrafını feci kaşındırıyor. Böcek ısırığı? Görünmeyen bir akar, sinsi bir örümcek, sessiz bir büve, pusuda bekleyen kene çimlerde debelenmelerimizden mi faydalandı? İnceleme: Kene noktası ama yarısaydam başlı küçük sivilce kemeri, sağ kasığımdan başlayıp belimden geçerek sağ böbreğime kadar uzanıyor. Tanı: Zona hastalığı. Başka bir deyimle, bedenimde Uyuyan Güzel oynayan suçiçeği virüsü, depresyonla enflamasyon şeklinde kendini belli etti. Sıkça görülüyormuş dediklerine göre. Tedavisi yokmuş. Günün birinde kendiliğinden iyileşen hastalıklardan biriymiş. Bundan böyle geçmesini bekleyeceğiz. Özetleyelim: Epistaksis anemiye yol açıyor, anemi depresyona, depresyon da zona oynayan bir virüsü uyandırıyor. Bundan sonra başıma ne gelecek? Efsanevi tüberküloz? Sadık kanser? Ayak parmaklarımı toza çevirecek olan cüzzam?

Lison'un öfkeyle gösterdiği tepkiye karşılık Bruno'nun hakareti: Regl mi oldun, ne oldu? Belki de Lison regl olmuştu –bazen çok sancılı geçiriyor–, şoktan dili tutuluyor. Bruno kızarıyor. Küçük erkek çocukların kızların regl dönemiyle ilgili tarih boyunca değişmeyen şakaları. Bu konuda, dışında tutuldukları kadınsal bir sırrın olduğunu ve kadını gizemli kılan bir karşılıklığın olduğunu seziyorlar... Kendini henüz erkek hissedemezken, bir kıza kadın olduğu için hakaret etmek, oğlanların intikam almasının ortak şeklidir. Fakat "regl" kelimesinin çift anlamlılığının yarattığı normatif güç onları utandırıyor. Hor görerek üzdüğüm bu kız kardeş *regle** sahip. Ölçme aletine sahip. Kuralları değiştiriyor. Yıldızların yönünü düzenliyor. Küçük oğlanlar, regl kelimesinden iğrenilmesini istiyorlar ama kelimenin çift anlamlılığı buna engel oluyor. Regl kelimesini zamanın akışına göre bazen küçümseyici başka deyimlerle değiştirmenin sebebi de bu: "Misafir geldi", "halam geldi", "anavatan kan ağlıyor", "aybaşı"... Hâlâ fonetik olarak değerlendirdiğimizde "aybaşı" kelimesi hafiften iğrendiren bir ayılık çağrıştırıyor ve alay ederek onları "ayrıştırıyoruz".

Aybaşları... Onlar hakkında çok erken yaşta bilgilendiğim için mi? Aile çerçevesinin içinde onların varlığı inkâr edildiği için mi? Benden büyük arkadaşlarımın onlar hakkında yaptıkları yavşak şakalar yüzünden mi? Mona'yla beni sevişirken hiç rahatsız etmedikleri için mi? Bilmiyorum ama gençlik dönemime kadar insanlık tarihinin normlarındaki şeytani iğrençlik imajına hep uzak olmuşumdur ve aybaşlarını sempatiyle karşılamışımdır. Kadınların aybaşlarının olduğunu ve neye yaradığını öğrenince, ayrıca tekrarlanan doğumlar ve erkek ege-

* (Fr. règle) Aynı anda cetvel, düzenleme ve kural anlamına da geliyor.

menlik yüzünden daha erken olgunlaştıklarını da, neyse kısaca bunların hesabını yaptığımda aybaşlarının kadınları erkeklerden daha çok yaşatan bir erdem olduğuna inandım. Bugün hâlâ zenginleştirdiğim ve bildiğim kadarıyla hiçbir bilimsel açıklaması olmayan bir inançtır bu. Kanı, yakıtla bağdaştırdığım için böyle. Ne var ki bizim kanımızın dışa kapalı bir şekilde bedenimizin içinde döndüğünü ve dolayısıyla daha erken yaşlandığını düşününce (geçirdiğim zorlu epistaksis hastalığım gibi), kızların her ay yakıtlarının bir kısmını yenileyerek depolarının tamamını temizlediğini bilmek, bunun farkında olmak, aybaşlarının kadınların uzun yaşam garantisi olduğuna ikna etti beni. Hiçbir zaman vazgeçmediğim bir inanç bu. Saçmalık olduğunu düşünmüyorum ama bugüne bugün onaylayan kimseyi de bulamadım daha. Çocukluğumun dünyası dulların dünyasıydı, bu da bu kanının doğrultusuna gidiyordu. İhtiyarları olmayan yaşlı kadınları görünce bugünün dünyası da öyle diyorum. Bildiğim kadarıyla bu dulların hepsi kocalarını öldürmedi ve yıkıp geçen savaşlar insanlığın bu düzenini açıklamaya yetmiyor: Genellikle kadınlar erkeklerden daha uzun yaşarlar. Aybaşlarının sayesinde diyorum ben de.

Banyonun çekmecesinde ya da seyahat ettiğimizde Mona'nın kişisel bakım çantasında her tampon gördüğümde bunları düşünüyorum. Onları mutlulukla ya da sevgiyle gördüğüm için değil, sadece bunların kutularında düzenli bir şekilde dizildiğini ve ucundaki küçük ipi görünce ister istemez aklıma bu inanç geliyor: Aybaşları sayesinde kadınlar erkeklerden daha çok yaşıyorlar.

43 sene, 10 ay, 8 gün *18 Ağustos Cuma 1967*

Mona'ya göre bu inanca kapılmamın asıl sebebi dulluğun bana cazip gelmemesiymiş: Mezarının başında

benim kahrolmamı tercih ediyorsun. Erkekler böyle işte! Hep korkularınızı boyama peşindesiniz. Mona'ya göre doğum ânında ölümler azaldığından beri kadınlar daha uzun yaşamaya başladılar sadece. Yaşça bizi geçmeleri, geçmiş asırların farkını kapatma şeklidir.

44 sene, 5 ay, 1 gün *11 Mart Pazartesi 1968*

Ofis koridorlarında karşılaşınca Decornet ile hiç el sıkışmayız: Sadece kafa sallarız, merhabalaşırız. İki elinin de dolu olması için uğraşır hep. Birinde şemsiye, diğerinde yağmurluk. Malzeme çantası *ve* kahve bardağı. Ofis sandalyesi *ve* telefon ahizesi. Bir daktilo *ve* bir bitki.

Olayın aslı –Sylviane'dan öğrendim– Decornet el sıkışmaktan nefret ediyor. Daha doğrusu, fiziki temasların her türlüsünden nefret ediyor. Jacques Tati kopyası olan bu şefkatli dev, sürekli *bir şey kapma* korkusuyla yaşıyor; mikrop, virüs, bulaşıcı hastalık. Ellerini günde yirmi ila otuz defa yıkıyor ve kazara etine et değme ihtimaline karşı dezenfektan şişesini yanından hiç ayırmıyor. Görünmeden pislik temizlemek için Siyu kurnazlıklarından yapması gerekiyor. *Shake hands* ritüeline boyun eğmeyerek bu şirkette ne kadar tutunacak? Bana soracak olursanız bu tarz bir fobiye daha önce hiç rastlamadım, beni öldürecek olan düşmanın zaten olay yerinde olacağını düşünmüşümdür hep. Merakla, bedenimin nereden bozulmaya başlayacağını sorguluyorum.

44 sene, 5 ay, 12 gün *22 Mart Cuma 1968*

Yine Sylviane'dan, muhasebecilerin bir tanesinin, kocasının sümüklerini yemesine hiçbir şey engel olmadığı için kocasını terk ettiğini öğreniyorum. Yemekte bile.

Böylesi bir çocukluk ısrarından psikiyatrlar ders çıkarır. Bu kadar saçma bir sebepten dolayı boşanmak isteyen bu kadından da.

44 sene, 6 ay *10 Nisan Çarşamba 1968*

Sağ önkolumda, cildin en yumuşak olan yerinde Yaz Üçgeni takımyıldızını olduğu gibi çizen çok canlı kırmızılıkta üç nokta fark ediyorum. Bana o güzel kızla oynadığımız aşk oyunlarını hatırlattı, 23 yaşımın doğum günü hediyesi olan Québéc'li Suzanne. Suzanne ne yapıyordur şimdi? Tükenmezkalemle bu üç kırmızı noktayı birleştirmeden edemedim.

44 sene, 6 ay, 17 gün *27 Nisan Cumartesi 1968*

Cildiyecinin dediğine göre bunlar *damar beni* adlı anjiyomlarmış ve zamanla daha da çoğalacakmış. Açıklama olarak ilerleyen yaşın etkileri olduğunu söylüyor: Cilt kendini yakarak yaşlanıyor. Melankolik bir havayla çok eskiden Çinlilerin vücuttaki damar benleriyle fal baktıklarını ve Kültür Devrimi'yle bu âdetin ortadan kalktığını söylüyor.

44 sene, 6 ay, 23 gün *3 Mayıs Cuma 1968*

"Cilt yaşlanıyor." Bu önemsiz cümle tam da yerine oturdu. *Eskimiş cilt*, diyordu annem sevmediği insanlardan bahsedince. (kimi seviyordu ki?) Eskimiş cilt, eskimiş döküntü, eskimiş şey, eskimiş aptal, eskimiş et, eskimiş budala, eskimiş sünepe, eskimiş domuz, eskimiş halat sargısı, eskimiş tiksinç, eskimiş ekmek köşesi: Kelimeler, dil, deyimler, bunlar gönül rahatlığıyla yaşlılığa adım

atmamızı zorluyor. Bu arda, *ne zaman* yaşlanmaya başlıyoruz? Hangi anda Yaşlı sayılıyoruz?

Mayıs 1968

Sokak, bedenin güncesini yazıyor olabilir mi?

44 sene, 9 ay, 24 gün *3 Ağustos Cumartesi 1968*

Marsilya'da bu sabah yazın ilk izlenimi: Çok kısa bir sürede giyindim. İki zaman, üç hamle, külot, pantolon, gömlek, sandalet: Yaz geldi. Kıyafetlerimin hafifliği değil bana yaz coşkusunu veren, içine zıplamak için harcadığım kısa zaman.

Kışın giyinmek için harcadığım zaman, bir şövalyenin savaş kıyafetlerini giyme süresiyle aynı. Bedenimin her parçası, koruyucu kumaşla sarılmayı istiyor: Ayaklarım çorapların yünü konusunda çok titizler; göğsüm üçlü koruma talep ediyor, atlet, gömlek ve kazak. Kışın giyinmek, içimin ısısıyla dışarıdaki farklı ortamların ısısının arasında denge kurmaktır; yatağın dışı, odanın dışı, evin dışı... İnsanın kendine tam uygun olan ısıya sarılmasıdır giyinmek; kışın sıcaklamak kadar tatsız ve rahatsız edici bir şey yok. Bu kış kıyafetleri hem dikkat hem de zaman gerektiriyor. "Kıyafetlerinin içine zıplamak" yaza özgü bir deyimdir. Kışın onları giyiyoruz, ilkel bir fiil; giyiyoruz ve taşıyoruz. Çünkü ağırlığı da var. Montun ısı tutucu özelliğinden çok ağırlığı beni soğuktan koruyor.

(Zaman harcama bakımından salt matadorlar yazın kışmış gibi giyiniyorlar. Bir matador asla kıyafetlerinin içine atlamaz. Lanet meslek.)

44 sene, 9 ay, 26 gün *5 Ağustos Pazartesi 1968*

"Otuz beş yaşındayken hâlâ seviyordum" yazıyor Montesquieu *Düşünceler*'inde. Mona'yla sevişirken bunu düşünüyordum. Bu cümlesiyle ne demek istemişti? Gençliğindeki gibi âşık olmaya yatkın olmasını mı? Bitmemiş erkekliğinin tespiti mi? Eğer öyleyse "hâlâ" kelimesinden ne anlamalıyız? XVIII. yüzyılda otuz yaşından sonra sertleşmemek yaygın bir olay mıydı? Mona'nın kollarında zevkin doruğundayken bunları düşünüyordum işte, sonra aniden kaydım, dağcı yuvarlanıyor... Deney zamanlarımdaki gibi. Erkeklik gizemine ilgi gösteren Mona, beyefendinin penisi başka yerde, diyor. Ben ise, bu günlüğün sınırlarını bir kez daha aşıyorum: Beden ile psikoloji arasındaki sınırı. Çok genç olmanın paniğinden çok yaşlı olmanın dehşetine, Pavese'yi öldüren ve Stendhal'ın Octave'ını Yunanistan'ın bağımsızlığı uğruna ölüme yollayan iktidarsızlık hastalığıyla geçerek, korkunç bir sessizliğin hâkim olduğu mahkemede ruh ile beden karşılıklı olarak birbirlerini iktidarsızlıkla suçluyorlar.

44 sene, 9 ay, 29 gün *8 Ağustos Perşembe 1968*

Çocukları denize götürdüm, küçük Cagne plajına. Yüzmeyeli epey zaman oldu! En az yirmi yaşlarında olduğum zamanlardaki gibi suyun altında uzun bir süre yüzdüm. Su altında yaşamak için nefes almaktan ve karanın bütün mecburiyetlerinden memnuniyetle vazgeçebilirim. Denizin teninin benim tenimi okşaması, bunu tutku haline dönüştürebilirdim, nefes almamayı öğrenirdim, domuzbalığı gibi yaşardım, bu ipeğin içinde ağırlıksız bir yaşam sürdürmek, arada bir gagamı açıp doymayı beklemek. Ne var ki mutluluk fikrine en yakın olan tutkularımızı azaltacak seçimler yapıyoruz. Yüzmek-

ten kendimi alıkoymam için suyun altında olduğumun farkına varmam yeterli oluyor. Sabah, Akdeniz'in içinde yüzerken, kıyıya henüz dönmemişken bunu düşünüyordum. Kıyıya dönmek... Kıçımın kenarı! Sudan çıktığım andan itibaren çakıl taşları beni paramparça ediyor, tıpkı çocukların küçük tahta oyuncakların –genelde zürafa şeklinde– tabanına vurup onları paramparça etmesi gibi. Ben emeklerken Bruno ile Lison benim gibi ayakları çıplak, başka ergenlerle sanki kumsalın üzerinde koşuyorlarmış gibi dörtnala zıplayarak voleybol oynuyorlar.

44 sene, 10 ay, 2 gün *12 Ağustos Pazartesi 1968*

Bu sabah, Mona'nın bana seçenek olarak sunduğu iğrenç şeffaf plastik sandaletleri reddettikten sonra denize doğru ilerledim. Çakıl taşlarının üzerinde olabildiğince dik duruyorum (durmaya çalışıyorum), belki kaskatı, kemerli bir hiç, suya dalmadan önce manzaradan zevk alan tip gibiyim. Ayak tabanlarım ayak bileklerimle uyumlu, her taşı test ediyor –sertliğini, sıcaklığını, yüzeyini, düzlüğünü–, bu bilgileri dizlere aktarıyor, onlar da kalçalara ve bu şekilde yürüme eylemi gerçekleşiyor, *ben* yürüyorum, ta ki iletilen bilgilerin çokluğu aklımı karıştırıp en sivri taşın üzerine bastıktan sonra dengemi tekrar kazanmak için kollarım kalkana kadar. Kollarım boşlukta dönüyor, Violette'in ruhu göç etti! Violette'i düşünmüyorum, Violette'i anmıyorum, Violette'i hatırlamıyorum, ben Violette *oldum*, balığa giderken taşların üzerinde sallanırdık. Violette'in yaşlı titrek bedeniyim, Violette içimde yürüyor; benimle değil, *içimde* yürüyor! Çok tatlı bir şekilde hissediyorum ruhumu ele geçirdiğini. Alay etmek için iki üç metre ileriye çektiğim iskemlesine doğru havalı havalı yürüyen Violette'im. Benim yaşıma geldiğinde sen de taşların üzerinde duramayacaksın,

diyordu ama ben ellerimle canlı balık tutabiliyor olacağım hâlâ! Ama şunu bil ki sen benim yaşıma geldiğinde ben ölmüş olacağım. Ah Violette! Buradasın! Buradasın!

44 sene, 10 ay, 3 gün *13 Ağustos Salı 1968*

Aslında, alışkanlıklarımızın, sevdiklerimizin kalbimizdeki resimlerinden daha çok hatıra bıraktığını düşünmek hoşuma gidiyor.

44 sene, 10 ay, 5 gün *15 Ağustos Perşembe 1968*

Hâlâ plaj. Havlumun üzerinde uzanarak okuyorum. Gidiyorum, diyor Mona. Denize doğru yürüyüşünü izliyorum. Dünya harikası, hiçbir şeyin durduramadığı kadın vücudunun devamlılığı! Ayrıca Mona, kadınları beşe bölen iki parçalı mayolardan asla giymiyor.

45 sene, 1 ay, 2 gün *12 Kasım Salı 1968*

Yemekten sonra Bruno tek kelime etmeden uyumaya gidiyor, yüzüne ifade veren ifadesiz yüzüyle. Bu aralar bu durum sıkça tekrarlanıyor. Ergenlik dönemindeyiz. Bizi boş laflardan koruyacak bir yüz ifadesiyle takılıyoruz. Anlamlı sessizliğe yoğunlaşıyoruz. Suratımızı, ruhumuzun röntgeniymiş gibi algılıyoruz. Ne yazık ki suratlarımız bir şey demiyor. Tablo fonunda görünen babanın alınganlığı belki. Bu cenaze suratını hak edecek kadar oğluma ne yaptım, sorusunu soruyor kendine bu gizemle çocuklaşan baba; biraz daha devam ederse bağıracak: Bu hiç adil değil!

Bruno'nun suratı Kouletchev'in (ya da Kouletchov, her neyse şu Rus sinema yapımcısı olan) kısa filmini hatırla-

tıyor bana: Yakından çekilmiş bir adam suratı, birbirini izleyen yiyecek dolu tabak, tabutun içindeki ölü küçük kız ve sedirin üzerinde oturan solgun kadın fotoğrafları. Adamın suratı tamamen ifadesiz ama tabağın başındayken izleyici bu suratın açlığı ifade ettiğini düşünüyor, ölü küçük kızı görünce umutsuzluğu ve kadını görünce ateşli bir arzu gördüğünü iddia ediyor. Oysaki aynı suratın aynı açıdan çekilmiş hali, tamamen ifadesiz haliyle.

Konuş oğlum, konuş. İnan bana, kendimizi anlatmak için bulduğumuz en iyi yöntemdir bu.

45 sene, 1 ay, 7 gün *17 Kasım Pazar 1968*

Bruno'nun yüzündeki nadir mimikleri çözüyorum, günü gelince kendi oğlunun yüz ifadesini okuyabilmesi için yapıyorum bunu.

Omuz silkmek ve diğer somurtmalar:

1) E ne olmuş?

2) Bana ne.

3) Bilmiyorum.

4) Bakarız.

5) Beni ilgilendirmez.

Kafayı yana doğru sallamak; kaşlar kalkık, bakış öne doğru sabit, göz hizasından 30° yüksekte, en hafif iç çekişiyle:

Daha neler duyacağız! (İç çekişi daha belirgin ise:) Gerçekten saçmalıyorsunuz!

Kafayı kısaca sallamak ve bakışlarını kaçırmak:

Konuş sen, dinliyorum ben seni.

Bakış herhangi bir noktaya sabit, parmaklar masanın üzerinde piyano çalıyor gibi:

Bunu daha önce bana yüz kere söyledin.

Hafiften içten gülmek, bakış masa örtüsünde sabit:

Bir şey söylemiyorum ama bir şey düşünmediğim anlamına gelmiyor.

Yandan yandan sırıtma:

İsteseydim sizi ironi oklarımla delik deşik ederdim.

Gözlerin rolü:

Boş odaklanmaktan dolayı gözler yatay olunca (Sizi anlamaya çalışıyorum ama yok, gerçekten olmuyor...). Yukarıya doğru alaycı havasıyla bakınca. (Hadi ya! Gerçekten mi? Şaka yapıyorsun?)

Dudakların rolü:

Öfkesini tutmak için kenetlenmiş dudaklar, hor gören çarpık gülümseme, kadere teslim olmuş iç çekişlerin şişirdiği dudaklar.

Alnın rolü:

Herhangi bir ifadeden yoksun...

Falan.

45 sene, 3 ay, 1 gün *11 Ocak Cumartesi 1969*

Lison kabuklu deniz ürünleri yerken parmağını kesti. Tijo parmağını kapıyor ve ince çekilmiş karabiberin içine batırıyor. Lison hiçbir şey hissetmeden kan ânında duruyor. Yarın yara izi bile kalmayacak. Tijo'ya bunu ona kimin öğrettiğini sordum. Sence kim olabilir? Violette tabii.

45 sene, 5 ay, 9 gün *19 Mayıs Çarşamba 1969*

On yedi saat boyunca pazarlık yaptım. Üç gün boyunca dilsiz kalacağım. Bu sporda yorucu olan şey dosyaların tamamını aklında tutmak için sarf edilen efor değil, onun ya da bunun argümanlarıyla ilgili görünmek de değil, mutabakata varıldığını sandığımız konularda geri çekilmeler de değil, ara vermeden dönen saat bile değil, hayır, en yorucu olan şey bu azgınların hepsini idare etme yü-

küdür. Çünkü hep sertleşiyorlar, istisnasız hepsi. Hatta bu ereksiyon sayesinde şu an bulundukları noktadalar. İstekleri doğrultusunda ilerlemek için donlarını indirip siklerini özgürce sallamadan duramıyorlar. Birbirlerini kuru kuru sikme hayaliyle diplomatik döngülerinde yoruluyorlar. Ofislerindeki farklı alt personellerin üzerine boşalabilirler ama burada... Yüksek ses politikası kendiliğinden gelen azgınlıktır. Bu enerjiyle güç kazanılır ya da tam tersiyle, yani bir Salazar'ın iktidarsızlığıyla, sonsuz bakirliğiyle. Kruşçev ayakkabısıyla Birleşmiş Milletler'in masasına vurunca kriz geçirmiyordu, boşalıyordu, kendince dinleme süresi tanıyordu kendine. Onu anlıyorum, on yedi saatte ayaklarımın hacmi ikiye katlandı.

46 sene, 2 ay, 29 gün *8 Ocak Perşembe 1970*

Öğle yemeğinde bifteklerimizi yiyerek Cenevre hakkında yorum yaparken Chevrier'nin bana tuhaf bir şekilde bakmaya başlamasından dişlerimin birinde maydanoz parçasının yapışıp kaldığını anladım. Bu da bana Valentin adında birini hatırlattı, sınavlara hazırlandığım dönemde beni çok etkiliyordu. Bilgelik, zarif aşk hakkında büyülü sözler, Rönesans şairleri ya da *Tendre Haritası.* Ama o, bu tarz bakışları anlamıyordu ve domuz gibi yiyordu. Yemek sonunda menüyü sakalından okuyorduk. Gerçekten iğrençti. Onun, döneminin birincisinin, ayyaşlığının ve yıllar sonra akıl hastanesine yollanmasının habercisiydi bu.

46 sene, 8 ay, 7 gün *17 Haziran Çarşamba 1970*

Ne kadar dayanılmaz olsa da uykusuzluk bana çok eski mutluluklarımı hatırlatıyor: Tekrar uyumanın mut-

luluğu. Her uyanma vakti, tekrar uyumanın sözüdür benim için. İki uyku arasında yüzüyorum.

48 sene, 6 ay *10 Nisan Çarşamba 1972*

Bu sabah, ocağın üzerinde unutulmuş düdüklü tencerenin düdüğüne benzer bir ses uyandırdı beni. Bu sesin dışarıdan geldiğini düşündüm ve tekrar uyudum. Bir saat sonra tekrar uyandım. Hâlâ aynı ıslık sesi. İnce, aralıksız, boru mu, buharla çalışan düdük mü, öyle bir şey işte. Mona'ya şikâyetimi bildiriyorum. Hangi ses? Duymuyor musun? Duymuyorum. Sağır mısın? Kulak veriyor. Bir ses, düdük sesi gibi, çok ince, duyuyor musun? Hayır, gerçekten duymuyorum. Kalkıyorum pencereyi açıyorum, sokağı dinliyorum. Evet, ses sokaktan geliyor. Pencereyi kapatıyorum, ses yine geliyor! Aynı yükseklikte. Mona gerçekten duymuyor musun? Gerçekten duymuyor. Gözlerimi kapatıyorum. Odaklanıyorum. Bu ses nereden gelebilir? Kahveyi hazırlamak için mutfağa gidiyorum, yine aynı sesle karşılaşıyorum ve yine kaynağını bulamıyorum. Gaz borularını kontrol ediyorum, su ısıtıcısını, pencere kenarlarını... Elimde kahve demliğiyle, odamızın yolu üzerindeki kapıyı açıyorum: Her yerde olduğu gibi burada da var, aynı tonla, sinir bozucu bir devamlılıkla, iki kulağımın arasına cetvelle çizgi çeker gibi. O an hatırlıyorum onu. Yemek sonrasında arada bir kafamın içinde duyduğum ıslık seslerinden biri bu. Ama hep geçerdi. Doğuyor ve kayan yıldızlar gibi yok oluyordu. Bazılarının yolu diğerlerinkine göre daha uzun oluyor ama hepsi kafatasımın sonsuzluğunda kayboluyordu. Bu defa öyle olmadı. Kulaklarımı tıkıyorum: Islık sesi gerçekten buradaymış, kafamın içinde, buraya kalmaya gelmiş, iki kulağımın arasına! Panik. İki üç saniyelik deli düşünceler: Ya sonsuza kadar devam ederse? Hayatım

boyunca durduramadan, değiştiremeden bu sesi duyma fikri çok ürkütücü. Geçer, diyor Mona.

Evet geçiyor: Sokağın gürültüsü, metronun hışırtısı, koridorların yankısı, iş sohbetleri, telefon zili, art arda gerçekleşen pazarlıklar, Parmentier'nin itirazları, Annabelle'in duaları, işletim masraflarıyla ilgili Raguin ile Garet'nin bıktıran tartışmaları, yemek vaktinde Felix'in hiç bitmeyen eleştirileri, şehrin ve işyerinin bütün gürültüleri yıldızımın kaymasına sebep oldu, yıldızım yok oldu.

Ama apartmanın kapısı akşam vakti üzerime kapanınca (Mona N.lerdeydi ve Lison atölyesindeydi), ıslık sesini tekrar duydum, iki kulağımın arasında, sabahkiyle tamamen aynıydı. Sadece toplumsal hayatın gürültüsüyle bastırılmıştı.

48 sene, 6 ay, 4 gün *14 Nisan Cuma 1972*

Collette'in bana tavsiye ettiği KBB elbette alanında en iyisidir. Kırk beş dakika bekletildikten sonra, en iyi KBB dört noktayla açıklama yapıyor:

1) Tinnitus hastalığıymış.

2) Tinnitus hastalarının yüzde ellisi hiç iyileşmiyormuş.

3) Tinnitus hastalarının yüzde ellisi intihar girişiminde bulunuyormuş.

4) Tüm bu iyi haberler yüz frank tutmuş, parayı sekreterliğe ödemeliymişim.

Uykusuz bir gece geçirdim doğal olarak. İkide bir şansım var kalıcı bir tinnitus olmaması için, başka bir deyimle, kafamın içinde sürekli açık olan bir radyo, tek programı da bende ıslık sesi, başkalarında uluma sesi, daha başkalarında tamtam, daha da başkalarında çan, çalpara ya da ukulele sesi. Bana sadece *beklemek* düşüyor.

Geçmesini ya da kesinleşmesini, programın ıslık sesiyle bitmesini ya da orkestranın kurulmasını beklemek.

48 sene, 6 ay, 5 gün *15 Nisan Cumartesi 1972*

Tıbbi kütüphanelerde araştırma yapmak istemiyorum. Tinnitus çeşitleriyle ilgili bilgi almak istemiyorum. Hastalıklarımın uzmanı olmak söz konusu bile olamaz.

48 sene, 7 ay, 12 gün *22 Mayıs Pazartesi 1972*

Son günlerde Mona beni o kadar kaygılı görüyor ki danışmaya gitmemi söylüyor. Ortamlarımızda, tek başına danışmak fiili sadece bir doktor kategorisine işaret eder: Psikiyatrlar.

48 sene, 8 ay, 7 gün *17 Haziran Cumartesi 1972*

Dün görüştüğüm nöropsikiyatr benim sağlığımdan çok KBB doktorunun sağlığından endişe ediyor gibi. Doğruyu söylemek gerekirse beyefendi, meslektaşımın beni ziyaret etmesi gerekiyordu. Onun durumu sizinkinden ayrı endişelendirici. Ona göre tinnitus o kadar yaygın ki hastaların yarısını intihara sürükleseydi ölüm sebeplerinin birinci sırasında olurdu.

Bunun üzerine konuyu değiştirip ne zamandan beri nefes borularımı işgal eden polipleri düşünmeden nefes aldığımı soruyor. Yani, sanırım hep öyle yapmışımdır. Ona göre elimden bir şey gelmeyen kronik hastalığımın başlangıçlarını unutmuşum, beni hafiften burundan konuşturan ve çöple nefes alma hissini veren bir hastalıkmış. Ama alışıyorum. Beynim alışıyor, yakında tinnitusa da alışıp sessizlik kategorisine ekleyeceğim gibi. Doğrusu

sayın beyefendi, sizi bugün etkileyen şey daha ziyade sürprizin kendisi; bu tinnitusun yeniliği ve kalıcı olma endişesi sizi ürkütüyor ne var ki kimse ebediyen sürpriz halinde kalmıyor diyerek sonuca varıyor.

Hastaları, şu saatte çekilmez olan bu duruma alışacaklarına inandırmak için onlara uzmanlığıyla ilgili daha çok bilgi veriyor. Geçirdiğim başlıca hastalık ve travmalarımı sayınca korkunçlukları ve çokluklarıyla o kadar şaşırtıcı ki tinnitus onların yanında evcil hayvan gibi kalıyor. Uyku ilacı ve Huguette teyzenin deyimiyle "sakinleştirici" reçetesiyle doktordan ayrılıyorum.

– Korkmaya devam ederseniz tekrar gelin bana.

48 sene, 11 ay, 22 gün *2 Ekim Pazartesi 1972*

Bakan G., zavallı Berthelot'nun esprisine çok sinirlendi, yakasını kaldırıyor ve ses tonunu tehlikeli bir şekilde alçaltıyor:

– Kiminle konuştuğunuzun farkında mısınız?

Utancından kızaran Berthelot kabuğuna çekiliyor. Benim de aklıma küçük José'nin lafı geliyor: *Git kendini sıç*, kıçımın bakanı.

Gözleriyle beni işaret ederek:

– Yani, bu tarz şeyler sizin düzeninizi eğlendiriyorsa bilemem!

Hayır, bakan bey, beni aptalca eğlendiren şey, rütbe kibri belirtilerinin bende yarattığı kaba tepkilerdir. Sizi Romalı kıyafetleriyle düşünmemizi istiyorsunuz oysa heykeller bokumu getirttiriyor ve heykelin dibine sıçma fikri beni gülümsetiyor. Kabul ediyorum, aptalca memnuniyet gülümseyişi fakat iyice sıçınca başka bir gülümseyişe sahip olmak mümkün mü?

49 sene, doğum günü *10 Ekim Salı 1972*

Psikiyatrın öngördüğü gibi üç ay geçti ve ben tinnitusa alıştım. Fiziki korkularımızın hastalıklarımızla ortak noktası, fırtınayı atlattıktan sonra hepsini unutmamız. İşlerimizin yoğunluğuna kapılıyoruz ve bedenimiz konuşunca, ormanda ürüme sesi duyan maral gibi donup kalırız. Tehlike geçtiği an, yırtıcı hayvan havasıyla hemen otlanmaya döneriz.

49 sene, 20 gün *30 Ağustos Pazartesi 1972*

Hastalıklarımız komik hikâyelere benziyor, sadece bizde olduğunu düşünürüz oysa herkes onların bilincinde. Tinnitusten ne kadar çok bahsedersem (hastalığımı saklamak için anlamını arıyormuş gibi yapıyorum), o kadar çok hastasına rastlıyorum. Dün, Étienne mesela: Bu soruyu bana sorduğun için teşekkürlerimi sunuyorum, benimkini uyandırdın! Çok iyi bir şekilde alışıldığını onaylıyor. Yani, birlikte yaşanıyor. Her şeye rağmen sessizlikten mahrum kalıyoruz ama alışıyoruz. Benim gibi onda da her şey büyük bir korkuyla başlamış. Yaptığım benzetmenin aynısını yapıyor: Çalan bir radyoya bağlıymışım gibiydi ve hoparlör gibi yaşam sürdürme fikri pek hoşuma gitmiyordu.

49 sene, 28 gün *7 Kasım Salı 1972*

Tinnituslar*ım*, yanmalar*ım*, kaygılar*ım*, epistaksis, uykusuzluklar*ım*... Sonuç olarak bana ait olanlar. Birkaç milyon insanda da var.

6

50-64 Yaş (1974-1988)

Yıllarım bana geri verilsin.
Hücrelerim yavaşlasın.

50 sene, 3 ay *10 Ocak Perşembe 1974*

Bu günceyi açığa çıkarmam gerekseydi ilk önce kadınlara ithaf ederdim bunu. Karşılığında da bir kadının bedeni hakkında yazdığı günceyi okumak isterdim. Gizemin bir kısmını yok etmek amacıyla. Gizemden ne anlamalıyız? Mesela şunu anlamalıyız: Bir erkek, memelerinin ağırlığı ve şekli haricinde bir kadının ne hissettiğiyle ilgili hiçbir şey bilmez; kadınlar da penislerinin sertleşmesi haricinde erkeklerin neler hissettiklerini bilmezler.

50 sene, 3 ay, 22 gün *1 Şubat Cuma 1974*

Mona'yı tanıdığımdan beri hep şunları biriktirmiştir: Sıvı sabunlar, ("cüz nosyonları" adını verdiği) yüz losyonları, kremler, maskeler, sütler, merhemler, şampuanlar, pudralar, talk pudraları, rimeller, göz farları, fondötenler, allıklar, rujlar, eyeliner'lar, parfümler, kısaca kozmetiğin kadınlara istedikleri görünüme sahip olabilmeleri için sunduğu neredeyse her şey; ben ise bakım için sadece küp şeklinde zeytinyağlı Marsilya sabunu kullanıyorum, onunla sakalımı düzeltiyorum, vücudumu yıkıyorum, saçlardan ayak parmaklarıma kadar göbek deliğimi, penisimi, göt deliğimi, donumu bile yıkıyorum, sonra hemen kurutmaya bırakıyorum. Lavabomuzun etrafı Mona'nın ordusuyla işgal edilmiş halde: tarak, saç fırçası, törpü, cımbız, kalem, yüz fırçası, makyaj süngeri, pamuk, pudra pufu, renk paleti, makyaj tüpleri, küçük kremler ve spreyler, bunların hepsi hiç bitmeyen savaş halindeler ve ben bunları hep mükemmelliğin arayışındalarmış gibi algılamışımdır. Mona makyaj yaparken ömrünü otoportrelerini düzeltmekle harcayan Rembrant gibi. Zamanla yarışmaktan çok, şaheserin tamamlanışıyla uğraşmak. Ne diyorsun, diye itiraz ediyor Mona, *keşfedilmemiş şaheser,* evet!

50 sene, 3 ay, 26 gün *5 Şubat Salı 1974*

Bana gelince sabah almazsam uyanamadığım duştan sonra ilk parlak randevum tıraş fırçamla; birlikte on beş seneye dayanan günlük mutluluğum: Tıraş olmak. Sol elimde zeytinyağlı sabun, sağ elimde tıraş fırçası, daha önce yüzümü daldırdığım ılık suyun içine fırçayı batırıyorum. Köpüğün oluşması zaman alıyor, ne çok cıvık ne çok katı olması lazım. Eksiksiz bir kaplama gerekli, öyle

ki yüzün yarısı köpüklü olmalı. Sonrası, tam anlamıyla tıraş olmak; bu işlem yüzün asıl görünümünü vermesini sağlıyor, sakaldan ve köpükten önceki yüze kavuşturuyor, boğazın derisinden dudakların kenarına kadar geniş bir alanı ilgilendiriyor: Elmacık kemikleri, yanak ve çene; yanak içi kısmına dikkat etmek lazım çünkü kıl deriyle birlik olup kemiğin üzerinden kayarak sizi oynatıyor. Bu olayda asıl zevk veren şeyler, kılın jiletin altındayken çıkardığı ses ve usturanın yüzde çizdiği geniş şeritlerdir ama sadece bu değil, her defasında girdiğim bahis de var: Köpüğün *tamamını* jiletle tek geçişte almak, kurulama havlusuna köpükten eser bırakmamak.

51 sene, 1 ay, 12 gün *22 Kasım Cuma 1974*

Bazı çalışma günlerinden sonra Paris'i yürüyerek üç defa turlayabilirim! Zarif yürüme şeklim, esnek ayak bileklerim, sabit dizkapaklarım, katı baldırlarım, sert kalçam, bunların hepsi beni memnun ediyor, neden eve döneyim ki? Yürümeye devam edelim, yürüyen bu bedenin tadını çıkaralım. Manzarayı güzelleştiren bedenin mutluluğu bu. Ciğerler hava alıyor, algılar açık, yürüyüş ritmi kelimelerin ritmini düzenliyor ve mutlu kısa cümleler halinde birleşiyor.

51 sene, 9 ay, 22 gün *1 Ağustos Cuma 1975*

Bazen, burnumu temizlemek için peçeteyi parmağımla sokup çıkardığımda nemli peçetenin üzerinde gördüğüm ve kana benzettiğim açık pembe leke irkilmeme sebep oluyor. Sürprizin beni korkutacak kadar vakti yok, rahatlama ânında geliyor: Sadece parmağımın ucuymuş! Epistaksisten önce bu hissi hiç yaşamıyordum.

52 sene, 2 ay, 4 gün *14 Aralık Pazar 1975*

Dün akşam, R.lerde yemek masasında tartışırken –konunun önemi yok–, cevaplanamaz noktalara değiniyordum (özellikle de orada olmamın sıkıntısından dolayı), tam ikna edecekken aniden... o kelimeyi bulamıyorum! Hafızam kilitlendi. Hendek ayaklarımın altında kazılıyor. Ben de dolaylı yoldan anlatmak yerine –üretmek yerine–, salakça eksik olan kelimeyi arıyorum, soyguna uğramış ev sahibi öfkesiyle hafızamı yokluyorum; bana doğru kelimeyi vermesini emrediyorum! Öyle bir inatla o lanet kelimeyi arıyorum ki yenildiğimi anladığım anda dolaylı yoldan anlatmaya karar veriyorum ve o an tartışmanın konusunu unuttuğumu fark ediyorum! Neyse ki konu değişmişti.

52 sene, 9 ay, 25 gün *4 Ağustos Çarşamba 1976*

Uykuya dalmadan önce, çok net bir şekilde, kan içinde kalan bir beyni kasap kütüğünün üzerinde gördüm. Bir şey bunun benim beynim olduğunu düşünmeme sebep oldu ve bu düşünce, hâlâ devam eden, kelimelerle anlatılamaz bir memnuniyet verdi bana. Sanırım ilk defa beynimi bu şekilde görüyordum. Hatta savaş topu bir bacağımı, bir elimi ya da başka bir organımı diğer insan parçalarının da bulunduğu savaş alanının uzaklarında bir yere uçursaydı kasap kütüğündeki beynimi tanıdığım gibi aynı kolaylıkla uzvumu da tanır mıydım diye düşünüyordum.

53 sene *10 Ekim Pazar 1976*

Yine bir yaş aldım. Kimden? Öncekiler nereye gitti? Güya kalp ve beyin hücreleri haricinde bütün hücreleri-

min yenilendiği son on sene mesela? Çocukların hediyeleri haricinde, tüm resmi kutlamaları reddettim. Yemek yok, arkadaş yok, sadece Mona var, sandalımızın üzerinde bir akşam; biraz kilo almış ama hâlâ suyun üzerinde durabiliyor. Bu melankoli patlamasını öngören Mona çok önceden bu akşamı düzenlemiş; Bob Wilson'u izlemek için Favart Salonu'nda iki kişilik rezervasyon yaptırmış: *Einstein on the Beach.* Beş saatlik bir gösteri! Ağır ilerleyen bir senfoni. Tam olarak ihtiyacım olan şey: Yıllarım bana geri verilsin, hücrelerim yavaşlasın. Devasa lokomotifin ağır ağır sahneye girişiyle, bütün oyuncuların hiç bitmeyen diş fırçalamalarıyla büyülendim ama beni en çok etkileyen, alacakaranlıkta fosforlu kerevetin, yarım saatte yataydan dikeye geçmesiydi, sadece onu görebiliyorduk. Ve bu kereveti tanıdım ben: Kırk üçüncü senemin gecesinde rüyamda gördüğüm, asırlar kadar yavaş bir hızla dikleşen dikilitaştı!

53 sene, 1 gün *11 Ekim Pazartesi 1976*

Mona'yla benim karşımızda oturan bir çift, *Einstein on the Beach* düşüncelerime karşın, zaman konusunda başka bir görüş bildirdi. Oysaki genç bir çift değildi, görücü usulü âşıklar da değildi, göreceklerin seni çok etkileyecek hazır mısın diyen çapkın da değildi, hayır değildi, Mona'yla benim gibi kültürel şeylerin yarattığı şaşkınlık dönemini atlatmış tek aşkın iki yolcusuydu, muhtemelen de çocuklarına bakıcı bakıyor olmalıydı. Kahve termosu ve ihtiyaç sepetiyle gelmişlerdi, bu çok açıkça ne tarz bir gösteriyle karşılaşacaklarını bildiklerinin, aşkın, zamanın, sosyalin, genel olarak tadın ve özel olarak günün tam ortasında sağlam bir şekilde oturduklarının göstergesiydi. Sepet tatlıydı. Yolun sonuna gelmiş,

ortak yalnızlıklarını doldurmak için gösteriye gelen bir çift de değildi: Avignon Papalık Sarayı'nda olsalardı aynı örtüye sarılacaklarından kimse şüphe edemezdi. Ayrıca, salonun canlı ışıkları yerini sahnenin endişelendirici üst ışıklarına bırakınca kadın, başını yoldaşının omzuna yasladı. Herkes Bob Wilson'un süresinde kendini kaybetti ve önümdeki çift, büyülenmemle kayboldu. Sadece adamın hafiften sağ omzunu silktiğini ve kadının doğrulmasına sebep olduğunu fark ettim. Lokomotifin girişi, hiç bitmeyen diş fırçalamaları, fosforlu kerevet ve Philip Glass'ın iki notalı kemanıyla o kadar büyülenmiştim ki zaman kavramını kaybetmiştim, benim ve çevremdekilerin bilincini yitirmiştim. Rahat bir şekilde oturduğumu ya da oturmadığımı fark etmem imkânsız olurdu herhalde. O an hücrelerim yenilenmeyi durdurmuş olmalılar. Bu sonsuzluğun hangi arasında yanındakine bir bardak kahve ikram etti de kafasını kuru bir şekilde sallayarak reddetti? Hangi ara kelimesiz bir "cık" sesiyle lafı kesildi? Hangi ara, bir iki kafayı kendilerine doğru çevirten, "dur artık!" lafını yiyene kadar poposunun üzerinde hareket etti? Saatlere yayılan bu kısa bölümler zihnimde çok yüzeysel yer edinmişti. Ta ki adam, seyircilerin dikkatini dağıtacak ve kadını ayağa kaldırıp bütün engellere rağmen çıkmasına sebep olacak o cümleyi söyleyene kadar: Defol git aptal kadın! İşte uyumlu yoldaşın bağırdığı cümle. Yolunun üzerindeki her şeyi devirerek, hatta kendisi de bizzat devrilerek ve tekrar kalkarak, rüzgâra karşı yürür gibi geçiş yolunu zorlayıp seyircileri, kol çantalarını, gözlükleri (biri "gözlüklerim!" diye bağırdı) hatta küçük yaşta çocukları, kısaca her şeyi tepelemeyi gerektiren bir yürüyüşle kadın kaçtı.

53 sene, 2 gün *12 Ekim Salı 1976*

Dün yazdıklarımın yeri yok bu günlükte. Ama rahatlatıyor!

53 sene, 1 ay, 5 gün *15 Kasım Pazartesi 1976*

Hikâyeleriyle beni eğlendiren Tijo, arkadaşı R.D.yi kendisine ceza yazan polisin arabasına gizlice işerken gördüğünü anlatıyor. Yağmur yağıyormuş ve ıslanmaması için uğraştığı defterine cezayı yazarken R.D. teşkilatın arabasının açık kapısına doyasıya işemiş, yağmurluğu çükünü gizliyormuş. İş başındaki yetkili güçlerin karşısında büzgen kaslarının edindiği bu özgürlüğün hayranlık uyandırmaması mümkün değil. Ben yapamazdım. Sadece korkudan değil, bu tarz olaylar beni hiç eğlendirmediği için. Osuranlar, işeyenler, uluorta geğirenler beni sinsilerden daha çok bezdiriyor. Topluca yapılan sporlardan beni uzaklaştıran sebep de bu olmalı. Koğuş, vestiyer, yemekhane, erkeklik gösterilerinin filizlendiği ekip otobüsleri, bunların hepsi bana çok uzak. Şüphesiz benim tek çocuk olmamdan kaynaklanıyor. Ya da yatakhanede geçirdiğim uzun süreden. Ya da sadece sinsiliğimden...

53 sene, 1 ay, 10 gün *20 Kasım Cumartesi 1976*

Bruno, durduk yere, doğumuna şahit olup olmadığımı soruyor. Ses tonundan anlıyorum meraktan değil de günümüzün nesline göre sorduğunu (Günümüzün nesli bu konuda çok şüpheci). Gerçekten hayır, ne Bruno'nun ne de Lison'un doğumuna şahit oldum. Neden? Korkudan? Merak eksikliğinden? Mona benden bunu istemediği için mi? Hiçbir fikrim yok. Doğruyu söylemek

gerekirse böyle bir soru sorulmadı bile, benim zamanımda eşinin doğumuna girilmezdi. Ama bu nesil cevap bekliyor, özellikle sorulmayan sorulara cevap bekliyor. Eşini, hasta yatağında tek başına bırakan kocalardan biri olabilir miyim? Babalığını reddetmekle başlayan babalardan olabilir miyim? Gözlerini bana doğru dikerek oğlum bana bu soruları soruyor. Tabii ki hayır oğlum, annenin yerine yükseklikten korkuyorum, migrenleriyle aşırı empati kuruyorum, karın ağrılarıyla da, bedeni beni hep en çok ilgilendiren şey olmuştur, sen ve kardeşin dünyaya gelince çaresizlikten içim içimi kemiriyordu bekleme odasında. Annenle mümkün olduğu kadar empati kuruyorum. Ve senin gelişini çok merak ediyordum. Lison'unkini de. O zaman? Tijo'un doğumu, kirli yatağında bağıran Marta, karanlık ve vıcık deliğin genişlemesi, Manès'in solgun yüzü ve içki kokusu ebeliğe karşı beni ömürlük aşılamış olabilir mi? Olabilir. Ne var ki doğumunuzda bunlar aklımda değildi. Çok fazla düşünmeyi gerektiren kareler bunlar.

Bunların hiçbirini Bruno'ya söylemiyorum ama kafamda çok hızlı bir şekil dönmeye başlıyor sonra cevap verdim: Doğumuna şahit olmak? Hayır. Neden?

– Çünkü Sylvie hamile ve oğlumu karşılama niyetindeyim.

Duyarlı evladım benim...

*

LISON'A NOT

Canım Lison,

Abinle benim aramdaki bu çekişmeyi tekrar okuyunca utançla doluyorum. "Hayır. Neden?" cevabı, bizi ayıran

boşluğu biraz daha derinleştiriyordu. Bu boşluğu doldurmak için çaba göstermemem bir yana, sanırım derinleştirmekten zevk alıyordum. İlişkimizin mezarı olacak kadar. Bruno canımı sıkıyordu. Uyuşmazlığa bağlıyordum. Karakter farklılığı diyordum, hepsi bu. Ve bu kadarıyla yetindim. Bu tarz bir babalık alçaklığı, psikanalizin çalışma alanını oluşturuyor. Bruno'ya cevap vermeye zaman (enerji) ayırmalıydım.

Ayrıca bu günlüğü tekrar okuyunca, Mona'nın hamileliğiyle ilgili hiçbir şey bulamıyorum. Olay bedenle ilgili gibime geliyor, değil mi! Yok işte, en ufak değinme bile yok. Sanki Bruno ile sen döllenmesiz üremenin meyveleriymişsiniz gibi. Biri önce, diğeri sonra ama nasılı yok. Daha kötüsü, Mona'nın iki hamileliğini düşününce hiçbir anıyı hatırlamadığımı fark ediyorum. Bruno'ya söylemem gerekenler bunlardı. Annenin hamileliğiyle ilgili hiçbir anı yok oğlum, üzgünüm, bu durum beni de şaşırtıyor ama yapacak bir şey yok. Ve onunla düşünmeliydim. Benim neslimdeki erkeklerde bu olay böyleydi (Kendimi ayrıştırmadığım bir alan daha). O zamanlar gebelik döneminde kadın, işlerini tek başına hallediyordu, çevresinde başka kadınlar oluyordu. Erkekler neolitik çağda takılıp kalmış gibiydiler, neredeyse üremedeki aktif rollerinin farkında bile değillerdi. Bir kadının, sanki kutsal ruhun bir eseriymiş gibi bebek beklediğini söylüyorduk. Ayrıca "bekleyen" kadın değildi, eseri meydana getirmek için çalışıyordu o, asıl bekleyen erkekti ve beklentilerini boşa çıkarmak için tekrar kullanılır hale dönene kadar eşini aldatıyordu. Hem beş yüz yıldan beri Trento Konsili'nin gölgesi hamileliğin resmini örtmüştür hep: Sanatçıların Bakire'yi hamile çizmeleri yasaklanmıştı, hatta emzirirken bile! Bunun resmini çizemeyiz, bunun heykelini yapamayız, buna bakamayız, hayır dikkate almıyoruz, hatırlamıyoruz, hafızadan siliyoruz ve kutsallaştırıyoruz! Hayvanlık ayıp-

tır! İncelemesini bilmediğim bu karnı saklayın! Bakire memeli bir hayvan değil! Benim kuşağımın Katolik bilinçdışı o kadar derinlere işlemişti ki belirgin ateizmime rağmen benimkine de sıçramıştı. Kafam, ortak kalıpla şekillenmişti.

Bir yandan da Bruno ile sen yoldayken uzun bir süre hâlâ sevişmeye devam ettiğimizi söylüyor Mona. İffetlilik bizim bilgili olduğumuz bir alan değildi ve bugün Mona, hamile Mona'yı hatırlamamamın, onun çok iyi anımsadığı aşk oyunlarımızın kefareti olduğunu söylüyor! Hamileliğin belli bir tarihinde, çılgın hareketlerimizin sonunu o ilan etmişti, ondan sonra "son kalıbı özenle düzeltmeye" odaklanmıştı.

Görüyor musun Lison, doğduğunuz zamanlarda, neslinizin ürettiği hamile erkek akımına girmemiştik daha: Anaç baba tarafından etkileyici bir şekilde değişilen roller, kadın karakterinin mimikleriyle dürtmesi, hatırlarsın, arkadaşın F.D. karısı doğururken karın ağrısıyla kıvranıyordu, Bruno, Grégoire'a biberon verme konusunda Sylvie'den daha yetenekli olduğunu düşünüyor.

Son olarak, konuşmamız gerçekleşseydi eğer Bruno'ya asıl şunu söylerdim: Onu ve seni kucağıma aldığım saniye, zaten hep varmışsınız gibi hissettim! *Şaşırtıcı olan bu: Çocuklarımızın tarihi sonsuzluğa dayanıyor! Doğar doğmaz, onlar olmadan kendimizi düşünemez oluyoruz. Elbette onların olmadığı zamanları hatırlıyoruz, onlar olmadan yaşadığımızı da fakat varoluşları içimize aniden ve derinden kök salıyor ve bunlar sizlerin hep var olduğu hissini yaratıyor. Bu his* sadece *çocuklar için geçerlidir. Diğer bütün canlıların, her ne kadar yakın ve çok seviliyor olsa da yokluklarını düşünebiliriz ama çocuklarımız için asla, henüz yeni doğmuş olsalar da.*

Evet, bütün bunları Bruno'yla paylaşabilmeyi isterdim.

*

53 sene, 5 ay, 2 gün *12 Mart Cumartesi 1977*

Bu sabah duş alırken sıradaki kronoloji geldi aklıma. Sekiz dokuz yaşıma kadar Violette beni "temizliyordu" ondan on üçe kadar yıkanıyormuş gibi yapıyordum, on beşten on sekize kadar saatlerce yıkanıyordum. Bugün ise işe koşmadan önce yıkanıyorum. Emekli olunca da banyoda eriyecek miyim? Hayır, alışkanlıklarımıza dönüşüyoruz, ayakta durabildiğim sürece beni duş uyandıracak. İşlev sonuna geldiğimde görüş saatlerinin yasak olduğu zamanlarda bir hemşire beni yıkar. Sonuç olarak beni bir yıkayan olur.

53 sene, 7 ay *10 Mayıs Salı 1977*

Grégoire'ın doğumu. Torunumun doğumu, inanılır gibi değil! Sylvie çok yorgun, Bruno çok baba, Mona mutlu, ben ise... Bir çocuğun doğumunda ilk görüşte aşktan bahsedebilir miyiz? Sanırım hayatımda hiçbir şey aniden tanıdık gibi görünen bu küçük yabancının doğumu kadar duygulandırmamıştı beni. Hastaneden çıktım, tek başıma, nereye gittiğimi bilmeden üç saat yürüdüm. Grégoire ile benim birbirimize kararlı bir bakış attığımız hissi, sonsuz sevgi anlaşması imzalama hissi. Şımartır mıyım? Bu akşam şampanya var. Tijo her zamanki haliyle: Neneyle sevişmek seni iğrendirmiyor mu?

53 sene, 9 ay, 24 gün *3 Ağustos Çarşamba 1977*

Grégoire'ın doğumundan beri Bruno ile Sylvie'nin durumu. Genç ebeveyn yorgunluğu: Bölünen geceler, kulağı seste uyumak, ritim düzeni bozulması, her an tedirgin olmak, endişenin her türlüsü, telaş etmeler (kay-

bolan biberon, fazla sıcak olan süt, fazla soğuk olan süt, lanet olsun süt kalmadı! lanet olsun bez hâlâ kurumamış!), bütün bunlara hazırlıklıydılar. Kültürleri onları buna hazır etti, içgüdüsel olarak bildiklerini düşünüyorlardı. Hele ki Bruno. Ama yorgunluklarının asıl sebebi başka. Söz konusu ebeveyn içgüdüsünün onlardan sakladığı ise varolan gücün müthiş dağılımıdır. Bebekler, bizimkisiyle karşılaştırılamaz bir enerji geliştiriyorlar. Yayılan bu varlıklara göre biz yaşlı canlı figürünü oluşturuyoruz. En kötü anlarında bile genç yetişkinler güçlerinin tasarrufuna dikkat ediyorlar. Bebekler ise etmiyorlar. Saf halinde yırtıcı enerji, karınlarını çekinmeden hayvanın üzerinde doyuruyorlar. Uyku dışındaki dinlenme noktası. Sylvie bitkin, örnek baba rolüne odaklanan Bruno'nun ise sinirleri çok zayıf; tek odak nesneleri tarafından kanlı canlı yenildiklerini düşünüyorlar. Kendilerine itiraf etmeden –Tanrılar aşkına, böyle bir çirkinliği kendilerine itiraf etmeye cesaret edemezler –, çok da eski olmayan zamanları özlüyorlar; "bizim çevremizde" annemin dediği gibi, veletler hizmetçilere emanet edilirdi. Zengin çocuklarının halkın memelerini kuruttuğu mutlu zamanlar. Ben bile Violette tarafından büyütülmedim mi? Elbette Grégoire aynı anda içlerini eritiyor. Sonuçta –ama modern ebeveyn olarak bunu da söylemiyorlar–, beyefendi aşklarının vücut bulmuş hali değil midir: Çalışma odasında onu iki kişi karşıladılar, şimdi ise sonsuza kadar üç oldular. Küçük yarısaydam parmakları, ışıl ışıl yanakları, tombul kol ve bacakları, huzurlu şiş göbeği, yüz hatları, gamzeleri, küçük melek poposu, sıkıştırılmış tüm bunlar aşklarının meyvesidir! Ama bu bakış! Yeni doğmuş bebeklerin göz kırpmadan size attığı bakış hangi dilsiz ilaha ait? Bu kapkara gözbebeklerini ve bu kadar sabit olan irislerini neyin üzerine açıyorlar? *Diğer tarafta* neyin üzerine açıyorlar? Cevap: Geleceğin bütün sorularının

üzerine. Doymak bilmeyen anlama açlığının üzerine açıyor. Genç ebeveynler, bedenlerinin yenilmesinden sonra ruhlarının da yenildiğine ihtimal vermezler. Yorgunlukları, bunun hiç bitmeyeceğinden emin olma duygusundan besleniyor. Ama sus... Grégoire'ın gözleri kapanıyor... Sylvie onu beşiğine kutsal kitap indirir gibi indiriyor. Çünkü bu en kudretlinin kurnazlığı, kendini hassas ve kırılgan göstermesidir.

53 sene, 10 ay, 16 gün *26 Ağustos Cuma 1977*

Lison, Robert'in ve Étienne'in çocuklarıyla gezmeden dönerken bariyerin üzerinden atlamadım. İlk defa bu bariyerden atlamıyorum. Bana engel olan neydi? Gençlerin yanında "genç durma" korkusu mu? Ayaklarımın bariyerlere takılmasından korkmak mı? Her neyse, ani bir güvensizlikti. Neye? Bedenime? Beynimin verdiği uyarıya? Beden konuşuyor. Ne diyor? Yaşın gücünün azaldığını.

54 sene, 5 ay, 1 gün *11 Mart Cumartesi 1978*

İki günden beri Grégoire çok yoğun bir şekilde kulaklarını kurcalıyor. İçini rahatlatmak için sarf ettiğim tüm çabalara rağmen (bildiğim bütün bebekler bedenlerinin çıkıntılarıyla oynarlar: Ayak parmakları, burun, yağ katmanları, penis ucu, dil, ilk dişler, kulak...), Sylvie kulak iltihabı başlangıcı tanısını koyuyor. Grégoire'ı acilen çocuk doktoruna götürmek lazım. İyi tedavi görmemiş kulak iltihabı çok ciddi sorunlar yaratabilir baba, sizin arkadaşınız H. bu hastalıktan sağır oldu! Asansör, araba, asansör, çocuk doktoru. Hayır, kulak iltihabı yok, telaş

yapmayın değerli hanımefendi, bu yaştaki çocuklar bunu çok sık yapar, bu çok normal. Ama "neden" sorusunu cevaplamayı unutuyor. Neden on aylık bebekler kaşınmadığı halde deli gibi kulaklarını kurcalıyorlar? Gelinim ile birlikte, Grégoire uyuduğunda sessizce oturmakla meşgulken bu sorular hakkında çok ciddi bir şekilde düşündük. İkna edici bir cevap bulamadığımız için gittikçe azalan keşif ruhumuzla kulaklarımızı inceleme kararını alıyoruz, soru ise şu: Üç gündür Grégoire ne *hissediyor?* Bunu yapmak için, Grégoire'ın küçük çocuk yaşına inmeliyiz, on aylık saflığıyla kulaklarımızı sorgulamalıyız. Dolayısıyla kulakmemelerimizi sakız çeker gibi çekiyoruz (ayrıca esnekliği konuyla çok alakalı olabilir), kenarlarındaki kıvrımlara odaklanıyoruz –Sylvie'ninkiler benimkiler kadar kalın değil ama daha ayrıntılı bir şekilde çizilmiş–, tragusumuzu eziyoruz –benimkisi Sylvie'ninkinden daha kalın ve kıllı, peki ya ne zamandan beri? Ne zamandan beri bu sert kıllar, bu araştırmaya kadar isminin tragus olduğunu bilmediğim üçgen parçasını İrokua kafasına benzetmiş?–, kulağın iç kısmını inceliyoruz –gözleri kapalı, kulaklarını katlayarak Bruno bizi böyle görmeliydi diye fısıldıyor– ve aniden, Evreka, buluyor! Biliyorum! Buldum! Gözlerinizi kapatın baba! (Yapıyorum.) Kulaklarınızı katlayın, bir cocker gibi (yapıyorum). Ne duyuyorsunuz, diye soruyor Sylvie kulaklarımın arka kısmına yavaşça vurarak. Tamtam duyuyorum, dedim, gelinimin kulaklarımın üzerinde tamtam çalmasını duyuyorum ve kafamda zonkluyor! İşte Grégoire'ın keşfettiği şey tam olarak bu! Müzik baba! Perküsyon! Grégoire uykusundan uyanır uyanmaz bu hipotezi araştırıyoruz. Şüphesiz, müzik düşkünü kobayımızın kulağının *arka kısmına* parmaklarıyla vuruyor, tıpkı masanın üzerinde piyano çalar gibi. Bunun üzerine, plastik traktörü ağzına sokmaya çalışıyor ve ben, Sylvie'ye

anlaması için garaja inip arabanın tadına bakmasını öneriyorum.

55 sene, 4 ay, 17 gün *27 Şubat Salı 1979*

Yazarken fark ettiğim elimin arkasında bulunan küçük kahve lekesi. Çok açık kahverenginde. İşaret parmağımla siliyorum. Direniyor. Tükürüklüyorum, sıkı duruyor. Boya lekesi? Hayır, su ve sabunun faydası yok. Tırnak fırçasının da öyle. Gerçeği kabullenmem gerek: Derimin üzerinde bir leke değil bu, derimin ürettiği bir leke. Derinliklerden gün yüzüne çıkan yaşlılık göstergesi. Yaşlı yüzlerin üzerine dağılan ve Violette'in *mezar çiçekleri* diye adlandırdığı lekeler. Ne zamandan beri burada? Ofiste kâğıt imzaladığımda, yemek yediğimde ya da şimdiki gibi masamda yazı yazdığımda elim hep gözümün önünde ve ben bu lekeyi hiç fark etmemişim! Bu tarz çiçekler saniyede çıkıyor olamaz ya! Hayır, merakımı uyandırmadan özelime sızdı, rahatça gün yüzüne çıktı ve günler boyunca onu görmeden gördüm. Bugün, bilincimin farklı bir hali onu bana tam anlamıyla gösteriyor. Başkaları da sinsice filizlenecek ve yakında ellerimin mezar çiçeklerinden önceki halini hatırlamayacağım bile.

55 sene, 4 ay, 21 gün *3 Mart Cumartesi 1979*

Bedenimizin bazı değişiklikleri, yıllardır her gün kullandığımız yolları hatırlatıyor bana. Bir gün bir esnaf kapatıyor, tabelası yok oluyor, mekân boş, el değiştirmiş ve önceden, yani geçen hafta burada ne vardı diye düşünüyoruz.

55 sene, 7 ay, 3 gün *13 Mayıs Pazar 1979*

Uzun süredir yanında olan sempatik Ariette'in varlığından dolayı Tijo'yu tebrik ediyorum (beni ilgilendiren bir konuymuş gibi), konuşmama izin veriyor ve ebedi duygulara övgüler yağdırdıktan sonra, dünyanın en ciddi adamı havasıyla ortaya bunu atıyor: Erkeğin cinsel organı, kadınınkinde, tıpkı bir kuşun gökten geçişi gibi, iz bırakmıyor. Bu Çin atasözü görünümlü cümlenin anlamını gözlerinden okumak imkânsız.

56 sene, doğum günü *10 Ekim Çarşamba 1979*

Yirmi yaşındayken gerinmek, uçmak anlamına geliyordu. Bu sabah gerinirken kendimi öldüreceğim sandım. Pasımı gidermem gerekiyor. Lise birdeyken beden eğitimi öğretmeninin (Desmile? Dimesle?) öngörüyle yaptığı açıklama: Günlük egzersiz yapmazsak erken yaşlanırız... Belki de. Gerçi, performanslarıyla beni kendilerine hayran bırakan sportif arkadaşlarımın hallerini görünce (Étienne romatizma yüzünden felç durumda, parmakları ve köprücükkemikleri birçok kez kırıldı, rugby oyuncusu omuzları kapsülit yüzünden zarar görmüş), rekor kırma hevesine ve sürekli idman diktasına, bu abazanlığa karşı direnmekle iyi yaptığımı düşünüyorum. Sporun, bedenin dini olduğu algısından nefret etmişimdir hep. Boks benim için bir çeşit dans oyunu, eskiv sanatıydı. Ayrıca tek başıma yapıyordum; genelde bir kum torbasına vuruyordum. Teniste ise duvara karşı. Karın kasları hareketleri ve şınavlara gelince, onlar benim dönüşüm egzersizlerimdi. Babasının hayaleti olan yarısaydam oğlana bir beden sunuyordu. Yakantopta oyun kazanmak, boksta rakibini yormak, ukala bir tenis oyuncusunu küçük düşürmek, yokuş yukarı bisikletle çıkmak, babamın

intikamını almak anlamına geliyordu ama onu uzakta tutarak, seyircilerin arasında, onur yerine oturtarak. Spor benim için hiçbir zaman fiziki bir ihtiyaç gibi görünmedi. Ayrıca Mona'yı tanıdığım gün, bütün ilişkimi kestim.

56 sene, 9 ay, 27 gün *6 Ağustos Çarşamba 1980*

Az önce kahve içmeye gittiğim barda bir fıkra duydum, tezgâhta yanımda oturan adam ilk anasonlu içkisini içiyor gibi değildi: Doktor hastasına, kadın yok, diyor. Kadın yok, kahve yok, tütün yok, alkol yok. Bütün bunları uygularsam daha uzun yaşar mıyım? Hiçbir fikrim yok, diyor doktor ama zaman size daha uzun gelecek.

56 sene, 9 ay, 29 gün *8 Ağustos Cuma 1980*

Mérac'ta suçiçeği, sivilceler çekirge gibi bizim çocuk ordusunun üzerine zıpladılar. Virüs ve onun yayılması. Kurtulan bir tane bile yok, ağlayanlar, yatanlar, uyananlar, kaşınmaktan şikâyet edenler, kaşınmayı yasaklamalar, savaş hemşiresi rollerinde Mona ve Lison bütün saflarda savaşıyorlar. Philippe, Pauline, Étienne'in torunları ve üç küçük arkadaşları. Apar topar Bruno'ya telgraf çektim bize Grégoire'ı yollaması için, bu doğal aşıdan o da faydalansın istedim fakat Bruno çok şey anlatan kısa bir telgrafla reddetti. Metin: *Sanırım şaka yapıyorsun.* İmza: *Bruno.* Yazık oldu, çok olunca suçiçeği oyun, tek olunca da bir cezadır, diyor Mona.

Cevabını oluşturan üç kelimeyi seçerken Bruno'nun halini hayal etmekten alıkoyamıyorum kendimi. Yaşayan bir babaya sahip olmayı kaç yaşında atlatır insan?

56 sene, 10 ay, 5 gün *15 Ağustos Cuma 1980*

Hissedilmemiş kaç duygu var? Kilisedeki konserde, kolu çıplak bir kadının dirseği boş olan yan sandalyenin sırtlığına dayanmış ve kadın düşüncelere dalarak koltukaltındaki tüyleri çekiyor. Denedim. Fena değil. Şehre ulaşım daha kolay olsaydı, kısa bir sürede tike dönüşebilirdi.

57 sene, doğum günü *10 Ekim Cuma 1980*

Lison'un çok hoş doğum günü hediyesi. Topluca akşam yemeği yiyorduk, Mona, Tijo, Joseph, Jeannette, Étienne ve Marceline vs. Karşımda oturan Lison, kendine yabancı bir etkenden dolayı yaşam sevinciyle sohbetlere katılıyor. İlham gelmiş. İçinde iyi bir dâhi yatıyor. Yorgun çizgilerine bakarsak onu biraz hırpalıyor gibiydi. Yemekten sonra onu kütüphaneye çağırıyorum. (Kütüphaneye çağıran baba oyununu hep oynamışızdır. Kızım, kütüphaneye gel! Lison sıkılmış bir havada, ben ise emir veren pozisyonda kapıyı üzerimize kapatıyorum.) Otur. Oturuyor. Kımıldama. Ayaklarına bakıyor. Kütüphanenin sıralarını geziyorum ve *Doktor Jivago*'yu çıkarıyorum. Ona okumak istediğim parçayı arıyorum, işte! Buldum! Dokuzuncu bölüm, üçüncü kısım. Yuri Jivago'nun defterleri. Bahara yakın, kış sonunda Varykino'ya yazıyor. Dinle. Lison, dinle.

"*Sanırım Tonia hamile. Ona söyledim. Öyle olduğunu düşünmüyor ama ben eminim. Belirgin ipuçlarından önce gelen görülmez işaretlerden anlıyorum ama beni yanıltamaz. Kadının yüz ifadesi değişiyor. Çirkinleştiğini söyleyemeyiz ama bugüne kadar tamamen hâkim olduğu dış görünüşü kontrolünden çıkıyor. İçinden çıkanın geleceğinin ellerinde artık, şimdiden değişmiş.*"

Kafamı kaldırıyorum. Lison: Her şeyi anlayan baba dediğimiz baba budur işte! Birbirimize sarılıyoruz.

*

LISON'A NOT

Canım, annenin hamileliğine dair hiçbir şey hatırlamayan baba, kızınınkini tahmin etti, hem de Fanny ile Marguerite henüz yeni yola çıkmışken! Hangi dürtüye ait bu tarz şeyler? Aslında, bu günlüğü La Nouvelle Revue de psychanalise'e* *verebilirsin, JB arkadaş bununla iyi kazanır.*

*

58 sene, 28 gün *7 Kasım Cumartesi 1981*

Nezih mahallelerimizin dükkânlarında ırkçı küfürler duymak artık nadiren görülen bir şey. Ne var ki bu sabah Tijo ile birlikte kruvasan ve çörek aldığımız fırında öyle değildi. Sabahları, Lison'un yokluğunda Fanny ile Marguerite'e biz bakmaya gidiyoruz. Neyse fırın diyordum. İki kadın ve yaşlı bir Arap önümüzdeler. Arkada, sıra kapıya kadar uzuyor (Meşhur bir fırın). Tezgâhın diğer tarafında pembe önlüklü bir kadın var, farklılığını şart kipiyle konuşarak belli eden esnaflardan biri. Sizi mutlu *edebilecek* şeyi söyleyin? Bununla birlikte ne *isterdiniz*? İki müşteri geçtikten sonra sıra yaşlı Araba geldi. Uzun kıyafet, terlik, bunların üzerine de bayağı belirgin bir aksan ve yaşına uygun bir kararsızlık ekleniyor. Şart kipinin sonu. Neyse, hadi, ne istiyor? Karar verecek mi? Zor anlaşılan alakalı bir cevap: Ne? Adam palmiye kurabiyelerini gösteriyor. O sırada gözlerini pastaya doğru çeviriyor. Kadın bu durumdan istifade, gösteriş yapar

* Yeni Psikanaliz Dergisi. (ç.n.)

gibi bir eliyle burnunu tıkıyor diğer eliyle de kokuyu itme hareketi yapıyor. Palmiyeyi demir maşayla alıyor, tek hareketle paketliyor, müşterinin önüne atarak fiyatı söylüyor. Uzun kıyafetini kaldırıyor ve altındaki pantolonun cebinden bozuk para çıkarıyor. Yeteri kadar çıkarmamış, elini tekrar cebine daldırıyor, içinde kayboluyor, başka bir cebine bakıyor, içinden eski bir gözlük çıkıyor. Yani ömür boyunca burada bekleyecek değiliz! Arkanızdaki insanları görmüyor musunuz? Geniş bir hareketle müşterileri gösteriyor. Adam panikliyor. Yere bozuk para düşüyor. Eğiliyor, doğruluyor, çaresizce bütün parasını tezgâhın üzerine indiriyor. Başı eğik bir şekilde oradan çıkıyor. Sakın özür dilemeyin hiç! Hemen sonra tribünlere oynamaya kalkıştı: Kanımızı emdikleri yetmiyormuş gibi bir de kokularını bırakıyorlar bu Araplar! Herkes susuyor. Muhtemelen herkes şaşkın ama yine de sessizlik devam ediyor (Benimkisi dahil). Ta ki Tijo'nun sesi yükselene kadar. Doğru, bu Araplar iğrençler! (Es.) Madamın kanını emmek için gerçekten iğrenç olmak lazım! (Es.) Arkamızdaki genç işadamlarına: Doğru söyleyin beyefendi, Madamın kanını emer miydiniz? Gencin rengi atıyor. Emmez miydiniz? Sizi anlıyorum, ağzından çıkana bakarsak Madamın kanı çok farklı bir şey olmalı! Artık herkes tedirgin. Tijo, başka bir müşteriye: Peki ya siz hanımefendi, emer miydiniz? Emmezdiniz, değil mi? Beyefendi siz de, öyle mi? Neyse Arap değilmişsiniz o zaman! Dolayısıyla bütün müşterilerin bedenlerinde tek damla kan kalmadı. Bu yüz ifadeleri dayaktan korkuyor çünkü kelimeler çok gerçekçiydi. İşkence, bayram günü ses tonuyla kadına seslendiğinde son buldu: Sayın hanımefendi, bize iki kruvasan ve bir o kadar da çörek satarsanız bizi çok mutlu edersiniz.

58 sene, 29 gün *8 Kasım Pazar 1981*

Mona ile birlikte, Grégoire ve arkadaşı Philippe'e baktık, her ikisi de dört buçuk yaşındalar. Yemek, diş fırçalatma, masal anlatma, saat tam dokuzda ışık kapama ve odanın kapısını koridorun ışığı için aralamanın yanı sıra, banyolarını yaptırmamız gerekti. İkisini kurularken Grégoire'ın Philippe'ten bayağı ağır olduğunu fark ediyorum. Halbuki ebat olarak aynılar. İçim rahatlasın diye ikisini de tarttım. Sürpriz, neredeyse elli gram fazla (Philippe), bunun haricinde aynı kilodalar: On yedi küsur kilo. Grégoire Philippe'ten daha ağır değil de *kıvamlı*. Zavallı Philippe! Bu kıvam bozukluğu yüzünden ileride kararsızlık, sürekli şüphe hali, sürekli tekrarlama, kısaca kendine birçok şeyi yük ederek yaşayacağından eminim; Grégoire ise, bedeniyle barışık, rahat bir tankın kaderi yaşar. Phillippe için var olmanın acısı, Grégoire için ise daimi keyiflilik. Mona, izlenimimin hiçbir delile dayanmadığını söylese de sabah bu iki ağırlığın trajik dağılımı inancımı daha da güçlendirdi.

58 sene, 5 ay, 4 gün *14 Nisan Çarşamba 1982*

Japonyalı Toshiro K. ile sıkı ve uzun pazarlık. Kaç yaşında acaba? O kadar zayıf ki kahverengi kimonosu dalı saran ağaç kabuğu gibi duruyordu. Hareketleri makilerinki kadar yavaş ve parmaklarının arasında tuttuğu kalem odun gibi görünüyordu. Karşıt düşünce olarak ise: Yaşam gücü tükenmiş olan bu adam, kendine vakit ayırabiliyor gibi görünüyor. Sessizliğinin uzunlukları, konuşmalarının ve hareketlerinin aşırı yavaşlığı, kaşığı ağzına götürürken dağ kaldırıyor gibi görünen babamı hatırlattı bana. Dört senelik savaş ve Alman gazları varlığını yok etmişti, tıpkı bir asrın bu yaşlı Japon'u ettiği

gibi. Neyse, babam pazarlık masasına oturmaya gelmişti; Toshiro K.nın sessizliklerine yerleşmişti. Buradan git baba, beni rahatsız ediyorsun. Mutfağımızın masasına yaslandığını görüyorum ama masamız milim oynamıyor. Mösyö Toshiro K., bu evcil savaşın içinde, babamın son enerjisini harcarken izlemeye bırakıyor beni. Baba lütfen, oğlun pazarlık yapıyor. Şimdi de babam aile masasında oturuyor. Annem ve ben, burnuna konan sinekten gözlerimizi alıkoyamıyoruz. Onu kaçırmamak için hareket etmeksizin, beni şimdiden ceset gibi algılıyor, diyor. Annem sandalyeyi devirerek masayı terk ediyor. İğrençsiniz diye bağırıyor. Değiliz, diye fısıldıyor. Ben olan küçük oğlan, onun bana doğru uzattığı eli öpüyor. Mösyö Tochiro K. bekliyor. Babam pazarlığı uzatıyor. Dönüş uçağında iş arkadaşlarım, yaşlı Japon'a gösterdiğim sabrı övüyorlar.

58 sene, 6 ay, 5 gün *15 Nisan Perşembe 1982*

Ağaç kabuğuna benzer bir bedeni olan babam. Ciğeri yok, kasları etsiz, kabloları gerilmiş. Ben ise yumuşak bedenli büyük küçük oğlan, onun aşırı yavaşlığını taklit ederek eşyalara çarpa çarpa ilerliyordum, annemin kaçtığı babamın genç hayaletiydim, zavallı, bu iki anlaşılmaz insan ürkütüyordu onu.

59 sene *10 Ekim Pazar 1982*

Yazın sonundan beri, sol kürekkemiğimin altında bazen şiddetli olabilen bir kaşıntı var, omurdan geliyor gibi geliyor, kendini daha çok aşırı yemek yediğimde belli ediyor. Burada bundan bahsetmek için kendini sıkça tekrarlamasını bekledim.

59 sene, 1 ay, 8 gün *18 Kasım Perşembe 1982*

İşe alma teriminin morfolojisi. Özgeçmişi dalavereci montu gibi delinmiş bir yazıcı personel aldım işe. Ne var ki mağara adamı kaşlarının altındaki cin gibi gözleri bana güven verdi. Bréval (psikomorfoloji tutkunu), bunun yerine atılgan, yakışıklı bir çocuğu tercih etmişti, uyum sağlayabilen kafalı, bir sürü diploması olan ve bizzat bakanın şiddetle tavsiye ettiği çocuk. Ama ilk cümlesinden anladım bu yakışıklı çocuğun –biraz da züppe– henüz daha pişmemiş olduğunu. Parlayan yeni bir iskelet ile taş devrinden sağlam çıkan kemik parçaları arasında bir saniye bile tereddüt etmedim.

59 sene, 1 ay, 14 gün *24 Kasım Çarşamba 1982*

Kaşınmanın tatlılığı. Rahatlama duygusuyla sonlanan orgazm çıkışından değil sadece, daha çok kaşınan yeri milimetresine kadar tutturmanın lezzetinden. Bu da "kendini iyi tanımaktır". Başkasına tam olarak nereyi kaşıması gerektiğini tarif etmek çok zor. Bu alanda, başkası hep hayal kırıklığına uğratıyor. Her zamanki gibi, konunun biraz dışında kalıyor.

59 sene, 1 ay, 15 gün *25 Kasım Perşembe 1982*

Orgazm olana kadar kaşınabilirsin ama istediğin kadar gıdıkla kendini, hiçbir zaman kendini güldüremezsin.

59 sene, 3 ay, 12 gün *22 Ocak Cumartesi 1983*

Grégoire'a nefret ettiği şeyleri yemeği öğretiyorum. Dolayısıyla, "ağzının tadı oluşsun" diye Bruno'nun inat-

la servis ettiği soğanlı beyaz hindibayı da. Ben de Grégoire'dan, soğanlı beyaz hindibanın tadını sabırla sorgulamasını istedim. Başka bir deyimle, bu iğrenç şeye ilgi göstermesini, tıpkı zamanında hayali kardeşim Dodo için yaptığım gibi (kendim yiyebilmem için). *Gerçekten tadına bakarak* ye, sahip oldukları tadı gerçekten anlamak için ye. Bir şeyi neden sevmediğimizi bilmenin *ilginç* bir olay olduğunu göreceksin (Bu gibi durumlarda, babam gibi vurgulu konuştuğumu fark ediyorum). Yapalım mı? Yapalım! Önce küçük bir lokma, ardından bu tadı anlatacak kısa bir tanım, dolayısıyla çocukları geri iten acı bir tat (küçük İtalyanları hariç, *amargo* kültürüyle çok erken tanıştıkları içindir belki). İkinci lokma, biraz diğerine benziyor, tanıyı doğrulamak için ve devamı (büyük lokmayı hiçbir zaman denemeden çünkü işkenceyi kısalttığımızı düşündüğümüzde midenin kalkmasına sebep oluyoruz). Grégoire tabağının sonuna entelektüel hazla geldi. Beyaz hindibaların, paslanmış çivi tadında olduğunu iddia ediyor. Paslanmış çiviye kabulüm, umarım itiraz etmeden yemeye devam eder, iğrenç olduğunu düşünse bile sorun değil.

Paslanmış çivi tadı... Çocukluğumun lunaparklarındaki bisikletleri yiyen dev adamları hatırlattı bana. Grégoire'a anlatıyorum bunu. Hatta içlerinden biri araba (bir Juvaquatre) yemeye niyetlenmişti. Grégoire, annesinin haberi var mıydı diye soruyor, dev adamın annesinin, Juvaquatre için.

60 sene *10 Ekim Pazartesi 1983*

Doğum günüm. Onlukları neden bu kadar heyecanla kutluyoruz? Mona meclisi ve parlamentoyu toplamıştı. Cenazem için bu kadar kalabalık olacaklar mı? Tijo'ya

göre kutlama iki yönlüdür, her onlu hem cenaze hem de doğum anlamına geliyor. Yaşlı bir elliliktin, şimdi ise genç bir altmışlıksın, diyor kadehini şerefime kaldırarak. Yeni yaşında bir velet. Yaşasın sen! Çok da fena sayılmaz. Altmışıncı mumunu söndür adamım, on yıl için tekrar doğuyorsun!

60 sene, 10 ay, 6 gün *16 Ağustos Perşembe 1984*

Sabah birde, Otel T.nin bahçesinden lakayt adımların altında gıcırdayan çakıl taşlarının sesi geliyor, Mona bana yaslanarak uyuyordu. Bu gıcırtı, hayatımdaki rahatlatıcı seslerden birisidir.

61 sene, 7 ay, 2 gün *12 Mayıs Pazar 1985*

Dün, öğleden sonra, Grégoire'ı *Greystoke'u* izlemeye götürdüm, Tarzan'ın versiyonlarından biri. Grégoire mutlu ve ben sıradaki sahneyle şoke oldum: Zan adam Tarsinge'ın şımartıcı dedesi lord Greystoke (bu espri çok eskiden beri var ,ama hayranlık dolu Grégoire bunu ilk benim yaptığımı düşünüyor), yüzüne köpüğü yaymadan önce suratını siyah kahve bardağına daldırıyor. Bu sabah denemiştim bunu. Sonuç etkileyiciydi! Kahvenin etkisiyle gözenekler daralıyordu ve kahvenin aromasını yirmi dakikaya yakın bir süre tutuyordu. Kahve kokulu bebek cildi. Mona mutlu. Zaman geçtikçe daha da ince buluyor beni.

61 sene, 7 ay, 17 gün *27 Mayıs Pazartesi 1985*

Aptalca bir kaza. Pentecôte Pazartesinde. Mona'nın rahmetli annesinin eski arkadaşı yüz iki yaşındaki Ma-

dame P.nin evinde çay içiyorduk. Neoviktoryan bir villa, tenis sahasının tam ortasında çıkan çınarın altında çay ikram ediliyor! Manzara en az çınar kadar etkileyici, toprak zemin eski usulle bakım görmeye devam ediyor, sulanıyor, yuvarlanıyor, çizgiler kireçle özenle çiziliyor, sanki hiçbir şey olmamış gibi. Bu çınarın altında çay içmek, Magritte'in tablolarından birine canlı canlı yerleşmek demek. Oyun ise yaşlı kadının yanında şaşırmamaktan ibaret. Olur da bir patavatsız Madame P.ye soru soracak olursa eğer şu cevabı veriyor: Ne istiyorsunuz, adamlarım öldü, kimse oynamıyor artık, bu ağaç buradan çıktı, terk edenleri kabul etmek gerekiyor tıpkı size düşenler gibi. Neyse, çayımızı yudumlarken bir köpek giriyor bahçeye. Yaşlı kadın göz ucuyla fark etti onu ve rahatsız oldu. Beni bu hayvandan kim kurtaracak? Kaza bu anda oldu. Hemen atlıyorum, kollarımı sallayarak köpeğe doğru koşuyorum ama alnımın hizasında, görünmez bir engel hızımı kesiyor. İki ayağım havaya kalkıyor, sırtımın üzerine düşüyorum, elim ve başım yere şiddetle çarpıyor. Birkaç saniye başım döndü, alnımın tamamında yakıcı bir acı var, bilincim kendine geldi, kan perdesiyle kör durumdayım. İlk müdahaleyi Mona yaptı, kanımı temizliyor. Açıklama: Engel, insan boyuna göre gerilmiş demir bir ipti. Tenis sahasının sınırlarını belirleyen eski tel örgünün kalıntısıymış. O ara elimi fark ediyorum. Ortaparmağım, göğü gösterir gibi dikey bir şekilde avucumun içinde hareketsizdi. Kendi yerine geçemiyor. Benden olan bir parça düzene uymayı reddediyor. Bir şey olmaz diyor Mona, parmağını kırmışsın. Hastane: Hasar çokluğu karşısında nöbetçi doktor hayretler içinde: "Başınıza ne geldi?" Birkaç kelimeyle anlatmak güç: Çay, tenis, Magritte, köpek, yaşlı kadın, demirden ip, her neyse, sosyetik çay tarihinin en büyük felaketiydi. Tetanoz aşısı (demir ip paslanmıştı), kafata-

sımın uzunluğu boyunca sekiz dikiş atıldı. Kafanızın derisini soymak isteyenler mi oldu? Kafamın filmi çekildi, şişkinliğin üzerine buzu tutturmak için pansuman üçgen şeklinde yapıldı, elimin filmi çekildi, kırılmamış ama çıkmış, düzene tekrar yerleştirildi (biraz şiddetlice), atel ve pansuman.

Daha sonra Mona, bu şekilde atlamamın sebebini sordu.

– Sanırım biraz sıkılıyordum.

– O demir ip kafanı uçurabilirdi.

61 sene, 7 ay, 22 gün *1 Haziran Cumartesi 1985*

Greystoke'un sonunda, bir Noel gecesi yaşlı lord, büyük gümüş tepsisinde oturuyor ve şatosunun merdivenlerinden kayarken ölüyor. Çocukken, aynı tepsinin üzerinde bütün basamakları aşıyordu, ta kreşten beri ama artık yaşı geçmişti, yönünü kontrol edemiyor ve kendini bir virajda öldürüyor. Kafası ağır tahtadan bir sütuna çarpıyor. Tarzan çok üzülüyor (Grégoire da). Yaşlı lord çocukluk saldırısı tarafından öldürüldü. Muhtemelen, köpeği korkutmaya çalıştığım zaman benim başıma gelen de buydu. Çocuk içimde sıkça var oluyor. Gücümü ölçüyor. Hepimiz bu çocuksu çıkışlarımızın kurbanlarıyız. En yaşlılar bile. Çocuk, sonuna kadar bedenini kolluyor. Silahlarını indirmiyor. Gücünü tekrar kazanma girişimleri bunlar. O anlarda harcadığım enerji başka bir zamana ait. Mona beni otobüsün arkasında koşarken ya da ulaşılamaz bir meyveyi koparmak için ağaca tırmandığımı görünce korkuyor. Bunu yapman değil, bir saniye önce bunu yapmayı düşünmemendi beni korkutan.

61 sene, 7 ay, 27 gün *6 Haziran Perşembe 1985*

Dikişlerimi alıyorlar. Yara izi kafamda pembe bir halka oluşturuyor, sanki –Grégoire'ın dediği gibi– içine göz atmak için biri açmış gibi. Günün ilerleyen saatlerinde Mona Grégoire'ın yürüyüşünden dolayı panik halinde. Pencereden gösteriyor onu, Kopek'le oynuyor bahçede. Çocuğun ritmi yok, uzuvları uyumsuz, yavaş hareket ediyor ve sanki dengesini kaybetmiş. Köpek, sahibinin yan yürüyüşüyle büyülenmiş gibi görünüyor. Telaş içinde koşuyorum: O an Grégoire yara izimi göstererek Frankenstein'ın torunu olduğunu söylüyor.

62 sene, 29 gün *8 Kasım Cuma 1985*

Sabah kredi kartımın şifresini unuttum. Sadece şifreyi değil, onu aklımda tutmak için kullandığım anımsatıcıyı da. Klavyenin üzerindeki güzergâhı da. ATM'nin önünde şaşkınlıktan donakaldım. Tamamen sarsılmış durumdaydım. Yeniden denesem mi? Neyi deneyeceğim? Hiç hatırlamıyorum. İpucu yok. Sanki bu şifre hiç olmamış gibi. Daha kötüsü, sanki var da başka bir yerdeymiş gibi, ulaşamayacağım bir yerde. Öfkeyle karışık panik haline girdim. Kaldırımın üzerinde bekliyorum, ATM'nin önünde ne yapacağımı bilmeden. Arkadakiler sabırsızlanıyor. Makine kartımı geri veriyor. Kafayı yedi herhalde, diyorum. Bu cümleyi söylediğim için, mecbur olduğuma inandığım için utanıyorum! Duvara sürtünerek uzaklaşıyorum. Her şeyi kaybettim: Hafıza, onur, otokontrol, olgunluk; tamamen yoksun bırakıldım. O şifre bendim. Arabayı yolluyorum ve işe yürüyerek gitmeye karar veriyorum. Öfke ve utanç hızlı yürütüyor beni. Yeşil ışıkta geçiyorum. Korna. Kendimi toparlamam imkânsız. Olayın önemini, asıl olduğu noktaya indire-

miyorum: Uzun vadeli zararı olmayan bir unutkanlık. Bu satırları yazdığım saatte (şifre kendiliğinden dönüp hafızamdaki yerine tekrar yerleşti), bu kısa unutkanlığın verdiği korkuyu anlatabilmem için kelimeler eksik kalıyor.

62 sene, 1 ay *10 Kasım Pazar 1985*

Edinilmiş bilgilerin –kredi kartımın şifresi, arkadaşlarımın kapı numaraları, telefon numaraları, ad ya da soyadlar, doğum tarihleri vs– aniden yok olması, göktaşı gibi çarpıyor beni. Unutkanlıktan çok sürpriz bütün dünyamı sarsıyor. Neyse, takılmayacağım. Ne var ki rahatlamak için dinlediğim radyo ya da televizyon oyunlarının bütün sorularına cevap verince şaşırmıyorum. Grégoire: O zaman sen *her şeyi* biliyor musun, büyükbaba? Gerçekten *her şeyi* hatırlıyor musun?

62 sene, 4 ay, 5 gün *15 Şubat Cumartesi 1986*

Kuaförde. Gençliğimde kafaya masaj yapılmazdı. Kafanızı sertçe yıkıyorlardı, sonra fırçaya çeviriyorlardı, *Pinto* (yapışkan) sayesinde bir dahaki saç kesiminize kadar saçınız bozulmuyordu (Hayır, Pinto daha sonraydı, savaş sonrasının ilk yıllarındaydı). Her neyse, bu meslek kadınlaştırıldı, yani zarifleşti, dolayısıyla usta parmaklar saçlarınızı yıkarken kafanıza masaj yapıyor. Kendini kaybetme vakti, masajcı ne kadar az deneyimli olsa da o an bütün hayaller mümkün oluyor. Hatta bir gün, kendimden geçtiğimde sanırım bunları sayıklamıştım: Durun lütfen. Masaj sevmiyor musunuz, diye sordu saflıkla genç kuaför kadın. Galiba afallamıştım o an: Evet, evet ama yok. "Saflıkla" diyorum ama öyle olduğuna

zerre inanmıyorum çünkü ben kafa masajcısı genç bir kız olsaydım oturma pozisyonları gereği pantolonlarının fermuarını devrilen gözleriyle göremeyen ve el işçiliğime kendini adamış bu erkekler beni çok eğlendirirdi. Kızlara anlatıp gülünecek müthiş fırsatlar! Belki de uzun günlerini renklendirmek için kendi aralarında yarışıyorlardır. Peki ya seninkisi kaç saniyede sertleşti?

62 sene, 9 ay, 16 gün 26 Temmuz Cumartesi 1986

Bütün sabah boyunca bana yapışan kaygı hali. Grégoire üzerine alındı. Ağlamaklı gözlerle –pazardayken– sinirli olup olmadığımı sorduğunda neredeyse havaya zıplayacaktım. Onu nasıl bir görünüşe maruz bırakmışım? Kendini sorgulatacak hangi yüz ifadesine? Nefret dolu hangi maskeye? Ve ne zamandan beri? Ayrıca küserken yüzümüz hangi şekli alıyor? Ve küsmezken? Yüzlerimizin arkasında yaşıyoruz. Çocuğun yetişkinin suratında gördüğü ise aynadır. Bu yaşanan durumda ayna Grégoire'a, içindeki suçluluk duygusunu yansıtıyordu.

– Ben ne yaptım?

– Güzel bir dondurma hak edecek bir şey yaptın. Neyli istersin, vanilyalı? Çikolatalı? Çilekli? Fıstıklı?

– Fındık!

– Bize iki fındıklı dondurma, iki!

Kaygı halinden suçluluk duygusuna... Mona'ya bu olayı anlattım, "kendini suçlamak" fiilinin Fransız diline 1946'da girdiğini söyledi bana. "Başkasını suçluluk duygusundan kurtarmak" fiili ise 1968'de. Tarih kendinden bahsetmeye başladığında...

62 sene, 9 ay, 17 gün *27 Temmuz Pazar 1986*

Başkası, kaygı haline ilaç olabilir ama her kim olursa olsun, az da olsa tanıdık olma şartıyla. Kaygıya sebep olan bir işgünü değil. Kapıyı geçtiğim an sosyal adam, kaygılı adamın üzerini örtüyor. O an, başkalarının benden beklediklerini hemen anlamaya başlıyorum: Dikkat, öğüt, tebrik, emir, moral vermek, espri, tartışma, sakinleştirme... Dinleyici, partner, rakip, ast, iyi patron oluyorum, hatta olgunluk figürünü canlandırıyorum. Rol yapmak, kaygılarımı bastırmıştır hep. Ne var ki yakınlarımız her darbeden nasiplerini alıyorlar çünkü onlar tam anlamıyla bizden oldukları için, bizi biz yapanlar oldukları için, hayatımız boyunca içimizde kalan çocuğun kurbanları olarak kalacaklar. Grégoire da geçen gün nasibini almış oldu.

62 sene, 9 ay, 23 gün *2 Ağustos Cumartesi 1986*

Bu günlükte -sıkça- kaygıdan bahsederken ruhun bahsini ihmal etmiş bulunuyorum, psikoloji bile yapmıyorum, daha önce hiç olmadığım kadar beden çerçevesi içinde kalıyorum, bu lanet sinir yumağının içinde!

63 sene *10 Ekim Cuma 1986*

Lafayette Caddesi'ndeki kafelerin birinde işedim. İşimin ortasındayken ışıklar söndü. İki defa. Otomatik ışık üreticileri işeyenlere, işeme süresini hangi yaş gurubuna göre aydınlatma zamanı tanıdıklarını merak ediyorum. Acaba ben miyim yavaş olan? Ya da hızlı? Zaman değirmenine kadar burnunu sokan yeni çağın bokluğu! Bu gözlem merdiven otomatikleri ve hızlıca kapanan asansör kapıları için de geçerli.

63 sene, 1 ay, 12 gün *22 Kasım Cumartesi 1986*

Emeklilik kapıya dayanınca kaygı haliyle nasıl başa çıkacağım? İşveren yok, işe alınan yok; benim için gerekli olan bu gereksiz topluluktan mahrum bırakılırsam bu ontolojik dikenli otu kim yenecek?

63 sene, 6 ay, 9 gün *19 Nisan Pazar 1987*

Marguerite betonun üzerine düşerek dizini yaraladı. Violette'in yöntemini uygulayarak yarasını temizledim: Yaralının yerine bağırmak. Marguerite hiçbir şey hissetmedi ama pansumanını yaptıktan sonra üzülerek sanki söyleyeceği cümleden bir şey anlayacağımdan şüphe duyar gibi şunları söylüyor: Biliyor musun dede, sanırım biraz delisin. Fanny de bunu onayladı.

63 sene, 6 ay, 11 gün *21 Nisan Salı 1987*

Avucumun içindeki Marguerite'in baldırı ve içimdeki his, bu küçük tombulun, uzun boylu bir kız olacağını söylüyor.

63 sene, 11 ay, 7 gün *17 Eylül Perşembe 1987*

Doktor L.M.de göz muayenesi. Katarakt başlangıcı olduğunu söylüyor. On iki, on üç sene sonra ameliyat gerektiren duruma gelecekmiş. Şimdilik etkisini göremiyorum, görüntü eskisi kadar net. Önünüzde daha zaman var. Ayrıca bugün bu ameliyatın bir önemi kalmadı, bir formalite sadece. (Noémie Teyze'yi, Chanzy Sokağı'ndaki küçük dairesindeki halini kısaca canlandırdım kafam-

da. Körlükten korktuğu için gözü kapalı yürüyerek alıştırma yapıyordu. Kör olduğunda ise yürüyemedi.)

64 sene, 1 ay, 11 gün *21 Kasım Cumartesi 1987*

Doktor P.nin istediği kan tahlillerinin sonucunu almaya gittiğimde beni özellikle utandıran zarf açma töreninden, daha önce burada hiç bahsetmediğimi fark ettim. Korku haliyle dolu utanç ânıyla ilgili çok şey söylenebilecek bir durum. Ofislerimde, kariyerlerinin efendisi olduğuma inananlar bu halimi bir görseler! Ah! Korkusuz öndere bakın hele, Direnişçilerin kahramanına, orduların moral bekçisine! Yüreğinde mayın temizleyici korkusuyla zarfın başına çocuk gibi eğilmiş. Her defasında durdurmam gereken antipersonel mayını bu. Er ya da geç bu zarflardan bir tanesi suratıma patlayacak. Elinizde ölüm fermanınızı tutmaktasınız. Çünkü içindeki düşman haricinde başka bir düşmanınız yoktur. Zarfı açtım, gözüm ilk iki satıra çevriliyor hemen, akyuvar ve alyuvar (oh! tam ortalamada, ciddi enfeksiyon izi yok), sonra, hemen son sayfanın son kısmına bakıyorum, prostatı gösteren kısma, başka bir deyimle PSA'ya, altmışlı yaşların en sevdiği sayılara. 1,64! 1,64 geçen sene bu zamanlar 0,83'teydi. Sonuç olarak iki katında şu an. En üst seviyenin bayağı altında, kabul ediyorum ama yine de iki katı! Bir senede! İstatistikler onaylarsa seneye 3,28 olacak, bir sonraki sene ise 6,56, kısa vadede kanser patlaması olacak ve metastaz dağılımı beynime kadar sıçrayacak! Bomba yerinde görünmez ve belirlenen saatte patlamaya ayarlanmış durumda. Sadece prostat varsa ya! Hadi prostatik katsayı konusunda yanıldığımı varsayalım, peki ya şeker konusuna ne demeli? Şeker de var! Glisemi 1,22g/l geçen sene 1,10'du (şimdiden normalin üstünde!) ve

yıllardır düzenli olarak yükselmekte. Sonuç olarak ileride diyabet göründü. Günlük iğne, görüntü kaybı, ameliyat (zavallı çok "azaldı")... Ya da kreatinin, ortalamanın çok üst seviyesinde koruma altına alma ihtimaline güvenmeliyim ve böbreklerimin iflasını göze alıp ömürlük diyalizi kabullenmeliyim. Kör ve diyalize bağlı bacaksız bir insan, geleceğin parlak görünümü bu! Ve bu zarfı gülümseyerek açmak gerekiyor öyle mi?

64 sene, 6 ay, 4 gün *14 Nisan Perşembe 1988*

Vancouver Havaalanı'na sorunlu iniş. İniş takımı patladı, uçak pistten çıktı, yolcular tepetakla oldular, bagajlar devrildi, herkes panikte, vs. Zarar görmeden ve doğruyu söylemek gerekirse çok fazla korkmadan çıktım olaydan. Bu kadar tırsak olan bizler, nasıl oluyor da canımızı, kontrolü bizde olmayan nesnelere (tren, uçak, vapur, otomobil, asansör, lunapark treni) emanet edebiliyoruz? Endişemizi susturan yolcu sayısıdır belki de. İnsan zekâsına güveniyoruz. Bu aletin icadı için onca yetenekli insan birbirleriyle rekabet etti ve onca entelektüel eleştirmen canını emanet ediyor, neden ben etmeyeyim? Ve buna statik argümanını da ekleyelim; boynumuzu kırma riski sokağa göre buralarda çok daha az. Kaderin çekiciliğini de hesaba katmak gerekiyor. Kaderimizi makinelerin şansına bırakmaktan rahatsızlık duymuyoruz. Kaderimizi hücrelerimiz değil de masum makineler belirlesin, bütün kötülüklerden o şüphelensin. Bundan sonra, kan tahlili sonuçlarımı on bir bin metre yükseklikte okuyacağım, büyük türbülansların içinde ve mümkünse uçak alev almış olsun.

64 sene, 6 ay, 5 gün *15 Nisan Cuma 1988*

Hayatını uçak test etmekle geçiren, havacılık mühendisi B.P.'yle yaptığım konuşmayı anımsadım. Özetle gerçekten kafayı yemek lazım bunlara binmek için diyordu. Uçarken dağılacak kadar titreyen uçakları ne yapıyoruz biliyor musunuz? İmha ediyoruz ve aynısını tekrar yapıyoruz, tam aynısını ve git de bunun neden titremediğine anlam vermeye çalış. Bana gelince, diyordu bitirmek için, her yolcu uçağından indiğimde yetiştim demiyorum, kurtuldum diyorum kendime.

64 sene, 10 ay, 12 gün *22 Ağustos Pazartesi 1988*

Büyük Plinius'un Doğa Tarihi'nde porsukların bir özelliğini öğrendim, kavga esnasında düşmanlarının yara kokularını almamak için nefeslerini tutuyorlarmış. Çocukluğumda ısırgan otlarının aralarından geçerken batmaması için nefesimi tuttuğum zamanlar geldi aklıma. Olayı bana Robert göstermişti. Bunu Grégoire'a anlatıyorum. Cevap olarak bulduğu tek şey: Büyükbaba senin porsuk tarafındır bu.

64 sene, 10 ay, 14 gün *24 Ağustos Çarşamba 1988*

Grégoire burnunu karıştırarak *Tom Sawyer* okumakla meşgul... Burun delikleri? Kızılderili Joe'un mağarası. Sümüğü? İçine gizlediği hazine. Benim gibi hayatı boyunca burun oyma zevkini okumanınkiyle birleştirecek.

64 sene, 10 ay, 20 gün *30 Ağustos Salı 1988*

Yine Büyük Plinius, Romalıların toplum içinde ayak ayak üstüne atmalarının yasak olduğunu yazıyor, bu da

beni altmış sene geriye götürüyor. Kısa külotlar giyiyorum o zamanlar (belki de Dodo giyiyordu) ve babam da henüz tamamen içten kemirilmemişti. Çay için misafirlerimiz geliyor. Koltuğa oturmuştum, etrafımdaki yetişkin misafirler gibi bacak bacak üstüne atıyorum. Annem bağırıyor: Doğru düzgün oturur musun! Gece yatağımdayken deneyimi tekrarlıyorum ve üst üste attığım bacaklarımın arasından küçük cinsel organıma parmak ucuyla git gel yaptırınca zevk aldığımı fark ediyorum.

64 sene, 11 ay, 15 gün *25 Eylül Pazar 1988*

Tijo, boy olarak o kadar küçük olması ve fiziki olarak inşaat işçilerinin gücüne sahip olmamasına rağmen kaslarının gücüyle, hızıyla, kaplan ayrıntıcılığıyla beni hep şaşırtmıştır. Dün öğleden sonra Seine'in kenarında Fanny ile Marguerite'i gezdiriyorduk. Martının biri çok yakınımızdan geçerek eğleniyordu. Bir yaptı, iki yaptı, üçüncüsünde Tijo sol kolunu kaldırıyor ve martıyı uçuşun ortasında yakalıyor. Güzergâhı çok net bir şekilde bölündü. Hayvanın gözünden şaşkınlık okunuyordu (Şaşkınlık ifadesi çizgi filmlerdekinin tam aynısıydı. Glups!). Şu güzelliğe bir bakın! Size asılır, asılır ve tehlikesiz olduğunu sanır! Tijo güzelliğin gagasına burnunu sürtüyor, sonra ikizlere gösteriyor, onlar sırtını okşuyorlar ve son olarak onu bırakıyor. Martı uçuyor, biraz başı dönüyor gibi ama yaralı değil. Gezimize Tijo'nun çocukken bana yaptığı şakaları anlatarak devam ediyoruz, hepsi çok fizikseller. Biri de kızların şimdiki yaşlarındayken olmuştu. Marianne ile flört ediyorduk Briac'ta, Tijo incirle saldırıp "Boche'lara ölüm, Yaşasın Fransız Direnişi" diye bağırıyordu (1943 yazı). Pusuda bekliyordu. Lulu incir ağacına koşana kadar beni gözümden, alnımdan, çenem-

den vurmuş ve kaçmıştı. Marianne ile flört söz konusu bile olamazdı artık, o kadar şanssızmışım ki korktuğu bütün böcekleri kendime çekiyormuşum. Başımdan ayaklarıma kadar yıkanmak ve çamaşırlarımı çamaşır makinesine atmak zorunda kaldım. Mevsim sonunda incir hem yoğun hem de yumuşak oluyor, çarpışmayla el bombası gibi patlıyor ve suyu her tarafa yayılıyordu. Bir de o kabukların kanlı et parçaları gibi yapışması! İncirle taşa tutmak Batı Amerika'nın ziftli adamının işidir. İntikamım fena oldu. Her şeyi söylemek gerekirse Nazi oldu. İşgalci baskını. Malzeme edindim, en beklenmedik anlarının birinde Tijo'yu kaçırdım (Douvier'lere süt götürüyordu), Peluchat'nın çınarına bağladım ve -Almanca!- ölüm fermanını söyledim. "Yaşasın Fransa!" diye bağırdı ve onu kurşuna dizerken önceki gün ona okuduğum Andersen'in Küçük Asker'i gibi cesur davrandı. Bu kadarıyla işkencenin bittiğini sandı zavallı. Yanıldı. Reçel kavanozuna çevirdikten sonra yıkadım onu, Douvier'nin yalağına soktum ve başından ayağına kadar temizledim. Küçük asker az önceki kadar cesur değildi! Hijyen konusunda usta sayılmazdı, ailesinin de ilgilendiği söylenemezdi pek. Su o kadar soğuk ve kurbanın dişleri o kadar titriyordu ki cellat biraz pişman oldu.

Marguerite soruyor: Küçükken yıkanmayı sevmiyor muydun? Küçük, ben? Tijo ayakucunda yükselmiş bir halde ekliyor: Ben hiç küçük olmadım ki!

*

LISON'A NOT

Aslına bakarsak canım, hayatım boyunca bu günlüğü tutmuş olmamı garip buluyorum. Günlüğün garip olduğunu düşündüğüm anlamına gelmiyor bu.

7

65-72 Yaş (1989-1996)

Unutkanlıklarımın günlüğünü tutsaymışım.

65 sene, 9 ay, 2 gün *12 Temmuz Çarşamba 1989*

Grégoire'ın bisikletinin patlayan tekerini tamir ederken başparmağımı yaraladım. İç lastiğinin yamasını yapmıştım, tekeri jantın içine sokunca tornavida kaydı, parmağımı kerevit gibi kesti. Çok kan aktı ve çok ağrıdı. Kalbe kadar giden ağrılardandı. Grégoire pazar günü olduğu için arkadaşı Alexandre'ın doktor babasının evde olduğunu söylüyor. Doktor beni iyi karşıladı ve işine koyuldu. Önemli bir şey yok diyor, tendonlar zarar görmemiş. Ama birçok dikiş atılması lazım. Peki. Alexandre'ın yokluğunda tamirata şahit olmayı "ilginç" buluyor Grégoire. Şefkatli doktor anestezi uygulamak için iğne getiriyor. İtiraz ediyorum, acelemiz olduğunu, Grégoire'ın

yarışması olduğunu ve bisikletçilik kariyerinin bu yarışa bağlı olduğunu söylüyorum. Emin misiniz? Uyanık? Parmaklar çok sinirli bilginiz olsun! Sorun değil, sorun değil. Doktor bir batırıyor ipi geçiriyor, iki batırıyor, üçüncüsünde bayılıyorum. Hiçbir yere yetişmesi gerekmeyen genç Grégoire'ın gözündeki kahraman büyükbaba imajıyla oynarsın, iyi oldu bana. O olmasaydı anesteziyi reddetmeyeceğimi herkes biliyor.

Dönüş yolunda Grégoire büyüdüğünde "doktor olma" kararını açıklıyor bana. Bu ani kararın sebebini sorduğumda ise şu cevabı veriyor: Çünkü ölmeni istemiyorum. Cevabı kalbime kadar gidiyor tabii ve parmağımdaki damarları şiddetle attırıyor (Şöyle demek daha doğru olurdu: Parmağıma kadar gidiyor ve kalbimi şiddetle attırıyor). Ah! Çocukluğun temiz samimiyeti karşısında gelen bu yetişkin mutluluğu! Akşam tekrar düşününce mutluluk üzüntüye döndü, mezarımın başında Grégoire'ın çaresiz sanatını lanetleyerek duyacağı üzüntüyle aynıydı. Onun yaşındayken ben de kendimi sonsuzluğun garanticisi sanıyordum. Violette'in ölmesini istemiyordum. Yakında ölür dedikodusunun tehdidi karşısında –"Ne kadar çok içiyor, kemikleri yaşlanmadan gidecek"– sevgimin koruması sayesinde Violette sonsuzluğa inanabilirdi. Varisleri, kilosu, nemli dudakları, al yanakları, kısa nefesi, kuru öksürüğü ve annemin "sağlığa zararlı" dediği parfümü uzun bir ömür vaat etmiyordu. Fakat ben onu öyle görmüyordum. Violette kendi bedenimin can bulduğu gölgenin güçlü bedeniydi. Onun kokulu kanadının altında büyümüştüm. Yaşama isteğimi onun var olma gücünde buldum, korkularımı yenme hırsım onun cesaretinden besleniyordu, kas yapma ihtiyacımı onu büyüleme isteğime borçluydum. Onun sayesinde, bakışları sayesinde babamın hayaleti olmaktan çıkmıştım, eşyalara çarpmayı bırakmıştım, gölgemde boğulmuyordum

artık, aynalardan korkmuyordum: Yitip giden bir çocuktan ağaçlara tırmanan bir maymun yaratmıştı, derin suların balığı, küçük kraliçenin yabantavşanı. Korkusunu sonuna kadar yenmiş "küçük yavrusu"ydum ben onun, yüksek kayalardan suya atlayan ve eliyle balık tuttuğunda titremeyen ben. Ona olan saygımın şerefine o yokken bile bazen kendime görevler veriyordum: Zincirinden dolayı öfkelenen bir köpeği okşamak, çarpışan arabalar, korku trenleri ve yüksek trenlerin olduğu lunaparklarda zaman geçirmek, kaygılıyken varlığı kaçınılmaz olan Dodo'dan kendimi mahrum bırakmak. Evet, Dodo'nun hayali kardeşim olduğunu kabul etmemi de Violette sağladı, bunu bile başardı! Violette bana yaşama izni vermişti, korumam altındayken o hiç ölmüyordu! Ve Violette ölmüştü.

65 sene, 9 ay, 3 gün *13 Temmuz Perşembe 1989*

Bugün tekrar düşününce yatılı okul isteğimi Violette'e borçluydum: Artık suteresi çeşmenin etrafında çıktığına göre seni bir kutuya kapatmak gerekecek küçük yavrum. Ciddi anlamda okuyabilmen için! Yeteneklerini hiç etmemen için! Görürsün, seveceksin. Çok yükseklere uçacaksın!

65 sene, 10 ay *10 Ağustos Perşembe 1989*

Yüzmeyi öğrenmem için Manès'in beni suya attığı zamanı hatırlıyorum –Violette de bilmiyordu–. Taburesinden düşen Albert gibi gevşe bakalım (Abert, Mérac'ın ayyaşıydı) onun şişe mantarı gibi yüze çıkarsın. Violette'e olan sonsuz inancımla gevşiyordum ve su yüzüne çıkıyordum, Violette'in gösterdiği yüzme hareketlerini iyi

kötü gerçekleştiriyordum, evin reisinin yani Manès'in uzanan kollarının ucunda asılıydı bedenim. Kurbağa, diyordu Violette, bir kurbağadan daha iyi olamayacağını söylemeyeceksin bana, değil mi? Kurbağa taklidi, böyle öğrendim yüzmeyi (Daha sonra, Fermantin'in serbest yüzme akademisi de geldi). Manès ırmağa at beni! Bitkilerin üzerine değil, orası derin değil! Derin yere! Yarın derin yere at beni, söz ver! Peki neden sen kendini atmıyorsun? Çünkü korkuyorum işte! Korkunun sevince nefis dönüşümüydü, daha uzağa at beni, daha yükseğe at, daha çok, daha çok ve bu kaygı, korkumu her defasında cesarete, cesaretimi sevince, sevincimi gurura, gururumu da mutluluğa çeviriyordu. Bir daha! Bir daha! Böyle bağırıyordu Bruno, Lison ya da Grégoire onları da suya attığım zaman. Bir daha, bir daha bağırıyor bugün Fanny ve Marguerite.

66 sene, 1 ay,1 gün *11 Kasım Cumartesi 1989*

Gittikçe daha çok tekrarlanan unutkanlıklar... Cümlenin ortasında ani duraklamalar, sevinçle ismimi bağıran yabancının karşısında aptal sessizlik, vaktiyle sevilmiş ve şu an yüzü bir şey anımsatmayan bu kadının karşısındaki mahcubiyet (halbuki hayatımdaki kadın sayısı çok yüksek olmadı!), sayılması gereken anda unutulan kitap isimleri, kaybolan eşyalar, tutmayı unuttuğum sözler... Uzun zamandır içime işleyen bunların tümü beni çok rahatsız ediyor. En çok öfkelendiren de henüz yeni başlayan bir sohbetin başında söylemek isteyeceğim şeyi unutma korkusuyla diken üzerinde olma hali! Hafızama hiçbir zaman güvenim olmamıştır. Çocukken, babamın bana öğrettiği şeyleri kelimesi kelimesine ezberlediğim doğrudur fakat bugün geriye kalanlara sebep olmuş mu-

dur diye sorguluyorum: İsim, yüz, tarih, mekân, olay, kitap, şartlar vs. Bu engel eğitimimi ve kariyerimi hep etkiledi ve tam olarak kimse fark etmedi. Olay şu ki aklıma gelmeyen kelimeleri dolaylı cümlelerle telafi ettim. Bu sebepten konuşkan namına layık görüldüm. Dolaylı anlatma yolu dinleyicinizden daha çok konuşturur sizi, tıpkı bir şey arayan köpekler gibi: Yeri koklayarak sahiplerinin yürüdüğü yollardan yüz defa gidip gelirler.

Bugün, hafızam, salt eksik yönlerimi hatırlamama yarıyor. Hafızanın olmadığını hatırla!

66 sene, 1 ay, 21 gün *1 Aralık Cuma 1989*

İyi uyudum, yağmur yağan gecelerde hep olduğu gibi.

66 sene, 2 ay, 15 gün *25 Aralık Pazartesi 1989*

Bol içkili Noel gecesi. Çok yağlı yemekler yedim. Umursamadan. Çok konuşarak ve çok gülerek. Yani genç gibi yedim. Lison, Phillippe, Grégoire ve birkaç arkadaş vardı. Mona kendini aşmıştı. Sonuç: Gece sıcak bastı. Sabah vertigo. Odanın tamamı etrafımda dönüyordu. Hele ki uzanınca. Ayakta durduğum zaman eşyalar sabitleniyordu. Ani hareketlere dikkat! Çok hızlı oturunca ya da kalkınca, kafayı aniden çevirince her şey hemen dönmeye başlıyordu tekrar. Dünyanın etrafında döndüğü oynak bir eksenim ben. Çocukken iple attığımız ve titreyen demir ipin üzerinde dönen topacın ismi neydi?

66 sene, 2 ay, 16 gün *26 Aralık Salı 1989*

Jiroskop! İsmi jiroskoptu! Bu sabah jiroskop hâlâ içimde dönüyordu ama eşyalar sabitti.

66 sene, 3 ay, 8 gün *18 Ocak Perşembe 1990*

Kaymadığım halde don tabakasının üzerindeyken hafiften vertigom tuttu. Önce bir ayağı indiriyorum, sonra diğerini. Kollarım denge arayışına gidiyor. Oysaki belediyenin tuzu işini görmüştü –don sürtünmeyle eskimişti, solmuştu, zararsızdı–, hiç kaymıyordum. Fakat yürüyüşüme tekrar güvenmem için iyi durumda olan bir zemine ulaşmam gerekiyordu, dolayısıyla karşı kaldırıma geçtim. Sonuç olarak "vertigo kültürüyle" donatılmışım ve her bilgi sahibi insan gibi yanlış yorumlama kurbanıyım.

66 sene, 7 ay, 9 gün *19 Mayıs Cumartesi 1990*

ABD dönüşünde Bruno acilen okula çağrıldı: Grégoire nefes keserek halüsinasyon görme amaçlı hatta birkaç tane de kurbanı olan fular oyununa kendini kaptırmış. Yönetim Grégoire ve arkadaşlarına karşı çok öfkeli. Kovulma tehdidi. Bruno endişeli, Grégoire'ın dahil olduğu günümüz çocuk neslinin "ölüm dürtüsü"yle ilgili kendini sorguluyor. Grégoire'ın şu cevabıyla donuyor: Bir şey yok, çok zevkli, hepsi bu! (Babasını yılda bir ya da iki defa gördüğünden güven vermek için pek çaba gösteresi yok.) Bana gelince bu hikâye aynı yaştayken Étienne ile oynadığımız oyunu hatırlatıyor bana. Aslında aynı oyundu. Sadece şu farkla, boğazımızı sıkarak değil de kendimizi boğarak oynuyorduk ve sonuç aynıydı: Bayılmanın sınırlarıyla flört etmek hatta onları aşmak. Bunun için de biri bir diğerinin göğsüne baskı uyguladığı esnada ciğerlerindeki havanın tümünü boşaltması gerekiyor; sonuç kendini hemen gösteriyordu: Bayılıyordunuz. Baş dönme hissinin tatlılığından sonra saf ve sade bayılmaya ulaşıyorduk. Bayılan tekrar ayılınca arkadaşına aynı olayı yaşatıyordu. Bunu çok seviyorduk, bayılmayı! Yetişkinlerin

haberi var mıydı? Kazalar yaşanmış mıydı? Hatırlamıyorum. Sonuç olarak fular oyununun bir atası varmış. Olayın tehlikesini anlatmak için Grégoire'a anatomi dersi verdim, atardamar, şahdamarı vs. Ölümcül olma ihtimali olduğu halde neden bu kadar zevkli olduğunu sordu bana. İşte biri diğerini açıklıyor, dememek için kendimi tuttum. Kandaki oksijen eksikliğinin yarattığı sarhoşluk etkisinden ve beyne verilebilecek ciddi zararlardan bahsettim. Suyun derinliklerine dalma veya çok yükseğe çıkmakla aynı etki, bunlar kontrol altında gerçekleşen sporlar. Bruno'yla baş başa kaldığımızda ona Grégoire'ın yaşındayken benzer oyunlar oynadı mı diye soruyorum. Asla! Hadi canım, hadi, eterli bez koklamışsındır mesela? Odanda değişik bir koku aldığımı hatırlıyor gibiyim... Yeter baba, ne ilgisi var? Var ,elbette var ve ben o zaman, en az bugün senin olduğun kadar endişeliydim.

66 sene, 7 ay, 13 gün *23 Mayıs Çarşamba 1990*

Grégoire'ın olayını anatomi dersi dahil anlatınca Tijo'nun verdiği tepki: Torunun senin gibi bir dedeye sahip olduğu için şanslıymış! Ona kan dolaşımını anlatmak için Manès domuz kesmiş. Gerisine gelince fular oyunu konusuna Tijo pek şaşırmadı. Ona göre boğulma, nefes kesme, yapıştırıcı, eter, vernik ve koklanan diğer şeylerin hepsi –modern uyuşturucu ve alkolle devam eden–, zaman kadar eski bir saplantının hizmetinde: Bu lanet ergenliğin diğer tarafını görmeye gitmek, gökyüzü orayı aydınlatıyor mu diye bakmak. O ara Tijo bana şunu soruyor: Peki ya sen, yaşın iyice ilerliyor, ne yapmayı düşünüyorsun?

66 sene, 8 ay, 25 gün *5 Temmuz Perşembe 1990*

Mérac'a gidince Étienne ile Marceline'in evine uğradık. Étienne'in alnı kırışıktı, gözleri donuk ve hareketleri yavaştı ama ziyaretimizden ötürü gülümsüyordu. Doğruyu söylemek gerekirse sadece ağzı gülümsüyordu, istemsiz bir gülümsemeydi, gülümsemeyi andırıyordu, sanki geçenlerde gülmüş de onu hatırlıyor gibi. Ne var ki Mona'nın ismini hatırlamıyordu. Kurduğu cümleleri "bütün bunlar işte, anlıyor musun" ile bitiyordu. Anlıyorum yaşlı dostum, anlıyorum.

Marceline gizlice, Étienne'in hastalığının hızlı ilerlediğini söyledi bize. Hafıza kaybı ve bazı hareket bozuklukları; ama onu en çok korkutan şey beklenmedik en ufak olayda geçirdiği sinir krizleri: Kayıp eşya, telefon zili, doldurulması gereken resmi bir evrak. Sürprizlere tahammülü kalmadı, zamansız beliren en küçük şeye bile, diyor.

Onu sakinleştiren tek şey kelebek koleksiyonuydu. Son savaşçının direndiği cephe bu. Yaklaş buraya benim *Parnassius Apollom**. Parmaklarının büyüklüğü ile kurbanlarının ipeksi dokularına narince dokunuşu arasındaki orantısızlık beni bir kez daha etkiledi. Vedalaşmadan önce bana gizlice şöyle dedi: Marceline'e söyleme ama ben hapı yutmuşum. Kafasını göstererek ekliyor: Kafayla ilgili.

66 sene, 10 ay, 6 gün *16 Ağustos Perşembe 1990*

"*Pollution***" diyor Mona erkeklerin çarşaflarını çamaşır makinesinin içine dürterek. Gece mi? Gündüz de, diyor bir çift çorap ve sperm dolu iki külotu makineye ekleyerek.

* Apollo kelebeği. (ç.n.)

** (Fr.) Kirlilik, kirletme anlamına gelen bir kelimedir. Türkçe yazmamamın sebebi ise ileride, yazarın, bu kelimenin etimolojisini yapmış olmasıdır. (ç.n.)

Maalesef sümük için peçete üretildi, salya için tükürük hokkası, dışkı için kâğıt, idrar için ürinal, Rönesans gözyaşları için ince kristal ama sperme özel bir şey yok. Dolayısıyla erkek, ergenliğinden beri dürtüsünün ittiği her yere boşalıyor ve elindeki imkânlarla yaptığını gizlemeye çalışıyor: Çarşaf, çorap, lif, bez, peçete, kâğıt mendil, havlu, kompozisyon taslakları, günün gazetesi, kahve filtresi, her şey kullanılıyor, perdeler, halılar, paspaslar bile. Çeşmenin kuruması, miktarının ölçülmesi ve dürtüsünün öngörülmesi imkânsız olduğu için çevremiz utanç verici bir kerhanedir. Absürt bir şey bu. Acilen sperm toplama aleti icat edilmeli ve ilk boşalmasından sonra her oğlana hediye edilmeli. Törenler düzenlerdik, ailecek kutlama fırsatımız olurdu ve bir takı hediye ederdik, o takıyı da vaftiz saatini taşıma gururuyla takardı. Nişan gününde nişanlısına hediye ederdi, diyip ilgisini çeken bu projeye nokta koyuyor Mona.

66 sene, 10 ay, 7 gün *17 Ağustos Cuma 1990*

Yakın bir tarihe kadar, "pollution" kelimesi kutsal mekânları kirletmek ya da –ve daha çok– istem dışı gerçekleşen gece ejakülasyonu, başka bir deyimle boşalma anlamına geliyordu. Toksik maddeler yüzünden zarar gören doğanın kirlenmesi bağlamında özellikle bu kelimenin, "pollution" kelimesinin seçilmesi büyük sanayi mastürbasyonu zamanına yani 1960 yılına dayanıyor.

66 sene, 10 ay, 9 gün *19 Ağustos Pazar 1990*

Ergenlikte duyulan şüphe: Erkek olacak mıyım? Yazın çınar yaprakları spermimi siliyordu. Kullanışlı değildi.

66 sene, 10 ay, 23 gün *2 Eylül Pazar 1990*

Yaz tatilinin sonu. Çocuklar bizi çok yordular. Tam anlamıyla: İki boş kuyuyuz. Güneşin doğuşundan batışına kadar gösterdikleri enerji başlı başına yorulma sebebi zaten. Bizimkiler artık enerji tasarrufuna doğru ilerlerken onların bedeni sürekli harcama peşinde. On beş gün içinde bütün enerji depomuzu tükettik. Bu veletler bizi bitiriyor, diyorum Mona'ya. Yataklarımıza uzanıyoruz ve hareket etmiyoruz. Bu nesillere vesile olan kontrol edilemez arzu nereye kayboldu? Ben çiğneme tütünü kadar yumuşağım, Mona ise kum rüzgârı kadar kuru.

66 sene, 10 ay, 24 gün *3 Eylül Pazartesi 1990*

Bu arada yıllar geçtikçe arzularımızın azalmasıyla ilgili bir şey yazmadığımı fark ediyorum. Soru burada ne zamandan beri sevişmediğimiz (magazin merakı) değil, asıl soru bedenlerimiz bir çatışma yaşamadan nasıl oldu da ebedi çiftleşmeden salt sıcaklığımızla tatmin olma durumuna geçtik. Gittikçe azalan bu arzunun bir tatminsizlik yarattığını hatırlamıyorum, bazı sinir anlarını cinsel organlarımızın birbirine küsme durumuna bağlamak hariç. İlk aylarda günde birçok kez sevişiyorduk, gençliğimizde her gece yapıyorduk (Mona'nın çocukların "kalıplaşma süreci" diye adlandırdığı hamileliğin son ayları hariç) ve en az yirmi yıl bu şekilde devam ettik, sanki beraber olmadan uyuyamıyormuşuz gibi, zamanla azaldı sonra neredeyse hiç ve son olarak hiç yapmadık ama bedenlerimiz birbirine bağlı kaldı hep, sol kolum Mona'yı sarıyor, kafası omzumun üzerinde, bacağı benimkilerin arasında, kolu göğsümün üzerinde, ikimizin sıcaklığıyla tenlerimiz çıplak, nefes ve terimizin karışımı ortak par-

fümümüzü oluşturuyor... Arzumuz, aşkımızın kokulu koruması altında tükendi.

67 sene, 3 ay, 2 gün *12 Ocak Cumartesi 1991*

Verne'lerden dönerken dişim kırıldı. Hiç şüphem yok: Sol üst azıdişim. Dilim kontrol etmeye gidiyor, şüpheli bölgeyi tanımlıyor, geliyor, geri gidiyor, yanılmamışım, ağzımın içinde Cervin Dağı var. Daha öncesinden sinirleri alınmış bir diş bu. Tavukgöğsü, kabak güveci, yabanmersinli turta, sakin sohbet, aslında diş kıracak bir şey yoktu. Geldi, yaşlılığın asıl başlangıcı geldi. Bu ani kırılma. Tırnak, saç, diş, kalça kemiği çatlaması, torbalarımızın içinde toza dönüşüyoruz. Buz parçası kutbumuzdan kopuyor ama sessizce, kutup gecesini ürküten buzların çığlığı olmadan. Yaşlanmak, bu erimeye şahit olmak demektir. İyice eridi, diyordu annem bu tarz yaşlı hastalar hakkında. Bir de iyice uçtu, diyordu ve ben henüz çocukken havaalanının ucunda kanatlanan seksen yaşlarında bir insan canlandırıyordum kafamda. Ölüler hakkında Violette "falanca gitti" diyordu. Ben de nereye gittiğini merak ediyordum.

67 sene, 4 ay, 13 gün *23 Şubat Cumartesi 1991*

Zamanın verdiği tecrübeyle bulduğum belli bir uyuma pozisyonundayken yani yan yatarken bedenimin üzerine ağırlığını verdiği kulağımın derinliklerinde kalp atışlarımı duyabiliyorum. Düzenli aralıklarla çıkan yumuşak bir ses, içimi rahatlatıp çocukluğumdan beri ninni gibi beni uyutan ve tinnitusumun ıslığını tam olarak örtemeyen bir ses.

67 sene, 9 ay, 8 gün *18 Temmuz Perşembe 1991*

Grégoire'ın en sevdiği şakalardan biri: Koridorda ilerlerken birden elini saklandığı yerden çıkarıp benim bir fotoğrafımla yolumu kesiyor. Tahmin edildiği gibi sıçrıyorum. Grégoire şu sonucu çıkarıyor: Zavallı büyükbaba o kadar çirkinsin ki kendi kendini korkutuyorsun! Âdet peşinden koşup onu yakalamamı ve özür dileyene kadar gıdıklamamı gerektiriyor. Bunları yaptıktan sonra fotoğrafa bakıyorum. Her defasında aynı şey beni çarpıyor: Fotoğraf ne kadar eskiyse o kadar güçlük çekiyorum kendimi tanımakta; eğer yeniyse ânında kendimi tanıyorum. Bu son fotoğrafı iki hafta önce Grégoire çekip çıkarmıştı. Sahneyi kafamda canlandırmam gerekiyor kendimi tanımak için (kısacık elbet ama yine de bir canlandırma sayılır sonuçta): Mérac, kütüphane, pencere, porsuk ağacı, öğleden sonra koltuk ve koltukta ben müzik dinliyorum. Traji-melankolik haline bakılırsa Mahler dinliyor olmalısın, diyor Grégoire. Bak sen, yüz ifadelerine göre dinlenilen müzik tipini mi tahmin ediyorsun? Kesinlikle, bu Polonyalı Penderecki'yi dinlerken mesela terk edilmiş bir Rubik Küpü'ne benziyorsun.

67 sene, 9 ay, 17 gün *27 Temmuz Cumartesi 1991*

Üç saat boyunca şezlongun üzerinde polisiye roman okudum, şezlongun kollarına dayanmadan ayağa kalkmam mümkün değil. Kalçalarım ağrılı, eklem kaynaşması. Birkaç saniye için buzların içine düşme hissi yaşadım. Bundan böyle dünya ile ben arasında bir engel var: Bedenim.

Georges Amca'nın son senelerindeki halini hatırlıyorum, koltuğunun üzerine oturmuş rastgele her şeyden bahsediyordu, gözleri parlıyordu, elleri iki yusufçuk gi-

biydi. Kırk ya da elli yaşındaki Georges Amca'nın aynısıydı. Ayağa kalkınca da dizlerinin, kalçalarının, belinin çatırdamasını duyuyorduk. Otururken genç bir adam; ayaktayken iki büklüm bir yaşlı, ağrıdan suratı buruşuk ve hafiften idrar kokusu saçıyordu. Ayrıca son güne kadar zarif bir marifetle şeyleri hafife almayı sürdürdü. Yaş ilerledikçe, diyor (hatırlayamadığım birinden alıntı yaparak), sertlikler gidiyor.

67 sene, 9 ay, 18 gün *28 Temmuz Pazar 1991*

Bu daimilik hissi bana nereden geliyor? Her şey azalıyor ama var olma mutluluğu kalıyor. Dün Mona'nın yürümesini izlerken bunu düşünüyordum. Mona ve Tijo'nun deyimiyle onun "kraliçe duruşu". Kırk senedir arkasından yürüyorum, bedeni ağırlaştı elbet, esnekliğini de kaybetti ama nasıl desem yürüyüşünün etrafında ağırlaştı yani, yürüme şekli hiç değişmedi ve onu izlerken hâlâ aynı zevki hissediyorum. Mona yürüyüşünün *ta* kendisidir.

68 sene, 8 gün *18 Ekim Cuma 1991*

Tijo'nun korumasının altında olan tek bacaklı eski bir yabancı asker (Cezayir Savaşı) iki yürüme değneğiyle yaklaşıyor. Takma bacağına ne oldu, diye soruyor Tijo. Diğeri kem küm ediyor. Tijo hikâyeyi öğrenecek kadar uzun bir süre bekliyor, sinirli bir şekilde anlatıyor, içkiliymiş, tartışmışlar, eşi son silleden sonra bacağını alarak kapıyı çarpmış. Tijo bana: Takma bacağı götürerek defolup gitti! Yabancı askerim bu olaydan ne çıkarmıştır sence? (Bence...) Yani şu sonucu çıkarmıştır: Bacağımla defolması için beni gerçekten seviyor olmalı? Tijo saç-

malayarak konuyu kapatmak yerine doymak bilmeyen sevilme isteğimizle noktayı koyuyor.

68 sene, 3 ay, 26 gün *5 Şubat Çarşamba 1992*

Ayak bileğim ağrıyor. Romatoloji doktoruna muayene oldum, ayak doktoruna yönlendirdi, o da inceledikten sonra şunu söyledi: Görünüşe bakılırsa gerçekten dans etmesini bilmiyorsunuz. Onaylıyorum. Bunda şaşırılacak bir şey yok, ayak tabanınızın yüzeyin tamamına dayanması gerekirken sadece (göstererek) üç nokta üzerine dayanıyor. Sıradan mekanik bir sebebe indirgenmiş bulundum oysaki hep varlığımın bir eksikliğine verdim dans yeteneksizliğimi. Ayak doktoruna gençliğimde boks yaptığımı, tenis oynadığımı ve yakantopta çok iyi olduğumu söylerken yakalıyorum kendimi. Bu cümlenin saçmalığı içimde o kadar büyük bir gürültü çıkarıyor ki ayak doktorunun muhtemelen teknik olan açıklamasını duyamıyorum. Ben ve yakantop! (Ah Violaine!) Neden –altmış sekiz yaşındayken!– hâlâ –muhtemelen herkesin ismini bile unuttuğu– yakantop oyununun ustası gibi algılanmak ister insan? Sakin kafayla tekrar düşünüyorum ve teneffüste hızlı hareketlerle çok katı kurallarla dolu bu oyunu oynadığım zamanı hatırlıyorum: Kaçmak, tutmak, kandırmak, çekmek, sahada tek kalmak, yine de karşı takımdan çok oyuncu elemek, aynı anda iki taraftan ateşe maruz kalmak; ne kadar atik ve çok mücadeleciydim, hiç yenilmezdim, ah! Tamamen fiziki mutluluk! Aşırı sevinç gösterisi! Her yakantop oyunu benim için yeniden doğmak demekti. Yakantop uzmanı olmamla övündüğüm zaman bu doğuşu kutluyordum aslında!

68 sene, 7 ay, 20 gün *30 Mayıs Cumartesi 1992*

Grégoire'ı mastürbasyon yaparken yakaladım, onun elinde suç aleti benimkinde ise kapı kolu. İkimiz de çok fena rahatsız olduk. Aslında gerek yoktu; diğerinin dediği gibi elin saramadığı arzu sadece bir düştür. Can sıkıcı özel hayatı ihlal duygusu içimi kemirdi bütün gün. Ergenlik öncesi kafasına, kuyruğunu çekerek çocukluktan çıkan bu şekilsiz varlığa takılı kaldım. Bu akşam, yatılı okulda Étienne ile yarattığımız bakirlik oyununu bulabilmek için çatı katının altını üstüne getirdim. Grégoire'ı düelloya davet ettim. Tek hamleyle yendi beni. 12. haneye geldiği için (*Georges Amcanız tesadüfen kirli çamaşırınızı görüyor, sizi tebrik ediyor: Artık erkek oldunuz. Zarları iki defa atın ve toplam sayı kadar ilerleyin*) minnet dolu bir gülümsemeyle ödüllendirdi beni. Oyunu ona hediye ettim.

68 sene, 8 ay, 5 gün *15 Haziran Pazartesi 1992*

Dün Lüksemburg Bahçesi'nde tek başıma gezdim. Hâlâ genç sayılabilecek bir kadın sevinçle ismimi bağırıyor, Mona'yı soruyor, beni öpüyor ve yoluna devam ediyor. Kimdi bu? Akşamında Vieux-Colombier çıkışında T.H. ile beni zıt düşüren tartışma esnasında belirleyici iki üç kelimeyi unuttum. Saint-Sulpice otoparkında arabayı ararken yanlış kata gitmişim, iniyorum, çıkıyorum, dönüyorum... Aklım nerede? Hayatımı zehir eden bu unutkanlıklar hakkında daha fazla yazmadığım için şaşırıyorum. Psikolojiden kaynaklandığını düşünmüş olmalıyım. Aptallık! Olay tamamen bedenle alakalı. Elektrik söz konusu burada, beynin devreleri yanlış bağlanmış. Beyin hücrelerine bilgi iletme işini yapmayan birkaç sinaps. Yol kesilmiş, köprü çökmüş, yirmi beş kilometrelik

bir yoldan dolanmak gerekiyor kaybolan anıyı hatırlamak için. Bu da bedenle alakalı değilse artık!

68 sene, 8 ay, 6 gün *16 Haziran Salı 1992*

Unutkanlıklarımın günlüğünü tutsaymışım.

68 sene, 10 ay, 1 gün *11 Ağustos Salı 1992*

On bir yaşına yeni basmış ve sıkılmanın anlamını Marguerite'ten daha çok kavramış olan Fanny zamanın benim için de mi yavaş geçtiğini soruyor. Şimdilik yedi kat daha hızlı geçiyor diyorum ama her zaman değişiyor tabii. "Saate bakılırsa" diyor, "zaman ikimiz için de aynı hızda ilerliyor". Doğru ama ne sen ne de ben herhangi bir konu üzerinde düşüncesi olmayan bu saatiz, diyorum. Zamanın doğumumuzdan bu yana geçirdiğimiz süreye bağlı olduğunu anlatan yani sübjektif zaman üzerine küçük bir ders veriyorum ona. Şimdi de bana her dakikanın benim için sekiz kat daha hızlı mı geçtiğini soruyor (Ay, zorlaşıyor). Hayır, sen Marguerite'le oynarken ben dişçide zamanımı geçiriyorum bazen, bazı dakikalar benim için seninkilerden daha da uzun geliyor bana, diyorum. Uzun bir sessizlik. Kısmi ve bütünlük kavramlarını zihninde birleştirmeye çalıştığında kafasında çalışan makinenin sesini duyuyorum; düşündüğü zaman iki kaşının arasında beliren çizgiyle Lison'un o yaşlardayken aldığı yüz ifadesine benzediğini fark ediyorum. Sonunda bana şunu teklif ediyor: "Zamanı ikimiz için de aynı şekilde ilerlemeye zorlamak" için saatin büyük çubuğunu beraber izleyelim. Dediğini yapıyoruz, bu dakikaya sessizlik ile yalnızlık ekleyerek anma töreni havası veriyoruz. Aslında bu bir anma töreni çünkü beni, duvardaki aynı saatin sesi

eşliğinde, babamın kulağıma fısıldayarak verdiği "kısa felsefe" derslerine aldı götürdü. Dakika geçtikten sonra Fanny yanağıma bir buse konduruyor ve kaçmadan evvel, büyükbaba, seninle sıkılmayı seviyorum, diyor.

69 sene *10 Ekim Cumartesi 1992*

Doğum günüm için ailecek akşam yemeği yedik. "Doğum günüm" son mumumuza kadar peşimizde sürüklediğimiz çocukça bir deyimdir.

69 sene, 9 ay, 13 gün *23 Temmuz Cuma 1993*

Montaigne'in hafızasının olmadığını unutmuştum:

Hafıza ne kadar harika bir malzemedir... Onu her şeyde özlüyorum. (...) Önemli bir konuşma yapmam gerektiğinde eğer uzun ise söylemem gereken her şeyi kelime kelime ezberlemek zorunda kalıyorum; başka türlü, hafızamın yine kötü bir oyun oynayacağı endişesiyle ne rahat olabilirim ne de güvende hissederim kendimi. Ne var ki bu yöntem pek de kolay değil benim için. Üç mısra ezberlemem için üç saate ihtiyacım var. (...) Etrafımdaki insanlara ya meslekleriyle ya da uyruklarıyla seslenmem gerek çünkü isimlerini aklımda tutmam çok zor görünüyor. (...) Uzun süre yaşarsam eğer kendi ismimi de unutabilirim. (...) Birçok kez kesemi nereye sakladığımı unuttum. Ayrı bir önem verdiğim şeyleri kaybetmeye itiyorum kendimi. (...) Kitapları karıştırırken birden durup bakarım. Dün içinde güzellikler bulduğum, coştuğum bir konu bugün bir şey söylemez olmuş bana. Eviririm, çeviririm, orasını burasını okurum, nafile. O sayfalar boşalmış, yabancılaşmıştır artık benim için.

Yine aynı kişiden alıntı (Térence, Eunuque; I, 2, 25):

Deliklerle doluyum, her yerimden akıtıyorum.

70 sene, 5 ay, 2 gün *12 Mart Cumartesi 1994*

Dün A. ve C.lerdeyken W.'nin kanserinin psikosomatik olabilme ihtimalini konuşuyorduk. Oybirliğiyle bu ihtimali onayladık. Tabii, tabii, elbette, emekliliğini zor geçirdi, karısının hastalığı, kızının boşanması vs, herkes hem fikirdi, ta ki ev sahiplerinin büyük oğlu P. gelene kadar, kendisi konuyla ilgili sonuç çıkararak ortaya büyük bir soğukluk attı: W. psikosomatik hastalıktan öleceğini bilseydi çok rahatlardı. Kolon kanseri kadar iğrenç değil en azından!. Bunun üzerine genç P. kapıyı çarparak gitti.

Bu oğlanın öfkesini anlıyor gibiyim. Ama şu olaya karşı gelmeden: Bedenimiz söyleyemediğimiz şeyleri kendi imkânlarıyla söylüyor –bel ağrıları çok yorgun olduğum anlamına gelir, Fanny'nin karın sancıları matematiğe olan korkusunu ifade eder –, genç P.'nin nesli için her şeyi psikosomatiğe bağlamanın ne denli can sıkıcı olabileceğini anlayabiliyorum. Onun yaşındayken duyduğum sıkıntının aynısını duyuyorum. Gençliğimde beden sohbet konusu olamazdı; masaya kabul edilmezdi. Bugün tolere ediliyor ama salt ruhundan bahsetme şartıyla! Psikosomatiğin nehrindeki bildiğimiz ayın yansıması: Bedenin acıları karakter eksikliğini ifade eder. Safrakesesi her şeye sinirlenmeden, kalp sorunları aşırı tepkilerden, Alzheimer yalnızlıktan... Hem hasta hem de hasta olduğu için suçlu! Hangi sebepten ölüyorsun adamım? Kendine yaptığın kötülük tehlikeli küçük anlaşmalarındır, ara ara çevirdiğin kötü niyetli işlerinden ettiğin kârlar yüzünden, yani terbiyesiz ve kendi kendine saygısı olma-

yan karakterin yüzünden! (Merteuil'ün dağılan suratındaki frengiden ruhunu okuduğumuzdan beri değişen bir şey yok pek.) Dünyayı kirletmenin, her zıkkımı yemenin, çağını değiştirmeden yaşamanın, dünya sağlığı konusuna göz yumarken kendi sağlığını bile ihmal etmenin suçluluk duygusuyla ölüyorsun! Tembelliğinin örttüğü bu sistemin tamamı suçsuz bedeninin üzerine çöküyor ve onu öldürüyor.

Psikosomatik olan her şey suçluyu ifşa ediyorsa suçsuzu daha iyi onurlandırmak için yapıyor bunu. Bayanlar ve baylar, bedenimiz suçsuzdur hatta bedenimiz saflığın kendisidir, psikosomatik işte bunu haykırıyor! İyi niyetli olabilseydik, iyi davransaydık, idare edilen bir çevrede temiz bir yaşam sürdürseydik sadece ruhumuz değil bedenimizin kendisi de ölümsüzleşirdi!

Dönüş yolunda arabadayken gençliğimin canlılığıyla dile getirdiğim sert eleştiriler bunlar.

Belki de, diyor Mona, genç P.'nin ebeveynlerini aptal konumuna düşürmek için hiçbir fırsatı kaçırmayacağını da unutmamak gerekiyor.

70 sene, 5 ay, 3 gün *13 Mart Pazar 1994*

Bayanlar baylar, bir bedene sahip olduğumuz için ölüyoruz ve her ölüşümüzde bir kültür sönüyor.

70 sene, 8 ay, 5 gün *15 Haziran Çarşamba 1994*

Torunuma örülen övgü tacını almaya gittiğim veli toplantısında Grégoire'ın yaşlı felsefe öğretmeni, birbirimizi tanıyoruz, diyor bana. Öyle mi? Evet, gençliğinizde size işkence ettim, diyor içten bir gülümsemeyle. O an tanıdım: Doktor Bêk'in yeğeni! Kırk sene önce polipimi

aldırırken büyük elleriyle çığlıklarımı boğan kişisin sen. Senenin başından beri bu "kesinlikle harika" olan felsefe öğretmenini övmekle bitiremedi. Senegalli bir dev olması bana yaptığı tanımda yer almıyor çünkü bunun hiçbir felsefi değeri yok. Mösyö F. burun kanadını göstererek: Artık bu tarz ameliyatlar için uyutuyoruz ama hâlâ faydasız. Torununuz da biraz burundan konuşuyor ama bu mükemmel bir filozof olmasına engel değil.

71 sene, 5 ay 22 gün *1 Nisan Cumartesi 1995*

Grégoire ile birlikte Sylvie'yi görmeye gittiğimiz hastaneden dönüyoruz. Dediklerine göre bizi tanıyor ama bağlantı kuramıyor. "Grégoire" diyor kısık sesle ama bunda gerçeklik eksik. O onun oğlu, bunu biliyor, oğlunun ismini hatırlıyor, sesinde bir şefkat var ama görüntü ile isim arasında bağlantı kuramıyor, oturtturamıyor. Grégoire ekliyor: Ayrıca kendisi bile bulanık, sanki bedeninin yanında yürüyor gibi, sence de öyle değil mi büyükbaba? Sylvie'nin hastalığı başladığında hastalığıyla ilgili konuşurken bile Grégoire: Annem tam olarak "net" değil ya da bugün iyi, annem "net" diyordu. Doktor W. bürosunda bizi ağırlarken durumu "açıklığa kavuşturalım" dediğinde yüzündeki tebessümü gördüm.

71 sene, 5 ay, 25 gün *4 Nisan Salı 1995*

Bu gece Sylvie'yi düşündüğümde (bir ay içinde taburcu olurmuş) annemin benden yakınırken kullandığı "dengesiz" kelimesi geldi aklıma. Kelime, baş dönmesi ve bulanıklık çağrıştırıyordu bende. Aslında bu günlük sürekli bağlantı kurma halinde olmamı sağladı. Bulanıklıktan sıyrılmak, beden ile ruhu aynı eksende tutmak... Hayatımı "açıklığa kavuşturmakla" geçirmişim.

71 sene, 8 ay, 4 gün *14 Haziran Çarşamba 1995*

Gobelins istasyonunda tek bedenin 91 numaralı otobüse dalması. Montparnasse Garı'nda bindiğimde otobüs boştu. Bu beklenmedik yalnızlıktan istifade okumaya koyuluyorum. Duraklar ilerledikçe etrafımda yoğunlaşan yolcular dikkatimi dağıtıyor. Vavin'de bütün koltuklar doldu. Gobelins'de ortalar tıka basa doldu. Saf bir bencillikle oturacak yer bulanların okuma fırsatının olduğunu fark ediyorum. Karşımda oturan genç adam da bir kitaba dalmış. Öğrenci olmalı. Fritz Zorn'un *Mars* kitabını okuyor. Öğrencinin yanında ayakta duran kilolu, nefes nefese kalmış altmış yaşlarında ve elinde sebzeyle dolu bir çanta taşıyan kadın sesli bir şekilde nefes alıyor. Öğrenci gözlerini kaldırıyor, göz göze geliyoruz, kadını görüyor ve aniden kalkıp yerini kadına veriyor. Oturun, madam. Cermen bir şey var bu genç adamın kibarlığında. Dik, uzun, ensesi düz, ufak bir gülümseme, kibar bir çocuk. Kadın davranmıyor. Hatta sanırım öğrenciyi bakışlarıyla kurşuna diziyor. Koltuğu göstererek genç adam ısrar ediyor. Lütfen, buyurun madam. Kadın isteksizce pes ediyor. Teşekkür etmiyor. Boş koltuğun önüne geçiyor ama oturmuyor. Elinde çantasıyla karşımda boş koltuğun önünde ayakta duruyor. Genç adam biraz daha ısrar etmek için ensesini eğiyor. Oturun madam, rica ediyorum. Burada kadın konuşmaya başlıyor. Şimdi değil, diyor gür bir sesle, sıcak olunca sevmiyorum! Genç adam kıpkırmızı oluyor. Cümle o kadar şaşırtıcı ki okumaya tekrar dalamıyorum. Küçük bir yan bakışla diğer yolcuların tepkilerine bakıyorum. Güldüklerini gizlemeye çalışıyorlar, kendi ayaklarına bakanlar var, camdan bakanlar var, her neyse hepimiz mahcubuz. O ara kadın bana doğru eğiliyor ve yüzü benimkine birkaç santim yakınında sanki eski tanışıkmışız gibi şunu söylüyor:

Soğumasını bekliyorum! Artık bakılan kişi ben oluyorum. O saniyede hepimizin 91 otobüsünde tek beden oluşturduğumuzu düşündüm. Eğitilmiş aynı beden. Kıçı başkalarının kıçıyla ısıtılmış koltuğa tahammülü olmayan ama bunu toplum içinde itiraf etmektense kendini otobüsün altına atmayı tercih eden tek beden.

71 Sene, 8 ay, 5 gün *15 Haziran Perşembe 1995*

Eğitim olmadan komiklik olmaz.

72 sene, 2 ay, 2 gün *12 Aralık Salı 1995*

Bazı hastalıklar, içimize düşürdüğü korkuyla diğerlerini katlanabilir kılıyorlar. Varolan hastalığı kabullenmek için en kötü hastalığı düşünmek neslimin pek çok sohbet menüsünde yer alıyor. Daha dün Verne'lerin yemek masasındayken T.S.'nin tanıları konuşuluyordu: Alzheimer hastalığından korkuyorduk, neyse ki sadece bir depresyonmuş. Oh! Şeref kurtarıldı. Daha az deli gitmeyecek ama en azından Aloïs canını aldı demezler.

Sürüden kopmayarak içimden gülüyorum. Alzheimer tehdidinin (ve elbette durumu daha da kötüleşen Étienne geliyor aklıma) herkes gibi beni de korkuttuğunu itiraf etmektense ölmeyi tercih ederim. Ne var ki bu korkunun olumlu bir yönü var: Bana iyice yapışan hastalıkları unutmamı sağlıyor. Şeker oranım endişelendirici, kreatininim olması gereken seviyede değil, tinnitusum gittikçe daha çok ses çıkarıyor, kataraktım bulanık bir manzara görmeme sebep oluyor, her sabah yeni bir ağrıyla uyanıyorum; neyse yaşlılık her cephede beliriyor ama sadece bir tane gerçek korku duyuyorum: Aloïs Alzheimer korkusu! O kadar çok korkuyorum ki günlük olarak ezberleme

egzersizleri uyguluyorum kendime, çevremdekiler de derin bilgin uğraşı olduğunu sanıyor. Değerli Montaigne'imden, Quichotte'tan, eski Plinius'umdan ya da *İlahi Komedya*'dan ezbere parçalar okuyabilirim (hem de orijinal dilinde!) ama bir randevu unuttuğumda, anahtarlarımı kaybettiğimde, falan Mösyö'yü tanıyamadığımda, isme takıldığımda ya da sohbetten koptuğumda Aloïs Alzheimer'ın hayaleti karşıma dikiliyor. Kendi kendime hafızamın hep kötü olduğunu, çocukken bile bana ihanet ettiğini ve böyle olduğumu söylememe rağmen fayda etmiyor. Alzheimer'ın beni yakaladığı inancı diğer düşüncelerimi bastırıyor ve ara ara kendimi hastalığın son seviyesinde hayal ediyorum; dünya ile, kendimle iletişimim kesilmiş, yaşadığını hatırlamayan canlı bir nesne.

Bu arada yemekten sonra bir şiir okumamı istiyorlar, ısrar ettirmeden olması gerektiği gibi okuyorum. Ah! En azından siz Alzheimer hastalığının tehdidi altında değilsiniz!

72 sene, 7 ay, 28 gün *7 Haziran Cuma 1996*

Doktor, Grégoire'ın sevgilisi ve iç hastalıklar profesörü olan Frédéric, toplu yemeklerde davetlilerin sağlıkla ilgili soru yağmuruna tutulmaksızın bir yemek yiyemediğinden şikâyetçiydi. Misafirlerin kendileri veya yakınları için sorduğu tanı, terapi, fikir, tavsiye olmadan bir gece geçirmedim. Öfkeleniyor. Bu mesleği yaptığımdan, hatta öğrenci olduğumdan beri doktorculuk oynamadığım zamanlar neyle ilgilendiğimi hiç kimse merak etmiyor! O kadar ki dışarıya çıkmaktan nefret eder olmuş. Bunlar bu alanda Grégoire'ın beklediği şeyler olabilir ama Frédéric evinde kapalı kalacak çünkü... (eliyle burnunun altını işaret ederek) "burama kadar geldi" diyor. Ona göre

masadakiler doktoru şamanize ediyorlar. Tabibi herkes gibi yemek yerken ve içki içerken görünce samimi görünüyor ve bu hastalık hastası kabilenin büyücüsü, kadınların mürşidi oluyor, çok farklı –ve bir o kadar insan!– olan doktorla falanın evinde tanışmıştık, hatırlıyor musun aşkım? Hastanede aynı kişilerin gözünde, aynı diyorum bak, Porsche'ları dizmek için sigortayı sömüren bir memurum. Masada ise öyle değil, tıbbın insani, saygıdeğer ve yetenekli yüzü oluyorum. Cerrahsanız ve bir arkadaşın evinde sizinle tanışılmışsa ameliyat masasına kadar bir köpek gibi takip edilirsiniz ve başka arkadaşlara şiddetle tavsiye edilirsiniz çünkü doktorların reçellerle ortak özellikleri şudur: Aileninkiler eşsizdir! Nöbetçi doktorların acilde koşuşturduklarını görünce onlara şunu söylemek istiyorum bağırarak: Defolun gidin, hastalarınızı bırakın, gidin çarşıda yemek yiyin, kariyerinizi orada yaparsınız bu odalarda değil!

Yemeğin büyük bir kısmında Frédéric kendi kendini iyice gaza getirdi, gözlerinden kurnazlık ve zehir akıtarak masadan kalkıp bana şu soruyu soruyor: Peki siz nasılsınız? Sağlığınız nasıl? Beni bulmuşken söyleyin!

72 sene, 7 ay, 30 gün *9 Haziran Pazar 1996*

Grégoire'ın eşcinselliği. Her ne kadar geniş görüşlü olsam da ("geniş görüşlü olmak" bu deyimin darlığına bakın!) kafam eşcinsellik konusunda tıkanıyor. Prensiplerim kabullense bile bedenim hemcinsini arzulamayı hayal edemez! Grégoire eşcinsel, yani bizim Grégoire'ımız sonuçta istediğini yapar, tercih meselesi sorgulanmaz; ama Grégoire'ın bedeninin başka bir erkek bedeniyle tatmin olması, kendi bedenimin ruhunun akıl erdiremediği nokta bu işte. Sodomi değil, hayır. Mona da ben de

ona küsmedik, anüs yalamalarımız bizi mutlu ediyordu, o zamanlar ne güzel bir erkek oluyordu! Ama erkek değildi işte. Uyurken Grégoire'ın eşcinselliği hakkında düşünüyorum... Ya da daha doğrusu düşünmeyi bırakıyorum, gizemi didiklemek uykumu getiriyor.

72 sene, 9 ay, 12 gün *22 Temmuz Pazartesi 1996*

Bahçede tekim, cinsini çıkaramadığım için üzüldüğüm bir kuşun sesine okuduğum kitaptan gözlerimi kaldırıyorum. Bu gözlem, etrafımı saran ve türünü bilmediğim bütün çiçekler için de geçerli, birkaç ağaç için de öyle, birçok bulut ve elimin ufalttığı bu toprağı oluşturan madde için de. Bunların hiçbirini adlandıramıyorum. Ergenliğimde çiftlikte edindiğim deneyimler doğayla ilgili bir şey öğretmedi bana. Salt beni kaslandırmaya yaradığı doğrudur. Az da olsa öğrendiklerimi de unuttum. Neyse, hiçbir temel bilgiye sahip olmayacak kadar uygarlaşmış bulunuyorum! Beni okumamdan alıkoyan kuş, bu cehaletin sessizliğinde şarkısını söylüyor. Ayrıca onun şarkısından çok sessizliği dinliyorum. Ve bir anda aklıma o soru geldi: Tinnitusum nereye kayboldu? Daha dikkatlice dinliyorum. Tahmin ettiğim gibi: Tinnitus yok, salt kuş var. Kafamın içini dinleyebilmek için kulaklarımı tıkıyorum. Hiçbir şey yok. Tinnutus ciddi anlamda yok olmuş. Kafamın içi boş, parmaklarımın baskısı altında biraz vızıldıyor, sanki kulağımı bir fıçıya dayamışım gibi. Fıçı tamamen boş. Kafamın içinde ses yok, bu beni sevindiriyor; içinde temel bilgi de yok, bu da beni üzüyor. İçimi daha da boşaltmak için bilgili okumama tekrar koyuluyorum.

72 sene, 9 ay, 13 gün *23 Temmuz Salı 1996*

Tinnitus tekrar geldi tabii ki. Ne zaman? Hiçbir fikrim yok. Bu gece buradaydı, uykusuzluğumun içinde ıslık çalıyordu. Neredeyse içim rahatladı. Kendilerini belli edince bizi ürküten küçük acılar hayat yoldaşından daha fazlası oluyorlar, *biz* oluyorlar. Zamanında köy hayatında onlarla çağrılırdık: Guatrlı, kambur, kel, kekeme. Ve çocukken sınıflarda öğrenciler birbirlerine: Şisko, şaşı, sağır, aksayan... Basit veri gibi görülen bu kusurlardan Ortaçağ soyadları yarattı. Kısabacak, Yağlıoğlu, Küçük, Şişmanoğlu ve Tekgöz hâlâ günümüzde dolanmakta. Bu Ortaçağ bilgeliği beni nasıl adlandırırdı. Düdükçalan? Düdükçü? Düdükçü peder? Düdükçü peder iyidir. Hani var ya kafasında düdüğü olan! Kendini olduğun gibi kabul et Düdükçü ve soyadınla gurur duy.

72 sene, 9 ay, 14 gün *24 Temmuz Çarşamba 1996*

Cinsini çıkaramadığım kuşu düşününce aklıma Supervielle'in mısraları geldi:

Ormanın içinden
Bir kuş sesi yükselecek
Ve kimse tam olarak ne yerini bilecek,
Ne sevebilecek, ne de duyabilecek,
Dinlerken "bu bir iskete kuşu"
Diyen Tanrı hariç.

Sanırım *Yerçekimi* kitabındaydı ve şiirin adı da *Kehanet* olmalı. Tamam ama o kuş, benim kuşum, gerçek olan, onun ismi ne? Yarın Robert'e sorarım.

72 sene, 9 ay, 16 gün *26 Temmuz Cuma 1996*

Birkaç zamandan beri gazım çok baskı yapıyor. Tutulamayan bir osurma isteği beni zorluyor, öksürüğün sesi osuruğunkini bastırır umuduyla *öksürerek* osurmaya çalışırken yakalıyorum kendimi. Bu yöntemin işe yararlığını görmek mümkün değil çünkü öksürük kulağımın içinde o kadar ses yapıyor ki dışarıdaki sesleri duyamıyorum. Ayrıca bu yöntem çok gereksiz: Genel olarak çevremde medeni insanlar var, o kadar medeniler ki beni osurarak görmektense ölmeyi tercih ederler. Oysa kimse öksürüğümden endişe duymuyor. Sizi yabaniler!

Bu sırrım Tijo'yu çok eğlendiriyor, karşılığında komik bir hikâye armağan ediyor bana. Tijo'nun diğer şakaları gibi bu da çok fiziksel ve uzun bir süre aklımdan çıkmıyor.

TİJO VE DÖRT YAŞLI OSURUKÇU

Dört eski arkadaş buluşuyor. Biri diğer üç kişiye: Osurduğumda korkunç bir ses ve iğrenç bir koku çıkıyor. İkincisi: Ben ise korkunç bir ses çıkarıyorum, hiç koku yok. Üçüncüsü: Benimkisinde hiç ses yok ama dostlarım koku, öyle böyle bir koku değil! Ve dördüncüsü: Bende ne ses ne koku. Uzun bir sessizlik ve bakışmadan sonra diğer üç kişiden biri soruyor: O zaman neden osuruyorsun?

72 sene, 9 ay, 27 gün *6 Ağustos Salı 1996*

Hadi, hadi biraz cesaret: Grégoire'ın eşcinselliğiyle ilgili içimden sorduğum sorular tam olarak hangi türe ait? Asıl soru burada! Bugün öğleden sonra Frédéric ile onu böğürtlen toplarken izlediğimde bunu düşünüyordum. Akşam yemeğinde son "crumble" lokmasını yedikten sonra Grégoire'ın kendisi cevap verdi. Yürümek için

bahçeye çıkmıştık, kolunu benimkinin altına soktu ve *tam olarak* neyi düşündüğümü bildiğini söyledi. Kim sikiyor, kim sikiliyor diye sorguluyorsun büyükbaba (Büyükbabada ufak bir kalp sıkışması). Bu çok normal, biliyor musun; eşcinsellik konusunda herkes bunu sorguluyor (Sessizlik). Seni sevdiğim kadar beni sevdiğin için en değerli küçük erkek torunun, lanet AİDS'in bulaşmaması için gerekli önlemlerini alıyor mu diye sorguluyorsun. Biraz daha rahatlıyorum. Dolayısıyla çokça olan ve bugüne kadar kimseye sorulamayan çocukça soru selini akması için bırakıyorum. Peki ya tükürük? Aktarabiliyor mu? Ya oral seks? Oral sekste AİDS bulaşabilir mi? Ya hemoroitler? Peki dişetleri? Dişlerinize dikkat ediyor musunuz? Peki ya sıklığı? Partner değişikliği? Birbirinize sadık mısınız en azından? Merak etme büyükbaba, Frédéric karısını beni başka bir erkekle aldatmak için bırakmadı! Ben ise senin gibi tekeşliyim. Sikme konusuna gelince ya o ya ben, keyfimize ya da çekişmemizin gidişatına göre değişiyor, bazen birimiz sonra diğerimiz oluyor art arda. Bahçeyi bir kez daha turladıktan sonra daha teknik bir açıklamaya geçiyor: "*Neden eşcinsellik*" konusuna gelince büyükbaba bu çok geniş bir soru! Olaya biraz yüzeysel bakalım istersen ve erkeği sadece erkek tatmin edebilir açıklamasıyla yetinmeye çalışalım. Oral sekse tamamen teknik bir bakış açısıyla bak: Önce nasıl bir his yarattığını bilmen lazım ağza iyi almak için! Bir kadın ne kadar yetenekli olursa olsun işin sadece yarısını kavrayabilir.

Gecenin ilerleyen saatlerinde ateşin başında sadece ikimiz varız: Aslına bakarsan, diyor, iki eğilimin kaynağı da sensin; ölmeni istemediğim için doktor oldum ve beni *Greystoke* izlemeye götürdüğün için eşcinsel. Ağaçların içindeki çırılçıplak bu güzel çocuk meleğim oldu! Yok

artık sadece sekiz yaşındaydın! Yaaa, bu alanda da öndeydim!

Daha sonra tıp konusu açılmışken Violette'in ölümünü anlatıyorum. Flebit tanısı koyuyor. Violette gittikçe daha çok nefes nefese kalıyordu, varisleri çoğalıyordu, hareketleri ağırlaşıyordu, o gün bir kan pıhtısı ya bacağından ya da kasığından ciğerlerine çıkıp nefesini kesmiş olmalı. Violette'in akciğer embolisi geçirmiş büyükbaba, senin yapabileceğin kesinlikle bir şey yoktu. Ne sen ne de başkası.

Altmış senedir ilk defa Violette'in ölümünü düşündüğümde rahat uyudum.

8

73-79 Yaş (1996-2003)

Hangi andan itibaren yaşımızı söylemekten vazgeçiyoruz?
Hangi andan itibaren tekrar başlıyoruz?

73 sene, 28 gün *7 Kasım Perşembe 1996*

Brüksel'deki konferansım hiç beklenmedik bir şekilde bitti. İki yanım penseyle sıkılıyor gibiydi, ağrısı nefesimi kesecek gibiydi. Rengim solmuş olmalıydı o an. Toplantıdakiler kaşlarını çattılar. İkiye katlanmamak ve sıkıca tutunduğum kürsünün arkasında dik durmak için bütün enerjimi harcadım. Nefesimi toparlayıp kaldığım yerden devam ettiğimde sesim bir oktav düştü gibi hissettim. Yükseltmek için uğraştım ama sancı gerekli nefesi solumama engel oluyordu. İyi kötü boğuk bir sonuç fısıldadım ve geri çekildim. Akşam yemeğine katılmadım

ve Paris'e ulaşır ulaşmaz Grégoire'ı aradım, Frédéric'in tavsiyesi üzerine mesanemin ve böbreklerimin ekografisini çekmemi söyledi. Üriner retansiyon ve böbreklerimin hacmi ikiye katlanmış. Prostatımın oyunuymuş bu; büyüyerek idrar yolunu saç teli gibi inceltecek kadar tıkamış. İdrar her zamanki hızında akmıyordu, mesanem tulum gibi şişmişti, esnekliğini kaybedecek kadar çok şişmişti ve böbreklerim boşaltamadığı sıvıyı biriktirmişti. Sistografinin daha detaylı bilgileri şart olmuştu. Yani mesanenin incelenmesi için kameranın penisteki kanaldan sokulması gerekiyormuş diye anlatıyor Grégoire. Herhangi bir şeyle penisimin kanalına girme fikri, kelimenin tam anlamıyla korkunç. KENDİNİ SİKTEN DELDİRMEK! Grégoire'ın şart gibi anlattığını kabul edebilmem için iki tane Xanax yutmak zorunda kaldım. Ama Çin işkencesi bu, bu kanal yüksek gerilimli hat gibi sinirle dolu olmalı! Merak etme büyükbaba, lokal anestezi yaparız sana, bir şey hissetmezsin. Penisime anestezi uygulamak? Penise anestezi nasıl uygulanır ki? İğneyle mi? Nereye? İçine? Asla!

Gece boyunca gözüme uyku girmedi.

73 sene, 1 ay, 2 gün *12 Kasım Salı 1996*

Dün sabah sistografiye gittiğimde canlıdan çok ölüye benziyordum ama kamera yılanının güzergâhını takip edecek kadar kendimdeydim. O kadar da çok acılı değildi. Dikkatlice ilerledi, sanki içimde birileri sürünüyor gibiydi. *Fellini Roma* metrosu aklıma geldi, bu kamera mesanemin mahremine girerek ne harika manzaralar görecekti. Radyolog girişi bulmakta zorlandı. Kamera içeri girmeden önce birçok kez mesane duvarı olduğu düşündüğüm şeye çarptı. Evet, bunu biraz açmak gere-

kecek. (Her türlü doktor çeşidi var, basitleştirenler, abartanlar, hiçbir şey demeyenler, içinizi rahatlatanlar, size kızanlar veya bunun gibi size açıklama yapanlar. Bunlar genel olarak dediğimiz gibi "diğer insanlar gibi insanlar" bildiğinin arkasında duran ve ona göre hareket edenlerdir.) Kamera nihayetinde diğer tarafa geçmeyi başardı ve tabip şunu söyledi: Bakın mesanenizdeyiz. Roma'nın yeraltında yatan Felliniyen güzelliklerle hiçbir alakası yokmuş; deneyimsiz gözlerime göre anlaşılamaz ve titrek bir ekografi görüntüsü var. Neyse ki çok kötü bir durumda değil. Sadece retansiyon işte. Fotoğraflar çekildikten sonra radyolog kamerasını çekti: Nefesinizi tutun. Kamerayı geri çekme hissi girmesinden çok daha şaşırtıcı oldu, sanki organizmam bu kablonun ucundaki gizli göze şimdiden alışmış gibi. Öğleden sonra cerrah vizite geldi. Cuma günü saat on beşte ameliyat olacakmışım. İdrar yolunu genişletip prostatı azaltacaklarmış, mesanem esnekliğine ve işlevine kavuşana kadar da portatif idrar torbası takacaklarmış bana. Merak etmeyin bu çok sık karşılaştığımız bir durum, haftada beş tane yapıyorum, diyor cerrah.

73 sene, 1 ay, 4 gün *14 Kasım Perşembe 1996*

Üç gün gözetim altında kaldım. Bedenimi tıbbi gözetime emanet ettim, ona sunulan menüleri özgürce tattım ve bu paha biçilemez bir zevkti: Beyaz üzümlü ve tarçınlı pilavlı tavuk tajin yemeği beyinciğimin içinde teneffüste oynayan çocuk seslerinin yankılanmasına sebep oldu, Mona'nın elini bırakmadığım karanlık sinema salonuna (Hastalık seni hep duygusallaştırıyor, diyor Mona) ve Pont des Arts'ın üzerinden alacakaranlığı seyretmeye götürdü beni. Bu Paris havasının şeffaflığı müthiş! Paris asla salt benzin kokmadı!

73 sene, 1 ay, 5 gün *15 Kasım Cumartesi 1996*

Genel anesteziden dinlenmiş bir şekilde uyandım. Sonrasıyla ilgili hiçbir endişem yok. Sonrası endişelendirici olmadığı için değil ama bir hastane geleneğidir bu: Sadece bedenle ilgileniliyor madem, biz de ruhumuza odaklanalım. Başka bir deyimle kafa yormaya gerek yok. Ayrıca acı da çekmiyorum. Torba yerime çalışıyor. Rahatlık. Onu çıkarınca oynamaya başlarsın, diyor oda arkadaşım. Görürüz artık. Neden bahsettiğimi iyi biliyorum, buraya üçüncü kez geliyorum. Bu boktan ameliyat hiç uzun vadeli işe yaramadı! Görürüz artık. Daha önce görüldü.

Başka bir yandan, oda arkadaşımın hikâyesi dikkatimi çekiyor. Bana biraz yalan söyledi. *Aynı* ameliyat için üçüncü kez gelmiyordu. Birinci kez prostat rezeksiyonu için gelmiş tıpkı benim gibi ama kanser şüphesiyle ikincisinde yermantarını tamamen almışlar. (Neden prostatı hep yermantarı gibi canlandırıyorum kafamda?) Üçüncüsü de başka bir şeydi. Hastaneden çıkar çıkmaz doktorunun önerilerine uyarak –alışkanlıklarınızı değiştirmeyin Mösyö Charlemagne (soyadı Charlemagne'dı). Her şey eskisi gibi mi olsun? Her şey eskisi gibi!– ava gidiyor eskisi gibi. 15 Eylül'dü, açılışın ertesi günü, bunu kaçıracak değildim! Arkadaşı –kaynı– sendeliyor, tetiğe basıyor ve Mösyö Charlemagne, prostatının olmadığı yerde küçük kurşunlarla dolmuş halde bulunuyor. Olayı gülerek anlatıyor. Onunla gülüyorum.

– Fakat torbayı çıkardıklarında vals yapıyorsun resmen!

– Görürüz Mösyö Charlemagne.

– Daha önce görüldü.

73 sene, 1 ay, 8 gün *18 Kasım Pazartesi 1996*

Hastane ziyaretlerini sevmiyorum. Tıpkı yatılı okuldayken de nefret ettiğim ve bir gün hapse düşersem reddedeceğim gibi. En basit rahatlık, dünyamızın kapalı duvarları arasındadır. Hastanede, arkadaşlıkları beni duygulandıran birçok yalnız içinde yalnızım. Dolayısıyla ziyaret kabul etmiyorum, Mona ve Grégoire hariç tabii. Bir de Louis Jouvet'nin prostaktemi sonrası hastaneden çıkış hikâyesini anlatan Tijo. Jouvet'nin sabah kahvesini içtiği kafenin garsonu sağlığından endişeleniyor. Bu garson kekeme olduğu için konuşma aşağı yukarı böyleydi: Mons... Mons... Monsieur Jouvet, pppp... Ppp... prostat n... nee... nedir? Jouvet büyük bir rahatlıkla: Prostat konuştuğun gibi işemektir oğlum.

73 sene, 1 ay, 17 gün *27 Kasım Çarşamba 1996*

Hayatımda ikinici kez bedenimi hastanede bırakmış bulunuyorum. Dün taburcu olmadan önce torbayı çıkarabileceklerini düşündüler ama mesanem çalışmayı reddetti. Servisin hemşiresinin deyimiyle "mesane kilitlenmesi" yaşıyormuşum. Deyimi iyi bulmuş. Mesanem tam anlamıyla kilitlenmiş. Kapalı bir yumruk gibi. En ufak damlayı bile bırakmayı reddediyor ve sancısı karnın altından dize kadar yayılıyor. Bu sancı ikiye katlıyor insanı. Şok etkisiyle gözlerim açıldı, soğuk ter içinde kaldım, neredeyse konuşamıyordum, sadece sancım olduğunu belirtecek kadar ses çıkarabiliyordum, kasık kemiklerimin üzerine kapandım, erimiş kurşun gibi olan tükürüğüm nefesimi kesiyordu. Size söylemiştim, yaptıkları hiçbir zaman işe yaramadı, diye yorum yaptı Mösyö Charlemagne.

Torbayı tekrar koyduktan sonra sancı mucizevi bir şekilde yok oldu. Mesane kendine gelene kadar bu torbanın bir ya da iki ay takılı kalması gerekecek. Güzel, güzel, güzel.

73 sene, 1 ay, 18 gün *28 Kasım Perşembe 1996*

Torbayla taburcu oldum. Mesanemden başlıyor, penisimden çıkıyor, sağ bacağımdan uzanıyor ve bileğime bağlı olan idrar torbasına ulaşıyor. Torba dolduktan sonra boşaltılıyor. Neredeyse dört saatte bir. Penis kanalının esnekliği ve hissizliği ne kadar şaşırtıcı! Ben ki kameranın o küçük delikten geçmesinden o kadar ürken, içinden elektrikli bir tren geçirebileceğimizin farkına varıyorum.

Ama asıl olay başka: Asıl olay benim sandığım işlevdir *–işemek–* elbet, oldum olası bilinçdışıma itaat eden, ihtiyaçlarımca dile getirilen, kararla tatmin olan ve artık isteklerimi aşan, bağımsızlaşan işlevdir. Ve bacağımın altındaki, fıçı boşaltır gibi boşalttığım bu torba (süt kutularındaki çevrilen kapaklı ağızlarının aynısı bu torbada da var). Bu durumdakilerle ilgili kaç defa utançtan bahsedildiğini duydum? Düşünebiliyor musunuz *araçlı* o. Genel olarak sonrasında acıma hissinin verdiği sessizlik gelir, bazen de komik bir yiğitlik göstergesi: Ben kendimi öldürürdüm! (Ah! Sağlıklılığın verdiği kahramanlık!) Bu sohbetlerde "araç" kelimesi "sidik", "kan" ya da "bok" kelimelerinin yerini dolduruyor. Araca bağlı olmayı, hastanın dışkılarıyla yüzleşmesi gibi algılıyor millet. Tüketilenlerin iğrenç bir şekilde geri dönmesi. Hayatımız boyunca sustuğumuz ve sakladığımız şeyin gözümüzün ve elimizin altında bu torbanın içinde olması. İğrenç! Oysa kendimi özellikle iğrenç, küçük düşürülmüş, aşağılanmış hissetmiyorum. Dinleyicilerim bu durumumdan

haberdar olsalardı, hâlâ hissetmemeye devam eder miydim?

73 sene, 1 ay, 21 gün *1 Aralık Pazar 1996*

Aslına bakarsak böbreklerimin nefes alışını sürekli görmüş oluyorum.

73 sene, 1 ay, 28 gün *8 Aralık Pazar 1996*

Dün akşam A.larda ilk defa akşam yemeğindeyken bir kaza oldu. Bacaklarımın ani kesişmesiyle hortumun bağlantısı koptu. Sol ayağım hortumu yerinden oynattı. Sağ bacağım boyunca akmaya ve ayağımın etrafına yayılmaya başladı. Mendilimi düşürmüş gibi yaptım, masanın altına daldım, sildim ve hortumu tekrar bağladım. Giderken mendili yürüttüm (Masanın altına işeyen misafir izlenimini bırakmaktansa her şeyi alarak mendil hırsızı gibi algılanmak daha iyidir).

73 sene, 2 ay *10 Aralık Salı 1996*

Çevremde hastalıktan çok bahsediliyor. "Sen anlayamazsın, sen hiç hasta olmuyorsun!" Bu günlüğün erdemlerinden biri de bedenimin her halini gizli tutması oldu. Çevremdekiler bundan mutluluk kazandılar.

73 sene, 2 ay, 2 gün *12 Aralık Perşembe 1996*

Ben bir su saatiyim.

73 sene, 2 ay, 4 gün *14 Aralık Cumartesi 1996*

Torbanın baldırıma yapışmasını sağlayan banta cildim zor dayanıyor. Tahriş oluyor. Enfeksiyon kapıyor. Birçok kez yerlerini değiştirdim, daha sonra torbayı diğer bacağıma aldım. Sonuç, iki bacağım bağımlı kollarına benziyor. Başka bir çözüm bulmak gerekecek.

73 sene, 2 ay, 5 gün *15 Aralık Pazar 1996*

Champ-de-Mars'tan geçen dar taytlı bisikletçi grubu görünce çözümü buldum. İkinci deri gibi duran bu donu, yarın koşarak satın almaya gideceğim. Torba baldırıma doğal olarak yapışık kalacak ve banta gerek kalmayacak.

73 sene, 2 ay, 7 gün *17 Aralık Salı 1996*

İşe yarıyor. Likra torbayı cildime sabit tutmayı sağlıyor. Mona beni görünce gülüyor. Benim yakışıklı bisikletçim! Susamuru götüne sahibim. Bu bisikletçi donunu sağlığı göze çarpan genç bir adamın olduğu spor mağazasından aldım. Aramızda bir çekişme yaşandı. Torbamın dolu olduğunu çok geç fark ettim (ayak bileğimin ağırlığıyla). Boşaltmak gerekiyordu. Dolayısıyla genç adama tuvaletin yerini sordum. Cevabı: Müşteri tuvaleti yok. Durumun aciliyetini bildirdim, tekrar etti: Müşteri tuvaleti yok! Fazla ısrar etmeden arkamı döndüğüm için söylediklerini duydum: Herkesin boku kendine.

Ayakkabı reyonuna gittim ve bakıyor gibi yaparak torbayı, ön ve kemer kısmı kahverengi olan, çok şık yeşil av botlarının içine boşalttım.

73 sene, 2 ay, 10 gün *20 Aralık Cuma 1996*

Benim tarafımı savunduğu dava olumlu sonuçlandığı için Avukat R.'yi birahaneye davet ediyorum, olması gerektiği gibi ona koltuğa oturma teklifinde bulunuyorum, ben de sandalyede oturuyorum. Genç, zeki, neşeli, ışıldayan ve hoş biri. Tanışmamızı sağlayan dosyayla ilgili konuşmamıza gerek kalmadığı için sohbet daha kişisel mevzulara doğru döndü. Çok çabuk –nasıl desem?– bacaklarımın arasındaki lanet torbayı, yaşımı ve hatta daha kötüsü, yaş farkımızı unutuyorum. Ta ki genç kadın koltuğun kenarına doğru biraz kayıp yüzlerimizi yan yana görmemi sağlayana kadar: Onunki, benimkinin karşısında taze, genç, ışıl ışıl, sütümsü, pembemsi; benimkisi aynada cılız, kırışıklı, sararmış, yaşlı görünüyordu. Taze elma, çürük elma.

73 sene, 2 ay, 11 gün *21 Aralık Cumartesi 1996*

Kendimi tekrar okuyunca Tijo'nun en hoş hikâyelerinden birini anımsadım:

Bankta oturan iki ayyaş, çok güzel bir kızın geçtiğini görüyor.

Birinci diğerine:
Oradaki hatun var ya. Dün onu becerebilirdim.
Diğeri: Onu tanıyor musun?
Birinci: Hayır ama dün sertleşmiştim.

73 sene, 2 ay, 16 gün *26 Aralık Perşembe 1996*

Yarın torbamı çıkaracaklar. Yine bir mesane kasılması başıma gelebilir mi? Bu soruyu sorduğum cerrah şu cevabı vererek uykusuz bir gece hediye ediyor bana: Uma-

rım gelmez, bunu bir ay boyunca taşımak zaten büyük bir şey daha fazlası ne olur bilmiyorum!

73 sene, 2 ay, 17 gün *27 Aralık Cuma 1996*

Torbayı çıkardılar. "Heyecan" kelimesinin bir şey ifade ediyorsa hayatımın en "heyecanlı" anlarından birini yaşadığımı söyleyebilirim! Mesanem kasılacak mı, kasılmayacak mı? Tereddüt etti. Tuhaf bir his (benim kurgum olabilir mi?), şişerken buruşuklukları düzleşen bir balon gibi. Bu şişmeyle birlikte mesane sıkışmasına işaret eden hafif bir ağrı var. Ağrı basınçla yükseliyordu. Bacaklarımın içine yayılmaya başlıyordu. Şakaklarımdan ter akıtmaya başladım. "Nefes alın" diye bağırıyordu hemşire. Kendinizi bu kadar kasmayı bırakın, rahatlayın! Ciğerlerimi boşaltmaya çalışırken, boşalan sadece burun deliklerim oldu. Gözlerimden yaş geldi. Prepüsüm şişti ve barikat aniden kalktı, leğenin içine kan kalıntılarından dolayı renkli ama at idrarı gibi gür akan idrar boşaldı. Gördünüz mü, diyor hemşire, istediğinizde oluyormuş!

Hastalarla konuşulan dili araştırmak için Fransa'nın bütün hastanelerini gezesi geliyor insanın.

73 sene, 3 ay, 2 gün *12 Ocak Pazar 1997*

Son günler inişli çıkışlı geçti. Bacaklarımın arasında o şeyin olmamasının sevinci, tekrar takılma korkusuyla bayağı bir bastırıldı. Bu sebepten fışkırtma şeklini hep kontrol ediyorum. Değişken miktarını ve şiddetini takip ediyorum. Her şeye sahip bir delikanlı sevinci yaşatan ve lavabonun içinden sesi gür gelen sulama yaşadım bir iki defa. Bunun haricinde vasat bir çeşme.

Bu sabah tabancayla şiddetli bir karşılaşma yaşadık. Sorbonne taraflarında dolanıyordum. Güneş parlıyordu. Karşı kaldırımda bir grup öğrenci baharın gelişini kutluyordu. Efil efil gömleklerinin altında özgür bir hayat sürdüren memeleriyle gelmişlerdi, aralarından biri de atlet görünce kendinden geçti. Hey! Yakışıklı kamyoncuya bakın! Yürüyerek onları izliyordum ve hiçbirini arzulayacak durumda olmadığım için mutluydum. Bir çeşit saflık gibi. Tabanca bunun zerresini umursamadı. Avına musallat olan iğrenç bir yaşlıymışım gibi kurşun şiddetli bir şekilde sıyırdı beni. Sırtüstü düştüm, neredeyse bayılacaktım. Yardımıma koştular. Kaldırdılar. Bir kafenin terasına oturttular. Tabancanın sesi kulağımda yankılanıyordu hâlâ. Kanıyordum. Ambülans çağırmak istediler. İtiraz ettim. Komşu eczaneden dezenfektan ve bant almaya gittiler. Pansumanımı yapmak için bana doğru eğilenin memelerini bütün sarhoşluğumla izleme fırsatım oldu. Ambülans istemiyor musunuz gerçekten? Hayır. Taksi çağırdılar, kanlı gömleğimden dolayı beni almak istemedi. Mona'ya telefon ettim, gelene kadar bir konyak söyledim, küçük kızlara da teşekkür amaçlı bir naneli şurup ve iki kahve söyledim. İyi misiniz? İyi olduğunuza emin misiniz? Evet, evet, merak etmeyin bir kurşundu sadece. Terbiyeli gülümsemeler. Biraz hızlıca gittiler. Birbirimize söyleyebileceğimiz bir şey kesinlikle yoktu. Neyden bahsedecektik? Tabancadan? Okudukları bölümlerden? Bunları isteyeceklerini sanmıyorum pek. İktidarsızlaşınca intihar eden Romain Gary'den mi? Ya da aksine, libidosundan kurtulduğunu düşünerek rahatlayan Buñuel'den. Dediğine göre, Şeytan ona ikinci bir cinsel hayat teklifi etseydi reddedip yerine daha çok alkol ve sigara içebilmesi için böbreklerini ve ciğerlerini sağlamlaştırmasını istermiş.

73 sene, 7 ay, 11 gün *21 Mayıs Çarşamba 1997*

Ne zamandan beri kadın arzulamadığıma ikna oldum? Prostat ameliyatımdan beri mi? Sertleşmediğim ya da sayılmayacak kadar az sertleştiğimden beri mi? Daha da öncesinden mi? Mona ile tanışmamızın beni tekeşli ettiğinden beri mi? Olay şu ki, onu hiç aldatmadım. Ve onu hiç aldatmadığım için dışarıdakilerini çok az arzulamışımdır. Kelimenin tam anlamıyla birbirimizi tamamladık. Hem de sürekli olarak. Yaş ilerlemesiyle Mona'nın arzusu söndüğünde doğal olarak benimkisinin de mi sönmesi gerekiyordu? Onun istememe durumu, benim bir daha yapamamam anlamına mı geliyordu? Ortak bedenin erdemliği mi bu? Bilemedim! "Geçti benden" ile "canım istemiyor" arasında aşılması gereken bir adım var sadece. Gözler kapalı aşmak gerekiyor. Sıkıca. Az da olsa açarsak ayaklarımızın altındaki ucu bucağı belli olmayan *artık olmama* uçurumunu görürüz. Hemingway, Gary ve bir anonim kitle devam etmektense atlamayı tercih etti.

Sonuç olarak arzu olsa da olmasa da gözüm kapalı, suratımın yarısı şiş, bütün bunlar da beni çekici kılmıyor.

73 sene, 7 ay, 12 gün *22 Mayıs Perşembe 1997*

Tijo: Hiçbir zaman tekeşli olamazdım. *Kendi* eşimi tanıttığım zaman cinsel organımı gösteriyor hissine kapılırdım.

73 sene, 7 ay, 14 gün *24 Mayıs Cumartesi 1997*

N.'de akşam yemeği. Uzun zamandan beri planlanan bir yemekti. Oğlan bana teşekkür etmek istiyordu. İsteği yerine geldi. Daha önce bir defa ertelemiştim. Bir kez

daha ertelemek imkânsızdı, kafam yarıldı bahanesiyle bile. Ayrıca akşam boyunca kafam söz konusu olmadı. Kafamın yaşadıklarının görülmeye değer olduğunu Tanrı biliyor! Üç boyutlu bir gökkuşağı. Bu tarz yaralar iyileştikçe farklı renklere bürünür. Paletin bütün renkleri ve bütün tonları sırayla geçiyor. Işıldayan mor ve hepatik sarı dönemine giriyoruz. Ölü kanla dolu göz çukuru neredeyse kara. Masadakilerin hiçbiri bu sanat eseriyle ilgili bir yorum yapmadı. Mösyönün suratıyla ilgili muhabbet dönmüyor. Bana uyar. Ne var ki gecenin ikinci kısmında beklenmedik bir hamleyle bedenden bahsettik (ona çektirdiklerimizden). N.lerin en küçük kızı Lise, annesinin dediğine göre çok konuşkandır normalde, ebeveynlerine karşı beslediği öfkeyi anlatarak misafirleri çok çabuk büyüler aslında ("öyle değil mi tatlım?"), yemek boyunca sessiz kaldı. Ne bir kelime etti ne de bir lokma yedi. Sofrayı kaldırdıktan sonra genç kız odasına çekildi, annesi durumu daha da vahimleştirmek için sabırsızlanıyordu, fısıldayarak bize: Küçük kızda anoreksiya rahatsızlığı var. Bu tanıyı kocası sakinlikle düzeltiyor: Yok, yok aşkım, küçük canımı sıkıyor sen de öyle ama önemli değil. Kadının soluğu kesildi, tartışmaya başladılar, desibel yükseldi, bunun üzerine Lise odasından indi, "bıktım, bıktım ama gerçekten bıktııım!" diye bağırdı, bunları söylerken ağzını o kadar çok ayırdı ki piercinginin ucu dilinin üzerinde mermer bilyesi gibi titriyordu. İğrenç! Bu nedir Lise? Ağzında ne var? Hemen buraya gel! Fakat Lise kapıyı kilitleyerek odasına kapandı. Mahcup olan anne, kızının dilinden çok arkadaş çevresinin kalitesinden endişe duyuyor. O ara D.G. adında biri olaya müdahale ediyor, ev sahipleriyle aynı yaşta olan bir avukat. Konunun başkalarından etkilenme kısmına ilgiyi çekiyor.

– Geneviève tanga giyiyor musunuz?

– Af buyurun?

– Tanga, ipli olan külotlar var ya, Claudel görseydi *Gün Ortası** derdi, Brezilyalılar da buna diş teli lakabını koymuşlar hani.

Evin kadınından daha etkileyici olan bir sessizlik. Eteği kazayla düştüğünde iki yarımkürelerinin mükemmel bir şekilde göründüğü ânı göz önüne getirdiğimizde, evet, basbayağı tanga giyiyordu.

– Madem çevrenizin kusursuz olduğunu düşünüyorsunuz, diye devam ediyor avukat, bu giyme isteğinin size nereden geldiğini düşündünüz mü hiç?

Sessizlik.

– Çünkü yanılmıyorsam, tanga aslında orospu aksesuarıydı, öyle değil mi? tıpkı asker şapkalarının olduğu gibi bir iş kıyafeti değil miydi? Nasıl olur da bugün nezih ailelerin vazgeçilmezi oldu? Bu *etki* nereden geliyor?

Sohbet küreselleşmenin etkilerine doğru kaymaya başlayınca Mona ile gizlice izin istedik ve gittik.

73 sene, 7 ay, 15 gün *25 Mayıs Pazar 1997*

Kırklı yaşlar gecesinde ne kadar çok üç günün tıraşı var! Her şeye rağmen garip dönem, en durgun olan, sigortacı, iş avukatları, bankacılar, iletişimciler, bilgisayarcılar, borsacılar, sanal dünyanın işçileri bunlar, hepsi yükle dolu, yeri delecek derecede hep oturur durumdalar, anlamsız şirket diliyle beyinleri kavrulmuş ama savaştan yeni dönmüş mücadele kafasına sahipler, sanki Tenere'den ya da Annapurna'dan yeni dönmüş gibiler. Madam N.'de tanga aynı rolü oynuyor, ondan daha iffetli olan Noémie Teyzemin de giydiğinden eminim. Neyse, ters deyimle moda oldu bu. Çocuklarına

* Yazar Paul Claudel'e ait bir eserin ismi. (ç.n.)

gelince bu küçük dövmeli ve piercingliler hayal dünyasında uçan devrin etkisindeler.

74 sene, 4 ay, 15 gün *25 Şubat Çarşamba 1998*

V.'lerde akşam yemeğindeydik. Ağzıma aldığım lokma o kadar iğrençti ki neredeyse tabağa tükürecektim. Ev sahibinin benimle başlattığı sohbetten dolayı yapamıyorum. Dolayısıyla ağzımdakini daha fazla incelemeden olduğu gibi yutuyorum. O ara ağzına aldığı lokmayı açık açık tükürüyor ve bağırıyor: Hayatım bu çok iğrenç! Hayatı onaylıyor: Midyelerin tarihi geçmiş.

74 sene, 5 ay, 6 gün *16 Mart Pazartesi 1998*

Belém'deki konferansım bitti. Tercümanım Nazaré'nin eli benimkinin üzerine konuyor, bekliyor, iki parmağı gömleğimin içine sokulup bileğimi okşuyor. Geceyi sizinle geçirmek isterim, diyor ve mümkünse gidişinize kadar kalan üç geceyi de. Teklifi o kadar doğaldı ki neredeyse şaşıramadım. Onurlandım ama şaşırmadım. Bir de duygulandım tabii (Yine de birkaç saniye donarak düşündüm). Bu konferansı düzenlemek için Nazaré ile birlikte çalıştık, toplantı alanını hazırladı, milleti topladı, organizasyon konularında coşkulu ama yetersiz. Sao Paulo, Rio, Recife, Porto Alegre, Sao Luis'de bütün resmi yemeklerden beni alıkoydu ve bunun yerine seçtiği mahallelerde gezdirdi beni, sevdiği müzik ve felsefe dünyasını paylaştı; şimdi de eli benimkinin içinde duruyor. Benim küçük Nazaré'm (yirmi beş yaşında), teşekkür ederim, gerçekten, tamamen zaman kaybı olur, yıllar bunu imkânsızlaştırdı, dedim. Görünüşe göre dirilişe inanmıyorsunuz, diye cevap verdi. Şu da var, neşter üze-

rinden geçti, istek öldü, tekeşliyim, yaşının üç kat fazlasıyım, geçirdiğim sekssiz yıllardan dolayı kimliğimi cinsellikten bağımsızlaştırdım, yatağımda sıkılacağını ve ben de onunkinde pişmanlık duyacağımı biliyorum. Söylediklerim o kadar az ikna etmiş ki daha sıralamam bitmeden bir oda bizi ağırlıyor. Kendimizi bırakalım diyor soyunarak ve gerçekten de bırakıyoruz, ten üzerinde ipek, ağırlık üzerine ağırlık, çıplak üzerine çıplak, dokunuşları o kadar narin ki zaman, ağırlık ve endişeyi yok ediyor. Nazaré diyorum, mösyö diye fısıldıyor boynuma ufacık buseler kondurarak, konferans saati geçti kontrol edecek bir şey kalmadı. Göğsümü öpüyor, sonra karnımı, sonra cinsel organımın altını, etkilenmiyor aptal ama umursamıyorum, bizimle oynamama özgürlüğüne sahipsin yaşlı şey, öpücükler bacaklarımın iç kısmına yöneliyor ve Nazaré diliyle bacaklarımın arasında yüzüne yer açıyor, ellerini kalçamın altına sokuyor, eğiliyorum, parmaklarım mükemmel saçlarının arasında kayboluyor, diliyle beni yokluyor, dudakları beni yutuyor, ağzındayım, dili uzun süren sarma işiyle ilgileniyor, ağzıyla yontucu gibi git gel yapıyor ve ben kendimi kaybediyorum, az da olsa ama yine de Nazaré, Nazaré sertleşiyorum, evet, biraz ama sertleşiyorum her şeye rağmen, Nazaré, ah Nazaré, birbirimizin üzerinde kayarak yüzünü dudaklarıma çekiyorum, Nazaré kapılarını açıyor ve beni ağırlıyor, evime döner gibi kendimi içine bırakıyorum, biraz utangacım, uzun zamandan beri zeminin üzerinde hareketsiz duruyordu, fazla sürmeyecek diyorum kendime, fazla sürmeyecek demeyin diye fısıldıyor kulağıma Nazaré, sizi seviyorum mösyö ve tamamen evine girdim, o da benimkine, başlangıcın evine, nemli ve esnek sıcaklığı buldum tekrar, daha da büyüyor, güven içinde, zaman geçiyor, uzaktan patlamayı görebiliyorum, yükselişinden zevk alıyorum, onu geciktirebilirim, yükselişini hissediyor ve

tutuyorum, sonunda patlıyorum. Geldiniz işte diyor Nazaré kollarıyla beni sararak, geldim evet, dirilen biri gibi mutluyum.

74 sene, 5 ay, 7 gün *17 Mart Salı 1998*

Dün akşam yazdıklarımı tekrar okuyunca erotik betimlemedeki zamirlerin oynadığı roller üzerinde düşündüm: Diliyle *beni* yokluyor, dudakları *beni* yutuyor... Terbiyeyle ilgisi yok (taşaklarım ve penisimden bahsettiğim doğrudur, onaylıyorum) bir tarz arayışı da değil (alandaki yetersizliğime işaret etmek için belki), hayır, tamamen bir kimliğe tekrar kavuşma hissidir bu. Capcanlı olan erkek burada, ayıldıktan sonra söylese de o zamirler benim. Nazaré'nin cinsel organı için kullandığım metaforlar için de geçerli bu, Nazaré'nin *evi*, *kapıları*, ondan bahsediyorum, kadın kimliğinden.

74 sene, 5 ay, 9 gün *19 Mart Perşembe 1998*

Nazaré'nin siyah cildi, cinsel organının etrafını saran ve derinliği ölçülemez kahverengi, mavi, kırmızı, mor tonları; dilinin et pembesi, avuçlarının pembemsi sarılığı, hangi nüanslarla bakışlarımın büyüleneceğini ve nasıl bir derinlikle karşılaşacağını tahmin edemiyorum hiçbir zaman; Nazaré'nin çıplak bedenine bakmak, cildinde kaybolmak demektir. İlk defa cildimi bir elbise gibi görüyorum. Nazaré'nin pürüzsüz, görünmeyecek kadar sık gözenekli cildi ıslak taş gibi, elbiseleri her adımında dans ediyor. Nazaré'nin memeleri, kalçası, karnı, bacakları, sırtı o kadar canlı ki bedeni, enerjinin kendisiymiş gibi görünüyor. Nazaré'nin erotizmi... Her yönümle dirilemediğimden ne kadar çok üzgünüm (bundan çok uzak),

mösyö diyor, seksi... gösteriş işleviyle sınırlandırıyorsunuz. Nazaré'nin orgazmlarını tatmin eden yoğun okşamalar var, sıkı kucaklamalar var. Nazaré'nin memeleri süt banyomuzun yüzeyine çıkan iki ada gibi: Su yüzüne çıkan iki ülkemi size takdim ediyorum! Nazaré'nin karabiber ve bal tadı, amber kokusu, sesinin kırıklığı, parmaklarımın içinde kaybolduğu dağınık siyahi saçları. Nazaré'nin felsefesi: Kendimden geçtiğimde "fena değil" diyorum. Çok iyi, demek istediniz diyor, hatta büyüleyici! Biz, Avrupalıların, eğitimin doruğu gibi algıladığımız az ama öz ve üstü kapalı sözleri kullanarak kendimizden geçme yetilerimizi sınırlandırdığımızı, hissetme aletlerimizi zayıflattığımızı, *tarzımıza* yenik düştüğümüz ve bu yüzden çürüdüğümüzü söylüyor. Nazaré'nin şefkatli mizahı: Uyuklayarak uzun iç çekişinde "Ah, mösyööööö" demesi ve ben bu zırvalıktan başka bir isim istemiyorum. Gidişimde Nazaré'nin taş yanaklarından yüzü oynamadan sessizce gözyaşları döküldü. Bana sımsıkı sarılan bu hazine göğsümde bir boşluk bıraktı.

74 sene, 5 ay, 15 gün *25 Mart Çarşamba 1998*

Ben ki avukat R.'nin karşısındayken yüzlerimizin farklılıklarına o kadar hassasiyet gösteren ("Taze elma, çürük elma"), ben ki özgür memeli küçük öğrencinin bana pansuman yaptığında cinselliğimin ölümünü kutlayan, ben ki geçirdiğim ameliyatın ereksiyon sonunun çanlarının çaldığını sanan, ben ki geçen yılları artık saymayan, Nazaré ile beni yaş farklılıklarımızla düşünemiyorum. Bir ahlak dürtüsü dışarıdan bir gözle yaşlı cildimin genç bir cilde dayalı olarak bakmaya zorlarsa eğer nasıl olacak? Gülünç bir görüntü? Skandal? İğrenç yaşlı? Mucizeye benzer bir şey bu düşüncelerimi yasaklıyor. Dirilişe inan-

mıyor musunuz diye fısıldıyordu Nazaré. Artık inanıyorum. Dirilenlerin ne hissettiklerini biliyorum artık: Bedenin bütün yaşları birbirine bağlayan iktidara ulaşma sevinci.

74 sene, 5 ay, 16 gün *26 Mart Perşembe 1998*

Dirilen insan olarak ölmek bana daha tatlı görünecek.

74 sene, 6 ay, 2 gün *12 Nisan Pazar 1998*

İşte böyle, diyor Tijo hastane yatağından, bu yaşlı bedenin içinde başladın, genç bir bedenle bitirmen adaletlidir. Öksürüklü bir gülmeyle ekliyor: Hem konferanslar bilgeden çok boynuzlu adam üretmişlerdir hep! Gülüyoruz, boğuluyor, ilaçları getiren hemşire ona kızıyor. Gittikten sonra bana *küfür ediyorlar* diyor.

75 sene, 1 ay, 17 gün *27 Kasım Cuma 1998*

Tijo öldü bu akşam. Bugün onu ziyaret etmemi yasaklayarak benimle dün vedalaştı. Ölümü zorlaştırma bana... Her ziyaretimde hastalığın ilerlemesine ve tedavinin ağırlığına şahit oldum; bu esmer ve kuru Güneyliyi beyaz, kel ve pigmentsiz bir şeye çevirdiler, tulum gibi şişmişti, böbrekleri su topladığı için parmakları şişmişti. Ölürken ufalanların aksine, son zamanlarında bedenine göre çok hacimliydi. Ne var ki ne hastalığı (geriye kalan her şeyine sıçrayan akciğer kanseri) ne tıp ne de ahlakı (Mösyö bu kadar çok alkol ve sigara içmemiş olsaydı!) bu gırgırcının ölüme saygı duymasına ve sadece cezp edici bir gezi gibi gördüğü hayatı olduğu gibi kabullenmesine engel olmadı. Çıkmadan önce bana yaklaşmamı

anlatan bir işaret yaptı. Kulağımı ağzına yaklaştırdım: Ormanını terk etmek istemeyen yabandomuzunun hikâyesini biliyor musun? Sesi sadece bir soluk kalmıştı ama hâlâ alaycı ve –nasıl desem?– dinleyicisinin bir yönüyle dalga geçebiliyordu.

ORMANDAN ÇIKMAK İSTEMEYEN YABANDOMUZUNUN HİKÂYESİ

Yaşlı bir yabandomuzu, anladın mı? Benimkinden çok senin neslinden, çok yaşlı yani, taşakları boşalmış ve dişleri yıpranmış. Gençler tarafından sürüden kovulmuş. Dolayısıyla zavallı, ormanın ortasında salak gibi tek kalıyor. Gençlerin dişileriyle dans edişlerini duyuyor. Artık ormanı terk edip başka yerlere gitme vaktinin geldiğini düşünmeye başlıyor. Yalnız, bu ağacın altında doğdu ve bütün ömrü burada geçti. "Başka yer" fikri onu korkutuyor. Fakat dişi yabandomuzlarının mutluluk seslerini duymak onu mahvediyor. Aniden kararını veriyor. Gidiyorum! Başı eğik, dümdüz bir şekilde çalıların, otların, ağaçların, bataklıkların arasından hızla ilerliyor, ormanın sınırına yetişene kadar. Ve ne görsün? Güneşin altında bir tarla! Yemyeşil! Harika fosforlu bir şey! Ve bu tarlanın ortasında ne görsün? Bir çit! Dörtgen şeklinde çevrilmiş bir çit! Ve bu çitin içinde ne var? DEVASA bir domuz. O kadar şişman ve yağlı ki çitten taşıyor, tıpkı bir suflenin kalıbından taşması gibi anladın mı? Devasa ve tamamen pembe bir domuz, o kadar tüysüz ki şimdiden jambon olmuş! Şaşkına dönmüş yabandomuzu domuzu çağırıyor.

– Hey! Hop! Sen!

Koca jambon kafasını yavaşça ona doğru çeviriyor.

Yabandomuzu ona şu soruyu soruyor:

– Çok zor olmuyor mu... kemoterapi?

75 sene, 1 ay, 28 gün *8 Aralık Salı 1998*

Tijo'nun ölümünden birkaç gün önce "en yakın arkadaşı" J.C.'ye telefon ettim (Tijo dostluklarını gençlik kategorisine göre sıralamıştı). En yakın arkadaş, Tijo'yu görmeye hastaneye gitmeyeceğini söyledi; "sağlam sağlıklı" halini hatırlamayı tercih ediyormuş. Can çekişirken sizi yalnız bırakan iğrenç bir hassasiyettir bu. Düşüncede olan dostluklardan nefret ediyorum. Kanlı canlı dostlukları seviyorum sadece.

75 sene, 9 ay, 6 gün *16 Temmuz Cuma 1999*

Tijo'nun külleri Briac'a savruldu. Onun talebiydi. Kargaların yuvalarını dağıttığı kayın ağacının tepesinden (Grégoire'ın fikri). Torunumun, kökü üç kat genişleyen ağaca tırmanışını izlerken Tijo'nun yardımına koşmak için üzerine tırmandığım gün canlandı gözümde. Daldan dala kayarken *Larousse*'un ekorşesine dönmüştüm. Tijo'nun dalga geçtiği *güç egzersizlerinin* verdiği gazla değil de zarafetle çıkmıştım. Rüzgâra kapılarak külleri havada birleşti, dağıldı, yine birleşti ve sonunda bir tarafa toplanıp göklerde patladı. Tijo sığırcık kuşu gibi vedalaştı bizimle.

75 sene, 10 ay, 5 gün *15 Ağustos Pazar 1999*

Sabahın ikisinde mesanem uyandırdı beni. Tembelliğim direniyor, ta ki aşağıdan gelen gülme sesleri yerimden kaldırmaya başarana kadar. Grégoire, Frédéric ve ikizler bir masa oyunu oynuyorlar. Fanny itiraz ediyor, bir şeyin ilerlemesine engel olduğunu söylüyor, Frédéric onu zafere götüren düşeşi attığı için gülüyor. "Dikkat geliyor" diye bağırıyor Grégoire parmağıyla göstererek, saklamış gibi

yaparak herkes oyunun üzerine çullanıyor. Bu bir sır göremezsin, diyor Marguerite hâlâ küçük bir kız çocuğuymuş gibi. Grégoire'a ergenliğinin başındayken hediye ettiğim *Bakirlik bozma oyunu* olduğunu düşündüm önce ama daha kötüsüymüş: Grégoire'ın gece nöbetlerinde yarattığı *Hipokondriyak oyununu* oynuyorlarmış. İğrenç hastalıktan korkunç hastalıklara kadar hepsi var, oyuncular ölüyor, son haneye düşen ise hasta olma korkusundan kurtuluyor. Bizimle oynamak istiyor musun? Soruyor Fanny (Bu yaştaki bir genç kızın böyle bir soru cümlesi kurmasına hayran oluyorum). Oyuna yetişmem için üç el veriyorlar bana. Multipl skleroza düşüyorum bu da bir el daha oynama hakkı veriyor bana (Oyunun kuralı ne kadar çok hasta olursan o kadar çok ilerliyorsun). Yarın *Yedi Aile Oyunu*'nu* oynuyoruz, diyor Marguerite. Söz konusu yedi aile aslında rastlamak istemediğimiz kırk iki hastalıktır. (Kanser ailesinden prostatı istiyorum, Yatak ailesinden genital uçuğu istiyorum, Doktor ailesinden Parkinson'u istiyorum vs.) Önemsizleştirme, önemsizleştirme, diye gülümsüyor Grégoire, zaten son hane bütün oyunlarda aynı! Görünüşe göre küçük kızlar –ki artık büyükler– oyuna bayılıyorlar!

75 sene, 11 ay, 2 gün *12 Eylül Pazar 1999*

Beni on yıl gençleştiren Tijo'nun ölmeden önce bana söyledikleri: Yaş olarak bile seni geçtim! En yaşlı olan, çıkış kapısına en yakın olandır.

---

* Yedi aile oyunu: Fransız kültüründe, daha çok çocuklar arasında oynanan bir kart oyunudur. Oyunda yedi aile mevcut, her ailenin altı bireyi var. Kartlar karıştırılır ve dağıtılır. Bir oyuncu, bireyin onda olduğu tahmin ettiği bir diğer oyuncudan istiyor. Var ise vermek zorunda, yok ise el ona geçiyor. Oyun sonunda kim en çok aile kurmuş ise o kazanıyor. (ç.n.)

Aynı gün, saat on yedide

Bunları çayımı yudumlarken yazıyorum. Ameliyattan sonra kahveyi bıraktım. Çay içimi temizleme hissini veriyor. Bir nevi iç banyosu. Bir tane içiyorsun, üç tane işiyorsun, diyordu Violette. Belki bir gün sıcak su içmeye başlarım, Huguette Teyze'nin son günlerinde yaptığı gibi.

76 sene, 2 gün *12 Ekim Salı 1999*

Lafı açılmışken Huguette Teyze'nin "ekşiliği" ya da annemin "asidi" bu deyimler kullanılıyor mu hâla? Bizmut içinde iyice dağılsın diye beş dakikada bir kendi üzerinde dönen bu kadın var bir de... Kendine büyük fıçı muamelesi yapması çevresindekileri güldürüyordu. Oysa farklı bir açıdan bakarsak kaplardan daha iyi olduğumuz söylenemez. Mona her sabah osteoporoza karşı bir bardak suyun içine atması gereken bir ilaç kullanıyor. İlacı içtikten sonra yarım saat boyunca *kesinlikle* ayakta kalması gerekiyor, yatarsa eğer ilaç kostik soda gibi yemek borusunu mahvedebilirmiş. Yani bizler birer kabız. Fazlası değiliz. Bu arada günümüzde bizmut Fakülte tarafından kesinlikle yasaklanan bir balık gibi algılanıyor.

77 sene, 2 ay, 8 gün *18 Aralık Pazar 2000*

Bu sabah yüzükparmağımdaki eklem ağrısıyla uyandım, sanki bütün gece duvarı yumruklamışım gibi. Madame P.'nin bahçesinde on yıl önce ters dönen parmağım bu. Tefeci faizini istiyor.

77 sene, 6 ay, 17 gün *27 Nisan Cuma 2001*

Gecelerim pek verimli olmayan sıkışma hissiyle bölünüyor. Mümkün olmayan işeme (Güzel başlık). Kaç defa diye soruyordu zamanında günah çıkaran papaz. Kaç defa diye soruyor bugün ürolog. Biri Pater ve Ave duasıyla tehdit ediyordu, diğeri de yeni bir prostat rezeksiyonuyla: Başka çare yok yapmak zorundasınız. Sizi yirmi yaşınıza götürmez ama gecelerinizin daha uzun olmasını sağlar. Elbette ama verimsiz tahtımın üzerindeyken hayal kurma anlarım ne olacak? Gecenin o saatlerinde işeme isteği beni uyandırınca kafamda mesanemi tulum kadar şiş canlandırmıyorum, daha çok fosilleşmiş denizkestanesi kabuğu, kireç kabuğu gibi canlandırıyorum, küçük parmağım bir musluğun altında baskısı olmayan vanayı açıyor, ne olursa olsun içindeki su akmalı. İçimdeki sıvı yavaşça akıyor. Boynu bükük. Düşününce tarlasının ortasında terk edilmiş yaşlı eşek geldi aklıma ve bu eşek beni duygulandırıyor. Manès'in Marsilyalı komşularının yaptığı skandal da geliyor aklıma: Kaynağın suyunu kurutmuşlardı. Sesi benim ninnim olan bir kaynaktı. Bu ses rahatlatıcı seslerim arasındaydı, diğerleri ise: Çakıl taşlarının üzerinde yürüme sesi, çardakları okşayan rüzgâr sesi, Manès'in bileme taşının sesi... (Manès gecenin ilk saatlerini malzemelerini bilemeyle geçiriyordu, bazen de örsle elden geçiriyordu. Örsün çıkardığı çift seslerini de seviyordum: ti'ing, ti'ing, ti'ing.) Neyse Marsilyalıların kaynağı kurumuştu. Yosun tutmaya başladı ve belki de akış değişikliği yüzünden bulanıklaşmıştı. Sonradan su kahverengiye döndü ve sesi kesildi, daha sonra damla damla aktı, son olarak da kurudu. Manès çok öfkelenmişti; belki de kendisi tıkamıştı.

Lison, Grégoire ve ikizler bize video projektör ve yaklaşık on beş tane film hediye ettiler, aralarında en sevdiklerim de var: Ingmar Bergman'ın *Yaban Çilekleri,* Mankiewicz'den *The Ghost and Mrs Muir,* Huston'un *The Dead,* bir de *Babette'in Şöleni* var. Ah! *Babette'in Şöleni*! Bu film kime aitti? Gabriel Axel diye fısıldıyor Fanny. O zaman Gabriel Axel'e saygılar! Uzun zamandan beri bir hediye beni bu kadar mutlu etmemişti. O kadar mutlu oldum ki neden daha önce kendime hediye etmediğimi sorguladım. Mona kutuyu açtığına, mutluluğum kutudan projektörle beraber fırladı. Çocuk sabırsızlığıyla günün kararmasını beklerken buldum kendimi. Nihayet duvara beyaz bir çarşaf astığımızda Violette'in sihirli lambayı salonun masasına yerleştirirken bana yaşattığı heyecanı yaşadım tekrar. Mona ve çocuklar film seçimini bana bıraktılar, seçimimi *Yaban Çilekleri* yönünden kullandım, Doktor Isak Borg'un jübilesinin ismini hatırlamam şaşırtıcı! Eberhard Isak Borg gelini Marianne ile Lund Katedrali'ne jübile doktor olarak kutsanmaya gidiyor. Yetmiş sekiz yaşında benim gibi! Bunu unutmuştum tabii çünkü filmi ilk izlediğimde kırk yaşında bile değildim. Neyse yetmiş sekiz diyordum. Doğal olarak bu ihtiyarın suratını incelemeye başladım (benden daha yaşlı gibi görünüyor), ortak kırışıklıklar aradım, bazı yavaş hareketlerinde benimkilerini gördüm, yılların azalttığı yarım gülümsemelerinde de ama henüz gerçekleşmemiş arzularla ifade edilen ani yaşam heveslerinde de buldum kendimi (jübileye gitmek için, cebinde bileti olduğu halde uçak yerine arabayı kullandığı an gibi mesela) ya da Marianne'la arabaya aldıkları otostop yapan üç genç insanın içinde uyandırdığı sevinç; tatildeyken Grégoire, Fanny ve Marguerite'in şakalarıyla, tartışma-

larıyla, barışmalarıyla... varlıklarıyla bana verdikleri sevince, mutluluğa tamamen benziyor.

Ekranda oynayan filme dalmışken başka bir şey dikkatimi çekti, filmle hiçbir alakası yoktu ama makinenin kendisine bakıyordum, projektöre. Mona ile ben onun yanında oturuyorduk. Siyah bir kutuydu, içine DVD'yi koyuyorsunuz gerisiyle o ilgileniyor: Projeksiyon, ses, ayar, motoru soğutmak, vs. Salonun ortasındaki makine çarşafın üzerine görüntüyü yansıtıyordu, dört metre ileriye, siyah beyaz büyük bir görüntü, filmin yaşından dolayı eski ama kataraktımı unutturacak kadar netti. Yaşlı Isak ve gelini Marianne'ın kasvetli tartışmalarını dinliyordum –karakter ve nesil çatışması–, sonra aniden seslerin nereden geldiğini sorguladım. Ekrandan geliyor gibiydi, oyuncuları gördüğümüz yerden. Oysa bu tamamen imkânsızdı çünkü görüntüyü yanımdaki masada olan video projektör sağlıyordu. Alete baktım: Şüphesiz sesler sol kulağımın elli santim ötesinde olan bu siyah kutudan çıkıyordu. Yine de gözlerim eski çarşafa tekrar döndüğünde bütün kelimeler oyuncuların ağzından çıkıyor gibiydi! Bu görüntülü ve sesli illüzyonun gücünden dolayı şaşkına döndüm, salt projektörü dinleyerek ekranı izlemeye çalıştım. Nafile, sesler oradaki, dört metre ilerimizde olan çarşafın üzerindeki İsveçli oyunculardan gelmeye devam ediyordu. Bu gözlem bana bir çeşit ilkel vecd yaşattı, sanki aynı anda her yerde olmanın mucizesine şahitlik ediyor gibiydim. Gözlerimi kapattım, sesler projektörün karnına döndü yeniden. Gözlerimi açtığımda tekrar ekrana döndüler.

Yatağımızdayken gerçek ses kaynağı ile çarşaftan konuşan oyuncuları ayrıştırma fikri üzerinde uzunca düşündüm. Aydınlatıcı bir metafor görmek üzereyken uyudum. Bu sabah uyandığımda bana sadece hissi kalmıştı... Sanki bedenim benden uzakta söylüyor da ben

masamda oturduğum yerden sessizce yazıyorum gibi gelişiyor her şey.

78 sene, 4 ay, 3 gün *13 Şubat Çarşamba 2002*

"Neden esneyen bir adam başka birini esnetir?" Fransızcası nihayet Corti'den çıkan Robert Burton'un XVI. yüzyılda yazdığı *Melankolinin Anatomisi* eserinin 431. sayfasında bu soru sorulmuştur. Cevabı tatmin etmese de (Burton bu salgını *ruhların* esnemesine bağlıyor) bu soru beni kırk sene öncesine götürüyor, tatsız iş toplantılarında sıkıldığımda gerçekleştirdiğim fizyolojik deneylere: Bütün masanın esnemesini sağlamak için yapacağım tek şey esnemekti. Bir keşif yaptığımı düşünmüştüm ama bir şey değilmiş. Fiziki varlığımız boş bir ormanı ekime hazırlamakla geçiyor oysa bu hazırlık bizden daha önce binlerce ve binlerce kez yapılmıştı. Montaigne ya da Burton'la bir kitap var fakat daha kaç tane açıklanmamış keşif, paylaşılmamış şaşkınlık, söylenmeyen sürpriz var? Bu adamların hepsi sessizliklerinde o kadar yalnızlar ki!

78 sene, 6 ay, 14 gün *24 Nisan Çarşamba 2002*

Şimdiden kendime itiraf etmekte yarar var: Birbirine benzeyen bazı yemeklerden sonra öksürüklü osuruk ciddi anlamda anal nefes alışverişine dönüşüyor. Akciğer düzenine uyarak dört beş adım boyunca gazları içime çekiyorum, ardından gelen dört beş adım boyunca da onları tekrar çıkarıyorum. Sosyal statüm, doğal zarafetim ve yaşlı onurumun arzuladığı gibi her zaman sessizce gerçekleşmiyor bu. Yanımda birileri olunca ve kısa öksürük sesleri bastırmaya yetmediği anlarda bu donuk

kontrpuanı örtmek için uzun cümleler kurmak zorunda kalıyorum.

78 sene, 11 ay, 29 gün *9 Ekim Çarşamba 2002*

Doğum günüme gelmesi gereken Grégoire bana telefon ediyor ve hastanede bulaşan suçiçeğinden dolayı yataktan çıkamadığını söylüyor. Yirmi beş yaşında suçiçeği, düşünebiliyor musun büyükbaba? Yaşıma göre olgun olduğumu söylüyorsun bir de! Beni görsen, süzgece benziyorum! Tamam üstün yetenekli bir süzgeç ama yine de bir süzgeç işte. Sesi zarar görmemişti, biraz boğuk belki ve ilk defa bu çocuğa olan sevgimin ses tonunun müziksi yanının verdiği huzurdan kaynaklanabileceğini sorguluyorum! Ergenlikten önce, çocukken, Grégoire olabilecek en dinlendirici sese sahipti. Bu arada kızarken onu hiç gördük mü?

79 sene *10 Ekim Perşembe 2002*

Kalbim, benim sadık kalbim. Eskisi kadar güçlü değil elbet ama hâlâ sadık! Geçen gece çocuksu bir oyuna kapıldım: Doğumumdan beri kalbimin kaç defa attığını hesapladım. Ortalama bir dakikada yetmiş iki atışı saatle çarptım, sonra günle, sonra yılın üç yüz altmış beş günüyle ve daha sonra yetmiş dokuz seneyle çarptım. Bunu kafadan hesaplamam mümkün değil artık tabii. Dolayısıyla hesap makinesini kullanıyorum. Ortalama üç milyar kalp atışı! Artık yılları ve heyecandan kaynaklanan hızlanmaları hesaba katmadan! Elimi göğsüme indirdim ve geriye kalan sakin ve düzenli kalp atışlarımı hissettim. Doğum günün kutlu olsun hayatım!

79 sene, 1 ay, 2 gün *12 Kasım Salı 2002*

Grégoire'ımız öldü. Aradığından iki gün sonra yoğun bakımdaydı. Frédéric önce atlatılabilir bir varisella ensefaliti olduğunu düşündü ama değilmiş, daha kötü bir bokmuş, Reye sendromu. Suçiçeğine yapışmış ve ölümcül karaciğer yetmezliğine yol açmış. Frédéric'e göre bu sendrom aspirin kullanımıyla çıkmış olmalı çünkü Grégoire'ın cebinde aspirin bulmuş. Grégoire nadir görülen yan etkiden habersizce ateşini düşürmek için aspirin kullanmış olmalı. Frédéric onu yoğun bakıma aldığında yapılacak bir şey kalmamıştı. Mona ile birlikte hemen gittik. Önce tanıyamadık. Sylvie ile Frédéric'in varlığına rağmen çılgın bir umut bir saniye için yanlışlık olduğuna inandırdı beni. Alnından parmak uçlarına kadar püstülle dolu ve sarı balmumuna dönmüş bu beden torunuma ait olamazdı. Kabrin içine girdiği için lanetlenen Mısırbilimcinin mumyaya çevrildiği film geldi aklıma. Ama yok, yatağın içindeki Grégoire'dı, benim Grégoire'ımdı. Gözlerimi kısarak püstüllerin korkunç görüntüsünü silmeyi başardım ve Grégoire'ımın bir şekilde oyun çağrıştıran bedenini sarı sis içinde uzanırken hayal ettim. Grégoire tenis oynadığında önce oynamayı oynuyordu, ekranlarda gördüğümüz şampiyonları taklit ediyordu ve rakibi kimi taklit ettiğini bulmaya çalışırken Grégoire sayı atıyordu, maçları kazanıyordu. Sonunda öfkelenen rakip ya biraz ciddiyet talep ediyor ya da raketini fırlatarak sahayı terk ediyor, üç sene önce W.'lerin oğlunun yaptığı gibi. Bu şekilde –on, on iki yaşlarındayken– ona öğretmiştim oynamayı çünkü gençliğimde tenisi bu şekilde oynuyordum, günümüzde televizyonun talebi yüzünden bu gösterişli kaba karşılaşmaya oyuncular zarafet katmak zorunda kaldılar. Tanrım, bu çocuğu ne kadar çok sevdim! Kalemim nasıl da ölümünü yaz-

maktan kaçınıyor. O kadar insanın içinde en sevilenin bize yaptığı bu adaletsizlik nedir? Grégoire ona verdiğim sevginin her özelliğinden gerçekten mutlu muydu? İyice bakınca bir iki hata var, onlar da mı mutlu ediyordu? Benim yaşıma gelseydi hangi nefret edilecek huyun etrafında yerleşirdi? En iyiler bir gün çürüyecek elbet! Şu an saçmalıyorsam Mona'nın beni içine terk ettiği sessiz yasını bastırmak için yapıyorumdur. Aniden ev işlerine koyulan Mona ne düşünüyor? Suçiçeği yazında Bruno yanımıza yollamayı kabul etseydi Grégoire yaşıyor olurdu diye mi düşünüyor benim gibi? Bruno bu organik aşıyı kabul etseydi eğer? Bunun için oyun sevmek gerekiyordu ve Bruno oynamayı çok erken bıraktı. Çocuklar çıplaktı, gömleklerinin üstlerine sürtünmesine bile tahammülleri yoktu. Biri kaşıntıdan çok şikâyetçi olduğunda diğerlerinin hepsi başına toplanıp küçük sivilcelerin üzerine üflüyorlardı ve narince okşuyorlardı. Bu oyunu kurgulayan Lison'du sanırım. Çocuklar Venedik'in sekiz rüzgârını canlandırıyorlardı ama sadece yediydiler, Grégoire eksikti, olsaydı oyunun büyük alaycısı olurdu ve bugün yaşıyor olurdu! Bruno Avustralya'dan gelene kadar iki gün geçti. Tam cenaze zamanında geldi. Bedeni daha fazla muhafaza edilemezdi. Bruno'ya sarılınca şişmanladığını fark ettim. Kol kasları yağlanmıştı. Saat farkı ve üzüntü yanaklarını ağırlaştırmış, yüzünü katılaştırmıştı. Dini cenaze töreni fikrine karşı çıkan Sylvie'ye selam vermedi. Ailevi sıkıntılar. Kimse birbiriyle fazla konuşmadı. Törenden sonra Lison'un evinde ikizler birbirlerini kucaklayarak tek kelime etmeden ağladılar, Sylvie kendi kendine söyleniyordu, ne kadar endişeli bir anneydi ve Grégoire endişeleriyle nasıl alay ederdi –hatırlıyor musunuz baba siz de benimle dalga geçerdiniz!–, genel bir acı içinde söylüyordu küçük cümlelerini, Frédéric geride duruyor, eşcinsellik ve yarı resmi dulluk, korkunç

çift yalnızlığın içinde kaldı, Lison, prensip olarak ve arkadaşlık gereği yanında duruyor ve Lison ile Frédéric'in neredeyse aynı yaşta olduklarını fark ediyorum, başka bir deyimle Frédéric Grégoire'ın babası olabilirdi, arkadaşları (hekim arkadaşlarının hepsi gelmişti) rahibin vaazlarıyla ilgilenmiyorlardı. Dini cenazeler bunlar için de yarıyordu: İnançlı ve inançsızlara bundan sonrası için moral vermek, keder oklarını din adamına doğru yöneltmek, herhangi birine ölünün yerine konuşma hakkını vermek ve din adamının, ölünün çizdiği portreye yorum yapması ve ölü yani bu teolojik tartışmanın ölü tarafı, iyi anılan ya da hakaretlerle anılan bu ölü, biraz daha az ölmüş oluyor, dirilmenin başlangıcı gibi. Hayır, Tanrı sadece ambiyans için var.

79 sene, 5 ay, 6 gün *16 Mart Pazar 2003*

Yas bedenimize neler çektiriyor! Grégoire'ın ölümünden sonraki üç ay boyunca başıma gelebilecek bütün tehlikelere bıraktım kendimi. Metroda düştüm (Mona Paris'te biraz daha kalıp Marguerite ve Fanny ile vakit geçirmek istemişti), Saint-Marcel Bulvarı'nda neredeyse arabanın altında kalacaktım, şoför beni ezmemek için çöpe çarptı. Mérac'a döndüğümüzde arabayla takla attım, Jarretière'in kenarına kadar yuvarlandım, araba mahvoldu, kaşım yarıldı, son olarak da bir gün Briac'ın yokuşundan mantar toplarken arabaların hızlı geçtiği iki yönlü çevre yoluna kadar yuvarlandım. Gerçekten ölmek istiyorsan bana haber et, beraber ölelim ya da tatile gideyiim, dedi Mona. Ne var ki bu engelli yarışmanın intiharla ilgisi yok, tehlike algısını kaybetmiş gibi olabilecekleri ölçüyorum sadece, kaygı ve bazı arzularımı kaybetmiş, sanki bilincim bedenimi hayatın tesadüflerine bırakmış

gibi. Yaptığım her şeyi bedenim düşünmeden çekiyordu, ayrıca şaşılacak kadar dayanıklı ve neredeyse hiç etkilenmeden çekiyordu. Apartmandan çıktığımda sağa sola bakmadan bedenimi bulvarın içine attım ve o şoför dibine kadar frene bastı, kaydı, çöpe çarptı ve bedenim yoluna devam etti, ruhum ise aldırmadı. Metroda otomatik bir hareketle yanımdaki kadını rahatsız eden genç sarhoşun eline çarptı, içki koktuğunu fark etmemiştim, ayrıca kadına olan yaklaşımı pek de rahatsız edici sayılmazdı, daha çok yersiz bir tavırdı, elim diğer eli sinek kovar gibi itti hiç düşünmeden ve çocuğun attığı yumruğu şakağım neredeyse hissetmedi bile, darbe ânında gözlüklerimin düştüğünü gözlerim fark etmedi, saldırgan tutulduktan sonra kadın verdi gözlüklerimi: Gözlüğünüz mösyö, düşmüş. Jarretière yolunda da öyleydi, araba kullandığımın farkında değildim, arka koltuktaki ceketimin ceplerinde yarış listesini arıyordum, araba kullandığımı unutarak arkaya dönmüştüm ve o listeyi arıyordum, arabanın şoförü olmadığı için de doğal olarak kenara yuvarlandı ve bütün bu olanlarda en ufak korku duygusunu bile hissettiğimi hatırlamıyorum, mantar topladığım gün bedenimi çevre yolunda gördüğümde de öyle, sol kolumun kırılıp dirseğimden bağımsızca hareket ettiğini fark ettiğimde bile, ne korku ne de acı, daha çok inceleme hali, demek başıma bunlar geliyormuş, güzel, güzel, sanki hayat yaslara bürünmüş beynime hiçbir anlam sunmuyor gibi ve sanki Grégoire'ın eksikliği bütün olaylara yansıyordu, önemsizleştiriyordu, olayların hepsi bütün anlamlarından yoksun bırakılıyor gibi, sanki Grégoire her şeyin önemli parçasıydı ve gidişiyle hayat anlamını kaybetmiş gibi, öyle ki bedenim fikrimi sormadan dağılmaya bırakmıştı kendini.

Venedik, diyor Mona, Venedik'e gidelim, biraz kafamız dağılır.

79 sene, 5 ay, 7 gün *27 Mart Perşembe 2003*

Venedik. Annesinden kaçan küçük oğlan önümde düşüyor ve kafasını kaldırıyor: Ben dört buçuk yaşındayım! Günün ilerleyen saatlerinde Fransız birleşiminden bir kadın kanayan yerimden vuruyor beni: Ve her şeye rağmen doksan iki yaşındayım yani! Hangi andan itibaren yaşımızı söylemekten vazgeçiyoruz? Hangi andan itibaren tekrar başlıyoruz? Bana gelince tam olarak yaşımı söylemiyorum, yerine "artık yaşlandım mösyö" tarzında cümleler kullanıyorum, refleks gibi kullanıyorum bu cümleyi ve söylediğim an –zorlama bir gülümsemeyle– içim utanç ve öfkeyle doluyor. Ne arıyorum? Bana acınmasını mı –eski halimden bir şey kalmadı? Bana hayran kalınmasını mı– gördünüz mü en azından hâlâ dincim? Yaşlı bilge havasıyla karşımdakini deneyimsiz durumuna sokmak mı; yaptığım her şeyi sizden daha çok biliyorum? Her ne ise, bu şikâyet (çünkü bu bir şikâyet, Tanrım!) altına kaçırma korkusunun kokusunu yayıyor. Annemden kaçıyorum, kırklı yaşlarındaki bu sağlam adamın önüne düşüyorum ve kafamı kaldırıyorum: "Ben yetmiş dokuz buçuk yaşındayım!"

79 sene, 5 ay, 20 gün *30 Mart Pazar 2003*

Gençlik duygularının peşinde koşmak için körlük oyunu oynayan bu iki yaşlı (adamın kolu alçıda), bu oyunu sevebilecek bir ölünün nene ve dedesi. Onlara bakın, sulu şehirde gülüşlerini dinleyin, elli yıl öncesinde taze aşklarını kutladıkları zamanki gibiler. Bin sene yaşlanmışlar.

79 sene, 5 ay, 25 gün *4 Nisan Cuma 2003*

Acqua alta. Deniz yükseldi ve taştı. Çizmelerle dizlerimize kadar battık, Mona ile birlikte hüzünle ilerliyoruz. Bazen bir pompa sayesinde evi basan su boşaltılır ve bu da çayırda bulunan ineğin yoğun kataraktıdır aslında.

79 sene, 5 ay, 29 gün *8 Nisan Salı 2003*

Ama yok, kendimizi iyi hissediyoruz burada, Mona da ben de mutluyuz, her şeye rağmen bize hep teselli veren beraberliğimizin hayvani mutluluğunu yaşıyoruz sıkılmadan. Gençken sevişiğimiz köşeleri ziyaret ediyoruz ve Grégoire'ın hatırasına hiç pay düşmüyor. Ölümü Mona'nın yüzünün altında o kadar iyi gizlenmiş ki bir çizgisi bile üzüntüsünü ifade etmiyor. Bana gelince iskeleleri, köprüleri ve meydanları yaşlı bir köpek gibi koklayarak geziyorum.

79 sene, 6 ay *10 Nisan Perşembe 2003*

Uyanmalara inanmak lazım maalesef. Kilitli boğazım bana: Grégoire öldü, diyor. Grégoire kalmak için inat ettiğim yerde değil artık. Grégoire gitmedi, Grégoire bizi terk etmedi, Grégoire *vefat* etmedi, Grégoire öldü. Başka bir kelime yok.

79 sene, 6 ay, 3 gün *13 Nisan Pazar 2003*

Pasta, risotto, polenta, kabak çorbası, minestrone çorbası, antipasti, ipek kâğıdından daha ince dilimlenmiş jambon, mozzarella, gorgonzola, panna cotta, tiramisu, gelati, İtalyanlar yumuşak yiyorlar. Dolayısıyla yumuşak

bir şekilde sıçıyorum. Venedik'te Büyük Kanal'a takma dişlerinizi atın yaşlı insanlar, yetiştiniz!

79 sene, 6 ay, 8 gün *18 Nisan Cuma 2003*

İtalyanlar yumuşaklığın her çeşidine, ister psikolojik, duygusal, dokunsal olsun ister besinle ya da sesle ilgili, *morbido* diyorlar. Daha radikal olan ve her sabah o şekilde uyandığım *morbidite** kelimesini çağrıştırıyor!

* (Fr.) Hastalıklı olma hali, marazilik. (ç.n.)

9
Can Çekişme (2010)

Ömür boyu bedeninin güncesini tutunca
bir can çekişme geri çevrilmez.

Canım Lison,

Bu defa yedi senelik bir arayla karşı karşıyasın. Grégoire'ın ölümünden sonra bedenimi izlemenin hiçbir anlamı kalmadı. Kalbim başka yerdeydi. Ölülerimin hepsini birden özlemeye başladım! Aslında babamın, Violette'in, Tijo'nun ölümünü hiç atlatamamışım, Grégoire'ınkini de hiç atlatmayacağım. Kültür olarak sadece yası benimsedim, ıssız ve öfkeli bir hüzün geliştirdim. Ölürken bizi sevenleri, bizden alınanları fark etmek kolay değil. Sevgi yuvalarından geçelim, duygulara olan inançtan ve birlikteliğin lezzetlerinden geçelim, ölüm karşılıklı olan şeylerden bizi alıkoyuyor doğru ama ne

olursa olsun hafızamız telafi ediyor. (Hatırlıyorum babam bazen fısıldardı... Violette beni teselli etmek istediğinde bazen... Tijo hikâye anlattığında... Yatılı okuldayken Étienne... Grégoire güldüğünde...) Ölüler yaşadıklarında kendi hatıralarını oluştururlar ama bu hatıralar yetmiyor: Bedenlerini özlüyordum! Bedenlerinin gerçekliğini, yakınlığını, kaybettiklerim bunlardı! Bu bedenler manzaramda yaşamıyorlardı artık. Ölülerim evimin uyumunu sağlayan eşyalarımdı benim. Fiziki varlıklarını nasıl özledim aniden! Ve yokluklarında nasıl da eksik kaldım! Onları görmeye, koklamaya, duymaya ihtiyacım vardı burada, şimdi! Violette'in karabiber kokan terini özlüyordum. Tijo'nun paslı sesini özlüyordum. Neredeyse hiç olmayan babamın nefesini ve Grégoire'ın mutluluk saçan bedenini özlüyordum. Zihnimin açık olduğu anlarda hangi bedenden bahsettiğimi düşünüyordum. Hangi bedenden bahsediyorsun Tanrı aşkına? Beş yaşında Tijo aşırı ince sesli bir örümcekti, sonra sigaradan sesi değişen alaycı, kalın ve kara bir yoldaş oldu; sen hangi Tijo'dan bahsediyorsun? Grégoire çocuk banyosunun içinde bir örs ağırlığındaydı, sonradan kaslarının zarafeti ve hareketlerinin inceliği oluştu! Oysa sahiden Grégoire'ın bedeniydi, Tijo'nun bedeniydi, Violette'in bedeniydi özlediğim, onların fiziki *varlıkları! Babamın bedeni, kemikli eli, köşeli yanağı. Ölülerim bir bedene sahip olmuşlardı, sonra bedenleri yok oldu, her şey buradaydı ve bu eşsiz bedenleri çok özlüyordum. Ben ki yaşarken onlara çok az dokunmuştum! Ben ki az kucaklayan, pek fiziksel olmayan biri gibi tanınmıştım! Artık istediğim onların bedeniydi!*

Sonra onların hayaleti olduğum tatlı çılgınlık patlamalarım oldu: Şekerliğe uzattığım el gibi mesela, içine soktuğum iki parmak, Grégoire'ın kahvesine şeker atmak için yaptığı hareketin tam aynısıydı, işaret ve ortaparma-

ğıyla şekeri alıyordu, başparmağını hiç kullanmazdı. (bu ayrıntıyı fark etmiş miydin?) Bu benimseme hareketleriyle yetinmeye çalıştım: Grégoire'ın kahvesine attığı, Tijo'nun güldüğü, Violette'in taşların üzerinde yürümeye çalıştığı âna dönüşmüştüm. Bu hareketi görmeyi ne kadar çok isterdim! Gülüşünü duymak! Violette'in iskemlesini daha da geriye çekmesini görmek! Tanrım bu yoldaşları ne kadar çok özlemiştim ve bu kelimeyi ne kadar çok anlamışım: Yoldaşlık!

Aylar boyunca kendimi hüzün dalgalarına bıraktım. Annenin elinden bir şey gelmiyordu, kendini benden daha çok yalnız hissetmiş olmalı. Kendimi ihmal etmediysem günlük hareketliğimin otomatikliğindendi. Duş yapmanın, tıraş olmanın ve giyinmenin otomatikliği. Ne var ki herkes için yok olmuştum. Yok ve asabi. Bu davranışım sonunda fark edildi. Sen panikledin. Baba bunamaya başladı! Grégoire'ın ölümü onu altüst etti. Beni Paris'e götürmesi için Mona'ya yalvardın. Fanny ile Marguerite kafamı dağıtmaya baş koymuşlardı. Beni sinemaya götürdüler. Bergman'da kaldığını söyleme büyükbaba, aptal ölmemen lazım! Saatler, *Stephen Daldry'nin* Saatler *filmini izledin mi? Merak etme yaşına uygun, Virgina Woolf'tan bahsediyor! Mona onları dinlememi önerdi. Gençliğe çok ihtiyacım varmış Mona'ya göre. Neden olmasın? İkizlerini seviyorum Lison. Marguerite'in dağınık kızıl saçları ve Fanny'nin çatık kaşlarının arasında kalan incecik burnu. İkizler kadın oldular. Genç ve kadın ve görkemli. Ve canlı! Metroda erkekler onlara asıldığında salak rolünü oynuyorlardı: Üzgünüz dedeyle birlikteyiz! Değil mii dede seninle birlikteyiz? Bizi sinemaya götürüyor! Korkunç gevezelikle ve mükemmel bir bütünlükle. Yirmi beş yaşında iki muhteşem kadın! Benim rolüm kafamı üzgünce sallayıp onaylamaktı. Erkekler sıradaki durakta indiler, bu oyun hep başarılı oldu. İkizler sürekliliğe sadık kaldılar:*

Haftada üç ya da dört film. Fakat bu sinema seanslarını terk etmek zorunda kaldım. Görüntülerin içime işlemesine izin veriyordum. Ölülerim zarar görüyordu. Bazı oyuncular hayaletlerimi çalıyordu. Saatler*'den çıktığımda, salt bu örneği vereceğim, Ed Harris'in etsiz bedenine kendimi kaptırmıştım. Grégoire'ınkine yer kalmamıştı. Sadece Ed Harris'inkini görüyordum, sağlık mücadelesine son vermek için pencereden atladığı sahnedeki sararan döşünü, parlayan gözlerini ve hafif gülümseyişini hatırlıyorum. Görüntü beni ele geçirmişti! İlk gelen aktörle Grégoire atılmıştı!* Saatler *ilk ve son filmim oldu. Vazgeçtiğimi belirttikten sonra ikizler üzüldüler. Tartışmalarını duydum: Sana söylemiştim, çok salaksın, hastalıktan sararan ibnenin hikâyesi Grégoire'ı hatırlattı, doğal olarak!*

Sonraki aylarda, ölülerimi Lüksemburg Bahçesi'ne sürükledim. İhtiyarların bir daha kalkmaması için üretilen çapraz koltuklarından birine oturdum. Gazetemin üzerinden benim için hiçbir şey ifade etmeyen insanları izliyordum. İleri yaşlılığın umursamazlığı şaka değilmiş, biliyor musun? Parktaki gençlere bağırmak istiyordum: Çocuklarım, çağdaş varlığınız beni hiç ilgilendirmiyor! Ve çocuk arabalı anneler, sizi de hiç umursamıyorum! Ve pusetin içindeki, en az elimdeki gazetenin insan olmayla ilgili beni aydınlatacağını sanan yazı kadar fark yaratmıyor. İnsanlığın beni ne kadar ilgilendirmediğini bir bilseniz! İlgisizlik kasırgasının merkeziyim!

Neyse, anmalara odaklı hayatımın burasındaydım, ta ki bir bahar gününde (neden bu ayrıntı, geriye kalan her şey gibi bahar da umurumda değildi), şimdiki zamanın yine hayatıma girdiği âna dek. Böyle yaşıyoruz işte, art arda sıralanan ölüm ve dirilişlerle. Sen ve ikizlerin ölümümden sonra yaşayacağınız gibi. O gün Lüksemburg Bahçesi'nde koltukların birinde oturmuştum, alışkanlıktan

dolayı gazetem açıktı (bu günlük harekete dikkat et Lison: Le Monde*'u satın alıp okumamak yaşlılık belirtisidir), bakışlarım ânında tanıdığım bir kadına doğruldu. Geçmişimin varlığı! Benim yaşımda bir kadın, yavaş ama belirgin adımlar atıyor, başı omuzlarının arasına girmiş, zemine sıkıca basan bir kadın! Hiçbir şeyin durduramayacağı tiplerden. Bu siluet bana ancak bu kadar tanıdık görünebilirdi. Sanki dün görmüşüm gibi. Salt arkadan gördüğüm için ismiyle seslendim ona.*

– Fanche!

Arkasına döndü, ağzında sigarasıyla şaşırmadı, bana baktı ve şu soruyu sordu:

– Dirseğin nasıl oldu, mon pétard?

Fanche, savaş kardeşim! Burada karşımda ve yıllara rağmen değişmemiş. Yavaşlamış ama değişmemiş! Sigara tiryakisi boğazında sesi boğulmuş ama değişmemiş! Olduğunun iki katı ama değişmemiş! Fanche gözümde değişmemiş hiç. Boktan hafızama rağmen gördüğüm saniye tanıdım onu. En son onu ne zaman gördüğümü sordum kendime. Sanırım Manès'in cenazesinde. Kırk sekiz sene önce! Şimdiyse işte karşımda, aniden, kesinlikle kendisinin aynısı. Fanche ya da daimilik! Hemen gazeteme doğru eğildi ve ne okuduğumu sordu. Okuduğum yazının başlığını bağırmamı istedi: "Köylü olmayan bir tarım!" *Bir iki kişi döndü. Sinirlenmişti. Avazı çıktığı kadar bağırıyordu. Büyük yatırımcılar tarafından teneke mahallelerini şişirmeleri ve topluca intihar etmeleri için küçük çiftçileri yerlerinden ediyorlar, farkında mısın mon pétard! Afrika'ya, Hindistan'a, Latin Amerika'ya, Güneydoğu Asya'ya, hatta Avustralya'ya da! Avustralya'ya bile! Ülkeyle işbirlikçilik yaparak hem de, her yerde öyle! Çiftçi olmayan bir gezegen! Dosyayı avucunun içi gibi biliyordu, bu yamyam şirketlerinin baş harflerini ezbere saymıştı ve Fransızlarla büyük bir ortaklık halinde olan şirketin yö-*

netim kurulunu baştan sona tanıyordu. Üyelerin ismini tek tek bağırdı, muhtemelen ofisinin açık penceresinden sesini duyan senatörün ismini de. Seni de mi öfkelendiriyor mon pétard? Ha şöyle, şu an seni tekrar buldum! Seni okudum biliyor musun, dinledim de! Konferanslarımı – hepsini! –, makalelerimin ve röportajlarımın çoğunu saydı. Seni hep takip ettim, uzaktan ama çok yakından, ne dediğimi anlayabildiysen. Biliyor musun, söylediklerin güzel! Neredeyse seninle hep hemfikirim! O ya da şu konu hakkında tuttuğum tarafları saymasını dinledim, her an tedbirli olmak gibi algıladığı zaman zaman irkilmelerimi de. Senin de biyoetiğe ilgi duyduğunu bilmiyordum. Kadın hakları konusunda, başkaları yerine üremeyle ilgili söylediklerin beni içten etkiledi! Hem şaşırttı hem etkiledi! Gözleri parlıyordu, hayatım boyunca adaletsizlik peşinde koşmuşum gibi bakıyordu bana. Hakkımda söylediklerinin ne kadar abartılı olduğunu, gençliğimde çaresizlikten direnişçi olduğumu, senelerdir hiçbir safta mücadele etmediğimi, isyanımın içi boş olduğunu, yasa boğulduğumu söylesem de umursamadı, beni dinlemiyor gibi başka bir konuya geçti, birkaç tane skandal saymaya başladı ve bunları acilen ifşa etmenin bizim görevimiz olduğunu söyledi. Eski zamanın anısına değil mon pétard ama eski günler gibi, *CNR günlerindeki gibi, herkesin kendi ailesinin ihtiyaçlarını karşılama hakkına anayasal değer kazandırdığımız zamanlar gibi! Bu hak, tam olarak bu hak, bugün tehdit altında! Bana bir söylev veriyordu, onu dinliyordum ve ikna olacağımı hissediyordum, parlayan gözleri bilincimi açıyordu! Neyse, bildiğin gibi Lison ikna oldum. Genç bir adam gibi kalktım, üzerine yapıştığım boktan koltuktan koptum ve peşinden gittim. Taze kan musluklarının vanasını açmıştı. Beraber birkaç kurtarıcı cümle bağıracağız dostum! Ve bizi dinleyenler olacak, inan bana! Özellikle gençler! Gençlere arpa lazım! Ebeveynleri*

ilgilerini çekmiyor. Büyük Eskileri çağırıyorlar. Meydanı adi aptallara bırakmamak için bir sebep daha.

Takip ettim. Dosyalarımı önüne serdim, notlarını yazdım, araştırmalarını detaylandırdım, çantasını taşıdım ve bu son yıllarda kendi bedenimden çok onunkisine endişe duydum. Temiz yaşamın her şeyin başı olduğu, kafamıza vura vura sokulan tek şeyin kendimize dikkat etmek olduğu bu yaşımızda Fanche çok sigara içiyordu, alkolü çok tüketiyordu, az besleniyordu, masasında uyuklayacak kadar çok çalışıyordu; dikkat et Fanche, diyordum, yavaşla, bu hızla fazla dayanmayacaksın. Merak etme mon pétard, bitirmek gerekiyorsa tüm hızıyla bitsin, yokuş aşağı, yavaş başlamaya tamam, ilk adımlarımız hakkında düşünmeye de kabul ama tüm hızımızla bitmeliyiz; döküntülerimizle ilgilenmemek, hızlanma prensibi bu, her şey burada, yavaşlayan mermiler değiliz, zamanla daha da dikleşen hayat yokuşumuzdan aşağıya fırlatılan birer bilinçli topuz! Döküntülerimiz peşimizden gelsin ya da gelmesin, bizi ilgilendirmez.

Döküntülerimizi kendi hallerine bırakıp dünyanın sağlığıyla ilgilendik. Devamını biliyorsun hayatım: Konferans, sempozyum, makale, tanışma, lise, ortaokul, uçak, tren, uzun hafızalı ve aydın kafalı ihtiyarın hiç bitmeyen lafları. Ben dosyaların adamı (hiçbir unutkanlığım kalmadı!), Fanche tartışmaların kadını. Bu kadar popüler olması hayret vericiydi! Rakiplerimiz yaklaşan sonumuzu dört gözle bekliyordu. Bu antikalar sonsuza dek canımızı sıkacak değiller herhalde! Teke tek tartışmalara davet eden patavatsızlara, yüzünüze bakılırsa cevabımdan önce ölmemi istiyorsunuz, cevabını veriyordu. Düşünürleri ve alaycıları kendi safına çekiyordu. Sinirliler onu kendilerinden daha sinirli gibi görüyordu ve itici olanlar kendilerinden daha itici olduğunu düşünüyorlardı. Ben fazla bağırmaya alıştırıyordum onu çünkü söylediklerini boğu-

yordu. Bağırmasının sebebi mizacından ve sağırlığından kaynaklanıyordu. İkinci sebeple mücadele etmek daha kolaydı. Mona ile birlikte ona duyma cihazı taktık, işitmesini düzeltince gücü on kat çoğaldı çünkü karşı tarafın fısıltılarını da duyuyordu ve arkasından konuşmak mümkün değildi artık. Fırtınasına genç bir nesil sürükledi. Lojistiği sağlayan ikizler, bu büyük teyzeyi onlardan sakladığım için beni eleştirdiler. O esnada Marguerite dünyaya küçük Stefano'yu getirdi ve Fanny –ikizlikten kaynaklanıyor sanırım– küçük Louis'i getirdi; benim küçük torunlarım, dolayısıyla sen de büyükanne oldun ve Mona büyük büyükanne! Bunlar gelip geçerken listeme birkaç ölü daha eklendi, üç hafta önce Pitié-Salpêtriere'de sonunda geri çekilen Fanche dahil.

Son sözleri: Asma suratını mon pétard, hepimizin çoğunluğun olduğu tarafa gideceğimizi iyi biliyorsun.

*

86 sene, 2 ay, 28 gün *7 Ocak Perşembe 2010*

Grégoire'ın ölümünden beri bu günlüğü açmadım. Yani yedi seneden beri. Bedenim çocukluğumda –babamın hareketlerini taklit etmekle yetindiğim zamanlarda– olduğu kadar önemsiz oldu benim için. Sürprizleri beni şaşırtmıyor artık. Adımlarım kısalıyor, kalktığımda gözlerim kararıyor, dizim kilitleniyor, damarlarım çekiliyor, prostat yine zedelendi, sesim çatallaştı, katarakt ameliyatı geçirdim, tinnitusa eklenen fosfen, dudağımın kenarında kuruyan yumurta sarısı, giymesi gittikçe zorlaşan pantolon, arada bir kapatmayı unuttuğum fermuar, ani yorgunluklar, uykuların çoğalması, bütün bunlar rutinleşti. Bedenim ile ben sözleşmenin sonuna gelen ve birbirini umursamayan iki ev arkadaşı gibiyiz. Evde kimse

temizlik yapmıyor artık, böyle daha iyi. Halbuki analizlerimin sonuçları kalemimi son bir kez daha elime alma vaktinin geldiğini söylüyor. Ömür boyu bedeninin güncesini tutunca, bir can çekişme geri çevrilmez.

86 sene, 2 ay, 29 gün *8 Ocak Cuma 2010*

Altı ayda bir Frédéric benden kan tahlilleri istediğinden beri zarf açmak eskisi kadar heyecan verici değil. Frédéric sonuçları yorumluyor ve beraber şunun bunun oranının yükselmesini inceliyoruz, bunun da yaşımdan kaynakladığını biliyoruz. Sağlıklı, yaşlı bir moruksunuz! Oysa dün bir veri içime kurt düşürmüştü: Alyuvarın düşüşü sence biraz düşündürücü...? Bir şey değil diyerek kesti lafımı, yorgunluktan kaynaklanıyor, direncini biraz zorlayan orta yaşlı biri gibi davranıyorsunuz. Fanche arkadaşınız sizi yordu ve ölümü moralinizi düşürdü hepsi bu. Hadi defolun, sizi altı aydan önce görmek istemiyorum, Mona arada bir davet ederse başka tabii.

Grégoire'ın dul sevgilisiyle olan ilişkim böyle işte. Mona arada bir yemeğe çağırıyor. Kaba mizahı beni gücendirmiyor. Mona ona heteroseksüellikten homoseksüelliğe dönen kişiler bu kadar çokken aksi durumun neden nadir görüldüğünü sorduğunda soğukça şu cevabı verdi: Cennete gitmek varken neden cehennemde yaşamaya devam etsin ki?

86 sene, 5 ay, 8 gün *18 Mart Perşembe 2010*

Yoruldum. Uyku saati geldiğinde merdivenler gözümde dağ gibi göründü. Neden odamızı bu kadar yükseğe kurduk? Birkaç gündür sağ elimle tırmanıyorum. Her basamağı, rampayı kendime doğru çekerek ve içimden

"*ho-hisse**" diyerek çıkıyorum. Balıkçının ağı. Tekrar gemiye biniyorum. Her akşam daha da zorlaşıyor. İyi iş çıkardım. Asla ara vermemeliyim, aşağıdan beni izleyenler var. Çocukları endişelendirmeyeyim şimdi. Bu merdivenleri hızlıca çıktığımı görmüşlerdir hep. Son basamağı da geçtikten sonra gözden kaybolduğumda nefesimi toparlamak için duvara yaslanıyorum. Kalp atışlarım şakaklarımda, göğsümde, ayaklarımda atıyor. Artık sadece bir kalbim.

86 sene, 8 ay, 22 gün *2 Temmuz Cuma 2010*

Görünüşe göre akyuvar değerlerimin düşüşünü ciddiye almakta haklıymışım. Son sonuçlarımı okuduğunda Frédéric'in gözlerinden bunu okuyabiliyordum. Bu aralar kendinizi özellikle yorgun hissediyor musunuz? Daha çok merdiven çıkınca nefes nefese kalıyorum. Şaşırtıcı değil, hemoglobinleriniz 9,8'e düşmüş. Kanamalarınız var mı? Bildiğim kadarıyla hayır. Burnunuzdan da mı? Ek analizden bahsediyor. Bu hurda incelenmeyi gerçekten hak ediyor mu? Canımı sıkmayın ve söylediklerimi yapın! Dolayısıyla yeni bir kan tahlili yapıldı. Olduğum yerde. ânında sonuçlar geldi. B12 eksikliği yok. Ah, ne güzel, diyorum. Nasıl yani "ne güzel"? Bu iyi bir haber değil, refrakter anemi belirtisi olabilir bu! Ne anlama geliyor? Tedaviye karşı direnç göstermek, diyor canı sıkılarak. Bir dakikalığına hastayı unutup başarısız bir öğrenciye öğüt vermeye başlıyor. Benim bu yaşımda refrakter aneminin ne olduğunu bilmemem nasıl mümkün olabilir? Öfkeli bir sessizlik. Sıkılıp büzülerek açıklıyor: Myelogram yapacağız. Nedir? İlik örneği alacağız.

* (Fr. Ois diye okunur). Gemici jargonu, "yelkenlerinize!" anlamına geliyor. Günümüzde, grupça yapılan aktivitelerde, efor gerektiği anda tek ağızla tekrarlanan bir kelime gibi kullanılmaktadır. (ç.n.)

Omuriliğimden örnek almak? Omurgama iğne batırmak, asla! Şaşkınlık içinde bana bakıyor. Size kim omurgadan bahsetti? Kimse omurgaya dokunmaz! Ne anlatıyorsunuz böyle? Sternumunuzu delip mediasteninize geçeceğimizi oradan da kalbinize ulaşıp aortunuzundan omurilik alacağımızı mı sanıyorsunuz? Frédéric, siz değil miydiniz bana ilikten bahseden? Kemik! Kemik iliği omurilik değil! Kemik iliğiniz! Hayret ediyor. Bu kadar cahillik onu bunaltıyor. Pedagog ruhuna göre (olağanüstü bir doktor, diyordu Grégoire) bu cahillik umursamazlık anlamına geliyordu. Demek bedeninizle ilgili bir şey bilmiyorsunuz? Bu konu sizi ilgilendirmiyor? *Terra incognita**? Dünyanın sağlığı için bir uçtan başka bir uca koşuyorsunuz ama kendi sağlığınızı tabiplere bırakıyorsunuz öyle mi? Söz konusu olan sizsiniz, Tanrı aşkına, ben değilim! Sizin bedeniniz! Sessizlik. Özür dilerim diye mırıldanıyor. Şunu eklemeden duramadı: Siz ve sizin boktan nezaketiniz!

86 sene, 8 ay, 26 gün *6 Temmuz Salı 2010*

Myelogramı bekliyorum. İki gün sonra yapılacak. Frédéric'ten bu tahlilin detaylı açıklamasını yapmasını istedim. Hastanın sternuma trokarı sokuyoruz ve tahliller için yetecek kadar ilik çekiyoruz. Kendimi ilikli kemik gibi hissediyorum. Trokar aletinin neye benzediğini görmek istedim. Kalın çelikten yapılmış ve birkaç santimetre uzunluğunda, çok fazla derine gitmemesi için korumalı, içi boş bir iğne. Rönesans döneminde birbirlerini gizlice öldüren saray mensuplarının hançerine benziyor. İşlemin isminin kendisi Drakula'nın sayısız ölülerini çağrıştırıyor. Göğsüme bir kazık saplamak isti-

* (Lat.) Bilinmeyen toprak. (ç.n.)

yorlar, olay bu. "Mallarmé trokarı" iğnenin asıl ismi buymuş. Şairle ne ilgisi var? Mallarmé'nin tıpla olan tek ilişkisinin onu doktora gitmeye iten bozukluğun semptomlarını anlatırken ölmesi diye biliyorum. Gülünç bir ölüm. Sanki asıl cinayet o ara işlenmiş gibi.

Frédéric'in bedene olan ilgisizliğim hakkında söyledikleri gülümsememe sebep oldu elbette. Bu günlüğü ona vermek eğlenceli olurdu! Gerçi pek de haksız sayılmaz. Bedenimi hiçbir zaman bilimsel olarak incelemedim. Kitaplarla onu çözmeye çalışmadım. Tıbbın gözetimi altına sokmadım onu. Beni şaşırtma özgürlüğünü verdim. Bu günlük, beni bedenin sürprizlerini karşılama durumuna getirdi sadece. Bu yönden bakınca evet tıbbı umursamadım. Ayrıca muayenehanelerine bilgilerinin bilgesi ve tanılarının dehası gelseydi doktorların tepkileri ne olurdu acaba? Condorcet'yi iki parça etmek istediler, bu olayı engellemek için Frédéric'in bunu hatırlaması lazım!

86 sene, 8 ay, 28 gün *8 Temmuz Perşembe 2010*

Myelogram günü. Lokal anestezi. Hurdamın dayanıklılığını test ettikten sonra Mallarmé trokarını göğsüme saplıyorlar. Büyük bir darbe. Sternum çatlamasına dikkat! Göğüs kafesim bükülüyor ama kırılmıyor. Güzel. Ameliyat eden cerrah –o da Frédéric'in eski öğrencilerinden– trokarın koruma kısmının, kemiği geçmemesini sağladığını söylüyor. Ameliyat masasına çivilenmeyeceğim anlamına geliyor o zaman, iyi. (Étienne'nin kelebekleri... Kıymetli kelebek koleksiyonu... Onlara her iğne saplandığında kaşlarımı çatıyordum. Ama öldüler, diyordu Étiénne. Biraz geriye çekiliyordum yine de. Solukluktan ve haçtan gelen bir korku.) Sıra sıvıyı çekmeye geldi. Başlıyorum, diyor tabip. İğnenin ucunu çekiyor.

Biraz tatsız olduğunu Frédéric söylemişti ve şüpheli bir neşeyle şunu eklemişti: Seksen altı yaşındayken daha az görüyoruz, eskisi kadar uzağa işeyemiyoruz, kaslarımız güçsüzleşiyor, her yönden yavaşlıyoruz, *ergo** eskisi kadar acıyı hissetmiyoruz; gençler acı çekiyor bu tahlilde. Bir hatayla acı, gençliği boyunca kalmasına sebep olur: Korkunç. Bir şeyi koparma acısı. İlik tüm gücüyle bağırıyor. Kemiğinden ayrılmak istemiyor. "İyi misiniz?" diye soruyor celladım. Evet, diyorum yanağımdan bir damla akıtarak. O zaman devam ediyorum.

86 sene, 8 ay, 29 gün *9 Temmuz Cuma 2010*

Bu sabah göğsüm parçalanmış gibi. Nefeslerim kısa. Canlıdan çok ölü gibiyim. Ruhumuz kemiklerimizin içinde. Beni benden kopardılar ve ağrı hâlâ devam ediyor. Yataktan kalkamadım, bir tepsinin üzerinde yazıyorum. Ağrıdan bahsettiklerinde doktorların kullandıkları "tatsız" kelimesini düşünüyorum. Bedenimizde beliren çaresiz, aniden gelen ve öngörülemeyen ağrılardan değil de bilinen, sıradan ve doktorların sebep olduğu ameliyat ağrısı. Tampon yapmak, idrar torbası takmak, onu tekrar çıkarmak, Mallarmé trokarı... "Acıyor mu?" diye soruyor hasta. Biraz "tatsız" cevabını veriyor doktor... Bu tatsızlıkları kendilerinin üzerinde deneme fırsatlarına sahipler aslında ama hiç denemiyorlar çünkü hocaları hiç denemedi, hocalarının hocalarının da denemediği gibi, hiçbir doktor yarattığı ağrı okuluna gitmedi. Sadece yaratmakla yetinmek yavşakçadır.

* (Lat.) Bu nedenle.

86 sene, 9 ay, 6 gün *16 Temmuz Cuma 2010*

Tahmin ettiğimiz gibi sonuçlar pek parlak değil. Hemoglobin yine düştü ve bu, iliğin blastik hücrelerinin çokluğuna işaret ediyor, bu hücreler de hem alyuvar hem de akyuvar üretimini engelliyor. "Blastik" (her şeyin ismi var). İliğim blastikle dolu. Hayrete düşüren istila. Fabrika duraklıyor. Üretim sonu. Yuvar kalmadı. Yakıt kalmadı. Oksijen kalmadı. Olan kanımla yaşıyorum. O da göz göre göre azalıyor. Gücüm de onunla birlikte gidiyor. Bu akşam merdivenlerin yarısında durmak zorunda kaldım. Mona yatağımızı aşağıya kurma kararını aldı, kütüphanenin içine. Geçici olduğunu söylüyor diğerlerine. Birbirimize bakarak anlamlı bir şekilde gülümsedik.

*

LISON'A NOT

Annen kütüphaneden çıkınca: Kapıyla kitaplığın arasından geçince bedeni dalgalanıyor. Bugün şunu itiraf edebilirim: O mobilyanın yerini hiç değiştirmediysem bu kaplan hareketini izlemekten zevk aldığım içindir. (Seksen altı yıllık bir kaplan, Mona'nın beni nasıl büyülediğini sen düşün artık kızım!) Özel bir günlük ilişkimize tamamen başka bir boyut verebilirdi diye düşündüm aniden. Tartışmalarımız, beni düşüncelere boğan sessizliği, senin ve kendisinin arasına koyduğu gizemli mesafe, yani gizemliliği baskın olurdu günlükte. "İletişim" sorunlarımızla ilgili ağır şeyler okumuş olurdun. Ne var ki burada öyle değil. Beden açısı başka bir şey. Onunkini sonuna kadar sevdim. Yıllar cinsel hayatımıza son verse de Mona'dan Mona'ya kalan beni hep mutlu etmiştir. Hayatıma girdiği günden itibaren ona bakma sanatımı geliştirdim hep. Sadece görmek değil, bakmak da. Beni

büyüleyen ani hareketleri için gülümsemesini sağlamak, yürüyüşünün zarafetini izlemek için gizlice sokakta takip etmek, bazı tekrarlanan işlerde yıprandığında hayal kurmasını izlemek, kitabına daldığında kıvrılan ensesi, koltuk kenarına indirdiği eli seyretmek, teninin beyazlığının banyonun sıcaklığıyla hemen pembeleşmesi, gözkapaklarının kenarındaki ilk kırışıklıkları, yaşı ilerlediğinde beliren dikey kırışıklıkları, adeta bir şaheserin hatırası gibi. Neyse, pipom bittiğinde kapı ile kitaplığın arasında yolu genişletirsiniz.

*

86 sene, 9 ay, 8 gün *18 Temmuz Pazar 2010*

Zavallı Frédéric bu sabah yatağımın başına kadar gelip mesleğinin en kötü kısmını icra etti: Teşhisi itiraf etmek. Belli bir yaştan sonra, söyleme şekli nasıl olursa olsun ölüm hükmünü anlayabiliyorsunuz. İşini kolaylaştırdım: Eee Frédéric bizim ne kadar zamanımız kaldı? Birliktelik ifade eden bir bizdi; doktorumdu sonuçta. Kemoterapiyle bir sene, kemoterapisiz altı ay. Artıları ve eksileriyle kemoterapiyi konuştuk. Sonuç ise diğerleri gibi o da bir tüketim ürünüydü. Altı aylık bir yaşam mücadelesi fena değildi ama yorucu bir süreç, kalan son saçlarımın dökülmesi, olası kusmalar ve yaşlı kanımın blastik olmadan yenilenme ihtimali. Frédéric kusmaların pek sık görülmediğini söyleyince asıl sorunu çözmüş oldu. Kusmaktan nefret ediyorum. Tavşanın derisini yüzer gibi için dışa çıkması bana hep utanç ve öfke vermiştir. Risk almama kararındayım. Mona kötü durumda bırakılmayı hak etmiyor. Dolayısıyla kemo almayacağım. Başka bir çözüm daha var: Kan nakli. Bana biraz güç verir. Faydası diğer nakle kadar devam eder ve mümkün

olmayıncaya dek böyle devam eder. Son konusuna gelince, gerçek sonu, kemoyu ya da kan naklini seçsem de -ki kararımı da verdim- talih belirleyecek: Değerlerim fazla düştüğü için iç kanamasından, herhangi bir enfeksiyondan mesela akyuvar eksikliğinden kaynaklanan zatürree gibi (*pneumonia is the old man's friend* diyor İngilizler) ya da yavaş yavaş yatak yaralarıyla can çekişerek beni Mona'dan mahrum bırakacak olan tıbbi yatağımda öleceğim. Uykuda kalp durmasının sadeliğini tercih ederim. Hayatı boyunca uyku sanatını geliştiren tiplerin hayalidir uykuda ölmek.

86 sene, 9 ay, 12 gün *22 Temmuz Perşembe 2010*

Kan nakli Drakula'nın imajına iyi uyuyor. Hastane yatağındayım, damla damla kan akıyor bedenime. Üç hemşirenin kanını emerek gece uçmayı tercih ederdim ama vampirlik yasallık kazandığından beri büyüsünü kaybetti. Zaten dişlerim yok. Neyse damla damla işte. Bekleyişimi kolaylaştırmak için Marguerite kulağıma ipod'unu koymayı teklif ediyor. İçini Shakespeare ile Mahler'le doldurmuş. Hayır, hayır küçük tatlım istemiyorum, bugüne kadar hiç kan nakli görmemiştim anladın mı, her damlayı duymak ve görmek istiyorum. Sana bir sürprizimiz var, diyor Fanny, seni anne gelip alacak! Sana söylediğimizi söyleme sakın! Sürprizler, onları yapanları daha çok mutlu ediyor! Anne? Ah! Lison! Lison seyahatten döndü mü? Dönüş tarihinden önce? Bruno'nun ziyaretini de beklemeli miyim? Oyun sonu kokuyor.

Nakil uzun sürüyor, uyuklatıyor. Dirilişim ani olacak gibi görünmüyor. Aramızdaki en iyisininkine bile üç gün gerekti. Uyukluyorum, kafamdan saçmalıklar geçiyor, beynim kendiyle gevşekçe alay ediyor. Tekrar "blastik"

kelimesi geliyor aklıma. Şok dalgalarının ismi olduğunu sanıyordum. Ama öyle değilmiş, *blasto* katil hücreleridir, blastik ise... Kütüphanemin raflarını hamamböcekleri bastı... Kanatlarını kitapların kanıyla yağlıyorlar ve antenlerinden çıkan yumurtaları oraya bırakıyorlar... Blastikleri görüyor musun?

86 sene, 9 ay, 15 gün *25 Temmuz Pazar 2010*

Aniden o müzisyenin –Lison'nun kısa sürelik arkadaşı– cümlesi geldi aklıma, ölümüne uyuşturucu kullanıyordu, Mona "detaylı bir şekilde" bir doz eroinin yarattığı etkileri anlatmasını istemişti ondan. Yumuşak bir sesle cevap vermeden önce uzun bir süre düşünmüştü (kendini saldırganlıktan bu kadar radikalce arındırmış bir oğlanı ilk defa görüyordum): Gerçek bir doz mu? Heh! Şimdi anlaşıldı! Tanrı'nın kollarında pışpışlanmak gibi. Aynısı işte, kan naklinin de üzerimde böyle bir etkisi var. Tanrı'nın kollarında yeni doğmuş bir bebek! Cansız bir bedende hayata güçlü bir şekilde tekrar dönmek başka nasıl anlatılabilir ki? Gerçek bir diriliş. Bilmem ne saflık ve yenilikle. Doğmayı beklemediğim gibi dirilmeyi de beklemedim. İyi hissedeceksiniz, iyi hissedeceksiniz, hiçbir şey ifade etmiyor, bu nakille kendinizi iyi hissedeceksiniz ama kendimi *daha iyi* hissetmiyorum, yaşadığımı hissediyorum! Canlı, aydın, güvenli ve bilge. Tanrı'nın kollarında. Yine de merdivenlere tırmanıp odamıza ulaşmak için kollarından inmek istiyordum. Bunu dün akşam gerçekleştirdim. Odamız, çalışma masam, defterlerim, önceki yazdığım sayfaları karalamak, Lison'a yorumlarımı yazmak. Çünkü anlaşıldığı gibi önceki günler yan yana iki kelime yazacak güce sahip değildim. Sadece birkaç not aldım. Diriliş! Şu konuda anlaşalım, yirmi yaşıma

geri dönmüyorum. Hayır, bugünkü ben olarak doğuyorum, kendi yaşımda ama yine de yeni bir şekilde. Bekleme odasında beklemeden, hayatı tekrar öğrenmeye gerek kalmadan iyileştim. Sonuç olarak damardan aldım. Bir doz!

86 sene, 9 ay, 16 gün *26 Temmuz Pazartesi 2010*

Sonuna kadar bedenimizin çocuğuyuz. Yolunu şaşırmış bir çocuk.

86 sene, 9 ay, 19 gün *29 Temmuz Perşembe 2010*

Bu sabah tıraş olurken çocukluğumdan kalma bir gülme geldi, aynadan yapıştırmadığım dik kulağımı görünce; bu günlükte ilk defa bundan bahsediyorum! Babama dert yanmıştım. Bu kulağın nesi varmış, demişti. Diğeri gibi değil! Diğerine göre nesi daha olağanüstü peki? Bu cevap beni güldürmüştü. Babam simetriyle ilgi söyleyişe başladı: Doğa simetriden nefret ediyor oğlum, bu zevk hatasını hiç yapmaz. Eğer simetrik bir yüzle karşılaşırsan *ifadesizliğine* hayret edeceksin! Şöminenin üzerindeki çiçeklere çekidüzen veren Violette sohbetimizi dinliyordu ve şunu söyledi: Şömineye mi benzemek istiyorsun? Bu defa babam gülmüştü. Son haftalarında gülüşü hırıldıyordu... Bugün bana kalan vakit kadar ömrü kalmıştı.

86 sene, 9 ay, 21 gün *31 Temmuz Cumartesi 2010*

Dirilişimi kutladığımız restoranda Frédéric'i donör seçimi için kutluyorum: Bu kan tam bir *Premier Cru**! Lison'la birbirlerine göz kırpıyorlar. Mona'yla ben bu iki

* Bourgogne bölgesine ait bir şarap. (ç.n.)

sevimli zekânın içinde dolaşan düşünceyi anladık: Bırakalım bu coşkunun tadını çıkarsın, naklin etkileri çabuk geçecek.

86 sene, 9 ay, 22 gün *1 Ağustos Pazar 2010*

Fanny banyodan çıplak fırladı. "Ay! Pardon!" diye bağırıyor. Hayranlığım geçtikten sonra on yaşındayken yaşadığım bir akşam aklıma geldi; dişlerimi fırçalamak için banyoya girmiştim ve küvetten çıkan annemi çırılçıplak yakalamıştım. Şaşkınlık, korku belki de bana doğru dönmesine sebep oldu. Karşımda çıplak duruyordu, buhar bulutu içinde silueti bulanıktı. Hâlâ ağır memeli ince bedenini görüyorum (artık bana çok genç bir kadının bedeni gibi geliyor), banyoyla teni pespembe olmuştu, ağzı açık, hayretler içinde, gözleri kocaman ayrık ve arkasındaki ayna buharlıydı. Çığlık attım ve kapıyı hemen kapattım. Dişlerimi fırçalamadan yatağıma girdim, kutsal bir korkuya yem olarak. Ne var ki Diana'nın banyosundan ve Akteon köpeklerine yem olmasından bihaberdim. O akşam annem uyuduğumu kontrol etmek için uzaktan bakmakla yetinmedi, yaklaştı ve alnımdan öptü, sonra saçlarımı okşayarak iki defa "Benim küçük adamım" cümlesini tekrarladı.

86 sene, 9 ay, 23 gün *2 Ağustos Pazartesi 2010*

Kemiklerimiz yaşam prensibiyken iskeleti ölüm sembolü gibi algılamak! Düşünen beyin, pompalayan kalp, havalandıran akciğer, eriten mide, filtreleyen böbrek ve karaciğer, öngören hayalar, bütün bunlar kemiklerimizin yanında birer aksesuar gibiler. Yaşam, kan, yuvarlar, *yaşayan*, kemiklerimizin iliğine bağlı!

86 sene, 9 ay, 29 gün *8 Ağustos Pazar 2010*

Büyük olay. Louis ile Stefano'nun yedi sekiz yaşlarındaki arkadaşları genç Fabien ayinde osurdu. Göğe yükselme sessizliğinde! Çocukların hepsi kırıldı. Onları tartışırken gördüm, çocukların bir numaralı uğraşı içinde: Küçük dünyalarında işlenen suça yetişkin gezegeninde ceza aramak. Doğal olarak Fabien "yapmamalıydı"; Kutsal Ruh'un nefes aldığı yerde gaz çıkarmak "doğru değil". Ama Fabien "bilerek yapmadı" babası "herkesin içinde kızmakta" haksızdı ve ona verilen ceza "iğrençti". Zavallı Fabien öğleden sonra Louis'nin doğum gününe gelmesi gerekirken evde kapalı kaldı. (Ayrıca Fabien'in babası donuk bir heyecanla mantıksız bir dine –en az benim ateizmim kadar– inanan genç bir Hıristiyan. Çocuğu, kilisenin arka odasında yetiştirilen geyikdili gibi yarısaydam. Osurması mucize.)

Stefano ile Louis onları dinlediğimi gördükleri için her şeyi bilen büyük büyükbaba olarak osuruk konusu hakkında ne düşündüğümü sordular. Senelerdir öksürüklü osuruk sorunsalı içindeyken cevap vermek pek kolay olmadı. Yine de azimle cevap verdim. Osuruklarımızı içimizde tutmanın sağlığımız için tehlikeli olduğunu söyledim. Neden? Çünkü çocuklar, bedenimizin gazla dolmasına izin verirsek balon gibi uçarız, bu yüzden! Uçar mıyız? Uçarız ve havadayken osurursak –sonsuza kadar osuruğumuzu tutamadığımız için illa ki başımıza geliyor–, söneriz ve kayalıklara çakılırız, dinozorlar gibi. Öyle mi? Dinozorlar böyle mi öldü? Evet, osurmanın ayıp olduğunu onlara o kadar çok söylemişler ki kendilerini tuttular, tuttular, tuttular, sonra şiştiler, şiştiler, şiştiler ve doğal olarak uçmaya başladılar, osurmak zorunda kaldıklarında da zavallılar söndüler ve kayalıklara çakıldılar, hepsi! (Kayalıklar çok etki yarattı.)

86 sene, 10 ay, 6 gün *16 Ağustos Pazartesi 2010*

Veletler ikinci kan naklimden bir gün önce gittiler. Görüşürüz büyükanne! Görüşürüz büyükbaba! Bu çocuklar bizi tekrar göreceklerinden eminlerse eğer bizi hep tanıdıkları içindir. Çocukken yetişkinlerin yaşlandığını görmüyoruz; ilgimizi çeken büyümektir ve yetişkinler büyümüyorlar, olgunluklarının içinde çatışma halindeler. İhtiyarlar da büyümüyor, onlar doğuştan yaşlılar. Kırışıklıkları bize ölümsüzlüğü temin ediyor. Küçük torunlarımızın gözünde Mona ile ben ezelden beri varız ve dolayısıyla sonsuza kadar yaşayacağız. Ölümümüz onları da etkileyecek. Geçiciliğin ilk tecrübesini edinecekler.

86 sene, 10 ay, 9 gün *19 Ağustos Perşembe 2010*

İkinci nakil, birincisiyle aynı lezzette değil. Canlandıran etkileri daha kısa sürecek. Bunu bilmek bile sarhoşluğumu çoğaltıyor.

86 sene, 10 ay, 13 gün *23 Ağustos Pazartesi 2010*

Lison'u yatağımızı düzeltirken ve kan tahlilimden sonra Frédéric'i reçete yazarken izlediğimde, başkalarının yaşlılığına tanık olmak için çok yaşlı olmak gerektiğini fark ediyorum. Zamanın çocuklarımızın ve torunlarımızın bedenlerini değiştirdiğini görmek üzücü bir ayrıcalıktır. Son kırk senemi benimkilerinin *değiştiğini* görmekle geçirdim. Saçı sararan, elleri çille dolan, etsiz boynu olan, derisinden ayrılmaya başlayan bu altmışlı yaşlarında olan adam, Grégoire'ın tutulduğu dolgun enseli ve esnek parmaklı Frédéric değildi artık. Lison'a gelince merdivenlerden inerken gelecek ay ziyaretime geleceklerine dair söz veren Marguerite ile Fanny'le ben-

zerlik kalmamıştı; bu iki müthiş kadın da evin dört köşesine saldıkları Louis ve Stefano için bedenlerinin sıkılığını şimdiden kaybetmişlerdi.

Giyim açısından bakınca uzun zamandan beri evrensel, uniseks ve her yaşta giyilen mavi kot geçen zamanın korkunç belirtisidir. Kot, erkeklerde zamanla boşalma özelliğine sahip, kadınlarda ise dolma özelliğine. Erkeğin kalçasının üzerindeki hareketli arka cepleri artık sönmüş durumda, iç baldır kısmı geniş, fermuar yüzüyor, genç adam en sevdiği kotu giymiyor artık, kemer kısmından taşan bir yaşlı giyiyor. Olgun kadın ise acıklı bir şekilde kotunu dolduruyor. Ah! O fermuar giyilen bir yara izi gibi görünüyor! Benim zamanımda yaşımıza göre giyinirdik. Kabarık bebek külotu, çocuklara şort ve denizci yakası, ergenliğin golf pantolonu, ilk gençliğin ilk takımı (esnek kumaş ya da omuzları dolgulu tüvit ceket) ve son olarak üç parçalı takım, toplumsal olgunluğun üniforması. Üç parçalı takımların erken yaşlandırdığı ya da daha doğrusu yerimize yaşlandığı doğrudur, bugün ise erkekler ve kadınlar kotlarının içinde yaşlanıyorlar.

86 sene, 10 ay, 14 gün *24 Ağustos Salı 2010*

Bizden yirmi otuz sene genç olanların hiç geçmeyen gençliği! Yaşlı çocuklarımızda hâlâ görülen çocukluk. Ah benim sevimli Lison'um!

*

LISON'A NOT

Fanny'yi dehşete düşüren ve Marguerite'i kahkahaya boğan hikâyeyi hatırlıyor musun Lison? García Márquez'e aitti. O yaz Mona onlara Márquez okuyordu. Uyku saa-

tinde. Yüzyıllık Yalnızlık *galiba tam olarak hatırlayamıyorum ama bu okuma seansını çok iyi hatırlıyorum! Hikâye şuydu: Doğum günü ya da Noel günlerinde bir genç kadın her sene babasından hediye alıyor. Baba hatırlamadığım bir sebepten dolayı uzakta yaşıyor ama hediyesini hep zamanında yolluyor. Çocukları mutlu eden, bilinmeyen bir şeyle dolu büyük bir kutu (Noel olmalıydı, çocukların mutluluğunu hatırlıyorum çünkü). Fakat bir sene kutu belirlenen tarihten önce geliyor. Gönderen aynı, alıcı aynı ama ufak bir tarih hatası. Sabırsızlık aileyi kutunun üzerine itiyor: Sürpriz, içinde babanın bedeni var! Çürümüş? Mumyalanmış? Doldurulmuş? Hiç hatırlamıyorum ama babanın bedeni. Korkmuş Fanny "İğrenç!" heyecanlı Marguerite "Süper!" yarattığı etkiden mutlu olan Mona "Yaşasın büyülü gerçekçilik!" ve sen, her zamanki gibi resim defterlerine sahneyi çiziyordun. Söyle Lison, şu an sana aynı oyunu oynuyor olabilir miyim? Samimiyetle söylüyorum, bütün bunları ateşe atarsan mezarımda ters dönmem.*

*

86 sene, 10 ay, 29 gün *8 Eylül Çarşamba 2010*

Kan serumunu kontrol eden hemşire damarlarımı görünce suratını ekşitiyor. Sürekli işlem gördükleri için ya sertleşiyorlar ya da kayboluyorlar. Hemşire başka damar arıyor elimin arkasında ve ayak bileğimde. Morluk, sıyrık, kabuk... Kaşınıyorsunuz bir de! Şuna bakın! Bana ufak bir doz eroin enjekte edebilirsiniz, diyorum Frédéric'e gırgırına, kollarıma bakar mısınız itibarım zaten zedelenmiş! Bir de sizin için kolay, hastanenin eczacısına şebeklik yapmanız yeter! Zavallı bir kez daha sinirleniyor, uyuşturucu satıcısı olmadığını söylüyor ve eroinle mor-

fini karıştırmakla suçluyor beni: "Her zamanki umursamazlığınız! Eroin ile morfin tamamen farklı şeyler! Siz gerçekten..." Kafasını sallayarak bana bakıyor ve aniden gözyaşlarına boğuluyor. Hıçkırık. Odayı terk ediyor. Ölümün karşısında doktorların yorgunluğu... Hastalarımın öldüğünü görseydim ben de sinirli bir yaşam sürdürürdüm. İyileşenler dahil. Sonunda ölmek. İyileşenler ve ölenler... Her gününüz böyle. Ölenlere öfkelenmekte haksız değil. Zavallı doktor! Ömrünü, bozulmak için üretilen programı tamir etmekle geçiriyor. Başkaları *Tatar* Çölü'nü yazıyor. Frédéric bir şaheser.

86 sene, 11 ay, 1 gün *11 Eylül Cumartesi 2010*

Lison'a not yazmak için açtığım bu günlüğe yazmadıklarımın hepsi geldi aklıma. Her şeyi söyleyeyim derken o kadar az söylemişim ki! Betimlemek istediğim bu bedene neredeyse sadece dokunup geçmişim.

86 sene, 11 ay, 4 gün *14 Eylül Salı 2010*

Konuya ne kadar çok yaklaşırsam o kadar çok yazılacak şeyler oluyor ve bir o kadar da az gücüm kaldı. Bedenim saatten saate değişiyor. İşlevleri yavaşladıkça dağılması hızlanıyor. Yavaşlama ve hızlanma... Kendi üzerinde dönmeye son veren madeni para gibi hissediyorum kendimi.

86 sene, 11 ay, 27 gün *7 Ekim Perşembe 2010*

Lison'a yazacaklarım nihayet bitti. Yazmak yoruyor beni. Kalem çok ağır geliyor. Her harf bir yokuş, her kelime bir dağ gibi.

87 sene, doğum günü *10 Ekim Pazar 2010*

Larousse'un ekorşesi son kez aynanın kenarına sıkıştırılmış. Aynada onun yanında, gübre içindeki Eyüp'e benziyorum. Mutlu yıllar.

87 sene, 17 gün *27 Ekim Çarşamba 2010*

Artık kan nakli yok. İnsanlığın sırtından ömür boyu geçinemeyiz.

87 sene, 19 gün *29 Ekim Cuma 2010*

Artık ölmek gerekecek küçük Dodo'm. Korkma sana göstereceğim.

DANIEL PENNAC

Daniel Pennac, gerçek ismiyle Daniel Pennacchioni 1 Aralık 1944'te Fas'ta doğdu. Babası orduda görev aldığı için gittiği yerlere, Afrika, Asya ve Avrupa ülkelerine ailesini de götürdü. Pennac eğitiminin bir kısmını yatılı okullarda geçirdi, sadece tatil dönemlerinde evine döndü. Okul günleri hakkında şunları söyler: "Ben kötü bir öğrenciydim, mezun olamayacağımdan emindim." Her şeye rağmen yatılı okul sayesinde kitap okuma alışkanlığı edindi. Üniversitede aldığı edebiyat eğitiminden sonra 1969'dan 1995'e kadar, önce ortaokulda sonra lisede öğretmenlik yaptı. 1973'te yazdığı ilk kitabı, milli görevlerin etrafında dönen efsanelerle ilgilidir: Eşitlik, ataerkillik, olgunluk. Daniel Pennac'in 1979'taki iki senelik Brezilya seyehati, yirmi üç sene sonra yayımlanan *Diktatör ve Hamak* adlı kitabının ilham kaynağı oldu. Bunun yanı sıra, *Ayıcık Ernest ile Farecik Celestine'in Romanı*, *Kuçukuçu*, *Delidolu Arkadaşım* gibi pek çok çocuk kitabının da yazarıdır. Kendini tamamen edebiyata adamak için 1995'te öğretmenliği bırakmıştır.

13 sene, 1 ay, 9 gün *19 Kasım Perşembe 1936*

Tüm korkularımı tekrar düşününce duyumlarımın bir listesini oluşturdum: boşluk korkusu taşaklarımı eziyor, darbe alma korkusu beni felç ediyor, korkma korkusu gün boyu kaygıya sebep oluyor, kaygı korku veriyor, heyecan (tatlı olanı bile) tüylerimi ürpertiyor, nostalji (babamı düşünmek gibi mesela) gözlerimi yaşartıyor, beklenmedik olaylar beni sıçratıyor (çarpan bir kapı olsa bile), panik hali beni işetebiliyor, en ufak üzüntü beni ağlatabiliyor, hiddet soluğumu kesiyor, utanç beni küçük düşürüyor. Bedenim her şeye tepki veriyor. Ama her zaman nasıl tepki vereceğini tam olarak bilemiyorum.

13 sene, 1 ay, 10 gün *20 Kasım Cuma 1936*

İyice düşündüm. Eğer hissettiğim her şeyi olduğu gibi yazarsam günlüğüm, bedenim ile ruhum arasında, bir elçi gibi olur. Duygularımın tercümanı olur.

***

Bedenin Güncesi'nde Pennach, insan hayatının en önemli varlığı olanı "beden" mefhumunu masaya yatırıyor. Bedenin inceliklerini, kırılganlıklarını ve zaaflarını olduğu kadar kudret ve potansiyellerini de büyük bir ustalıkla gözler önüne seren yazar, modern insanının bedeniyle olan marizi ilişkilerine çarpıcı bir üslup ve yaratıcı bir zekâyla ışık tutuyor…



AYRINTI • EDEBİYAT
ISBN: 978-605-314-073-3